

10757

ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

ANKARA İLİNDE YETİŞKİNLERİ ÖRGÜN YETİŞKİN EĞİTİMİ PROGRAMLARINA
KATILMAYA GÜDÜLEYEN ETMENLER VE YETİŞKİNLERİN KATILMADA
KARŞILAŞTIKLARI GÜÇLÜKLER

DOKTORA TEZİ
EĞİTİM YÖNETİMİ VE PLANLAMASI ANABİLİM DALI

Y. G.
Yükseköğretim Kurulu
Dokümantasyon Merkezi

Meral Tekin

ANKARA - 1988

İÇİNDEKİLER

TABLolar LİSTESİ	IX
ŞEKİLLER LİSTESİ	XXVI
	<u>Sayfa</u>
BÖLÜM	
I. GİRİŞ	1
Problem	1
Amaç	14
Önem	21
Sınırlılıklar	22
Varsayımlar	22
Tanımlar	22
II. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	24
1. İLGİLİ KAVRAMLAR	24
Yaşam Boyu Eğitim	24
Yetişkin	25
Yetişkin Eğitimi	26
Örgün Eğitim	28
Örgün Yetişkin Eğitimi	28
Dönüştü Eğitim	32
Bağımsız Öğrenme	35
2. YURT DIŞINDA YAPILAN ARAŞTIRMALAR	35
A. KATILANLARIN KİŞİSEL ÖZELLİKLERİNİ BELİR- LEYEN BETİMLEYİCİ ARAŞTIRMALAR	36
B. KATILMA NEDENLERİ İLE İLGİLİ ARAŞTIRMA- LAR	42

	<u>Sayfa</u>
C. AYRILMA VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	60
D.KATILMANIN ENGELLERİ İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR..	68
3.TÜRKİYE'DE YAPILAN ARAŞTIRMALAR	71
III. YÖNTEM	76
Evren	76
Bilgi Toplama Aracının Geliştirilmesi	77
Bilgi Toplama Aracının Uygulanması	79
Verilen Analizi ve Yorumlanması	80
IV. BULGULAR VE YORUM	82
1. ÖĞRENCİLERİN BİREYSEL ÖZELLİKLERİ	83
Cinsiyet	83
Yaş	84
Medeni Durum	87
Çalışma Durumu	90
Anne ve Babanın Eğitim Durumu	92
2. ÖĞRENCİLERİN EĞİTİM ÖZGEÇMİŞLERİ	95
Öğrencilerin İlkokulu Bitirdikleri Yerleşim Yeri	95
Öğrencilerin Ortaokul Bitirdikleri Yerleşim Yeri	98
Öğrencilerin İlkokulu Bitirme Biçimi	99
Öğrencilerin Ortaokulu Bitirme Biçimi	100
Öğrencilerin Öğretimlerine Ara Verdikleri Süre	101
Öğrencilerin Normal Okul Yaşında İken Ortaokula ya da Liseye Gitme Durumları	105
Öğrencilerin Daha Önce Ortaokula/Liseye Gitmemeye Nedenleri	108

Öğrencilerin Okulu Terk Nedenleri	110
Öğrencilerin Belge Alarak Okuldan Ayrılma Nedenleri.	113
3. ÖĞRENCİLERİN KENDİLERİNİ DERSLERDE BAŞARILI BULMA DURUMLARI VE EĞİTİMLERİNİ HANGİ DÜZEYE KADAR DEVAM ETTİRMEK İSTEDİKLERİ	115
Öğrencilerin Kendilerini Derslerde Başarılı Bulma Durumları	115
Öğrencilerin Eğitimlerini Hangi Düzeye Kadar Devam Ettirmek İstedikleri	115
4. ÖĞRENCİLERİN AKŞAM OKULUNA KİMİN TAVSİYESİ İLE KAYIT OLDUKLARI VE OKULA GİTMELERİNİN YAKIN ÇEVRESİ TARAFINDAN NASIL KARŞILANDIĞI	126
Öğrencilerin Akşam Okuluna Kimin Tavsiyesi İle Kayıt Oldukları	126
Öğrencilerin Okula Gitmelerinin En Yakın Çevresi Tarafından Nasıl Karşılandığı	129
Eşlerin Tutumu	129
Anne ve Babaların Tutumu	130
5. ÖĞRENCİLERİN AKŞAM OKULUNUN YERİ KONUSUNDAKİ GÖRÜŞLERİ	133
Öğrencilerin Okulun Nerede Bulunmasını İstedikleri.	133
Öğrencilerin İşten ya da Evden Okula Nasıl Geldikleri	135
Öğrencilerin Okula Vaktinde Yetişmekte Güçlük Çekip Çekmedikleri	135
Öğrencilerin Ders Başlama Saati Konusundaki Düşünceleri	136
6. ÖĞRENCİLERİN AKŞAM OKULUNUN SÜRESİ KONUSUNDA GÖRÜŞLERİ	137
Öğrencilerin Okul Süresi Konusundaki Görüşleri	137
Öğrencilerin Okulun Üç Seneye İndirilmesini İsteme Nedenleri	140

	<u>Sayfa</u>
7. ÖĞRENCİLERİN AKŞAM OKULLARINA KAYIT OLMA AMAÇLARI	145
Öğrencilerin Akşam Okullarına Kayıt Olma Amaçları	147
Öğrencilerin En Önemli Kayıt Olma Amaçları..	154
Öğrencilerin Amaçlarınının Gerçekleşebileceği Konusundaki Kanıları	162
8. ÖĞRETMENLERİN TUTUM VE DAVRANIŞLARI İLE İLGİLİ OLARAK ÖĞRENCİLERİN GÖRÜŞLERİ	168
Öğretmenlerin, Öğrencilerin Dersleri İle İlgili Sorunlarını Açıklamalarına İzin Verip Vermedikleri	168
Öğretmenlerin, Öğrencilerin Özel Sorunlarını Açıklamalarına İzin Verip Vermedikleri	172
Öğretmenlerin Öğrencilerinin Yetişkin Olduğunun Bilincinde Davranıp Davranmadıkları...	175
Öğretmenlerin Öğrencileri Kırık Notla Tehdit Edip Etmedikleri	177
Öğretmenlerin Ders İçinde Öğrencilerin Bilgilerini Tecrübelerini Açıklamalarına İzin Verip Vermedikleri	181
9. ÖĞRENCİLERİN ÖĞRENMEDE KARŞILAŞTIKLARI GÜÇLÜKLER	186
Öğrencilerin Yaşlarının Normal Okul Çağı Öğrencilerine Göre Büyük Olmasının Öğrenmeyi Güçleştirme Durumu	186
Okula Ara Vermiş Olmanın Öğrenmeyi Güçleştirme Durumu	188

	<u>Sayfa</u>
Günlük Yaşamda Yüklenilen Sorumlulukların Zihni Meşgul Etmesinin Öğrenmeyi Güçleştirme Durumu	191
Ders Kitaplarını Anlamada Güçlük Çekme Durumu	193
Öğrencilerin Evde Ders Çalışmaya Çok Zaman Ayırmalarının Gerekip Gerekme Durumu	196
10. ÖĞRENCİLERİN OKULA DEVAM ETMEDE KARŞILAŞTIKLARI EKONOMİK GÜÇLÜKLER	202
Okul Giderlerini Karşılamada Güçlük Çekme Durumu	202
11. AKŞAM OKULLARI ARAÇ VE GEREÇLERİNDEN, KÜTÜPHANE LABARATUVAR, İŞLİK VB. YERLERDEN AKŞAM OKULU ÖĞRENCİLERİNİN YARARLANDIRILMA DURUMLARI	205
Okul Araç ve Gereçlerinden Akşam Okulu Öğrencilerinin Yararlandırılma Durumu	205
Okulda Labaratuvar, Kütüphane ve İşlik Gibi Yerlerden Akşam Okulu Öğrencilerinin Yararlandırılma Durumu	206
12. ÖĞRENCİLERİN AKŞAM OKULUNA DEVAM ETMEKTEN DOLAYI YAŞAMLARINDA MEYDANA GELEN AKSAKLIKLARIN İLERDE OKULDAN AYRILMAYA NEDEN OLMA DURUMU VE DEVAM EDEN ÖĞRENCİLERE GÖRE OKULDAN AYRILMA NEDENLERİ	209
Öğrencilerin Okula Devam Etmekten Delayı Yakınlarına Yeterince Zaman Ayıramamalarının İlerde Okuldan Ayrılmaya Neden Olma Durumu	209

Sayfa

Öğrencilerin Akşam Okuluna Devam Etmekten Dolayı, Eğlenme, Televizyon Seyretme vb. Faaliyetlere Yeterince Zaman Ayıramamalarının İlerde Okuldan Ayrılmaya Neden Olma Durumu	213
Öğrencilerin Okula Devam Etmekten Dolayı Uykusuzluk, Yorgunluk, Beslenmede Akşama Gibi Durumların İlerde Okuldan Ayrılmalarına Neden Olma Durumu	216
Devam Eden Öğrencilere Göre, Okuldan Ayrılanların Ayrıma Nedenleri	220
13. ÖĞRENCİLERİN AKŞAM OKULLARINA DEVAM EDERKEN BİR İŞTE ÇALIŞMAKTAN KAYNAKLANAN SORUNLARI..	222
Öğrencilerin Çalıştıkları İşlerin Bedenen Yorucu Olma Durumu	222
Öğrencilerin Çalıştıkları İşlerin Zihnen Yorucu Olma Durumu	223
Öğrencilerin İşyerlerinde Çalışmalarına İzin Verilip Verilmeme Durumu ya da İşyerlerinde Ders Çalışmaya Olanak Bulup Bulamama Durumları	224
Öğrencilerin Akşam Okullarında Edindikleri Bilgilerin İşlerini Daha İyi Yapmalarına Yardımcı Olma Durumu	225
Öğrencilerin Sınav Okula Yetişme Gibi Durumlarda İşyerlerinin Kolaylık Gösterip Göstermediği ya da İşyerlerinden Kolaylıkla Ayrılıp Ayrılamama Durumları	226
Öğrencilerin Bir İşte Çalışmaktan Dolayı Yorgun Olmalarının Derse Dikkatlerini Azaltma Durumu	227

Sayfa

14. ÖĞRENCİLERİN GEREKSİZ GÖRDÜKLERİ, ÖĞRENMEDE GÜÇLÜK ÇEKTİKLERİ, BİLGİ VE TECRÜBELERİNİ EN ÇOK KULLANABİLDİKLERİ PROGRAMAMA KÖNULMASINI İSTEDİKLERİ DERSLER	230
Akşam Okullarına Devam Eden Öğrencilerin Gereksiz Gördürleri Dersler	230
Akşam Ortaokulu	230
Akşam Ticaret Lisesi	231
Akşam Lisesi	232
Akşam Okullarına Devam Eden Öğrencilerin Öğrenmede Güçlük Çektikleri Dersler	233
Akşam Ortaokulu	233
Akşam Ticaret Lisesi	234
Akşam Lisesi	235
Akşam Okullarına Devam Eden Öğrencilerin Bilgi ve Tecrübelerini En Çok Kullandıkları Dersler	235
Akşam Ortaokulu	235
Akşam Ticaret Lisesi	237
Akşam Lisesi	238
Akşam Okullarına Devam Eden Öğrencilerin Mevcut Dersler Dışında Programa Könulmasını İstedikleri Dersler	239
Akşam Ortaokulu	239
Akşam Ticaret Lisesi	239
Akşam Lisesi	239
15. ÖĞRENCİLERİN AKŞAM OKULLARININ YENİDEN DÜZENLENMESİ İLE İLGİLİ ÖNERİLERİ	240

	<u>Sayfa</u>
16. ÖĞRENCİLERİN AÇIK UÇLU SORUYA VERDİKLERİ CEVAPLAR	245
V. ÖZET YARGI VE ÖNERİLER	249
ÖZET	249
YARGI	262
ÖNERİLER	263
İlerde Yapılacak Araştırmalar İçin Öneriler ..	263
Uygulama İle İlgili Öneriler	263
EK- AKŞAM OKULLARI ÖĞRENCİ ANKETİ	266
KAYNAKÇA	282

TABLOLAR LİSTESİ

<u>TABLO</u>	<u>Sayfa</u>
1 . AÇIK İŞSİZLERİN EĞİTİM DÜZEYLERİNE GÖRE DAĞILIMI	10
2 . 1984-85 ÖĞRETİM YILINDA OKUL TÜRÜNE GÖRE AYRILAN VE DEVAM EDEN ÖĞRENCİ SAYI VE ORANLARI	12
3 . 1985-86 ÖĞRETİM YILINDA KURTULUŞ AKŞAM ORTAOKULUNDA DEVAM EDEN VE AYRILAN ÖĞRENCİ SAYI VE ORANLARI	12
4 . 1986-87 ÖĞRETİM YILINDA GAZİ AKŞAM LİSESİNDE AYRILAN VE DEVAM EDEN ÖĞRENCİ SAYI VE ORANLARI...	13
5 . BİLGİ TOPLAMA ARACI UYGULAMA ORANI	77
6 A . CİNSİYET	83
6 B . CİNSİYET VE OKUL TÜRÜ	84
7 A . YAŞ	84
7 B . YAŞ VE CİNSİYET	85
7 C . YAŞ VE CİNSİYET (Yaş grupları birleştirildiğinde).	86
7 D . YAŞ VE OKUL TÜRÜ	86
7 E . YAŞ VE OKUL DÜZEYİ	87
8 A . MEDENİ DURUM	88
8 B . MEDENİ DURUM VE CİNSİYET	88
8 C . MEDENİ DURUM VE OKUL TÜRÜ	89
8 D . MEDENİ DURUM VE OKUL DÜZEYİ	89
9 A . ÇALIŞMA DURUMU	90
9 B . ÇALIŞMA DURUMU VE CİNSİYET	91
10 . BİR İŞTE SÜREKLİ ÇALIŞANLARIN İŞİ	92
11 A . ANNENİN EĞİTİM DURUMU VE CİNSİYET	92

<u>TABLO</u>	<u>Sayfa</u>
11 A . BABANIN EĞİTİM DURUMU VE CİNSİYET	93
12 . BİRİYESEL ÖZELLİKLERLE İLGİLİ TABLOLARDAN ANLAM- LİLİK DÜZEYLERİ	94
13 A . İLKOKULU BİTİRDİKLERİ YERLEŞİM YERİ	95
13 B . CİNSİYETE GÖRE İLKOKULU BİTİRDİKLERİ YERLEŞİM YERİ	96
13 C . OKUL TÜRÜNE GÖRE İLKOKULU BİTİRDİKLERİ YER- LEŞİM YERİ	97
13 D . OKUL DÜZEYİNE GÖRE İLKOKULU BİTİRDİKLERİ YERLEŞİM YERİ	97
14 A . ORTAOKULU BİTİRDİKLERİ YERLEŞİM YERİ	98
14 B . CİNSİYETE GÖRE ORTAOKULU BİTİRDİKLERİ YER- LEŞİM YERİ	99
15 A . İLKOKULU BİTİRME BİÇİMİ	99
15 B . CİNSİYETE GÖRE İLKOKULU BİTİRME BİÇİMİ	100
16 A . ORTAOKULU BİTİRME BİÇİMİ	100
16 B . CİNSİYETE GÖRE ORTAOKULU BİTİRME BİÇİMİ	101
17 A . ÖĞRETİME ARA VERME SÜRESİ	102
17 B . CİNSİYETE GÖRE ÖĞRETİME ARA VERME SÜRESİ	102
17 C . OKUL TÜRÜNE GÖRE ÖĞRETİME ARA VERME SÜRESİ	104
17 D . OKUL DÜZEYİNE GÖRE ÖĞRETİME ARA VERME SÜRESİ ..	104
18 A . NORMAL OKUL YAŞINDA İKEN ORTAOKULA/LİSEYE GİTME DURUMLARI	105
18 B . CİNSİYETE GÖRE NORMAL OKUL YAŞINDA İKEN ORTA- OKULA/LİSEYE GİTME DURUMLARI	106
18 C . OKUL TÜRÜNE GÖRE NORMAL OKUL YAŞINDA İKEN ORTA- OKULA/LİSEYE GİTME DURUMLARI	107

<u>TABLO</u>	<u>Sayfa</u>
18 D . OKUL DÜZEYİNE GÖRE NORMAL OKUL YAŞINDA İKEN ORTAOKULA/LİSEYE GİTME DURUMLARI	108
19 A . DAHA ÖNCE ORTAOKULA/LİSEYE GİTMEME NEDENLERİ ..	109
19 B CİNSİYETE GÖRE DAHA ÖNCE ORTAOKULA/LİSEYE GİTMEME NEDENLERİ	110
20 A . NORMAL OKUL YAŞINDA İKEN OKULU TERK NEDENLERİ	111
20 B . CİNSİYETE GÖRE NORMAL OKUL YAŞINDA İKEN OKULU TERK NEDENLERİ	112
21 . BELGE ALARAK OKULDAN AYRILMA NEDENLERİ	113
22 . ÖĞRENCİLERİN EĞİTİM ÖZGEÇMİŞLERİ İLE İLGİLİ TABLOLARDA ANLAMLILIK DÜZEYLERİ	114
23 . DERSLERDE KENDİLERİNİ BAŞARILI BULMA DURUMLARI..	115
24 A . EĞİTİMLERİNİ HANGİ DÜZEYE KADAR DEVAM ETTİRMEK İSTEDİKLERİ (Ortaokul grubu)	116
24 B . CİNSİYETE GÖRE EĞİTİMLERİNİ HANGİ DÜZEYE KADAR DEVAM ETTİRMEK İSTEDİKLERİ (Ortaokul grubu) ...	117
24 C . YAŞA GÖRE EĞİTİMLERİNİ HANGİ DÜZEYE KADAR DEVAM ETTİRMEK İSTEDİKLERİ	118
24.D . MEDENİ DURUMA GÖRE EĞİTİMLERİNİ HANGİ DÜZEYE KADAR DEVAM ETTİRMEK İSTEDİKLERİ (Ortaokul grubu)	119
25 A . EĞİTİMLERİNİ HANGİ DÜZEYE KADAR DEVAM ETTİR- MEK İSTEDİKLERİ (Lise grubu)	120
25 B . EĞİTİME DEVAM ETMEK İSTEYENLERİN EĞİTİMLERİNİ HANGİ DÜZEYE KADAR DEVAM ETTİRMEK İSTEDİKLERİ (Lise grubu)	121
25 C . CİNSİYETE GÖRE EĞİTİME DEVAM ETMEK İSTEYENLE- RİN EĞİTİMLERİNİ HANGİ DÜZEYE KADAR DEVAM ETTİRMEK İSTEDİKLERİ (Lise Grubu)	122

<u>TABLO</u>	<u>Sayfa</u>
25 D . YAŞA GÖRE EĞİTİME DEVAM ETMEK İSTEYENLERİN EĞİTİMLERİNİ HANGİ DÜZEYE KADAR DEVAM ETTİRMEK İSTEDİKLERİ (Lise grubu)	123
25 E . MEDENİ DURUMA GÖRE EĞİTİME DEVAM ETMEK İSTEYENLERİN EĞİTİMLERİNİ HANGİ DÜZEYE KADAR DEVAM ETTİRMEK İSTEDİKLERİ (Lise grubu)	124
25 F . OKUL TÜRÜNE GÖRE EĞİTİME DEVAM ETMEK İSTEYENLERİN EĞİTİMLERİNİ HANGİ DÜZEYE KADAR DEVAM ETTİRMEK İSTEDİKLERİ (Lise grubu)	125
26 . ÖĞRENCİLERİN EĞİTİMLERİNİ HANGİ DÜZEYE KADAR DEVAM ETTİRMEK İSTEDİKLERİ İLE İLGİLİ TABLOLARDA ANLAMLILIK DÜZEYLERİ	125
27 A . AKŞAM OKULUNA KAYIT OLMALARINI KİMİN TAVSİYE ETTİĞİ	126
27 B . CİNSİYETE GÖRE AKŞAM OKULUNA KAYIT OLMALARINI KİMİN TAVSİYE ETTİĞİ	127
27 C . YAŞA GÖRE AKŞAM OKULUNA KAYIT OLMALARINI KİMİN TAVSİYE ETTİĞİ	128
27 D . MEDENİ DURUMA GÖRE AKŞAM OKULUNA KAYIT OLMALARINI KİMİN TAVSİYE ETTİĞİ	129
28 A . CİNSİYETE GÖRE ÖĞRENCİLERİN OKULA GİTMELERİNİN EŞLERİ TARAFINDAN NASIL KARŞILANDIĞI	130
28 B . CİNSİYETE GÖRE ÖĞRENCİLERİN OKULA GİTMELERİNİN ANNELERİ TARAFINDAN NASIL KARŞILANDIĞI	131
28 C . CİNSİYETE GÖRE ÖĞRENCİLERİN OKULA GİTMELERİNİN BABALARI TARAFINDAN NASIL KARŞILANDIĞI	131
29 . ÖĞRENCİLERİN AKŞAM OKULUNA KİMİN TAVSİYESİ İLE KAYIT OLDUKLARI VE OKULA GİTMELERİNİN EN YAKIN ÇEVRESİ TARAFINDAN NASIL KARŞILANDIĞI İLE İLGİLİ TABLOLARDA ANLAMLILIK DÜZEYLERİ	132

<u>TABLO</u>	<u>Sayfa</u>
30 A . OKULUN NEREDE BULUNMASINI İSTEDİKLERİ	133
30 B . CİNSİYETE GÖRE OKULUN NEREDE BULUNMASINI İSTEDİKLERİ	134
31 . EVDEN YA DA İŞTEN OKULA NASIL GELDİKLERİ	135
32 . OKULA VAKTİNDE YETİŞMEKTE GÜÇLÜK ÇEKİP ÇEKMEDİKLERİ	136
33 . DERS BAŞMAMA SAATLERİ KONUSUNDAKİ DÜŞÜNCELERİ ..	136
34 . AKŞAM OKULUNUN YERİ İLE İLGİLİ TABLODA ANLAM- LILIK DÜZEYİ	136
35 A . OKUL SÜRESİ KONUSUNDAKİ GÖRÜŞLERİ	137
35 B . CİNSİYETE GÖRE OKUL SÜRESİ KONUSUNDAKİ GÖRÜŞ- LER	138
35 C . YAŞA GÖRE OKUL SÜRESİ KONUSUNDAKİ GÖRÜŞLER	138
35 D . MEDENİ DURUMA GÖRE OKUL SÜRESİ KONUSUNDAKİ GÖRÜŞLER	139
35 E . OKUL TÜRÜNE GÖRE OKUL SÜRESİ KONUSUNDAKİ GÖRÜŞLER	139
36 A . OKULUN ÜÇ SENEYE İNDİRİLMESİNİ İSTEME NEDENLERİ.	140
36 B . CİNSİYETE GÖRE OKULUN ÜÇ SENEYE İNDİRİLMESİNİ İSTEME NEDENLERİ	141
36 C . OKUL TÜRÜNE GÖRE OKULUN ÜÇ SENEYE İNDİRİLMESİNİ İSTEME NEDENLERİ	142
36 D . OKUL DÜZEYİNE GÖRE OKULUN ÜÇ SENEYE İNDİRİLME- SİNİ İSTEME NEDENLERİ	143
37 . AKŞAM OKULUNUN SÜRESİ İLE İLGİLİ TABLOLARDAN ANLAMLILIK DÜZEYLERİ	144
38 A . AKŞAM OKULUNA KAYIT OLMA AMAÇLARI	146
38 B . CİNSİYETE GÖRE KAYIT OLMA AMAÇLARI	148

TABLOSayfa

38 C . YAŞA GÖRE KAYIT OLMA AMAÇLARI	150
38 D . MEDENİ DURUMA GÖRE KAYIT OLMA AMAÇLARI	152
38 E . OKUL TÜRÜNE GÖRE KAYIT OLMA AMAÇLARI	153
39 A . EN ÖNEMLİ KAYIT OLMA AMACI	156
39 B . CİNSİYETE GÖRE EN ÖNEMLİ KAYIT OLMA AMACI	157
39 C . YAŞA GÖRE EN ÖNEMLİ KAYIT OLMA AMACI	158
39 D . MEDENİ DURUMA GÖRE EN ÖNEMLİ KAYIT OLMA AMACI ...	160
39 E . OKUL TÜRÜNE GÖRE EN ÖNEMLİ KAYIT OLMA AMACI	161
40 A . EN ÖNEMLİ KAYIT OLMA AMACININ GERÇEKLEŞEBİLE- CEĞİ KONUSUNDAKİ KANILARI	162
40 B . CİNSİYETE GÖRE EN ÖNEMLİ KAYIT OLMA AMAÇININ GERÇEKLEŞEBİLECEĞİ KONUSUNDAKİ KANILARI	163
40 C . YAŞA GÖRE EN ÖNEMLİ KAYIT OLMA AMACININ GERÇEKLEŞEBİLECEĞİ KONUSUNDAKİ KANILARI	163
40 D . MEDENİ DURUMA GÖRE EN ÖNEMLİ KAYIT OLMA AMACININ GERÇEKLEŞEBİLECEĞİ KONUSUNDAKİ KANILARI	164
40 E . OKUL TÜRÜNE GÖRE EN ÖNEMLİ KAYIT OLMA AMACININ GERÇEKLEŞEBİLECEĞİ KONUSUNDAKİ KANILARI	164
40 F . EN ÖNEMLİ KAYIT OLMA AMACI VE BU AMACIN GERÇEK- LEŞEBİLECEĞİ KONUSUNDAKİ KANI	166
41 . KAYIT OLMA AMACI İLE İLGİLİ TABLOLARDAN ANLAM- LILIK DÜZEYLERİ	167
42 A . ÖĞRETMENLERİN ÖĞRENCİLERİN DERSLERİ İLE İLGİLİ SORUNLARINI AÇIKLAMALARINA İZİN VERİP VERME- DİKLERİ	168
42 B . ÖĞRETMENLERİN ÖĞRENCİLERİN DERSLERİ İLE İLGİLİ SORUNLARINI AÇIKLAMALARINA İZİN VERİP VERMEDİK- LERİ KONUSUNDAKİ CEVAPLARIN ÖĞRENCİNİN CİNSİYE- TİNE GÖRE DAĞILIMI	169

TABLOSayfa

42 C .	ÖĞRETMENLERİN ÖĞRENCİLERİN DERSLERİ İLE İLGİLİ SORUNLARINI AÇIKLAMALARINA İZİN VERİP VERMEDİKLERİ KONUSUNDAKİ CEVAPLARIN ÖĞRENCİNİN YAŞINA GÖRE DAĞILIMI	169
42 D .	ÖĞRETMENLERİN ÖĞRENCİLERİN DERSLERİ İLE İLGİLİ SORUNLARINI AÇIKLAMALARINA İZİN VERİP VERMEDİKLERİ KONUSUNDAKİ CEVAPLARIN ÖĞRENCİNİN MEDENİ DURUMUNA GÖRE DAĞILIMI	170
42 E .	ÖĞRETMENLERİN ÖĞRENCİLERİN DERSLERİ İLE İLGİLİ SORUNLARINI AÇIKLAMALARINA İZİN VERİP VERMEDİKLERİ KONUSUNDAKİ CEVAPLARIN OKUL TÜRÜNE GÖRE DAĞILIMI	171
42 F .	ÖĞRETMENLERİN ÖĞRENCİLERİN DERSLERİ İLE İLGİLİ SORUNLARINI AÇIKLAMALARINA İZİN VERİP VERMEDİKLERİ KONUSUNDAKİ CEVAPLARIN OKUL DÜZEYİNE GÖRE DAĞILIMI	171
43 A .	ÖĞRETMENLERİN ÖĞRENCİLERİN ÖZEL SORUNLARINI AÇIKLAMALARINA İZİN VERİP VERMEDİKLERİ	172
43 B .	ÖĞRETMENLERİN ÖĞRENCİLERİN ÖZEL SORUNLARINI AÇIKLAMALARINA İZİN VERİP VERMEDİKLERİ KONUSUNDAKİ CEVAPLARIN ÖĞRENCİNİN CİNSİYETİNE GÖRE DAĞILIMI	173
43 C .	ÖĞRETMENLERİN ÖĞRENCİLERİN ÖZEL SORUNLARINI AÇIKLAMALARINA İZİN VERİP VERMEDİKLERİ KONUSUNDAKİ CEVAPLARIN ÖĞRENCİNİN YAŞINA GÖRE DAĞILIMI..	173
43 D .	ÖĞRETMENLERİN ÖĞRENCİLERİN ÖZEL SORUNLARINI AÇIKLAMALARINA İZİN VERİP VERMEDİKLERİ KONUSUNDAKİ CEVAPLARIN ÖĞRENCİNİN YAŞINA GÖRE DAĞILIMI	174

TABLOSayfa

43 E .	ÖĞRETMENLERİN ÖĞRENCİLERİN ÖZEL SORUNLARINI AÇIKLAMALARINA İZİN VERİP VERMEDİKLERİ KONUSUNDAKİ CEVAPLARIN OKUL TÜRÜNE GÖRE DAĞILIMI ...	174
43 F .	ÖĞRETMENLERİN ÖĞRENCİLERİN ÖZEL SORUNLARINI AÇIKLAMALARINA İZİN VERİP VERMEDİKLERİ KONUSUNDAKİ CEVAPLARIN OKUL DÜZEYİNE GÖRE DAĞILIMI	175
44 A .	ÖĞRETMENLERİN ÖĞRENCİLERİNİN YETİŞKİN OLDUĞUNUN BİLİNCİNDE DAVRANIP DAVRANMADIKLARI	175
44 B .	ÖĞRETMENLERİN ÖĞRENCİLERİNİN YETİŞKİN OLDUĞUNUN BİLİNCİNDE DAVRANIP DAVRANMADIKLARI KONUSUNDAKİ CEVAPLARIN ÖĞRENCİNİN CİNSİYETİNE GÖRE DAĞILIMI ..	176
44 C .	ÖĞRETMENLERİN ÖĞRENCİLERİNİN YETİŞKİN OLDUĞUNUN BİLİNCİNDE DAVRANIP DAVRANMADIKLARI KONUSUNDAKİ CEVAPLARIN ÖĞRENCİNİN YAŞINA GÖRE DAĞILIMI	176
44 D .	ÖĞRETMENLERİN ÖĞRENCİLERİNİN YETİŞKİN OLDUĞUNUN BİLİNCİNDE DAVRANIP DAVRANMADIKLARI KONUSUNDAKİ CEVAPLARIN ÖĞRENCİNİN MEDENİ DURUMUNA GÖRE DAĞILIMI	177
44 E .	ÖĞRETMENLERİN ÖĞRENCİLERİNİN YETİŞKİN OLDUĞUNUN BİLİNCİNDE DAVRANIP DAVRANMADIKLARI KONUSUNDAKİ CEVAPLARIN OKUL TÜRÜNE GÖRE DAĞILIMI ...	177
45 A .	ÖĞRETMENLERİN ÖĞRENCİYİ KIRIK NOTLA TEHDİT EDİP ETMEDİKLERİ	178
45 B .	ÖĞRETMENLERİN ÖĞRENCİLERİ KIRIK NOTLA TEHDİT EDİP ETMEDİKLERİ KONUSUNDAKİ CEVAPLARIN ÖĞRENCİNİN CİNSİYETE GÖRE DAĞILIMI	178

TABLOSayfa

45 C .	ÖĞRETMENLERİN ÖĞRENCİLERİ KIRIK NOTLA TEHDİT EDİP ETMEDİKLERİ KONUSUNDAKİ CEVAPLARIN ÖĞRENCİNİN YAŞINA GÖRE DAĞILIMI	179
45 D .	ÖĞRETMENLERİN ÖĞRENCİLERİ KIRIK NOTLA TEHDİT EDİP ETMEDİKLERİ KONUSUNDAKİ CEVAPLARIN ÖĞRENCİNİN MEDENİ DURUMUNA GÖRE DAĞILIMI	179
45 E .	ÖĞRETMENLERİN ÖĞRENCİLERİ KIRIK NOTLA TEHDİT EDİP ETMEDİKLERİ KONUSUNDAKİ CEVAPLARIN OKUL TÜRÜNE GÖRE DAĞILIMI	180
45 F .	ÖĞRETMENLERİN ÖĞRENCİLERİ KIRIK NOTLA TEHDİT EDİP ETMEDİKLERİ KONUSUNDAKİ CEVAPLARIN OKUL DÜZEYİNE GÖRE DAĞILIMI	180
46 A .	ÖĞRETMENLERİN DERS İÇİNDE ÖĞRENCİLERİN BİLGİ VE TECRÜBELERİNİ AÇIKLAMALARINA İZİN VERİP VERMEDİKLERİ	181
46 B .	ÖĞRETMENLERİN DERS İÇİNDE ÖĞRENCİLERİN BİLGİ VE TECRÜBELERİNİ AÇIKLAMALARINA İZİN VERİP VERMEDİKLERİ KONUSUNDAKİ CEVAPLARIN ÖĞRENCİNİN CİNSİYETİNE GÖRE DAĞILIMI	182
46 C .	ÖĞRETMENLERİN DERS İÇİNDE ÖĞRENCİLERİN BİLGİ VE TECRÜBELERİNİ AÇIKLAMALARINA İZİN VERİP VERMEDİKLERİ KONUSUNDAKİ CEVAPLARIN ÖĞRENCİNİN YAŞINA GÖRE DAĞILIMI	182
46 D .	ÖĞRETMENLERİN DERS İÇİNDE ÖĞRENCİLERİN BİLGİ VE TECRÜBELERİNİ AÇIKLAMALARINA İZİN VERİP VERMEDİKLERİ KONUSUNDAKİ CEVAPLARIN ÖĞRENCİNİN MEDENİ DURUMUNA GÖRE DAĞILIMI	183
46 E .	ÖĞRETMENLERİN DERS İÇİNDE ÖĞRENCİLERİN BİLGİ VE TECRÜBELERİNİ AÇIKLAMALARINA İZİN VERİP VERMEDİKLERİ KONUSUNDAKİ CEVAPLARIN OKUL TÜRÜNE GÖRE DAĞILIMI	183

<u>TABLO</u>	<u>Sayfa</u>
46 F . ÖĞRETMENLERİN DERS İÇİNDE ÖĞRENCİLERİN BİLGİ VE TECRÜBELERİNİ AÇIKLAMALARINA İZİN VERİP VERMEDİKLERİ KONUSUNDAKİ CEVAPLARIN OKUL DÜZEYİNE GÖRE DAĞILIMI	184
47 . ÖĞRETMENLERİN TUTUM VE DAVRANIŞLARI İLE İLGİLİ TABLOLARDAN ANLAMLILIK DÜZEYLERİ	184
48 A . YAŞLARININ BÜYÜK OLMASININ ÖĞRENMEYİ GÜÇLEŞTİRME DURUMU	186
48 B . CİNSİYETE GÖRE YAŞIN BÜYÜK OLMASININ ÖĞRENMEYİ GÜÇLEŞTİRME DURUMU	187
48 C . YAŞA GÖRE YAŞIN BÜYÜK OLMASININ ÖĞRENMEYİ GÜÇLEŞTİRME DURUMU	187
48 D . MEDENİ DURUMA GÖRE YAŞIN BÜYÜK OLMASININ ÖĞRENMEYİ GÜÇLEŞTİRME DURUMU	187
49 A . OKULA ARA VERMİŞ OLMANIN ÖĞRENMEYİ GÜÇLEŞTİRME SORUNU	188
49 B . CİNSİYETE GÖRE OKULA ARA VERMİŞ OLMANIN ÖĞRENMEYİ GÜÇLEŞTİRME DURUMU	189
49 C . YAŞA GÖRE OKULA ARA VERMİŞ OLMANIN ÖĞRENMEYİ GÜÇLEŞTİRME DURUMU	189
49 D . MEDENİ DURUMA GÖRE OKULA ARA VERMİŞ OLMANIN ÖĞRENMEYİ GÜÇLEŞTİRME DURUMU	190
49 E . OKULA ARA VERİLEN YILA GÖRE OKULA ARA VERMİŞ OLMANIN ÖĞRENMEYİ GÜÇLEŞTİRME DURUMU	190
50 A . GÜNLÜK YAŞAMDA YÜKLENİLEN SORUMLULUKLARIN ZİHNİ MEŞGUL ETMESİNİN ÖĞRENMEYİ GÜÇLEŞTİRME DURUMU	191
50 B . CİNSİYETE GÖRE GÜNLÜK YAŞAMDA YÜKLENİLEN SORUMLULUKLARIN ZİHNİ MEŞGUL ETMESİNİN ÖĞRENMEYİ GÜÇLEŞTİRME DURUMU	191

TABLOSayfa

50 C . YAŞA GÖRE GÜNLÜK YAŞAMDA YÜKLENİLEN SORUMLULUKLARIN ZİHNİ MEŞGUL ETMESİNİN ÖĞRENMEYİ GÜÇLEŞTİRME DURUMU	192
50 D . MEDENİ DURUMA GÖRE GÜNLÜK YAŞAMDA YÜKLENİLEN SORUMLULUKLARIN ZİHNİ MEŞGUL ETMESİNİN ÖĞRENMEYİ GÜÇLEŞTİRME DURUMU	192
51 A . DERS KİTAPLARINI ANLAMADA GÜÇLÜK ÇEKME DURUMU ...	193
51 B . CİNSİYETE GÖRE DERS KİTAPLARINI ANLAMADA GÜÇLÜK ÇEKME DURUMU	193
51 C . YAŞA GÖRE DERS KİTAPLARINI ANLAMADA GÜÇLÜK ÇEKME DURUMU	194
51 D . MEDENİ DURUMA GÖRE DERS KİTAPLARINI ANLAMADA GÜÇLÜK ÇEKME DURUMU	194
51 E . OKUL TÜRÜNE GÖRE DERS KİTAPLARINI ANLAMADA GÜÇLÜK ÇEKME DURUMU	195
51 F . OKUL DÜZEYİNE GÖRE DERS KİTAPLARINI ANLAMADA GÜÇLÜK ÇEKME DURUMU	195
52 A . EVDE DERS ÇALIŞMAYA ÇOK ZAMAN AYIRMALARININ GEREKİP GEREKMEME DURUMU	196
52 B . CİNSİYETE GÖRE EVDE DERS ÇALIŞMAYA ÇOK ZAMAN AYIRMALARININ GEREKİP GEREKMEME DURUMU	197
52 C . YAŞA GÖRE EVDE DERS ÇALIŞMAYA ÇOK ZAMAN AYIRMALARININ GEREKİP GEREKMEME DURUMU	198
52 D . MEDENİ DURUMA GÖRE EVDE DERS ÇALIŞMAYA ÇOK ZAMAN AYIRMALARININ GEREKİP GEREKMEME DURUMU	198
52 E . OKUL TÜRÜNE GÖRE EVDE DERS ÇALIŞMAYA ÇOK ZAMAN AYIRMALARININ GEREKİP GEREKMEME DURUMU	199
53 F . OKUL DÜZEYİNE GÖRE EVDE DERS ÇALIŞMAYA ÇOK ZAMAN AYIRMALARININ GEREKİP GEREKMEME DURUMU	199

<u>TABLO</u>	<u>Sayfa</u>
53 . ÖĞRENMEDE KARŞILAŞILAN GÜÇLÜKLERLE İLGİLİ TABLOLARDAN ANLAMLILIK DÜZEYLERİ	200
54 A . OKUL GİDERLERİNİ KARŞILAMADA GÜÇLÜK ÇEKME DURUMU	202
54 B . CİNSİYETE GÖRE OKUL GİDERLERİNİ KARŞILAMADA GÜÇLÜK ÇEKME DURUMU	203
54 C . YAŞA GÖRE OKUL GİDERLERİNİ KARŞILAMADA GÜÇLÜK ÇEKME DURUMU	203
54 D . MEDENİ DURUMA GÖRE OKUL GİDERLERİNİ KARŞILA- MADA GÜÇLÜK ÇEKME DURUMU	204
55 . ÖĞRENCİLERİN OKULA DEVAM ETMEDE KARŞILAŞTIK- LARI EKONOMİK GÜÇLÜKLÜKLERLE İLGİLİ TABLO- LARDAN ANLAMLILIK DÜZEYLERİ	204
56 A . OKUL ARAÇ VE GEREÇLERİNDEN AKŞAM OKULU ÖĞRENCİLERİNİN YARARLANDIRILMA DURUMLARI	205
56 B . OKUL ARAÇ VE GEREÇLERİNDEN AKŞAM OKULU ÖĞREN- CİLERİNİN YARARLANDIRILMA DURUMU İLE İLGİLİ VERİLEN CEVAPLARIN OKUL TÜRÜNE GÖRE DAĞILIMI ...	206
57 A . OKULDA LABARATUVAR KÜTÜPHANE VE İŞLİK GİBİ YERLERDEN AKŞAM OKULU ÖĞRENCİLERİNİN YARAR- LANDIRILMA DURUMU	207
57 B . OKULDA LABARATUVAR KÜTÜPHANE VE İŞLİK GİBİ YERLERDEN AKŞAM OKULU ÖĞRENCİLERİNİN YARAR- LANDIRILMA DURUMU İLE İLGİLİ CEVAPLARIN OKUL TÜRÜNE GÖRE DAĞILIMI	207
58 . AKŞAM OKULU ARAÇ VE GEREÇLERİNDEN KÜTÜPHANE LABARATUVAR İŞLİK VB. YERLERDEN AKŞAM OKUL- LARI ÖĞRENCİLERİNİN YARARLANDIRILMALARI İLE İLGİLİ TABLOLARDAN ANLAMLILIK DÜZEYLERİ	208

TABLOSayfa

59 A .	OKULA DEVAM ETMEKTEN DOLAYI YAKINLARINA YETERİNCE ZAMAN AYIRAMAMALARININ İLERDE OKULDAN AYRILMAYA NEDEN OLMA DURUMU	209
59 B .	CİNSİYETE GÖRE OKULA DEVAM ETMEKTEN DOLAYI YAKINLARINA YETERİNCE ZAMAN AYIRAMAMALARININ İLERDE OKULDAN AYRILMAYA NEDEN OLMA DURUMU	210
59 C .	YAŞA GÖRE OKULA DEVAM ETMEKTEN DOLAYI YAKINLARINA YETERİNCE ZAMAN AYIRAMAMALARININ İLERDE OKULDAN AYRILMAYA NEDEN OLMA DURUMU	211
59 D .	MEDENİ DURUMA GÖRE OKULA DEVAM ETMEKTEN DOLAYI YAKINLARINA YETERİNCE ZAMAN AYIRAMAMALARININ İLERDE OKULDAN AYRILMAYA NEDEN OLMA DURUMU	211
59 E .	OKUL TÜRÜNE GÖRE OKULA DEVAM ETMEKTEN DOLAYI YAKINLARINA YETERİNCE ZAMAN AYIRAMAMALARININ İLERDE OKULDAN AYRILMAYA NEDEN OLMA DURUMU	212
59 F .	OKUL DÜZEYİNE GÖRE OKULA DEVAM ETMEKTEN DOLAYI YAKINLARINA YETERİNCE ZAMAN AYIRAMAMALARININ İLERDE OKULDAN AYRILMAYA NEDEN OLMA DURUMU	212
60 A .	AKŞAM OKULUNA DEVAM ETMEKTEN DOLAYI EĞLENME TELEVİZYON SEYRETME VB. FAALİYETLERE YETERİNCE ZAMAN AYIRAMAMALARININ İLERDE OKULDAN AYRILMAYA NEDEN OLMA DURUMU	213
60 B .	CİNSİYETE GÖRE OKULA DEVAM ETMEKTEN DOLAYI EĞLENME TELEVİZYON SEYRETME VB. FAALİYETLERE YETERİNCE ZAMAN AYIRAMAMALARININ İLERDE OKULDAN AYRILMAYA NEDEN OLMA DURUMU	214
60 C .	YAŞA GÖRE OKULA DEVAM ETMEKTEN DOLAYI EĞLENME TELEVİZYON SEYRETME VB. FAALİYETLERE YETERİNCE ZAMAN AYIRAMAMALARININ İLERDE OKULDAN AYRILMAYA NEDEN OLMA DURUMU	214

TABLOSayfa

60 D .	MEDENİ DURUMA GÖRE OKULA DEVAM ETMEKTEN DOLAYI EĞLENME TELEVİZYON SEYRETME VB. FAALİYETLERE YETERİNCE ZAMAN AYIRAMAMALARININ İLERDE OKUL- DAN AYRILMAYA NEDEN OLMA DURUMU	215
60 E .	OKUL TÜRÜNE GÖRE OKULA DEVAM ETMEDEN DOLAYI EĞLENME TELEVİZYON SEYRETME VB. FAALİYETLERE YETERİNCE ZAMAN AYIRAMAMALARININ İLERDE OKULDAN AYRILMAYA NEDEN OLMA DURUMU	215
60 F .	OKUL DÜZEYİNE GÖRE OKULA DEVAM ETMEKTEN DOLAYI EĞLENME TELEVİZYON SEYRETME VB. FAALİYETLERE YETERİNCE ZAMAN AYIRAMAMALARININ İLERDE OKUL- DAN AYRILMAYA NEDEN OLMA DURUMU	216
61 A .	OKULA DEVAM ETMEKTEN DOLAYI UYKUSUZLUK YORGUN- LUK BESLENMEDE AKSAMA GİBİ DURUMLARIN İLERDE OKULDAN AYRILMAYA NEDEN OLMA DURUMU	217
61 B .	CİNSİYETE GÖRE OKULA DEVAM ETMEKTEN DOLAYI UYKUSUZLUK YORGUNLUK BESLENMEDE AKSAMA GİBİ DURUMLARIN İLERDE OKULDAN AYRILMAYA NEDEN OLMA DURUMU	217
61 C .	YAŞA GÖRE OKULA DEVAM ETMEKTEN DOLAYI UYKUSUZLUK YORGUNLUK BESLENMEDE AKSAMA GİBİ DURUMLARIN İLERDE OKULDAN AYRILMAYA NEDEN OLMA DURUMU	218
61 D .	MEDENİ DURUMA GÖRE OKULA DEVAM ETMEKTEN DOLAYI UYKUSUZLUK YORGUNLUK BESLENMEDE AKSAMA GİBİ DURUMLARIN İLERDE OKULDAN AYRILMAYA NEDEN OLMA DURUMU	218
61 E .	OKUL TÜRÜNE GÖRE OKULA DEVAM ETMEKTEN DOLAYI UYKUSUZLUK YORGUNLUK BESLENMEDE AKSAMA GİBİ DURUMLARIN İLERDE OKULDAN AYRILMAYA NEDEN OLMA DURUMU	219

TABLOSayfa

61 F .	OKUL DÜZEYİNE GÖRE OKULA DEVAM ETMEKTEN DOLAYI UYKUSUZLUK YORGUNLUK BESLENMEDE AKSAMA GİBİ DURUMLARIN İLERDE OKULDAN AYRILMAYA NEDEN OLMA DURUMU	219
62 .	DEVAM EDENLERE GÖRE OKULDAN AYRILANLARIN AYRILMA NEDENLERİ	220
63 .	ÖĞRENCİLERİN AKŞAM OKULUNA DEVAM ETMEKTEN DOLAYI YAŞAMLARINDA MEYDANA GELEN AKSAKLIKLARIN İLERDE OKULDAN AYRILMA DURUMU İLE İLGİLİ TABLOLARDAN ANLAMLILIK DURUMLARI	221
64 A .	ÇALIŞTIKLARI İŞLERİN BEDENEN YORUCU OLMA DURUMU	222
64 B .	CİNSİYETE GÖRE ÇALIŞTIKLARI İŞLERİN BEDENEN YORUCU OLMA DURUMU	223
65 A .	ÇALIŞTIKLARI İŞLERİN ZİHNEN YORUCU OLMA DURUMU	223
65 B .	CİNSİYETE GÖRE ÇALIŞTIKLARI İŞLERİN ZİHNEN YORUCU OLMA DURUMU	224
66 .	İŞYERLERİNDE DERS ÇALIŞMALARINA İZİN VERİLİP VERİLMEME DURUMU YA DA DERS ÇALIŞMAYA OLANAK BULUP BULAMAMA DURUMLARI	224
67 A .	AKŞAM OKULUNDA EDİNİLEN BİLGİLERİN İŞLERİNİ DAHA İYİ YAPMALARINA YARDIMCI OLMA DURUMU	225
67 B .	OKUL TÜRÜNE GÖRE OKULDAN EDİNİLEN BİLGİLERİN İŞLERİNİ DAHA İYİ YAPMALARINA YARDIMCI OLMA DURUMU	226
68 A .	SINAV OKULA YETİŞME GİBİ DURUMLARDA İŞYERLERİNİN İZİN KONUSUNDA KOLAYLIK GÖSTERİP GÖSTERMEDİĞİ YA DA İŞYERLERİNDEN KOLAYLIKLA AYRILIP AYRILAMAMA DURUMU	227

<u>TABLO</u>	<u>Sayfa</u>
69 A . BİR İŞTE ÇALIŞMAKTAN DOLAYI YORGUN OLMALARININ DERSE DİKKATLERİNİ AZALTMA DURUMU	227
69 B . CİNSİYETE GÖRE BİR İŞTE ÇALIŞMAKTAN DOLAYI YORGUN OLMALARININ DERSE DİKKATLERİNİ AZALTMA DURUMU	228
69 C . YAŞA GÖRE BİR İŞTE ÇALIŞMAKTAN DOLAYI YORGUN OLMALARININ DERSE DİKKATLERİNİ AZALTMA DURUMU	228
70 . ÖĞRENCİLERİN AKŞAM OKULUNA DEVAM EDERKEN BİR İŞTE ÇALIŞMAKTAN KAYNAKLANAN SORUNLARI İLE İLGİLİ TABLOLARDAN ANLAMLI DÜZEYLERİ	229
71 A . AKŞAM ORTAOKULUNDA GEREKSİZ GÖRÜLEN DERSLER	230
71 B . AKŞAM TİCARET LİSESİ'NDE GEREKSİZ GÖRÜLEN DERSLER	231
71 C . AKŞAM LİSESİ'NDE GEREKSİZ GÖRÜLEN DERSLER	232
72 A . AKŞAM ORTAOKULU'NDA ÖĞRENMEDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN DERSLER	233
72 B . AKŞAM TİCARET LİSESİ'NDE ÖĞRENMEDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN DERSLER	234
72 C . AKŞAM LİSESİ'NDE ÖĞRENMEDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN DERSLER	235
73 A . AKŞAM ORTAOKULU'NDA ÖĞRENCİLERİN BİLGİ VE TECRÜBELERİNİ EN ÇOK KULLANDIKLARI DERSLER	236
73 B . AKŞAM TİCARET LİSESİ'NDE ÖĞRENCİLERİN BİLGİ VE VE TECRÜBELERİNİ EN ÇOK KULLANDIKLARI DERSLER	237

<u>TABLO</u>	<u>Sayfa</u>
73 C . AKŞAM LİSESİ'NDE ÖĞRENCİLERİN BİLGİ VE TECRÜBELERİNİ EN ÇOK KULLANDIKLARI DERSLER	238
74 A . AKŞAM OKULLARININ YENİDEN DÜZENLENMESİ İLE İLGİLİ ÖNERİLER	242
74 B . CİNSİYETE GÖRE AKŞAM OKULLARININ YENİDEN DÜZENLENMESİ İLE İLGİLİ ÖNERİLER	243
74 C . OKUL TÜRÜNE GÖRE AKŞAM OKULUNUN YENİDEN DÜZENLENMESİ İLE İLGİLİ ÖNERİLER	244

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil	<u>Sayfa</u>
1. BEKLENTİ VE DEĞERLİK KAVRAMLARININ YETİŞKİN EĞİTİMİNE UYGULANMASI	55
2. MASLOW'UN İHTİYAÇLAR HİYERARŞİSİ	56
3. YETİŞKİN EĞİTİMİNDE KATILMA VE AYRILMAYI AÇIKLAYAN BİR MODEL	67

ANKARA İLİNDE YETİŞKİNLERİ ÖRGÜN YETİŞKİN EĞİTİMİ PROGRAMLARINA
KATILMAYA GÜDÜLEYEN ETMENLER VE YETİŞKİNLERİN KATILMADA
KARŞILAŞTIKLARI GÜÇLÜKLER

BÖLÜM I

GİRİŞ

Problem

Her ülkede yetişkin eğitiminin uzun bir tarihsel geçmişi vardır. Önceleri yetişkin eğitimi, daha çok gönüllü kuruluşlar tarafından yürütülen bir sosyal hizmet olarak görülmekteydi ve böyle görüldüğü sürece de örgün eğitim sistemlerinin eksikliklerini gidermek için başvurulan bir çare sayılıyordu. Ancak son yıllarda yaşam boyu eğitim anlayışı bu yaklaşımı değiştirmiş, yetişkin eğitiminin işlevlerini ve içeriğini genişletmiştir.

Lengrand yaşam boyu eğitim, "bireylerin gizil güçlerini geliştirmek, beklentilerine cevap vermek ve değişen dünyanın gittikçe artan taleplerini karşılamak için eğitimin sürekliliğinin kesintiye uğratılması olarak tanımlamaktadır" (1). Daha genel bir yaklaşım ile "tüm yaşamı boyunca bireyin eğitime ihtiyacı vardır anlayışını yansıtan" yaşam boyu eğitim" hızla ilerleyen ve gelişen dünyada üç nedenden dolayı gerekli görülmektedir.

(1) Dickinson, s.37.

1. Geçmişte bir iş sahibi olup da sonradan işsiz duruma gelenlerin yeni iş edinmelerini, mesleki hareketliliklerini sağlamak,
2. Eğitilmiş kişilerin sorumlu oldukları alanlarda yüksek üretkenliklerini devam ettirmek için yeni bilgi ve teknolojiye uyumlarını sağlamak.
3. Bireyin boş zamanlarını kültürel olarak zenginleştirmek yoluyla, bireyin yaşamının niteliğini ve yaşamdaki doyumunu artırmak (2).

Özellikle 1960'lardan sonra yaşam-boyu eğitim kavramlarının eğitim uygulamaları açısından ifade ettiği anlamın tartışılması, o zamana kadar birbirinden kopuk çalışan, örgün ve yaygın eğitim sistemlerinin sıkı bir biçimde bütünleşmesi gereğini ortaya çıkarmış ve bu bütünleşmiş yapı içinde "yetişkin eğitimi" yaşam boyu devam eden sürekli bir ihtiyaç ve vatandaşlığın ayrılmaz bir parçası olarak kabul görmeye başlamıştır.

Yetişkin eğitimi konusunda en büyük gelişmenin örgün eğitimi ya da dengi programları ikinci fırsat olarak sunan kuruluşlarda görüldüğü; bu programların, gelişmekte olan ülkelerde ilköğretimde yoğunlaşmasına karşılık gelişmiş ülkelerde ortaöğretim ve yüksek öğretime kaydığı belirtilmektedir(3).

Yaşam-boyu eğitim bağlamında "örgün yetişkin eğitimi" önem kazanırken, bu programların örgün eğitim sistemi tarafından mı, yoksa yetişkinler için hazırlanmış kurumlar tarafından mı yerine getirileceği tartışma konusu edilmektedir. Dünyada her iki türden uygulama örneklerine rastlanmakla

(2) Coombs, s.139

(3) Lowe, s.119

birlikte, genel eğilim, örgün yetişkin eğitiminin örgün eğitim sistemi tarafından yerine getirilmesi yönündedir. Bu anlayış örgün eğitim sistemlerinin geleneksel rolünü değiştirmekte, okulların sadece çocuk ve gençlere hizmet veren kurumlar olarak değil, aynı zamanda her yaştaki yetişkinin ilgi ve ihtiyaçları doğrultusunda da hizmet veren kurumlar olarak görev yapmasını öngörmektedir.

Eğitim programlarının bireyin yetişkinlik yaşamına uzatılmasında devlet okullarının önemli bir rolü olduğunu vurgulayan Axford, "Eğitimin yetişkinlik yaşamına uzatılmasında devlet okullarının rolü ve sorumluluğu bireyin toplam yaşam tecrübesine dayalı eğitim programlarının oluşturulmasıdır" demekte ve şöyle devam etmektedir:

.... Tarihsel geleneğin yanında, genel yargılar Yetişkin Eğitiminin devlet okullarının sorumluluğu olması gerektiğini vurgulamaktadır. Her toplumda devlet okulları bir yetişkin eğitimi programının geliştirilmesi için gereken fiziksel olanaklara, mesleki liderliğe ve topluma ilişkin bilgilere sahiptir. Bu kaynaklar yetişkinler için kullanılabilir (4).

Luke, devlet okulları sisteminin, daha çok yerde daha çok kişiye ulaşma olanağına dikkat çekmektedir (5). Golner, tarihsel olarak devlet okullarının akşam programlarının, lise yaşında bulunanların ya da yaşça daha büyük olanların, örgün okulları tamamlamalarına, mesleki yeterlilikleri geliştirmelerine ve daha ilerdeki eğitimleri için kendilerini hazırla-

(4) Axford, s.224

(5) Luke, s.203

lamalarına imkan vermek için ikinci bir şans olarak düzenlediklerini belirtmektedir (6).

Eğitim sistemindeki yönelimlerden birisinin, yetişkinlerin okul sistemine yeniden girişini kolaylaştırmak yönünde olduğu belirtilmektedir. Devlet okulları ve üniversitelerin yüzyılın sonunda baskın yetişkin eğitimi kurumları olacağına, böylesi bir değişikliğin eğitim sistemindeki örgün-yaygın ayrımını ortadan kaldıracağına ve bunun yetişkin eğitimi alanında ve yetişkin eğitiminin özelliklerinde değişmelere neden olacağına dikkat çekilmektedir (7).

Lowe örgün eğitime denk programların teşvik görmesinin nedeni olarak:

1. Yarı-zamanlı öğrenim olanaklarına kıyasla tam zamanlı öğrenim olanaklarının kısıtlılığının (bu kısıtlılık yetişkinlerin tam-zamanlı öğretim programlarına devam etme olanaklarının sınırlılığı açısından ve tam zamanlı öğretim programlarının kapasitesinin sınırlılığı açısından düşünölmektedir),
2. Öğrenim fırsatlarındaki mevcut eşitsizlikler nedeni ile daha önce eğitime devam edemeyenlerin varlığının ve
3. Bazı insanların gerçek yeteneklerini okulda göster-

(6) Golner, s .4.

(7) Nesser ve Bujold, s.239; Day, s .73; Sharer,s .87.

remeyip, yıllar geçtikten sonra gösterebildiklerinin anlaşılmasının, ileri sürüldüğünü belirtmektedir. Lowe'a göre yetişkinlere ilk ve orta öğretim kademesinde örgün eğitim vermek , esas olarak normal okul sistemine düşen bir görevdir (8). Ancak yetişkin eğitiminde devlet okullarının rolü ve önemine rağmen, yetişkinlere yönelik örgün programlar olan "akşam okullarının devlet okulları sisteminin ikincil bir etkinliği olarak kaldığına" (9) ve "akşam okullarının böylesi programlardan yarar sağlayarak çok sayıda yetişkini elde tutamadığına" (10) da dikkat çekilmektedir.

Yetişkin eğitiminin örgün eğitim sistemi ile bütünleştirilmesi yaklaşımı çoğu zaman okullarda ve üniversitelerde uygulanan programların aynı yöntemlerle yetişkinlere uygulanması anlamında yorumlanmaktadır. 1972 yılında düzenlenen Unesco Tokyo Yetişkin Eğitimi Kongresi'nde bunun sakıncasına dikkat çekilmektedir.

.... Okul sistemine geleneksel bağımlılığın kaçınılması gereken sakıncaları da vardır. Bu nedenle örgün ve yaygın eğitimin bütünleşmesi yaklaşımı, yetişkin eğitiminin eşit statüsünü güvence altına almalıdır. Yetişkin eğitimi okul sistemi tarafından yutulmamalıdır. Yetişkin eğitimi yöntemleri farklıdır, çocuklar için hazırlanmış eğitim araçları çoğu zaman yetişkinler için elverişli değildir(11)

(8) Lowe, s .119.

(9) Dobs, s .100.

(10) Verner ve Neylan, s.230.

(11) M.E.B. Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü, Yetişkin Eğitimi Üst Kademe Yöneticileri ve Uzmanları Toplantısı, Kaynak Materyal 3, (çoğaltma), s .13-14.

Örgün yetişkin eğitimi uygulaması da bu bağlamda ele alınmalıdır. Okulların yetişkin eğitimi kurumları olarak kullanılması kuşkusuz, eğitim programlarından, öğretmen yetiştirmeye kadar uzanan bir dizi değişikliği de beraberinde getirecektir. Bu değişikliklerin neler olacağı yapılacak araştırmalarla ortaya konulmak durumundadır. Örgün yetişkin eğitimi programları ancak gerekli tedbirler alındığında olumlu sonuçlar verebilir.

Pek çok ülke örgün yetişkin eğitimi programlarını, değişik biçimlerde, akşamları, gündüzleri, hafta sonları ve yaz tatillerinde, örgün eğitim programlarının yanında ve dışında uygulamaktadır. Hatta Lowe'un da belirttiği gibi bugün yetkili makamlar yeni okullar planlarken yetişkinlerin ihtiyaçlarını da göz önünde bulundurma eğilimindedirler (12).

Örgün yetişkin eğitimi konusunda bu eğilimlere paralel bazı yaklaşımlar ve uygulamalar Türk Eğitim Sistemine de girmiştir.

1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nun "Türk Milli Eğitiminin Temel İlkeleri" başlığı altındaki 9.uncu maddesinde "Fertlerin genel ve mesleki eğitimlerinin hayat boyunca devam etmesi esastır. Gençlerin eğitimi yanında, hayata ve iş alanlarına olumlu şekilde uymalarına yardımcı olmak üzere yetişkinlerin sürekli eğitimini sağlamak için gerekli tedbirler almak ta bir eğitim görevidir" denilmektedir. "Kuruluş"

(12) Lowe, s.92.

başlığı altındaki 41.inci maddesinde de "Yaygın eğitim örgün eğitim ile birbirini tamamlayacak, gereğinde aynı vasıfları kazandırabilecek ve birbirinin her türlü imkanlarından yararlanabilecek biçimde bir bütünlük içinde düzenlenir" hükmü yer almaktadır.

Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda aynı konuya yer verilmekte, yaygın eğitimin örgün eğitimle bütünleştirilmesinden ve bütünlük sağlanırken istihdam alanında kazanılan beceri ve deneyimlerin okul içi eğitimle eş olarak değerlendirilmesi için gerekli düzenlemeler yapılacağından söz etmektedir (13).

Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda eğitimin beşikten mezara kadar sürekli olması ilkesi yer almaktadır (14). Ayrıca örgün ve yaygın eğitim kurumları arasında geçiş ve denkliklerin esasa bağlanması (15) ve bu iki tip programın, aynı eğitim kurumları tarafından paralel ve iç içe yürütülmesi (16) öngörülmektedir.

Onuncu Milli Eğitim Şurası'nda (23-26 Haziran 1981) da örgün eğitim ile yaygın eğitimin bütünleştirilmesi gereği vurgulanmaktadır. Şura'da önerilen modelde Milli Eğitim Sisteminin ortaöğretim düzeyi "çok amaçlı okul"dan (değişik programlı tek tip liseden) ve mesleki teknik okul"dan meydana

(13) DPT, Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı, s.459.

(14) DPT, Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı s.141.

(15) DPT, Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı s.140.

(16) DPT, Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı s.143.

na gelmektedir ve mesleki teknik ve genel yaygın eğitim görevleri hem çok amaçlı okulların, hem de mesleki ve teknik okulların görevleri arasında yer almaktadır (17).

Türkiye'deki uygulamalarda örgün yetişkin eğitimi okullar tarafından yürütülmektedir. Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı örgüt yapısı içinde farklı genel müdürlükler tarafından yürütülen örgün yetişkin eğitimi uygulamaları şunlardır:

Erkek Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü, endüstri meslek liseleri bünyelerinde açılan "Yetişkinlerin Örgün Mesleki Eğitim, Merkezlerinde" en az ortaokul mezunu, lise ve dengi bir okuldan ayrılmış ya da mezun olduğu halde üniversiteye girememiş olanları endüstri meslek lisesi mezunu haline getirmektedir.

Ticaret ve Turizm Dairesi Başkanlığı "Akşam Ticaret Liseleri" yoluyla yetişkinlere ticaret lisesi diploması kazandırmaktadır.

Orta Öğretim Genel Müdürlüğü "Akşam Ortaokulları ve Akşam Liseleri" yoluyla, yetişkinlere ortaokul ve lise diploması kazandırmaktadır.

Türkiye'de Araştırma'mıza konu ettiğimiz akşam ortaokulu, liseleri ve akşam ticaret liseleri ile ilgili ilk uygulamalar 1958 yılında başlatılmıştır. 1959 ve 1960 yılında 305 öğrenci ve 4 okul ile başlatılan uygulama 1979-1980 öğrenim yılında 17000 öğrenci ve 56 okula yükselmiştir (18). 1980 yılında çeşit-

(17) MEB. Onuncu Milli Eğitim Şurası, Öneriler, Konuşmalar Kararlar, 1981, s.29-34.

(18) MEB Cumhuriyetin 50. Yılında Milli Eğitimimiz, 1973, s.148; DPT Eğitim Sektörü Raporu, 1982, s.210.

li nedenlerle bu programlara öğrenci alımı durdurulmuş; 1984-1985 öğretim yılında yeniden öğrenci alımına başlanmıştır. Bu okulların açılış amacı ilgili gerekçede şöyle belirtilmektedir:

Öğrenim çağında iken gündüz okullarına devam edemeyen ve halen hayatlarını kazanmak üzere çalışmak zorunda bulunan, çalıştıkları yerlerde bilgi ve başarılarını artırmak isteyenlere fırsat ve imkan hazırlamak (19).

Türkiye'de 1980 nüfus sayımı sonuçlarına göre 25 yaş sonrası nüfusun eğitim durumuna dağılımı şöyledir: % 43.26'sı okuma yazma bilmemektedir. % 8.72'si okuma-yazma bilmektedir ancak bir eğitim kurumundan mezun olmamıştır. % 35.82'si ilkokul mezunudur. % 3.90'ı ortaokul mezunudur. % 5.28 i lise mezunudur. % 2.96'sı üniversite mezunudur (20).

Türkiye'de istatistikî veriler ulaşılan örgün eğitim düzeyi ile işsizlik oranı arasında ilişki olduğunu göstermektedir. Türkiye'de açık işsizlerin eğitim durumuna göre dağılımı TABLO 1'de görülmektedir.

(19) M.E.G. ve S.B. 31.8.1984 tarih ve Orta Öğretim Genel Müdürlüğü 423. Ar.Gel.Sb.84-49837 sayılı onayı.

(20) DİE, Genel Nüfus Sayımı, Nüfusun Sosyal ve Ekonomik Nitelikleri, 1980, s.4.

TABLO.1

TÜRKİYE'DE AÇIK İŞSİZLERİN
EĞİTİM DÜZEYLERİNE GÖRE
DAĞILIMI

Eğitim durumu	%
İlkokul mezunu	53.3
Ortaokul ve dengi okul mezunu	11.6
Lise ve dengi okul mezunu	16.6
Yüksek okul mezunu	1.9
Diğer	16.6
T O P L A M	100.00

Kaynak: İş ve İşçi Bulma Kurumu, alıntı: DPT, Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı. 1986 yılı programı.

TABLO 1 de görüldüğü gibi işsizlerin % 53 ilkokul mezunu iken, bu oran yüksek okulda % 1.9'a düşmektedir.

Türkiye'de yetişkin nüfusun eğitim düzeyi ve işsizlik ile eğitim düzeyi arasındaki ilişki genelde yetişkinlerin örgün eğitim kurumlarına olan ihtiyacını, bizim örneğimizde de akşam ortaokul ve liselerine olan ihtiyacı ortaya koymaktadır.

Akşam ortaokul ve liseleri yetişkinlere örgün eğitim programları sunmaktadırlar. Yetişkinlere yönelik eğitim uygulamaları ister örgün eğitim kurumları tarafından düzenlensin, isterse de yaygın eğitim kurumları tarafından düzenlensin, ya

da türü ve düzeyi ne olursa olsun, çocuk ve gençlere yönelik öğretim uygulamalarından farklı olmak zorundadır. Çünkü yetişkin hayatının belli bir döneminde duyduğu eğitim ihtiyacını karşılamak için eğitime katılır. Önceden güdülenmiştir. Toplumda öğrenci ile ilgili rolünün dışında farklı rollere de sahip olduğu için eğitime katılmada, devam etmede güçlükleri engelleri vardır. Eğitimde onun başlangıçta sahip olduğu eğitim amaçları, ilgileri göz önünde bulundurulmuyorsa, yetişkin eğitime devam etmeyecek ve eğitim kurumu da amacına ulaşmayacaktır. Bu nedenle yetişkin eğitiminde, eğitim programları, eğitim yönetimi, öğretim yöntem ve teknikleri, öğretmen yetiştirme konuları farklı olmak durumundadır. Türkiye'deki duruma bakıldığında akşam ortaokul ve liselerindeki uygulamada yetişkin eğitime özgü özelliklerin genelde dikkate alınmadığı, gündüz okullarındaki uygulamaların bu okullarda da devam ettirildiği görülmektedir. Akşam okullarında görülen yüksek ayrılma oranları bu uygulama ile ilgili olabilir. 1984-85 öğretim yılından itibaren üç yıllık dönemde okuldan ayrılma oranları oldukça yüksektir.

TABLO 2 de de görüldüğü gibi 1984-85 öğretim yılında sözü edilen okullardan ayrılan öğrenci oranları % 25 ile % 44 arasında değişmektedir.

TABLO - 2

1984-85 ÖĞRETİM YILINDA OKUL TÜRÜNE GÖRE AYRILAN
VE DEVAM EDEN ÖĞRENCİ SAYI VE ORANLARI

Okullar	Devam Eden Öğrenci		Ayrılan Öğrenci		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
K.Akşam Ortaokulu	77	70.64	32	29.36	109	100
Gazi Akşam Lisesi	50	55.56	40	44.44	90	100
A.Ticaret Lisesi	238	74.38	82	25.62	320	100
T O P L A M	365	70.33	154	29.67	519	100

Kaynak: Okul Dosyaları

TABLO 3' 1985-86 öğretim yılında Kurtuluş Akşam Ortaokulunda devam eden ve ayrılan öğrenci sayı ve oranlarını göstermektedir. Bu dönemde Kurtuluş Akşam Ortaokulunda birinci ve ikinci sınıflardan ayrılan öğrencilerin oranı % 26'ya yaklaşmaktadır. Bu oran birinci sınıfta % 34.42, ikinci sınıfta % 11.69 dur.

TABLO - 3

1985-86 ÖĞRETİM YILINDA KURTULUŞ AKŞAM ORTAOKULUNDA
DEVAM EDEN VE AYRILAN ÖĞRENCİ SAYI VE ORANLARI

Sınıflar	Devam Eden Öğrenci		Ayrılan Öğrenci		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
I.Sınıf	73	65.18	39	34.82	112	100.00
II.Sınıf	68	88.31	9	11.69	77	100.00
TOPLAM	141	74.60	48	25.40	189	100.00

Kaynak: Okul Dosyaları

Aynı durum 1986-1987 öğretim yılında Gazi Akşam Lisesi'nde de görülmektedir (TABLO 4). Okuldan ayrılma oranı birinci ikinci ve üçüncü sınıfta yaklaşık % 17 ile % 43 arasında değişmektedir. Kayıt olanların büyük bir oranı daha birinci sınıfta iken okuldan ayrılmalıdır. Bu veriler akşam okullarının öğrencilerini öğretimin sonuna kadar tutamadığını göstermektedir.

TABLO-4

1986-87 ÖĞRETİM YILINDA GAZİ AKŞAM LİSESİNDE
AYRILAN VE DEVAM EDEN ÖĞRENCİ SAYI VE ORANLARI

Sınıflar	Devam Eden Öğrenci		Ayrılan Öğrenci		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
I.Sınıf	76	57.14	57	42.86	133	100.000
II.Sınıf	91	78.45	25	21.55	116	100.000
III.Sınıf	84	83.17	17	16.83	101	100.000
TOPLAM	251	71.71	99	28.29	350	100.000

Kaynak : Okul Dosyaları

Okullarda durum bu iken, Türkiye'de bunun nedenlerini ortaya koyacak araştırmaların çok sınırlı olduğu görülmektedir. Nedenler bilinmediği için uygun önlemler de alınmamaktadır.

Özetlenecek olursa yetişkinlerin, ihtiyaç ve beklentilerinin farklı olması eğitime katılmada ve devam etmede güçlüklerinin olması ve yetişkin eğitiminin başarıya ulaşabilmesi için bunların bilinmesinin gerekliliği yetişkin eğitiminde "katılma" araştırmalarına önem kazandırmaktadır. Öte yandan eğitimdeki çağdaş gelişmeler yetişkinlere örgün eğitim sunan, programları önemli hale getirmektedir. İşte bu araştırmada bu iki fikirden hareketle "örgün yetişkin eğitiminde katılma" olgusu ele alınmıştır.

Problem cümlesi:

Ankara'da Kurtuluş Akşam Ortaokulu, Ayrancı Akşam Ticaret Lisesi, Gazi Akşam Lisesine devam eden öğrencilerin bazı bireysel özellikleri, programa katılma amaçları ile katılmada ve öğrenmede karşılaştıkları güçlükler nelerdir?

Amaç

Akşam ortaokul ve liselerine devam eden öğrencilerin, bazı bireysel özellikleri, programa katılma amaçları ile katılmada ve öğrenmede karşılaştıkları güçlükler konusunda bilgi toplamayı amaçlayan bu araştırmada aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Öğrencilerin,

- a. Cinsiyet, yaş, medeni durum, çalışma ve iş durumu, anne ve babalarının eğitim durumuna göre dağılımları nasıldır?
- b. Cinsiyeti, yaşı ve medeni durumu ile okul türü arasında bir bağımlılık var mıdır?
- c. Yaşı, medeni durumu, çalışma durumu, anne ve babalarının eğitim durumu ile cinsiyeti arasında bir bağımlılık var mıdır?

2. Öğrencilerin eğitim özgeçmişleri nasıldır? Bu öğrenciler,

- a. İlk ve ortaokulu hangi tür yerleşim yerinde bitirmişlerdir? Bitirdikleri yerleşim yeri ile cinsiyet, okul türü ve okul düzeyi arasında bir bağımlılık var mıdır?
- b. İlk ve ortaokulu hangi yollarla bitirmişlerdir? Bu durum ile cinsiyet arasında bir bağımlılık var mıdır?
- c. Öğretimlerine ne kadar ara vermişlerdir? Bu durum ile cinsiyet, okul türü ve okul düzeyi arasında bir bağımlılık var mıdır?
- ç. Akşam okuluna gelmeden önce gündüz okullarına gitmişler midir? Bu durum ile cinsiyet, okul türü ve okul düzeyi arasında bir bağımlılık var mıdır?

3. Öğrenciler kendilerini derslerde ne derece başarı-

lı bulmaktadırlar?

4. Öğrenciler eğitimleri hangi düzeye kadar devam ettirmek istemektedirler? Bu durum ile cinsiyet, yaş, medeni durum ve okul türü arasında bir bağımlılık var mıdır?
5. Öğrencilerin okula kayıt olmalarını kim tavsiye etmiştir? Bu durum ile öğrencinin cinsiyeti, yaşı, medeni durumu arasında bir bağımlılık var mıdır?
6. Öğrencilerin evli olanlarının eşleri, evli olmayanlarının anne ve babaları okula gitmelerini nasıl karşılamaktadırlar? Bu durum ile öğrencinin cinsiyeti arasında bir bağımlılık var mıdır?
7. Öğrenciler,
 - a. Okulun nerede bulunmasını istemektedirler? Bu durum ile cinsiyet arasında bir bağımlılık var mıdır?
 - b. Okula nasıl gelmektedirler?
 - c. Ders başlama saatlerini uygun bulmakta mıdırlar?
8. Öğrenciler okul süresini uygun bulmakta mıdırlar? Bu durum ile cinsiyet yaş, medeni durum, okul türü ve düzeyi arasında bir bağımlılık var mıdır?
9. Öğrencilerin okul süresi nin üç yıla indirilmesini isteme nedenleri nelerdir? Bu durum ile cinsiyet, okul türü ve düzeyi arasında bir bağımlılık var mıdır?

10. Öğrencilerin,

- a. Akşam okullarına kayıt olma amaçları nelerdir? Bu amaçlar ile cinsiyet, yaş, medeni durum, okul türüne göre nasıl bir dağılım göstermektedir?
- b. Öğrencilerin en önemli kayıt olma amaçları nelerdir? Amaçlar ile cinsiyet, yaş, medeni durum ve okul türü arasında bir bağımlılık var mıdır?
- c. Öğrencilerin en önemli kayıt olma amacının gerçekleşebileceği konusundaki düşünceleri nelerdir? Bu durum ile cinsiyet, yaş, medeni durum, okul türü arasında bir bağımlılık var mıdır?
- d. Öğrencilerin amacın gerçekleşebileceği konusunda ki düşünceleri amacın türüne göre nasıl bir dağılım göstermektedir?

11. Akşam okulu öğretmenlerinin öğrenciye karşı tutumları nasıldır? Öğretmenler:

- a. Öğrencilerin derslerle ilgili ve özel sorunlarını açıklamalarına izin vermekte midirler? Cevaplar ile öğrencinin cinsiyeti, yaşı, medeni durumu ve okuduğu okul türü ve okul düzeyi arasında bir bağımlılık var mıdır?
- b. Öğrencilerinin yetişkin olduğunun bilincinde davranmakta mıdırlar? Cevaplar ile öğrencinin

cinsiyeti, yaşı, medeni durumu okuduğu okul türü ve okul düzeyi arasında bir bağımlılık var mıdır?

c. Öğrenciyi kırık notla tehdit etmekte midirler?

Cevaplar ile öğrencinin cinsiyeti, yaşı, medeni durumu ve okuduğu okul türü ve okul düzeyi arasında bir bağımlılık var mıdır?

ç. Ders içinde öğrencilerin bilgi ve tecrübelerini açıklamalarına izin vermekte midirler? Cevaplar ile yetişkinin cinsiyeti, yaşı, medeni durumu ve okuduğu okul türü ve okul düzeyi arasında bir bağımlılık var mıdır?

12. Öğrencilerin yaşlarının normal okul çağı öğrencilerine göre büyük olmasının öğrenmeyi güçleştirip güçleştirmedeği konusundaki düşünceleri nelerdir? Bu durum ile cinsiyet, yaş ve medeni durum arasında bir bağımlılık var mıdır?

13. Öğrencilerin okula ara vermiş olmanın öğrenmeyi, güçleştirip güçleştirmedeği konusundaki düşünceleri nelerdir? Bu durum ile yaş, cinsiyet, medeni durum ve okula ara verilen yıl arasında bir bağımlılık var mıdır?

14. Öğrencilerin günlük yaşamda yüklenilen sorumluluklarının zihni meşgul etmesinin öğrenmeyi güçleştirip güçleştirmedeği konusundaki düşünceleri nelerdir? Bu durum ile cinsiyet, yaş ve medeni durum arasında bir bağımlılık var mıdır?

15. Öğrenciler ders kitaplarını anlamada güçlük çekmekte midirler? Bu durum ile cinsiyet, yaş, medeni durum, okul türü ve okul düzeyi arasında bir bağımlılık var mıdır?
16. Öğrencilerin evde ders çalışmaya çok zaman ayırmaları gerekmekte midir? Bu durum ile cinsiyet, yaş, medeni durum, okul türü ve okul düzeyi arasında bir bağımlılık var mıdır?
17. Öğrenciler okul giderlerini karşılamada güçlük çekmekte midirler? Bu durum ile cinsiyet yaş ve medeni durum arasında bir bağımlılık var mıdır?
18. Öğrenciler okul araç ve gereçlerinden yararlandırılmakta mıdır? Bu durum ile okul türü arasında bir bağımlılık var mıdır?
19. Öğrenciler okulda laboratuvar, kütüphane ve işlik gibi yerlerden yararlandırılmakta mıdır? Bu durum ile okul türü arasında bir bağımlılık var mıdır?
20. Öğrencilerin okula devam etmekten dolayı yakınlarına yeterince zaman ayıramamalarının ilerde okuldan ayrılmaya neden olup olamayacağı konusundaki düşünceleri nelerdir? Cevaplar ile cinsiyet, yaş, medeni durum, okul türü ve okul düzeyi arasında bir bağımlılık var mıdır?
21. Öğrencilerin akşam okuluna devam etmekten dolayı,

eğlenme, televizyon seyretme vb. faaliyetlere yeterince zaman ayıramamalarının ilerde okuldan ayrılmaya neden olup olamayacağı konusundaki düşünceleri nelerdir? Cevaplar ile cinsiyet, yaş, medeni durum, okul türü ve düzeyi arasında bir bağımlılık var mıdır?

22. Öğrencilerin okula devam etmekten dolayı, uykusuzluk, yorgunluk, beslenmede aksama gibi durumların ilerde okuldan ayrılmaya neden olup olamayacağı konusundaki düşünceleri nelerdir? Cevaplar ile cinsiyet, yaş, medeni durum okul tür ve düzeyi arasında bir bağımlılık var mıdır?
23. Öğrencilerin, çalıştıkları iş zihnen ve bedenen yorucu bir iş midir? Bu durum ile cinsiyet arasında bir bağımlılık var mıdır?
24. Öğrencilerin işyerlerinde ders çalışmalarına izin verilmekte midir ya da ders çalışmaya olanak bulmakta mıdırlar?
25. Öğrencilerin bu okullarda edindikleri bilgiler, işlerini daha iyi yapmalarına yardımcı olmakta mıdır? Bu durum ile okul türü ve okul düzeyi arasında bir bağımlılık var mıdır?
26. Öğrencinin sınav, okula yetişme gibi durumlarında işyerleri izin konusunda kolaylık göstermekte midir ya da öğrenciler işyerlerinden kolaylıkla ayrılabilirler midirler?

27. Öğrencilerin bir işte çalışmaktan dolayı yorgun olmaları derse dikkatlerini azaltmakta mıdır? Bu durum ile cinsiyet ve yaş arasında bir bağımlılık var mıdır?
28. Öğrencilere göre okuldan ayrılanların ayrılma nedenleri nelerdir?
29. Öğrencilerin okuduğu okula göre "gereksiz görülen" "öğrenmede güçlük çekilen", "bilgi ve tecrübelerini en çok kullanabildikleri" ve "mevcut dersler dışında programa konulmasını istedikleri" dersler hangileridir.
30. Öğrencilerin akşam okullarının yeniden düzenlenmesi ile ilgili önerileri nelerdir? Öneriler cinsiyet ve okul türüne göre nasıl bir dağılım göstermektedir.

Önem

Eğitimdeki çağdaş gelişmeler, yetişkinlere örgün program sunan uygulamalara önem kazandırmaktadır. Bunun yanında Türkiye'de yetişkin nüfusun eğitim düzeyinin düşük olması örgün yetişkin eğitimi kurumlarının önemini daha da artırmaktadır. Ne var ki örgün eğitim sistemi içinde yürütülen bu programların, çocuk ve gençlere yönelen diğer programlardan farklılaşması gereği üzerinde durulmamıştır. Bu konuyu ele alan araştırmaların sınırlı olması örgün eğitim programlarının yetişkinlerin özelliklerine uyarlanmasına yönelik uygun

önlemler alınmasını zorlaştırmaktadır. Bu araştırma'nın akşam okullarının geliştirilmesi girişimlerine katkı getirebileceği umulmaktadır.

Sınırlılıklar

Araştırmacının olanakları araştırmanın kapsamını sınırlamayı gerektirmiştir. Bu nedenle Araştırma:

1. Yetişkinlere yönelik örgün programlara ilişkin olarak Sistem'in ortaöğretim düzeyi ile,
2. Ankara İli Merkez İlçelerinde bulunan akşam ortaokulu, akşam ticaret lisesi ve akşam lisesine devam eden öğrencilerin görüşleri ile sınırlıdır.

Varsayımlar

1. Bilgi toplama aracının geçerliğini ve güvenilirliğini yükseltmek için alınan önlemler yeterlidir.
2. Sözü edilen okullara devam eden yetişkinlerin görüşleri bu okulların yeniden düzenlenmesi ile ilgili kaynak olarak kullanılabilir.

Tanımlar

Örgün yetişkin eğitimi: Yetişkinlere öğrenimleri sonunda, kredi, diploma, derece veya mesleki yeterlik belgesi vermeyi amaçlayan yetişkin eğitimidir. Bu araştırma'da örgün yetişkin eğitimi, akşam ortaokulu, akşam lisesi ve akşam ticaret lisesinde yetişkinlere yönelik eğitim-öğretim uygulamaları olarak anlaşılmaktadır.

Öğrenci: Bu Araştırma'da öğrenci Araştırma kapsamına giren okullara devam eden yetişkin öğrencilerdir.

Akşam okulu: Genellikle tam-zamanlı öğrenimlerine son vermiş kişilere genellikle ikindi vaktinden sonra ve akşamın geç saatlerinde düzenli bir programla öğretim imkanı sağlayan resmi veya özel eğitim kurumudur. Bu araştırmada Akşam Okulu, araştırma kapsamına giren ve akşam öğretimi yapan okullar anlamındadır.

BÖLÜM II

İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölüm üç alt bölümden oluşmaktadır. Birincisinde araştırmaya kavramsal bir çerçeve oluşturması bakımından ilgi kavramlar kısaca açıklanmış; ikincisinde konu ile ilgili olarak yurt dışında yapılmış araştırmaların ulaşılabilenleri; üçüncüsünde ise Türkiye'de yapılan araştırmalar özetlenmiştir.

I. İLGİLİ KAVRAMLAR

Kavramlarla ilgili tanımlamalarda daha çok UNESCO ve OECD kaynakları esas alınmıştır.

Yaşam-boyu eğitim diğer kavramlara da bir bakış açısı getirdiğinden tanımların başlangıç noktası olarak alınmıştır.

Yaşam Boyu Eğitim:

Sürekli eğitim (permanent education) adı altında da karşımıza çıkmaktadır. "Eğitimin çocuklukta başlayan sürekli eğitim yaşantısının başlangıç evresi ile sınırlandırılmış ilk ve son bir deneyim olmadığı, tersine ömür boyu süren bir deneyim olması gerektiği anlayışıdır" (1). Unesco tarafından yapılan bu tanım aynı kaynakta şöyle açıklanmaktadır:

(1) Unesco Türkiye Milli Komisyonu, Yetişkin Eğitimi Terimleri, 1985, s.20-21.

Hayat, kendi başına sürekli bir öğrenim sürecidir; ancak her insanın, teknik ve toplumsal değişime ayak uydurabilmek, kendi çevresine ilişkin (evlenme, ana-baba olma, iş durumu, yaşlılık vb.) şartlar altında meydana gelen değişiklikler karşısında hazırlıklı olabilmek ve bireysel gelişimi bakımından tüm gizil gücünü harekete geçirebilmek amacıyla sürekli, maksatlı ve ardışık bir öğrenim görmesi için özgül fırsatlara ihtiyacı vardır. Yaşam-boyu eğitim, bireyin hem maksatlı, hem de rastgele öğrenme yaşantılarını kapsar.

Yetişkin:

Bir bireyin yetişkin sayılabilmesinin ölçütlerinden birisi yaştır. Genelde resmi belgeler belli bir yaş sınırını geçmiş kişileri yetişkin olarak tanımlamaktadırlar. Ancak konuya eğitim açısından yaklaşıldığında yaşta bağlantılı tanımlamalar yeterli olmamaktadır. Yetişkinlik bir olgunlaşma dönemi olarak kabul edilirse, psikolojik açıdan olgunlaşma yaşı bireyden bireye değişmektedir. Öte yandan Verner, yetişkini yetişkinlik öncesi kimseden ayıran temel unsurun, toplumda üstlendiği üretici rol olduğunu vurgulamaktadır. Ona göre ana-baba, eş, vatandaş gibi roller toplumda kişiyi üretici kılar, böylece bireyin yaşamında gerekli olacak öğrencilik rolü, yetişkin olmanın gerektirdiği üretici role göre ikinci plana geçer (2).

Buradan yola çıkarsak eğitim açısından "yetişkin" kendisine yüklenilen sorumluluklar nedeniyle toplumda üretici olan ve eğitim ihtiyacı bu role göre belirlenen kişidir.

(2) Lowe, s .20-21.

Yetişkin Eğitimi:

Bilindiği gibi yetişkin eğitiminin tarihi çok eskilere uzanmaktadır. Bu nedenle, yaygın eğitim, halk eğitimi, okul-dışı eğitim vb. adlar altında toplumdaki topluma, dönemden döneme farklı tanımları yapılagelmiştir. Biz burada daha çok UNESCO ve OECD tanımları üzerinde duracağız.

Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü şu tanıma önermektedir:

Yetişkin eğitimi, zorunlu öğrenim çağının dışına çıkmış, asıl uğraşısı artık okula gitmek olmayan kimselerin, hayatlarının herhangi bir aşamasında duyacakları öğrenme ihtiyacını ve ilgiyi tahmin etmek üzere özellikle düzenlenen faaliyetleri ya da programları kapsar. Bu faaliyetlerin ve programların içine, mesleki eğitim dışındaki eğitim, meslek eğitimi, genel eğitim, biçimsel nitelik taşıyan ve taşımayan öğrenme türleri girdiği gibi ortak sosyal amaçlara yönelik eğitim de girer (3).

Unesco tarafından yapılan tanımlamada ise yetişkin eğitimi:

İçeriği, düzeyi ve yöntemi ne olursa olsun ve ister okullarda, kolejlerde, üniversitelerde veya çıraklıkta uygulanan ilköğretimin uzantısı bir eğitim olarak düşünülün veya o eğitimin yerini tuttuğu varsayılınsın, yetişkin olarak düşünülen kimselerin yeteneklerini geliştirmelerine; bilgilerini arttırmalarına, teknik veya mesleki yeterliliklerini iyileştirmelerine veya bu yetenek, bilgi ve yeterliliklere yeni bir yön vermelerine, tutum ve davranışlarını hem kişisel gelişme bakımından, hem de dengeli ve bağımsız bir toplumsal, ekonomik ve kültürel gelişmeyi katılma bakımından değiştirmelerine imkan sağlayan, düzenli eğitim süreçlerinin tümünü ifade edecek biçimde kullanılmıştır (4).

(3) OECD, 1977, s.23-24.

(4) Unesco Türkiye Milli Komisyonu, Önver, s.68.

Aynı kaynakta Yaygın Eğitim "okul dışı eğitimle" aynı anlamda kullanılmakta olup" mesleki eğitim hariç olmak üzere örgün okul ve yüksek öğretim sistemi dışında yapılan her türlü eğitim", "Unesco Uluslararası Standart Eğitim Sınıflandırmasında"da öğrencilerin yazılması veya alınması gibi işlemleri gerektirmeyen veya bu gibi işlemleri istemeyen eğitim programları olarak tanımlanmıştır (5).

Yaygın Eğitimin Türkiye'de yasal tanımlaması ise:

Örgün eğitim sistemine hiç girmemiş ya da herhangi bir kademesinde bulunan veya bu kademedен çıkmış fertlere gerekli bilgi ve davranışları kazandırmak için örgün eğitimin yanında veya dışında, onların ilgi, istek ve yetenekleri doğrultusunda ekonomik, toplumsal ve kültürel gelişmelerini sağlayıcı nitelikte çeşitli süre ve düzeylerde hayat boyu yapılan eğitim-öğretim-rehberlik ve uygulama faaliyetlerinin tümüdür (6).

Yukarda yapılan tanımlamaların ortak noktaları şunlardır:

1. Yetişkin eğitimi asıl uğraşısı artık okula gitmek olmayan bireylere yönelmektedir.
2. Yetişkin eğitimi farklı tür ve düzeylerde örgün ve yaygın programlar kapsamında yürütülebilmektedir.
3. Yetişkin eğitimi rastlantısal değil, düzenli eğitim süreçlerini içermektedir.
4. Yetişkin eğitiminin amaçları hem kişisel gelişme,

(5) Unesco Türkiye Milli Komisyonu, Öneri, s.68.

(6) M.E.B.S.B., Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü Çalışmaları, s.13.

hem de toplumsal, ekonomik ve kültürel gelişmeye katılma bakımından tanımlanmaktadır.

Örgün Eğitim:

Unesco Yetişkin Eğitimi Terminoloji'sinde örgün eğitim:

1. İlk üç orta dereceli okullarda, üniversitelerde, tam zamanlı teknik eğitim ile yüksek öğretimin uzmanlık dallarına göre düzenlenen kurslarında yapılan eğitim, Terim bu eğitimi sağlayan kurumlar topluluğunu belirtmek için kullanılır.

2. Resmi olarak planlanan ve ardışık biçimde düzenlenen, öğretmen ve öğrencinin üzerine düşen görevlerin açıkça tanımlandığı, öğretmenin eğitim amacıyla öğrenciyi yönetmeye çalıştığı ve sorumluluk aldığı eğitim (7).

olarak tanımlanmıştır. Unesco Uluslararası Standart Sınıflamasında "öğrencinin yazılma veya alınmasıyla ilgili işlemlerin yerine getirilmesini gerektiren eğitim programları" (8) olarak tanımlanmıştır.

Örgün Yetişkin Eğitimi:

Örgün yetişkin eğitimi Unesco Yetişkin Eğitimi Terminolojisinde iki şekilde tanımlanmaktadır. Birincisi, "Öğrencilerin bir öğretmenin hazırladığı ve yönettiği bir çalışma programını izledikleri, resmi olarak planlanmış ve ardışık biçimde düzenlenmiş olan yetişkin eğitimi; ikincisi "eğiti-

(7) Unesco Milli Komisyonu, Önver, s.52.

(8) Aynı, s.53.

min başarısının kredi, diploma, derece veya mesleki yeterlik belgesi verilmesi yoluyla resmen tanınıp onaylanması amacıyla güden yetişkin eğitimi" (9) dir.

Örgün yetişkin eğitimi bu amaçla örgütlenmiş yetişkin eğitimi kurumları tarafından ya da örgün eğitim sistemi tarafından okullar tarafından yürütülür. Bunun sonucunda bir ortak kullanım kavramı ortaya çıkmaktadır. Bu konuda farklı görüşler vardır.

Yetişkin eğitimi ile ilgili pek çok çalışmada, yetişkinlerin psikolojik açıdan farklı merkezlerde eğitilmesinde yarar olduğuna, binaların yetişkin ve yetişkin olmayan öğrenciler arasında ortak kullanımının bazı sakıncalar ortaya çıkardığına ilişkin görüşler vardır. Bu görüşte olanlara göre 1. Yetişkin eğitimi kurumları okullarla aynı binaları ; paylaştıkları zaman yetişkinler ihmale uğramaktadırlar. 2. Yetişkin ihtiyaçları farklı olduğu için bu ihtiyaçların karşılanması farklı bir çevre ister. 3. İkili kullanılan odalar ve diğer kolaylıklar, yetişkinlere en uygun zamanda hizmete konulamamaktadır. Tersini savunanların görüşü ise, eğitim harcamalarının, ulusal gelir içinde hızla artması nedeniyle kamu yetkilileri binaların kullanımında tasarrufa gitmek zorundadırlar. Bazı kimselere göre ise, yaşam-boyu eğitim fikrine bağlanmak, hiç değilse bazı eğitim etkinliklerinin yönelmediği grup ne olursa olsun tek bir tesis içinde yürütülmesini gerektirmektedir (10).

(9) Unesco Milli Komisyonu, Öneri, s.52

(10) Lowe, s.95.

Okul bir kurum olarak yetişkinlerin örgün eğitimi görevini üstlendiğinde gerek kavramsal düzeyde, gerekse de uygulamalar düzeyinde, çocuk ve gençlere yönelik uygulamalarda olduğundan farklı ilkeleri rehber edinmelidir. Axford okullarının yetişkin eğitiminde esas olması gereken ilkeleri şöyle belirlemektedir:

1. Yetişkinin eğitim ihtiyacı, bireysel beklentilerinin ve sorumluluklarının sonucu olarak ortaya çıkar. Birey, geçmişi, aile yaşamı, toplum olaylarına katılması, bireysel eksiklikleri ve kendini gerçekleştirme gibi konularda cevap bulmalıdır.

2. Yetişkin eğitime gönüllü katıldığından, devamın sürekli olması, programdan ayrılmaması için programlar onlara şu yararları sağlamalıdır:

a. Katılmayı hızlandıran kendini gerçekleştirme ihtiyacı göz önünde bulundurulmalıdır.

b. Sunulan zaman ve yer devam etmeye uygun ve devam etmeyi kolaylaştırıcı olmalıdır.

c. Kapsam, öğretim ve olanaklar katılmada sürekliliği sağlayacak nitelik ve uygunlukta olmalıdır.

d. Büyük ölçüde genelleştirilmiş ve toplumla iç içe geçmiş olmalıdır.

3. Yetişkinlerin ve yetişkin eğitimi programlarının doğası gereği, programlar çocuk ve gençlere yönelik programlardan esnek düzenlenmelidir.

4. Yetişkin öğrencinin, mesleki deneyimleri, seyahatleri, kendi kendine çalışması vb. yollarla edinilmiş yaşam deneyimleri olduğu için eğitim programı

a. Ölçme ve değerlendirmede, öğrencilerin yaşam tecrübelerinin eğitime denk olması gereği göz önünde bulundurulmalıdır.

b. Derste ilerleme ve kredilendirme, sınıfta geçirilen saatlerden çok gösterilen yeterliliğe dayalı olmalıdır.

c. Öğretim sürecinde öğrenci kaynağı daha büyük ölçüde kullanılmalıdır.

5. Sürekli eğitim programlarına katılanlar genellikle bir işte çalışan yetişkinler olduğu için, programlar akşam, gece, hafta sonu gibi, öğrencinin katılım örneklerine göre değişen esneklikte olmalıdır.

6. Yetişkin programın planlanmasına ve işlemesine katılmalıdır (11).

Yetişkinlere yönelik örgün programlar söz konusu olduğu zaman, yukarıda da sözü edildiği gibi, en çok üzerinde durulan konulardan birisi "yaşam tecrübesine kredi verilmesi" olarak isimlendirdiğimiz, yaşamda edinilen bilgi ve deneyimlerin, örgütlü öğretim süreci içinde dikkate alınması, değerlendirilmesidir. "İçinde teknolojik gelişmenin büyük bir hızla oluştuğu modern yaşamda rastlantısal ve informal yaşam boyu öğrenme giderek örgütlü ve kasıtlı öğrenmenin ye-

rini almakta, birbirini tamamlamaktadır." (12)

Dönüslü Eğitim:

Unesco Yetişkin Eğitimi Terminolojisinde dönüslü eğitim "Yaşam-boyu eğitimin, çalışma ve boş zaman uğraşısı gibi başka etkinlikleri kapsayacak biçimde sistemli öğrenim dönemleri halinde düzenlenmesi" (13) olarak tanımlanmıştır.

OECD tarafından 1973 yılında yayınlanan "Dönüslü Eğitim" adlı rapora (14) göre dönüslü eğitim zorunlu eğitim ya da temel eğitim sonrası için önerilen çok amaçlı bir eğitim stratejisidir. OECD dönüslü eğitimle ilgili ulusal politikaların belirlenmesinde üç ana esası önermektedir:

1. Herkes, zorunlu öğrenimini bitirdikten sonra daha ileri düzeylerde eğitimini kendi seçeceği zamana erteleme hakkına ve aynı zamanda, eğitim sistemine yeniden girme hakkına sahip olmalıdır.

2. Herkes, işinde ilerlemek iş değiştirmek ya da istihdam fazlası haline geldiği taktirde yeni iş edinmek üzere gerekebilecek meslek eğitiminden geçme hakkına sahip olmalıdır.

3. Yetişkin eğitimi fırsatlarının uygulanması ile mevcut eşitsizliklerin daha da fazlalaşmaması için gereken önlemler alınmalıdır.

(12) OECD, 1973, s.18

(13) Unesco, Yetişkin Eğitimi Terimleri, 1985, s.32.

(14) OECD, Öner. s.25-29

DönüŖlü Eğitim sisteminin temel özelliği dönüŖlü bir şekilde bireyin tüm yaşamı boyunca eğitilmesidir. İki temel öğeyi kapsar:

a. Gençlikte yoğunlaştırılmış tam zamanlı örgün eğitim için alternatif bir strateji önerir. Yaşam-boyu öğrenmeyi ilke olarak benimser, bireyin tüm yaşamı boyunca eğitilmesini vurgular.

b. Planlanmış yaşam-boyu öğrenme için bir çatı oluşturur. Bireyin örgütlü öğrenme süreçlerinde öğrendikleri ile, rastlantısal ve bağımsız öğrenmeleri sonucunda edindiklerinin birbirini tamamlaması, birbirleri ile etkileşim içinde olmasını önerir. Yani planlanmış öğrenme ile, bireyin rastlantısal ve bağımsız öğrenmeleri sonucunda oluşan yaşam tecrübelerinin birbirini tamamlaması ilkesi vardır.

DönüŖlü eğitim, zorunlu öğrenim sonrası yetişkinler eğitimi olarak anlaşılmaktadır. Bu nedenle dönüŖlü eğitim sisteminin temel karakteristiği yetişkin eğitiminde olduğu gibidir. Onun programları da son derece çeşitli ve esnektir. Yetişkinin ihtiyaç ve beklentilerine ilişkindir. Bu raporda dönüŖlü eğitim ve yetişkin eğitimi arasında görülen temel fark, yetişkin eğitiminin "bilgi-kültür" ya da "genel eğitim" yönelimli olması ve geleneksel olarak erken yaşlarda okulu terk edenlere bireysel ve kültürel gelişme sağlanmasıdır.

Bu raporda dönüŖlü eğitim sisteminin ülkelerin özel durumlarına bakılmaksızın rehber edinecekleri temel ilkeler belirlenmiştir:

1. Zorunlu öğretimin son yılları herbir öğrenciye okula devam etme ya da çalışma arasında gerçek bir seçim olanağı sağlamalıdır.

2. Zorunlu öğretim bitirildikten sonra bireyin tüm yaşamı boyunca uygun zamanlarda eğitime geçiş olanağı garanti edilmelidir.

3. Böylesi bir eğitim için bireyin ihtiyaç duyduğu yer ve zamanda mevcut olanaklar hazır bulundurulmalıdır.

4. Bireyin çalışma ve diğer sosyal deneyimleri programa giriş kurallarında, program desenlerinde temel bir öge olarak göz önünde bulundurulmalıdır.

5. İş ya da öğrenim yaşamını birbirleri ile dönüşümlü bir şekilde devam ettirmek mümkün olmalıdır.

6. Program deseni, kapsamı, öğretim yöntemi farklı ilgi gruplarının (öğrenci, öğretmen, yönetici vb.) işbirliği ile düzenlenmeli ve farklı özelliklere sahip grupların ilgi ve ihtiyaçlarına uyarlanmalıdır.

7. Derecelendirme ve sertifikalandırma nihai bir sonuç olmaktan çok, yaşam-boyu eğitimin, yaşam-boyu mesleğin bireysel gelişmenin adım ve rehberleri doğrultusunda olmalıdır.

8. Herhangi bir işin gerektirdiği niteliklerden sosyal güvenlikten yoksun olarak eğitimi terkedenden bireye eğitime dönüş hakkı verilmelidir.

Kuşkusuz yukardaki ilkeleri rehber alan bir modelin

farklı ülke sistemlerine nasıl uyarlanacağı, ya da uyarlanıp uyarlanamayacağı, yapılan araştırmalar ve uygulama deneyimleri sonucunda ortaya çıkacaktır. Ancak yukardaki maddelerin bir ya da birkaçı mevcut yetişkin eğitiminde uygulanabilir. Bizim örneğimizde akşam ortaokul ve liselerine bu maddelerin uygulanabilir olanlarının yansıtılabilmesi kuşkusuz olumlu gelişmeler sağlayacaktır.

Bağımsız Öğrenme:

Unesco Yetişkin Eğitimi Terminolojisinde Bağımsız Öğrenme "Bireyin, her zaman değil, fakat genellikle başka birinin veya kurumun pek az yardımı ile veya hiçbir kişinin veya kurumun kılavuzluğu veya yardımı olmadan kendi girişimi ile gerçekleştirdiği öğrenme" olarak tanımlanmıştır. Bu tür öğrenmeye bağımsız çalışma, kendi kendini eğitme, kendi kendine öğrenim de denileceği de belirtilmiştir (15).

2. YURT DIŞINDA YAPILAN ARAŞTIRMALAR

Son yirmi yılda "yaşam boyu eğitim" çerçevesi içinde yetişkin eğitime verilen önem giderek artmakta, buna paralel olarak yetişkin eğitimi araştırmalarında da artış gözlenmektedir. Bu araştırmalarda yetişkin eğitimi farklı boyutlarda, farklı yaklaşımlarla ele alınmaktadır. Bu boyutlardan birisi de "katılma ve katılanlar" boyutudur.

Davranış bilimlerinde katılma farklı bağlamlarda farklı anlamlarda kullanılmaktadır. Eğitimciler katılmayı "eğitim et-

(15) Unesco, Yetişkin Eğitim Terimleri, s.28.

kinliklerine, programlara katılma" anlamında kullanırlar. Eğitim açısından katılma kuşkusuz tek bir derse katılmaktan, çok amaçlı uzun vadeli programlara katılmaya kadar geniş bir alanı kapsar (16).

Eğitimde katılma ile ilgili yapılmış araştırmalarda genel olarak dört ilgi alanı gözlenmektedir.

- A. Katılanların kişisel özelliklerini belirleyen betimleyici araştırmalar,
- B. Katılma nedenlerini (güdüler) belirleyen araştırmalar.
- C. Ayrılma nedenlerini belirleyen araştırmalar,
- D. Katılmanın engellerini belirleyen araştırmalar.

Bu dört alan birbiri ile yakından ilgili olduğu için aynı araştırmada birden fazlasının ele alındığı da görülmektedir.

A. KATILANLARIN KİŞİSEL ÖZELLİKLERİNİ BELİRLEYEN BETİMLEYİCİ ARAŞTIRMALAR

Bu grupta yer alan araştırmalar yetişkin eğitimi programlarına hangi tip yetişkinlerin katıldığını ya da hangi tür kişisel özelliklerin katılmaya neden olduğunu betimlemeyi amaçlamaktadırlar. Bazı araştırmalar ise katılanlar ile katılmayanların özelliklerini karşılaştırmalı olarak ele almaktadırlar. Bu tür araştırmalara yetişkin eğitiminde önemli yer verilmektedir. Çünkü yetişkin eğitimcileri ihtiyaçları ve ilgi alanları çok değişik gruplarla karşı karşıyadırlar. Hangi tür prog-

ramların hangi kişisel özelliklere sahip insanların ilgisini çektiği ya da program hedeflerine uygun özellikte insanların programcı çekilip çekilemediğinin belirlenmesinde ve potansiyel hedef kitlenin kestirilmesinde bu tür bilgilere ihtiyaç duyulmaktadır.

Çeşitli araştırmaların sonuçları "katılma" ile katılanların örgün eğitim düzeyi arasında yüksek bir ilişki bulunduğunu göstermektedir. Bu ilişki alandaki yazarlarca da vurgulanmaktadır. Dickinson yetişkin öğrencinin eğitim düzeyinin katılmayı etkileyen en önemli faktör olduğunu ileri sürmektedir (17). Lowe katılmanın başlıca belirleyicilerinin sosyo-ekonomik statü, yaş ve eğitim düzeyi olduğunu, bunların hepsi önemli olmakla birlikte katılma ile önceden ulaşılmış eğitim düzeyi arasında olumlu bir bağlantının bulunduğunu belirtmektedir (18). Öte yandan eğitim yaşam-boyu bütünleştirilmiş bir süreç olarak düşünülürse, aileye ilişkin eğitim özelliklerinin de katılma olgusunda belirleyici faktörler olabileceğine dikkat çekilmektedir (19). Ayrıca betimleyici araştırmalarda önemli diğer bir bulgu da eğitime katılma ile toplum yaşamının, politik sosyal, ekonomik diğer yönlerine katılma arasında güçlü bir ilişki bulunduğudur (20).

Johnstore ve Rivera tarafından ABD'de yapılmış araştırma bu gruptaki araştırmalara bir örnek olarak gösterilebilir.

(17) Dickinson, 1971, s.37.

(18) Lowe, s.44.

(19) Golner, s.19.

(20) Dauglah, s.92.

Bu tip araştırmalara örnek olarak gösterilebilir. Bu araştırmada ABD de tipik bir yetişkin eğitimi öğrencisinin özellikleri şöyle belirlenmiştir:

Katılanlar birbirine eşit olarak kadın ya da erkek, tipik olarak kırkın altında, liseyi ya da daha fazlasını bitirmiş, ortalama gelirin üstünde bir gelire sahip, çoğunlukla beyaz yakalı meslekten, tipik olarak beyaz ve protestan, evli ve ana-baba, kentsel alanlarda özellikle banliyölerde oturan ve batı sahillerinde yaşayanlardır (21).

Douğlah ve Moss (22) tarafından yapılan araştırma katılanların kişisel özellikleri ile ilgili olarak yapılmış araştırmalara bir diğer örnek olarak gösterilebilir. Verilerin Wisconsin Columbia'da oturanlardan "ok aşamalı olan rneklemi" yöntemine göre seçilmiş bir örneklem grubundan mülakat yöntemi ile topladığı bu araştırmada denekler iki boyuta göre sınıflanmıştır. Bunlardan birincisi eğitim etkinliğine katılanlar ve katılmayanlar şeklindeki sınıflama, diğer i se eğitim düzeylerine göre onikinci sınıfın altında ve onikinci sınıfın üstünde (lise düzeyinin altında ve lise düzeyinin üstünde) olarak yapılan sınıflamadır. "Katılma"nın bağımlı değişken olarak alındığı bu araştırmada katılma ile ilgili faktörler iki kategoride ele alınmıştır. Birincisi durumsal faktörler (cinsiyet, yaş, çalışma durumu, aile yapısı, yaşadığı yer) ve ikincisi psikolojik faktörler (kendine güven, geri çekilme yönelimi, sosyal beceriler, mesleki ilişkiler) dir.

(21) Johstone ve Rivera, s.8.

(22) Douğlah ve Moss. s.247-259.

Bu araştırmada durumsal değişkenlere ilişkin olarak yapılan diğer araştırmaların sonuçları şöyle özetlenmiştir:

Kadınlar ve erkekler eğitime eşit olarak katılmaktadırlar. Bir işte çalışanlar, alışmayanlardan daha çok katılmaktadırlar. Yaş arttıkka eğitime katılma azalmaktadır. Katılma ile gelir ve meslek düzeyi arasında olumlu bir ilişki vardır. Dul kişiler diğer medeni durumda olanlardan daha az katılmaktadırlar. Kentsel alanlarda yaşayanlar kırsal alanlarda yaşayanlardan daha çok katılmaktadırlar.

Douglah ve Moss'un araştırma bulguları şöyledir:

a. Durumsal değişkenlere ilişkin olarak:

Eğitim düzeyi ve eğitime katılma arasında çok güclü bir ilişki vardır. Eğitim düzeyi yükseldikçe eğitime katılma artmaktadır.

Cinsiyet, mesleki durum, medeni durum, yaşanılan yer her iki eğitim düzeyinde de eğitime katılma ile ilişkili bulunmamıştır.

Yaş ve katılma arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. En az katılım 55 yaşın üstündekilerdedir. Bununla beraber en çok katılım en genç grupta değil, orta yaş grubundadır. Araştırmacılar bu durumun şöyle açıklanabileceğini ileri sürmektedirler: Eğitim düzeyi düşük olan kişiler uzun bir zaman geçmeden örgün eğitimlerinin eksikliklerinin getirdiği sınırlılıkları anlamıyorlar. Eğitim düzeyi yüksek olanlarda eğitime katılma erken yetişkinlik döneminde başlamakta, orta yaşlılıkta

da devam etmektedir; ancak 55 yaşından sonra eğitime katılmada anlamlı bir azalma olmaktadır.

Eğitim düzeyi düşük olan grupta bir işte çalışanlarda, ev kadınları, emekliler ve işsizlere oranla eğitime katılmada bir artış vardır. Bu çalışan kişilerin mesleki becerilerini geliştirme isteğine bağlanmaktadır. Eğitim düzeyi yüksek olan grupta, emeklilerin düşük katılımı dışta tutulursa, katılma oranları tüm gruplar için yaklaşık aynıdır. Çalışan kadınların ev kadınlarından anlamlı ölçüde farklılaşmaması ilginç bir bulgudur.

Eğitim düzeyi düşük olan grupta gelir düzeyi ile katılma arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. En düşük katılım oranı yıllık geliri 3000 doların altında olan grupta (% 2), en yüksek katılım oranı ise yıllık geliri 10.000 doların üstünde olan grupta bulunmuştur (% 18). Eğitim düzeyi yüksek olan grupta ise gelir düzeylerine göre katılma oranlarında bir farklılık görülmemiştir.

Farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı olmamasına rağmen, katılma oranları çok çocuklu olanlarda daha düşük, 1-3 çocuk sahibi olanlarda ise daha yüksek bulunmuştur.

b. Psikolojik faktörlere ilişkin olarak:

"Kendine güven" değişik durumlarda kendine tabi olma, başkalarından bağımsız olarak hareket etme anlamında kullanılmıştır, Her iki eğitim düzeyinde de kendine güvenin artması, eğitime katılmayı artırmaktadır.

"Geri çekilme yönelimi" ne sahip kişiler, hayal dünyasını gerçek yaşamdaki başarılarla tercih eden, duygusal, yalnız kendi ile ilişkili olan kişiler olarak tanımlanmıştır. Bu tür yönelimler düşük eğitim düzeyi ile birlikte bulunduğu zaman, yetişkinin eğitim etkinliğine katılmasında istatistiki olarak anlamlı bir şekilde düşme söz konusu olmaktadır. Eğitim düzeyi yüksek olanlarda ise böyle bir eğilim görülmekle birlikte, katılma ile ilişkisi istatistiki olarak anlamlı düzeyde değildir.

"Sosyal becerili kişi" diğer insanlara sevgi gösteren, insanlara yardım etmediğinde rahatsızlık duyan, gerek arkadaşları, gerekse de yabancılar ile olan ilişkilerinde nazik olan kişi olarak tanımlanmıştır. Eğitim düzeyi yüksek olanlarda sosyal beceriler artınca, eğitime katılma oranı da yükselmektedir. Eğitim düzeyi düşük olan grupta ise, istatistiki olarak anlamlı olmasa da katılmada artışa ilişkin bir yönelme söz konusu olmaktadır.

"İstendik mesleki ilişkiye sahip ya da mesleğinde uyumlu kişi" kendi ilgi ve kapasitesine uygun bir işte çalıştığından dolayı işinde mutlu olan kişi olarak tanımlanmıştır. Her iki eğitim düzeyinde de bu faktör katılma ile ilgili bulunmamıştır. Eğitim genellikle mesleğe yönelik olmasına rağmen, bir bireyin mesleki uyumu, katılma davranışlarına çok az etki yapmaktadır.

Özetlenecek olursa eğitim düzeyi düşük olanlarda katılma davranışı, durumsal ve psikolojik değişkenlerden etkilenirken eğitim düzeyi yüksek olanlarda etkili olmamaktadır. Özel-

likle yaş, çalışma durumu, gelir, aile durumu, geri çekilme yönelimi eğitim düzeyi düşük olanlarda katılmayı etkilemektedir. Araştırmada diğer araştırma bulgularına paralel iki yönelim vurgulanmaktadır. Bunlar "ekonomik yönetim" ve "kendini gerçekleştirme yönelimi" dir. Eğitim düzeyi düşük olanları gelir, çalışma durumu, çocuk sayısı gibi ekonomik faktörler katılmaya yöneltirken, eğitim düzeyi daha yüksek olanlarda kendini gerçekleştirme isteği eğitime yöneltici olmaktadır. Bunun da Maslow'un "ihtiyaçlar hiyerarşisi" kavramı ile tutarlı olduğu belirtilmektedir.

B. KATILMA NEDENLERİ İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Yetişkin eğitimi araştırmacıları katılma ve katılma nedenleri ilgili araştırmaların önemli olduğuna dikkat çekmektedirler.

Knox ve Sjogran'a göre yetişkinlerin eğitim etkinliğine katılma nedenlerinin anlaşılması ile yetişkin eğitimcileri, programdan en fazla yarar sağlayacak olanları programa çekmede programa devamlarını sağlamada, programdan doyum sağlamalarında etkili olabilirler, iyi sonuçlar alabilirler (23).

Boshier'e göre öğrencinin doğası ve katılma nedenleri herhangi bir yetişkin eğitimi araştırması için önemli bir başlangıç noktasıdır. Yetişkin öğrencinin katılma nedenlerinin anlaşılması, katılmayı açıklayan kuram ve modellerin geliştiri-

(23) Knox ve Sjogren, s.238

rilmesini kolaylaştırır; eğitimden ayrılma ile ilgili araştırmalara ışık tutar; yetişkinlerin öğrenme yaşantılarının niteliğini ve niceliğini yükseltir (24).

Bir başka kaynakta ise "yetişkin eğitiminde katılma"nın önemi üç nedene bağlanmaktadır. Birincisi; yetişkinlerin çoğunluğu gönüllü öğrenciler olduğu için yetişkin eğitiminin kuram ve uygulamasında katılma merkezdedir. Yetişkin eğitimi bireysel ihtiyaçların karşılanması, programların ve uygulamaların yetişkinin ihtiyaç ve önceliklerine uyarlanması ile ilgilendir. Yetişkin eğitiminin etkililiği ve sürekliliği katılan grupla potansiyel hedef grubun ihtiyaçlarının, problemlerinin, tutumlarının iyi anlaşılmasına bağlıdır. Bu nedenle yetişkin eğitiminde katılma araştırmaları iş sektöründeki pazar araştırmaları gibidir. İkincisi, katılma araştırmaları kamu politikası açısından, eğitimde fırsat eşitliğini geliştirmek için önemlidir. Yaşlı ve yoksul gibi, toplumda var olan olanaklardan yeterince yararlanamayan gruplar için fırsat geliştiren etkili politikalar ve programlar düzenlenmesi, eğitime katılmayı etkileyen güçlerin anlaşılmasını gerektirmektedir. Üçüncüsü, katılmanın sorun ve çıkmazlarının anlaşılması açısından da katılma araştırmaları önemlidir (25).

Johnstone ve Rivera'nın saptadıkları katılma nedenleri şunlardır: Daha bilgili olma, yeni bir iş ya da meslek için hazırlanma, yaptığı işte daha becerili olma, boş zamanlarını da-

(24) Boshier, 1971, s.3.

(25) Darkenwald ve Merriam, s.117-119.

ha hoş ve faydalı bir şekilde geçirme, yeni ve ilginç kişilerle karşılaşma, evde ve diğer yerlerde üzerine düşen görevleri yerine getirmede beceri kazanma, tek düze işlerden kurtulma, iş, ev ve aile hayatı ile ilgili rolleri daha iyi anlama ve yerine getirme, genel bilgisini artırma, gelirini artırma, kişiliğini ve başkaları ile olan ilişkilerini geliştirme, fiziksel özelliklerini geliştirme (26).dir.

Eğitime katılma ile ilgili olarak güdüsel yönelimlerle (motivational orientations) ilk ve en önemli sayılabilecek araştırma Houle (27) tarafından yapılmıştır. Houle yetişkinleri yönelimlerine göre sınıflayan bir model geliştirmiştir. Eğitime devam eden 22 yetişkin ile yaptığı derinlemesine mülakatlar sonunda katılanların belli hedefleri gerçekleştirmek için eğitime katıldığını, ancak onların katılmasına neden olan yönelimlerin farklı olduğunu bulmuştur. Eğitime katılan yetişkinleri "amaca dönük olanlar (goal oriented)", "etkinliğe dönük olanlar (activity oriented)" ve "öğrenmeye dönük olanlar (learning oriented) olmak üzere üç grupta toplanmıştır.

"Amaca dönük olanlar" anlaşılması en kolay olanıdır. Onların görüşleri eğitim hakkındaki genel yargılarla uyumludur. Onlar için eğitim önceden kesin ve açık bir şekilde belirledikleri amaçları gerçekleştirmek içindir. Houle göre bu tür kişiler için eğitim bir ihtiyacın fark edilmesi ya da ilginin ortaya çıkması ile başlar. Böyle kişiler eğitimi yaşantılarına

(26) Johnstone ve Rivera, Önver. S.143.

(27) Houle, S.15-16.

dönüştürebiliyorlarsa, yani onlar için eğitim önceden belirledikleri amaçları gerçekleştirmeye yarıyor ise eğitime devam ederler. İlgi ve ihtiyaç ortaya çıktığında eğitim etkinliğine katılırlar, ihtiyaçları karşılandığında eğitimleri süreklilik taşımaz. İlgi ve ihtiyacın farkında olma öğrenme kaynağı mevcut olduğu zaman gerçekleşir. Çok okurlar, fakat özgür ve geniş bir alanda değil, kurs ve etkinliğin kapsamı ile ilgili tek bir çizgide, tek bir alanda okurlar.

"Etkinliğe dönük olanlar" etkinliğin amacı ya da kapsamı ile ilgili olmayan nedenlerle bir kursa katılırlar. Kurs ya da grup katılımcısıdır. Tek bir gruba katıldıkları gibi, aynı sürede farklı gruplarda katılırlar. Bunlar için önemli olan sosyal ilişkidir. Arayışları ya da bir kursu seçmeleri insan ilişkilerinin türü ya da miktarına dayanır.

"Öğrenmeye dönük olanlar" bilgiye verdikleri değer için eğitime katılanlardır. Bunlar için eğitim devam eden bir etkinlikten daha sürekli. Bu grup diğer iki gruptan önemli ölçüde farklılaşır. Bunların eğitiminde sürekli bir akış vardır. Okumaya çocukluklarından beri isteklidirler. Gruplara ya da sınıflara eğitsel amaçlarla katılırlar. Televizyon ve radyoda ciddi programları seçerler.

Houle'ün bu araştırması güdüsel yönelimlerle ilgili pek çok araştırmanın temeli oldu. Bazı araştırmacılar Houle'ün kavramlarını test etmeye yöneldiler. Aşağıda bu araştırmalardan Sheffield, Boshier, Morstain ve Smart ile Burgess'in araştırmaları özetlenmektedir.

Houlé'ün kavramlarını ilk test eden araştırmacı olan Sheffield 1964 de ABD de 8 üniversitede düzenlenen 20 sürekli eğitim konferansına katılan 453 yetişkin üzerinde yaptığı araştırmasında (28) 58 maddeden oluşan bir sürekli öğrenme indeksi (The Continuing Learning Index) ve beş faktör belirledi. Bu faktörler şunlardır: Öğrenme yönelimi, istek-aktiflik yönelimi, bireysel amaç yönelimi, toplumla ilgili amaç yönelimi, ihtiyaç-aktiflik yönelimi.

"Öğrenme yönelimi" bilgiye verdiği değer için eğitime katılmayı ifade etmektedir.

"İstek-aktiflik yönelimi" kapsamla ya da etkinliğin önceden belirlenmiş amaçları ile ilgili olmaksızın, bireyler arası ilişki ya da sosyal anlamından dolayı eğitime katılmayı ifade etmektedir.

"Bireysel amaç yönelimi" açık ve kısa bir şekilde belirlenmiş bireysel amaçlara ulaşmak için eğitime katılmayı ifade etmektedir.

"Toplumla ilgili amaç yönelimi" toplumsal merkezli amaçlara ulaşmak için eğitime katılmayı ifade etmektedir.

"İhtiyaç-aktiflik yönelimi" çoğunlukla etkinliğin önceden belirlenmiş amaçları ile ilişkili olmaksızın, bireyin kendini ya da diğer bireylerle olan ilişkilerini anlaması için eğitime katılmayı ifade etmektedir.

Sheffield'in faktörleri, Houle'nin "yetişkin tipolojisi" ile ilişkilendirildiğinde, birincisi, "öğrenmeye dönük olanlar"; üçüncüsü ve dördüncüsü, "amaca dönük olanlar"; ikincisi ve beşincisi ise "etkinliğe dönük olanlar" kapsamında ele alınmaktadır (29).

Sheffield'den sonra Houle'ün tipolojisine dayalı araştırmalardan birisi de Boshier (30) tarafından yapılmıştır. Boshier, Yeni Zelanda'da üç farklı kurum tarafından düzenlenen programlara katılan 233 yetişkini kapsayan araştırmasında 48 muhtemel nedenden ve 14 faktörden oluşan bir "Eğitime Katılma Ölçeği" geliştirdi. Araştırmasında belirlediği faktörler şunlardır: Sosyal refah, sosyal ilişki, dışsal etkilerle mesleğe yönelik ilerleme, entellektüel öğlence, kendi isteği ile mesleğe yönelik ilerleme, sosyal uyum, eğitsel hazıroluş, bilinçli ilgi, eğitsel tamamlama, sosyal paylaşma, televizyon nefreti, sosyal ilerleme ve kaçış, bireyler-arası ilişkileri kolaylaştırma ve eğitsel destektir.

"Sosyal refah" Sheffield'in "toplumla ilgili amaçlar yönelimine" Houle'ün "amaç yönelimine" yakındır. Toplumla ilgili amaçları başarmak için bir eğitim programına kayıt olmayı ifade etmektedir.

"Sosyal ilişki" Houle'ün "etkinlik yönelimine", Sheffield'in "istek-etkinlik yönelimine" ve "ihtiyaç-etkinlik yönelimine" yakındır. Bu faktörde puanı yüksek olanlar

(29) Dickinson ve Clark. S.7.

(30) Boshier, 1971. s .3-26.

bireylerarası ilişki ya da sosyal doyum amacıyla eğitime katılanlardır.

"Dışsal etkilerle mesleğe yönelik ilerleme" Houle'ün "amaç yönelimine", Sheffield'in "bireysel amaç yönelimine" benzemektedir, kendi isteği ile değil başka kişilerin yetişkinini eğitime zorlamasını, yönlendirmesini ifade etmektedir.

"Kendi isteği ile mesleğe yönelik ilerleme" Houle'ün "amaç yönelimi" ve Sheffield'in "bireysel amaç yönelimine" benzemektedir. İçsel yönelimlerle, önceden kesin ve açık bir şekilde belirledikleri mesleki amaçları gerçekleştirmek için eğitime katılmayı ifade etmektedir.

"Entellektüel eğlence" Houle'ün "etkinlik yönelimi" Sheffield'in "istek-etkinlik" yönelimine yakındır. Ev ya da iş yaşamının sıkıcılığından, sorumluluklardan uzalasma, eğlendirici uyarıcılar arama isteğine yönelmeyi ifade etmektedir.

"Bilinçli ilgi" Houle'ün ve Sheffield'in "öğrenme yönelimi" anlamındadır. Bilgiye verdikleri değer için eğitime katılmayı ifade etmektedir.

"Sosyal uyum" sosyal etkinliği, prestij geliştirme isteğini ifade etmektedir. Bu faktörde puanı yüksek olan bireyler için eğitim bir sosyal prestij aracıdır.

Diğer faktörler ise, "eğitsel hazıroluş" daha sonraki yıllardaki eğitimi için hazırlığı; "eğitsel tamamlama" daha önceki eğitimini tamamlamayı ve önceki eğitiminden farklı

bir eğitim sağlamayı; "sosyal paylaşma" eşi ya da arkadaşları ile aynı ilgileri paylaşmayı; "televizyon nefreti" televizyondan kaçmayı; "bireylerarası ilişkileri kolaylaştırma" sosyal ilişkileri geliştirmeyi ve öğrenmeye devam eden diğer insanlara uyum sağlamayı; "eğitsel destek" derece diploma ve sertifika almak için eğitime katılmayı ifade etmektedir.

Bu araştırmanın bulgularına göre meslekle ilgili katılma nedenleri kadınlardan çok erkekler için söz konusudur. İşle ilgili katılma nedenleri, yaşlılardan çok gençleri etkilemektedir. Uygulamaya dönük ve hemen yarar sağlayan nedenler yaşlıları daha çok etkilemektedir. Günlük yaşamın sıklığından uzaklaşma ve sosyal ilişki gibi nedenler kadınlar için daha çok eğitime itici olmaktadır.

Morstain ve Smart'ın (31) ABD New Jersey'de bir kollejde farklı kredili akşam kurslarına katılan 611 yetişkin üzerinde yaptıkları araştırma güdüsel yönelimlerle ilgilenen bir diğer araştırmadır. Boshier tarafından geliştirilen "Eğitime Katılma Ölçeği (EPS)" nin kullanıldığı bu araştırmada Morstain ve Smart 6 faktör belirlediler. Bunlar: Sosyal ilişkiler, dışsal beklentiler, sosyal refah, mesleki gelişme, kaçış/uyarım, bilinçli ilgi faktörleridir.

"Sosyal ilişkiler" Houle'un "etkinlik yönelimi", Sheffield'in "istek-etkinlik yönelimi" anlamındadır. Bireylerarası ilişkileri geliştirme isteğini anlatmaktadır. Bu faktörde puanı yüksek olan bireyler arkadaş edinmeyi, grup

etkinliklerine katılmayı, sosyal ilişkilerini genişletmeyi isterler.

"Dışsal beklentiler" Houle'ün "amaç yönelimine" Sheffield'in "bireysel amaç" yönelimine yakındır. Dıştan gelen zorlamaların ya da baskıların bireyi eğitim etkinliklerine yöneltmesini ifade etmektedir. Herhangi birinin, bir kurumun, ya da örgütün istek ve önerilerini yerine getirmeye ilişkin yönelimlerini ifade etmektedir.

"Sosyal refah" Houle'ün "amaç yönelimi" ve Sheffield'in "sosyal amaç" yönelimine benzemektedir. Diğer kişileri, toplumu ya da insanlığı iyileştirme ile ilgili yönelimleri ifade etmektedir. Bu faktörde puanı yüksek olan bireyler için eğitim, toplum çabalarına katılma, diğer insanlara ve topluma hizmet için hazırlanma anlamına gelmektedir.

"Mesleki gelişme" Houle'ün "amaç yönelimine" Sheffield'in "bireysel amaç yönelimine" benzemektedir. Mesleki etkinliği ve statüyü geliştirmeye ilişkin yönelimleri ifade etmektedir. İşteki becerileri geliştirme, derece alma vb. olduğu gibi.

"Kaçış/uyarım" Houle'ün "etkinlik yönelimine", Sheffield'in "ihtiyaç-etkinlik" ve "istek-etkinlik yönelimine" benzemektedir. İki başlıkta ele alınmıştır. Birincisi; rutin, sıkıntı verici, sınırlendirici durumlardan kaçma; ikincisi: kültürel, canlandırıcı uyarıcılar bulma isteğine ilişkin yönelimleri ifade etmektedir.

"Bilinçli ilgi" Houle'ün ve Sheffield'in "öğrenme yönelimi" anlamındadır. Bu faktör bilgiye verilen değeri ifade etmektedir. Bu faktörde puanı yüksek olan bireyler, diğer amaçları değil, bilgiye değer verdikleri, öğrenmeyi yaşamlarını bütünleştiren bir öge olarak gördükleri için eğitime katılmaktadırlar.

Bu araştırmada yönelimlerle bireysel özellikler arasındaki ilişki şöyledir: Gençlerin "sosyal ilişkiler", erkeklerin de "dışsal beklentiler" faktöründeki ortalama puanlarında az da olsa bir artış görülmektedir. Yine kadınların "bilinçli ilgi" faktöründeki ortalama puanlarında az bir yükselme gözle çarpılmaktadır.

Burgess tarafından yapılan araştırma da Houle'ün tipolojisine dayandırılan bir başka araştırmadır (32). Burgess kendi geliştirdiği "Eğitime Katılma Nedenleri (R.E.P) ölçeği ile 1046 yetişkin üzerinde yaptığı araştırmasında belirlediği faktörler şunlardır: Bilme isteği, bireysel amaçlara ulaşma isteği, sosyal amaçlara ulaşma isteği, resmi gerekleri yerine getirme isteği, kaçma isteği, bir etkinlik içinde yer alma isteğidir.

"Bilme isteği" Houle ve Sheffield'in "öğrenme yönelimi" anlamındadır. Öğrenmekten, zihinsel etkinliklerden hoşlanmak anlamındadır.

"Bireysel amaçlara ulaşma isteği" Houle'nin "amaç yöne-

(32) Burgess. s.3-29.

limi", Sheffield'in "bireysel amaç" yönelimi anlamındadır. Yetişkinlerin bireysel amaçlarını gerçekleştirmek için gerekli bilgiyi kazanma yönelimi olarak tanımlanmıştır.

"Sosyal amaçlara ulaşma isteği" Houle'ün "amaç yönelimine", Sheffield'in "toplumla ilgili amaç" yönelime yakındır. Toplumunu geliştirecek bilgileri kazanma olarak tanımlanmıştır.

"Dinsel amaçlara ulaşma isteği" Houle'ün "amaç yönelimi" içinde ele alınabilir. Dinsel çabalara katılma, kilisenin gereklerini yerine getirme yönelimi olarak tanımlanmıştır.

"Sosyal etkinlik içinde yer alma isteği" Houle'ün "etkinlik yönelimi", Sheffield'in "istek-etkinlik yönelimi" anlamındadır. Arkadaşlıktan, bir gruba ait olma duygusundan, diğer insanlarla birlikte olmaktan hoşlanma ile ilgili yönelimler olarak tanımlanmıştır.

"Resmi gerekleri yerine getirme isteği" Houle'ün "amaç yönelimine" Sheffield'in bireysel amaç yönelimine yakındır. Resmi gereklerin bireyi eğitime yöneltmesini ifade etmektedir.

"Kaçma isteği" Houle'ün "etkinlik yönelimine" Sheffield'in "istek-etkinlik" ve "ihtiyaç etkinlik yönelimine" benzemektedir. Hoşlanmayan ve sıkıntı verici durumlardan uzaklaşmak olarak tanımlanmıştır.

Sovie, Grebowski ve Long tarafından yapılan araştır-

malar güdüsel yönelimlerle ilgili araştırmalardan diğer bazılarıdır.

Yukarda sözü edilen güdüsel yönelim araştırmaları yetişkinleri eğitime katan nedenler hakkında önemli ipuçlar vermektedir. Darkenwald ve Merriam bu araştırmalardan çıkarılacak en önemli sonucun katılma nedenlerinin her zaman, kursun kapsamından, katılanların görünürdeki amaçlarından, ya da etkinliğin türünden çıkarılamayacağı olduğunu belirtmektedir. Temel güdüler çokludur ve çoğu zaman açık değildir. Örneğin bir yetişkin bir eğitim programına, sertifika, derece almak için katılabilir. Aynı zamanda günlük işlerin sıkıcılığundan uzaklaşmak, ya da yeni arkadaşlar edinmek bir başka amacı olabilir. Öte yandan yetişkin onu eğitime katan temel güdülerin farkında olmayabilir ya da ifade edemeyebilir. Katılma nedenleri çok amaçlı birbirinden bağımsız katılanların yaşamdaki rolleri ile yakından ilgili ve çoğu zaman bireyseldir (33).

Darkenwald ve Merriam'ın dikkat çektiği konulardan birisi de güdüsel yönelimlerle ilgili araştırmaların genelde üniversite destekli programları kapsamaması ve diğer yetişkin eğitimi programlarına katılan gruplar için geçerliliğinin tartışma konusu olabileceğidir (34).

Yetişkin eğitiminde güdüler ile ilgili araştırmacıları etkileyen kuramcılardan birisi de Kurt Lewin'dir. Güdüleme ile ilgili bazı araştırmacılar onun beklenti (expectaney) ve değer-

(33) Darkenwald ve Merriam, s.135-136.

(34) Aynı, s.137

lik (valance) kavramlarını kullanmışlardır. Beklenti, belirli eylemlerin belirli sonuçlara götürme olasılığına olan inanç, değerlik ise, belirli sonuçlara yönelik etkili yönelimler olarak belirlenmiştir. Bir başka ifade ile değerlik sonuçtan sağlanacak doyumun önceden kestirilmesidir. Alan kuramına göre bireyin davranışı yaşamının belli bir diliminde onu etkilemekte olan güçlerin bir sonucudur. Bu güçlerin yer aldığı güçler alanı beklenti ve değerlik kavramlarını üretir. Rubenson beklenti ve değerlik kavramlarını "yetişkin eğitiminde katılma davranışına" uyarlamıştır. Şekil 1 de de görüldüğü gibi bireyler yetişkin eğitime katılmayı belirli ihtiyaçlarını doyuracak bir araç olarak görmezlerse ya da eğitimin belirli ihtiyaçları doyuracağına inanmazlarsa, büyük olasılıkla programa katılmayacaklardır (35). Bir başka anlatımla bireyler ihtiyaçlarının doyurulması için iyi bir şans olarak gördükleri programlara katılırlar. İhtiyaçları ile ilgili olmayan programlar onlar için çekici olmaz. Bireyin eğitime katılma ya da katılmama kararı, programın, onun bir ya da daha fazla ihtiyacının doyurulmasına yönelik fırsatlar sağlanmasına bağlıdır.

(35) Bergsten, s.138.

Yetişkin eğitime katılmayı
belirli ihtiyaçlarını doyu-
racak bir araç olarak görür.
(değerlik)

Belirli bir kursu tamam-
lamasının onu istendik so-
nuçlara götüreceğine inanır
(beklenti).

Yüksek katılma
olasılığı.

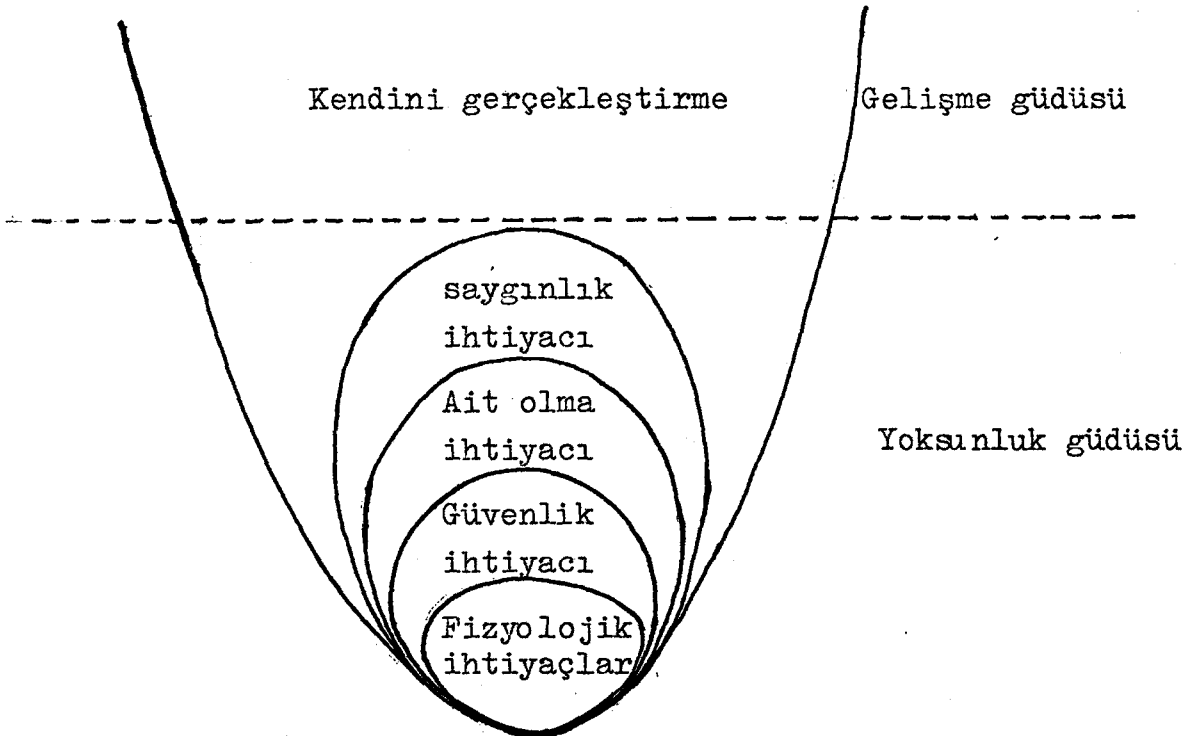
ŞEKİL 1 : BEKLENTİ VE DEĞERLİK KAVRAMLARININ
YETİŞKİN EĞİTİMİNE UYGULANMASI

Bergsten İsveç'te örgün eğitim düzeyi düşük olan yetişkinlerin eğitime katılma oranlarının niçin düşük olduğunu ya da bu grubun, niçin eğitime katılmadığını belirlemek amacı ile yaptığı araştırmasında beklenti ve değerlik kavramlarını kullanmıştır. Örgün eğitim düzeyi dokuz sene ya da daha az olan 1080 kişinin eğitime ilgilerini mülakat yöntemi ile tesbit etmiştir. Araştırmasının bulguları şunlardır: Bireyler çalıştıkları işlerde doyumlu iseler çalıştıkları işler ilgili eğitim etkinliklerine ilgi göstermektedirler. Çalıştıkları işte doyumsuz iseler yeni bir iş ile ilgili eğitim etkinliklerine ilgi göstermektedirler. İşle ilgili olmayan eğitim etkinliklerine ilgi ile iş doyumu arasında bir ilişki yoktur. Bu nedenle eğitime katılmayanlara ulaşılabilmesi için, programların onların değerlerine tutumlarına ihtiyaçlarına dayandırılması gerekir (36).

(36) Bergsten, s.131-151.

Bazı araştırmacılar ihtiyaçların doyurulması ile eğitim- sel katılma arasındaki ilişkilerin analiz edilmesi için Maslow' un " ihtiyaçlar hiyerarşisi" kavramını kullandılar. Maslow'a göre insan ihtiyaçları, önemlerine göre, örgütlenmiş bir düzey- ler serisi ya da hiyerarşi oluştururlar. Bu ihtiyaçlar hiyerar- şinin en alt basamağında "fizyolojik ihtiyaçlar" vardır. Bunlar beslenme, giyinme ve barınma ihtiyaçlarıdır. Bu ihtiyaçlar do- yurulduğu zaman "güvenlik ihtiyacı" baskın olur. Güvenlik ihti- yacının bir st basamağı "sevilme ve bir gruba ait olma ihtiya- cı", onun da üstünde "saygınlık" ihtiyacı" vardır. İhtiyaçlar hiyerarşinin en st basamağında "kendini gerçekleştirme" ihti- yacı yer alır.

Maslow, bireyleri ihtiyaçlar hiyerarşisi kavramına daya- nacak gelişme güdüsüne sahip olanlar (growth ya da life-space motivation) ve yoksunluk güdüsüne sahip olanlar (defficierey ya da Life-change motivation) olanlar şeklinde sınıflamıştır. Aşağıdaki şema bunu göstermektedir. (şekil 2)

Eğitime katılma ile ihtiyaçlar hiyerarşisi arasında ilgi kurulduğu zaman Şöyle bir sonuca gidilebilir: Bir yetişkin eğitimi programı hedef kitlesinin başkın ihtiyaçları ile uyumlu olmalıdır. Eğitim kurumu bireyin ihtiyaçlarına cevap verecek eğitim olanakları ortaya koymalıdır. Aksi halde katılma düşük düzeyde kalacaktır.

Boshier'in (37) farklı kurumlar tarafından düzenlenen, kredisiz akşam sınıflarına katılan 76 yetişkini kapsayan araştırması, Maslow'un güdöleme kavramına dayandırılan bir araştırmadır. Boshier bu araştırmada daha önce geliştirdiği Eğitime Katılma Ölçeğini kullanarak beş faktör belirledi. Bu faktörler; kaçış/uyarım, mesleki ilerleme, sosyal refah, dışsal beklentiler ve bilinçli ilgidir. Bu faktörleri "yoksunluk güdüsü" nün ve "gelişme güdüsü" nün ölçütleri olarak sınıfladı. Bunlardan "bilinçli ilgi" faktörünün gelişme güdüsü ile kayıt olanları, diğerlerinin ise sosyal yaşamlarındaki eksiklikleri tamamlamak için kayıt olanları kapsadığını belirtti. Sonuçta bu faktörlerin Maslow'un, yoksunluk güdüsü ve gelişme güdüsüne yönelik ölçümleri yapma da yetersiz olduğunu belirtti.

Bu araştırmanın bazı bulguları şunlardır: Daha genç olanlarda dışsal baskılarla eğitime katılmaya yönelik bir eğilim varken, yaşlılarda öğrenmeye yönelik eğilim söz konusudur. Evliler, evli olmayanlardan daha çok mesleki nedenlerle kayıt olmaktadırlar. Evli olmayanların dışsal baskılardan dolayı eğitime katılma eğilimi daha fazla iken, öğrenme amacıyla katıl-

ma daha az önemli olmaktadır. Mesleki ilerleme nedeni ile kayıt olma eğilimi, düşük sosyo ekonomik statüde bulunanlarda artmaktadır. Yüksek gelirlilerde, kaçış/uyarım nedenleriyle kayıt olma eğilimi artmaktadır. Cinsiyet önemli bir farklılık yaratmakla birlikte, kadınlarda kaçış/uyarım faktöründeki ortalama önem puanlarında, erkeklerin de mesleki ilerleme puanlarında az da olsa bir artış gözlenmektedir. Sosyal refah faktörü kadınlardan çok erkekleri güdülemektedir. Öğrenme yönelimi, kadınlarda erkeklere oranla daha fazladır.

Miller, Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisi kavramını toplumdaki sosyal yapılar ve güçlerle bağlantılı olarak kullanmıştır. Ona göre:

Bireysel ihtiyaçlar boşlukta ele alınamaz. Her bireyin içinde doğduğu insan toplumunun sosyal yapıları ve güçleri tarafından paylaşılmış, koşullanmış ve biçimlenmiştir. Herbirimiz yaşam için gerekli ihtiyaçlar tarafından harekete geçiriliriz. Anacak ilkel kabine halkının yaşam için gerekli davranışları ile Batı Toplumunun örgütlenmiş kişisinin yaşam için gerekli ihtiyaçları birbirinden farklıdır (38).

Miller bu sosyal güçlerin, eğitim tarafından sonulan gelişme olanaklarına rağmen, bireysel ihtiyaçlar sürecini uyarıcı ya da engelleyici rol oynadığı belirtmektedir. Miller'e göre olaya bu açıdan yaklaşıldığı zaman, yaşaması ile temelden ilgili fizyolojik ve bireysel güvenlik ihtiyaçlarını doyurmaya çalışan kişilere, demokratik yaşam ya da başarı güdüsü gibi oldukça soyut ihtiyaçları vurgulayan programların başarısız olma

nedeni anlaşılabilir.

Havighurst ise "gelişim görevleri kavramını getirmektedir. Bireyin yaşamdaki ihtiyaçlarının ve kendisinden oynaması beklenen sosyal rollerin dönemden döneme değiştiğini ileri süreren Havighurst bu dönemleri çocukluk, ergenlik ve yetişkinlik ve bunların ait dönemleri olarak belirlemektedir. Ona göre gelişim görevi bireyin belirli bir dönemde başarılması mutluluğa ve sonraki görevleri başarmasına rehberlik eden; başarılmaması bireyde mutsuzluğa güçlük çekmeye yol açan bir görevdir (39). Eğer kişinin gelişim dönemleri ve bu dönemde kendisinden beklenen görevler ortaya konulabilirse, eğitim yaşantıları onların bu görevleri yerine getirmelerine yönelik olarak düzenlenebilir. Buradaki varsayım gelişme ile ilgili "görevlerin güdülemeye yardımcı olduğu ve bunların eğitim yaşantılarına katılmasının eğitime katılmayı artıracaktır (40).

Douglass, Miller, Havighurst ve Houle'ün yetişkin eğitimine katılmaya güdülenme ile ilgili fikirlerinin birbirine yakın olduğunu ileri sürmektedir. Katılma ile ilgili şu sonuçları çıkarmaktadır:

1. Yetişkin eğitimi hedef kitlesinin ihtiyaçlarına dayalı olan amaçlara hizmet etmektedir.
2. Bu amaçlar bireyin değer ölçeğinde oldukça yüksek yerde olmalıdır.

(39) Onur. s .35.

(40) Douglass, s .93.

3. Yetişkin eğitimi programlarından sağlanacak yarar alternatif programları tamamlama ile sağlanacak yararlar eşit olmalıdır.

4. Yetişkin eğitimi yapısı ve işlemlerin yetişkinlerin programlarakattılmasını engelleyici olmaması sağlanmalıdır (41).

C. AYRILMA VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Verner ve Davis ayrılma ile ilgili olarak şöyle demektedir:

Yetişkinler eğitimi etkinliğine açıkça algıladığı, ya da algılayamadığı bazı bireysel amaçlarına ve ihtiyaçlarına cevap bulmak için kayıt olur. Kayıt olduğu eğitim programı amacını gerçekleştirmesine katkıda bulunabilir, ya da bulunmayabilir. Çeşitli araştırma raporları büyük çoğunluğun hedefine ulaşmadan, amacını gerçekleştirmeden eğitim programından ayrıldığını gösteriyor. İşte eğitim programından ayrılma, mevcut eğitim fırsatlarının özelliklerinin yanı sıra, öğrencinin doğası ve amaçlarının altında ya tan pek çok sayıda faktöre göre belirlenmektedir. Bir yetişkinin girdiği programı tamamlayamaması hem sosyal açıdan hem de eğitimin maliyeti açısından bir kayıp olmaktadır (42).

Sainty ise konuya farklı bir açıdan yaklaşmakta, bir programda potansiyel ayrılıcıların kestirilmesi gereği üzerinde durmaktadır. Ona göre:

Programa girecek olan potansiyel ayrılıcıları reddetmekten çok, eğitim sistemini değiştirmek yoluyla ayrılacak olanların oranı düşürülebilir. Eğer uygun istatistiksel yöntemlerle potansiyel ayrılıcıları önceden belirlenebilirse, yetişkin eğitimcileri tarafından, onların programda başarılı olmasını ve devam etmesini sağlayacak özel yardım yapılabilir (43).

(41) Douglass, aynı. s.94.

(42) Verner ve Davis, s.157.

(43) Sainty, s.223.

Londoner "ayrılma sorununun" yetişkin akşam liseslerinde öğretmen ve yöneticiler için düş kırıklığı olayı olduğuna, niçin bazı kişilerin programı tamamlamadan ayrıldığını açıklayan ampirik verilerin yetersizliğine dikkat çekmektedir (44).

Yapılan araştırmaların ortak noktası programı tamamlama ve ayrılma olayı ile ilgili olarak "tek değişkenli açıklamaların" reddedilmesidir.

Bu konuda yapılmış bazı araştırmalar şunlardır:

Verner ve Davis (45) akşam okullarında "okula devam etme ve ayrılma ile ilgili olarak yapılmış 30 araştırmayı incelediler. Bu araştırmaların örneklem genişliği, veri toplama ve analiz teknikleri vb. süreçler açısından pek çok eksiklik taşıdığı işaret ettiler. Devam edenler ve ayrılanlar arasında farklılaşmaya neden olan özellikleri belirlemek için bu araştırmalardan elde ettikleri verileri iki temel kategoride sınıfladılar.

a. Bireysel faktörler: yaş, cinsiyet, önceki eğitimi, medeni durum, meslek, ırk, gelir, motivasyon, zeka vb. sosyo-ekonomik ve sosyal psikolojik faktörler .

b. Durumsal faktörler: Bunlar iki başlıkta ele alındı. Birincisi; kursa uzaklık ve ulaşımı içeren eğitim kurumunun dışında kalan faktörler, ikincisi; öğretim yöntemleri, kurs süresi, konu kapsamı vb. yönetim tarafından kontrol edilebilen durumsal faktörler.

(44) Londoner, s .179.

(45) Verner ve Davis. s .157-176.

Sonuçlar yetersiz olmakla birlikte, yaş, eğitim, medeni durum, meslek gelir, sosyal katılım oranının devamda sürekliliğinin yanısıra, eğitime katılmayı da etkilediği görüldü. Durumsal faktörlerin de, katılmayı ve devamda sürekliliği etkilediği görüldü.

Verner ve Davis yaptıkları analiz sonunda inceledikleri araştırmaların ayrılanlar ve devam edenler arasındaki farkları ortaya koymada yetersiz olduğu sonucuna vardılar. Ayrıca verilerin yorumlanmasında uygun istatistik teknikler kullanılarak şans etkisinin ortadan kaldırılması gerektiğini belirttiler.

Ayrıca verilerin yorumlanmasında uygun istatistik teknikler kullanılarak şans etkisinin ortadan kaldırılması gerektiğini belirttiler.

Dickinson ve Verner (46), Devlet akşam okullarında 98 kursa kayıtlı 2075 kişi üzerinde okul kayıtlarını inceleyerek ayrılma ve devam etme ile ilgili olarak 11 özelliği test ettiler. Bu araştırmanın özet sonuçları şunlardır:

Kurs süresi ve konusunun devamı etkilediği görülmüştür. Genel ilgi (yemek pişirme, halk önünde konuşma vb.) kurslarında devamda süreklilik, mesleki ve akademik kurslardan daha fazladır. Süresi uzun olan kurslardan ayrılma, kısa olanlara oranla fazladır. Programı tamamlayamayanlar başlangıçtaki kayıtların % 27.8'sini oluşturmaktadırlar. Yetişkinin yaşı, medeni durumu, mesleği, bakmakla yükümlü olduğu kimseler, eğitim düzeyi eğitimi ile ayrılma ve devam etme arasındaki ilişki anlamlı bu-

(46) Dickinson ve Verner, s.24-33.

lunmuştur. Diğer taraftan, cinsiyet, kurs bölgesinde oturduğu yıl ve kursa gelirken harcadığı zaman, ayrılma ve devamı etkileyen özellikler olarak, istatistiki bakımdan anlamlı bulunmuştur. Daha yaşlılar ve çocuk sahibi ev kadınlarında devam daha sürekli iken, daha gençlerde ve bekarlarda ayrılma daha çok olmaktadır.

Sainty'nin (47) araştırması bir yeniden geliştirme programına katılan 104 kişiyi kapsamaktadır. Bu programda ayrılan oranı (drop-out) % 55.2 dir.

Sainty potansiyel ayrılıcıları belirlemenin en iyi yönteminin istatistiki verilere dayalı bir kestirim modelinin kullanılması olacağını belirtmektedir.

Bu araştırmada gerek lise düzeyinde ki gençler ve eğitime katılan yetişkinler üzerinde yapılan araştırmalardan da yararlanılarak 4 kestirim faktörü belirlenmiştir. Bunlar, zeka, okuma yeteneği, kişilik faktörleri ve seçilmiş biyografik özelliklerdir. Verilen testler (Terman-McNemar Test of Mental Ability; Gales Reading Survey; The Q-Tags Test of Personality) sonunda programı tamamlayamayanların, tamamlayanlardan daha az zeki, okuma yeteneklerinin daha düşük olduğunu, fakat kişilik özellikleri açısından tamamlayanlardan farklı olmadığı görülmüştür. Ayrılma ile daha önceki başarısızlıkları (okul-iş) arasında ilişki vardır. Sainty bunu "Başarısızlık Sendromu (Non Success Sendrom) olarak nitelendirmiştir.

(47) Sainty, s.223-230.

Sainty "çoklu doğrusal regrasyon analizi" tekniğinin mevcut bilgilere dayanarak ileriye doğru kestirim yapmak için uygun bir teknik olduğunu belirtmekte, bu yöntemle % 86.5 oranında ayrılanları ve devam edenleri kestirebildiğini belirtmektedir.

Ayrılma konusu üzerinde çalışan bir diğer araştırmacı ise Golner'dir. Golner'in Boston'da bir Akşam Ticaret Lisesinde okuyan yetişkinler üzerinde yaptığı araştırmasında amacı, bu okulda okuyan yetişkin öğrencilerle, bu okuldan ayrılan yetişkin öğrencileri birbirinden ayıran değişkenleri belirlemektir. İkinci amacı, okuyan öğrencilerle, ayrılma durumunda olan (potential dropouts) öğrenciler arasındaki farklılaşmayı ölçen bir ölçme aracı geliştirmektir. Değişkenlerin demografik ve tutumla ilgili olarak belirlendiği ve 1972 yılında okulda okuyan ve ayrılan 279 yetişkini kapsayan bu araştırmanın özet sonucudur:

Akşam okulu öğrencileri arasında potansiyel olarak ayrılacak olanları ve diğerleri arasındaki farklılaşmaya neden olan biyografik ve tutumla ilişki değişkenleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır. Bu değişkenler öğrencinin mesleki, statüsü, tercih ettiği öğrenme tarzı, eğitimsel güdüsü tamamlamaya yönelik başlangıçtaki tutumu ve akşam okulunun saygınlığı olarak ortaya konulabilir (48).

Konuya daha farklı bir açıdan yaklaşan bir araştırmacı da Boshier'dir (49). Boshier eğitime katılma ve ayrılma ile ilgili olarak benlik teorisine dayalı (self teory) bir uyum

(48) Golner, s.199.

(49) Boshier, s.255-262.

(congruence) modeli geliştirmiştir. Konu ile ilgili tek değişkenli açıklamaların reddedilmesi gerektiğini belirten Boshier Őyle demektedir: "Araştırmacılar, katılma ve ayrılmanın içsel psikolojik ve dışsal çevresel değişkenlerin bir etkileşimi sonucu olduğunu kabul etmek zorundadırlar (50).

Araştırma Yeni Zelanda'da kredisiz kurslara devam eden 2436 yetişkini kapsamaktadır.

Boshier Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisi kavramına dayanarak yetişkin eğitimi sınıflarına katılan yetişkinleri "noksanlık güdüsüne sahip (defficiency motivated)" ve "gelişme güdüsüne sahip" (growth motivated) olarak sınıfladı. Gelişme güdüsüne sahip olan kişilerin davranışlarında itici olan içsel baskılar iken, noksanlık güdüsüne sahip olanlarda sosyal ve çevresel baskılardır. Gelişme güdüsüne sahip olanlar (Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisindeki) düşük düzeyde ihtiyaçlardan doyum sağlamışlardır. Daha st düzeydeki ihtiyaçların karşılanmasını isterler. Bu ihtiyaçlar asla doyurulamaz nk; gelişme sürekli dir. Bunlar iten yönetimli (inner directed), özerk, yeni deneyimlere açık, içinden geldiği gibi davranan, gerekirci tutumlardan bağımsız olan, vresindeki uyumsuzluklara kolay uyum sağlayan kişilerdir. Noksanlık güdüsüne sahip olanlarda ise çalışma ya da eğitim etkinliği alt düzeydeki ihtiyaçların karşılanması içindir. Bunlar için sürekli bir dş kırıklığı söz konusudur. vresel düzensizlik ve uygunsuzluklar kolay uyum sağlayamazlar. (Şekil 3'de belirtildiği gibi noksanlık güdüsü, kendi içinde uyumsuzluk, diğerleri ile uyumsuzluk ve

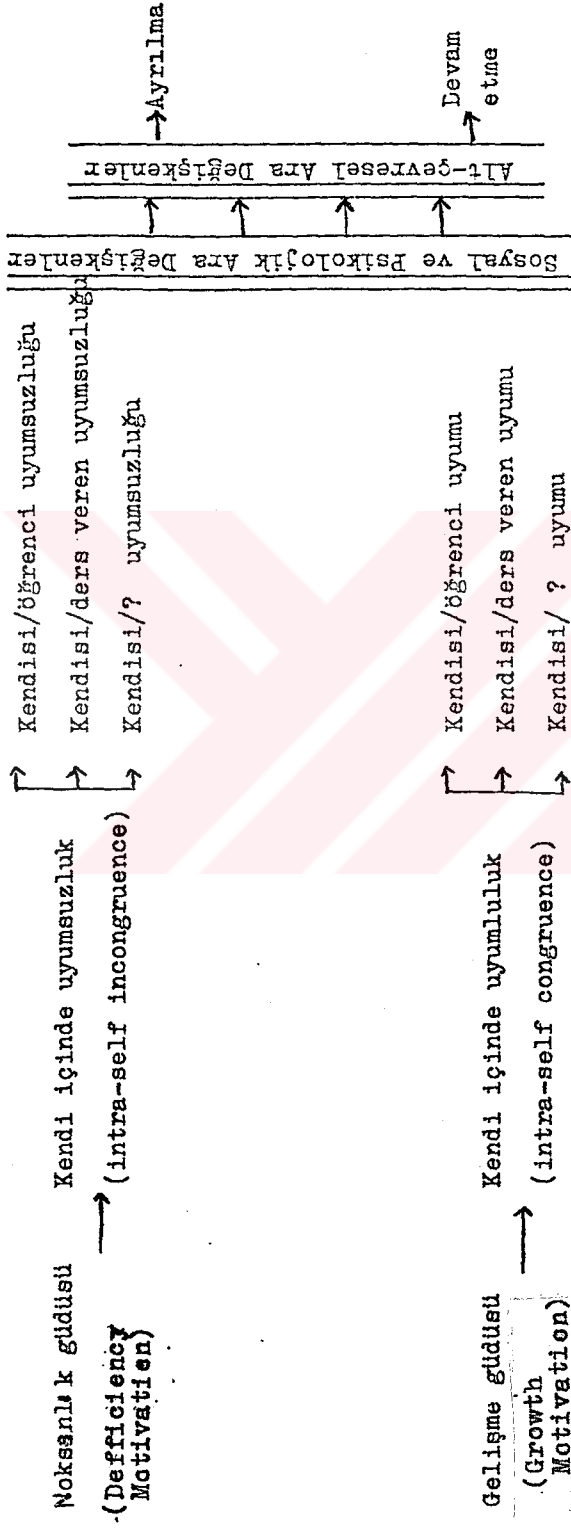
eğitim çevresinden doyumsuz olmayı da beraberinde getirir. Ge-
lişme güdüsü ise kendi içinde uyumluluk, diğerleri ile uyumlu-
luk ve eğitim çevresinden doyumlu olmayı da beraberinde geti-
rir.

Eğer katılan kendi içinde ve diğerleri ile uyumlu ise
yaş, medeni durum, daha önceki eğitimi, yaşadığı bölge, dinsel
etkiler gibi ara değişkenler ayrılma nedeni olarak etkili ol-
mayacaktır. Yine katılan kendi içinde ve diğerleri ile uyumlu
ise, kursa ulaşım güçlüğü gibi kursla ilişkisiz ara değişken-
ler de ayrılma nedeni olarak etkili olmayacaktır.

Boshier geliştirdiği bu modelin Verner ve Davis'in prog-
rama katılma ve ayrılma ile ilgili olarak tek değişkenli açık-
lamaları deddeden görüşe yakın olduğunu belirtmektedir.

Kendisi tarafından geliştirdiği "Eğitime Katılma Ölçeği"
(EPS) ve "Kişilik ve Eğitim Çevresi Ölçeği" (PEES) nin kulla-
nıldığı bu araştırmanın ilginç sonuçları şunlardır:

Noksanlık güdüsü ile kayıt olanlar, gelişme güdüsü ile
kayıt olanlardan daha çok ayrılmaktadırlar. Cinsiyet farketme-
mektedir. Gençler yaşlılardan daha çok ayrılmaktadırlar. Çocuk
bakmak için gerekli düzenlemeler varsa, bakmak zorunda olduğu
çocuk sayısı ayrılmaya neden olmamaktadır. Toplu taşıma araçla-
rı ile kursa gelenler özel arabası ile kursa gelenlerden daha
çok ayrılmaktadırlar. Daha önce eğitime katılmayanlarda, katı-
lanlara oranla ayrılma daha çok olmaktadır. Mesleki ve teknik
görevlerde çalışanlar diğer mesleki kategorilerde çalışanlar-
dan daha az ayrılmaktadırlar. Katoliklerde ayrılma oranı, pro-
testanlardan çoktur.

ŞEKİL-3. YETİŞKİN EĞİTİMİNDE KATILMA VE AYRILMAYI AÇIKLAYAN BİR MODEL

D. KATILMANIN ENGELLERİ VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Katılım araştırmalarında dördüncü grubu "katılma engellerin belirlenmesi ile ilgili araştırmalar" oluşturmakta idi.

Scanlan ve Darkenwald engeller ile ilgili araştırmaların gerekçesini şöyle belirlemektedirler: Teoriye yönelik katılım araştırmalarında daha çok öğrenici tiplerinin, güdülerin ve güdüsel yönelimlerin belirlenmesi vurgulanmıştır. Fakat katılmanın engelleri ile ilgili araştırmaların yokluğu literatürde oldukça büyük bir eksiklik. Katılma teori ve modellerinde engeller önemli bir yer tutar. Houle'nin yetişkin öğrenci tipolojisi ve onu izleyen faktör analitik incelemeler, katılma olgusu konusundaki anlayışımızı zenginleştirmiştir ama katılma davranışını kestirmede ve katılanları katılmayanlardan ayırmada yararlı olmamıştır. Bu araştırmalarda katılma davranışına paralel engel faktörlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır (51).

Cross engelleri, durumsal, kurumsal ve psikolojik olarak sınıflamıştır. Durumsal engeller; bireyin sosyal ve fiziksel çevresi ile ilgilidir. Coğrafi yerleşim, kursa ulaşım güçlüğü, bakmak zorunda olunan çocukların varlığı gibi. Kurumsal engeller, kurumsal politikalar, yetişkine uygun olmayan program saatleri, yetişkin için çekici olmayan programlar vb.dır. Psikolojik engeller ise eğitim etkinliğine katılmaya karşı oluşmuş bireysel inançlar tutumlar, değerlerdir. İlgi duymama, öğrenme için yaşının geç olduğunu düşünme çalışmaktan hoşlanmama,

okuldan bıkmış olma gibi (52).

Johnstone ve Rivera ABD de yaptığı araştırmasında yetişkinlerin üçte birinin eğitim kaynaklarını nerede bulacağından habersiz olduğu için eğitime katılmadığını bulmuşlardır(53)

Scanlan ve Darkenwald (54) 1981 de New Jersey'de sağlık personeli üzerinde gerçekleştirdikleri araştırmalarında 6 faktör belirlediler. Bunlar: ilgisizlik ve öğrenmeye karşı olumsuz tutumlar, kalite eksikliği, ailesel etkenler, maliyet, faydasız olma, işle ilgili etkenlerdir.

"İlgisizlik ve öğrenmeye karşı olumsuz tutumlar" öğrenmeye karşı geliştirilen olumsuz tutum ve davranışlardır.

"Kalite eksikliği" mevcut eğitim fırsatlarının niteliğinden hoşnut olmama ile ilgilidir.

"Ailesel etkenler" yetişkinin ailede oynadığı rolün katılmaya engel yaratması durumudur. Ailede yüklendiği sorumluluklar, çocuk bakımı vb. olduğu gibi.

"Ücret" kurs ücretlerini karşılayamama, kursa devam etmenin çalıştığı işte gelir kaybına neden olması vb. durumlarıdır.

"Faydasız olma" kursların ihtiyaca dönük olmaması, eğitime katılmanın getireceği yarardan kuşku duyma, programlardan hoşnut olmama gibi durumlardır.

(52) Darkenwald ve Merriam, s.136-137.

(53) Johstone ve Rivera, Ünver. s.201-202.

(54) S canlan ve Darkenwald, s.155-166.

"İşle ilgili etkenler" bir işte çalışmaktan dolayı fazla zamanı olmaması, kurs saatlerinin uygun olmaması, kurs için zamanın olmaması gibi durumlardır.

Engellerle ilgili bir diğer araştırma da Darkenwald ve Valentine'e (55) aittir. Araştırma 1984 yılında New Jersey'de tesadüfi yöntemle seçilmiş 215 aileyi kapsamaktadır. Bu araştırmada belirlenmiş faktörler şunlardır: kendine güven eksikliği, kursa ilişkin eksiklikler, zaman engelleri, öncelikli olmamak, maliyet, bireysel sorunlar.

"Kendine güven eksikliği" öğrenme yeteneğine güvenmeme, bir kurs için hazır olmama, daha genç olanlara uyum sağlayamayacağını düşünme gibi durumlardır.

"Kursa ilişkin eksiklikler" kursların ihtiyaca yönelik olmaması, yetişkin ilgisini çekmemesi, yetişkinin düzeyine uygun olmaması gibi durumlardır.

"Zaman engelleri" kursun gerektirdiği çalışmalarını yapabilmek için zamanın olmaması, kurs saatlerinin uygun olmaması gibi durumlardır.

"Öncelikli olmama" kursa ilgi duymama, çalışmaktan hoşlanmama, başka şeyleri kurs almaya tercih etme gibi durumlardır.

"Maliyet" kurs ücretlerini karşılayamama, işverenin kurs için parasal destek sağlanamaması gibi durumlardır.

"Bireysel sorunlar" ailesel sorunlar, çocuk bakımı ile ilgili sorunlar, sağlık sorunları gibi durumlardır.

Bu araştırmanın bazı ilginç bulguları şunlardır: İşsiz olduklarından para kazanmadıklarından maliyet kadınlar için daha önemli engel olmaktadır. Genç yetişkinlerde maliyet daha önemli olmaktadır. Çocuk bakımı ve ailesel problemler, kadınlar için özellikle genç kadınlar için sorun olmaktadır. Kadınlarda erkeklere oranla eğitime katılma oranı düşüktür. Öncelikli olmama erkeklerde daha çok göze çarpmaktadır. Kursu ilgisizlik ve zaman engelleri sosyo-demografik özelliklerle ilişkisiz ya da çok zayıf ilişkili görünmektedir.

3. TÜRKİYE'DE YAPILAN ARAŞTIRMALAR

Türkiye'de yetişkin eğitimi alanında yapılan araştırmaların oldukça sınırlı sayıda olduğu görölmektedir. Araştırmalar katılma boyutu açısından ele alındığında ise bu sayı daha da küçölmektedir. Araştırmalar daha çok kişisel özellikleri belirleyici, yetişkinlerin kurslarla ilgili beklentilerini ve sorunlarını ortaya koyucu niteliktedir. Burada katılma ile ilgili araştırmalar tarih sırasına göre verilmiştir.

Tuğrul tarafından 1982 de yürütölen bir araştırmada Ankara'nın merkez ilçelerindeki Halk Eğitimi Merkezlerinde el becerisi ve teknik beceri kazandıran kurslara katılan yetişkinlerin nitelikleri ve beklentileri incelenmiştir.

Tuğrul'un araştırma bulgularına göre, bu kurslara devam edenler çoğunlukla kadındır. Eğitim düzeyleri Türkiye ortala-

talamasının üstündedir ve çoğunlukla yaş olarak ortaöğretim çağındaki genç nüfustur. Evli olmayanlar çoğunluktadır. Genellikle toplumun orta gelir tabakasından gelmektedirler. Kurs türlerine göre farklılık gösterse de kurslara katılmada genel amaç, yeni bir beceri öğrenerek, üretken hale gelip, ekonomik sorunlarını çözmeye yönelik değildir. Eğitim etkinliğine katılma daha çok bir boş zaman uğraşısı olarak ortaya çıkmaktadır. Erkekler ve kadınlar arasında amaç yönünden farklılıklar görülmekte, erkekler işinde ilerlemek ya da yeni bir meslek edinmek için kursa gelirken, kadınların amacı boş zamanlarını değerlendirecek bir beceri öğrenmek, ev ihtiyaçlarını tamamlamak şeklinde ortaya çıkmaktadır. Katılanların kursa geliş amaçları ve sosyo-ekonomik durumları arasında ilişki vardır. Gelir düzeyi düşük olanlar yeni bir iş edinerek gelirlerini artırmayı düşünürken, gelir düzeyi yüksek olanların katılma amacı, boş zamanlarını değerlendirmektir.

Malkoç tarafından İstanbul'da bir halk eğitimi merkezinde yapılan bir araştırma ise meslek kurslarını bitirenlerle ilgilidir. Araştırma bulgularına göre deneklerin dörtte üçü 14-25 yaş grubundadır ve en az on yıldır İstanbul'da oturmaktadırlar. Büyük çoğunluğu lise ya da yüksek okul mezunudur. Kursa geliş amacı kurs türüne göre farklılık göstermektedir. Yetişkinler el sanatları ve çiçekçilik kurslarına boş zamanlarını değerlendirmek amacı ile gelirken, örgü, daktilo, muhasebe ve elektrik kurslarına genellikle meslek kazanma, biçki-dikiş kurslarına da her iki amaçla gelmektedirler. Daktilo, muhasebe ve elektrik

kurslarını bitirenlerin çoğunluğu bir işte çalışmaktadırlar. Kurs süresini, kursların ihtiyaçları karşılamaını, kurslardaki uygulama ve yöntemleri olumlu olarak değerlendiren kursiyerler, kullanılan araç ve gereçleri yetersiz bulmuşlardır.

Bozkurt tarafından yapılan araştırmada Balıkesir ili Halk Eğitim Merkezinde 1979-1983 yılları arasındaki çalışmaların, karşılaşılan güçlüklerin bir değerlendirilmesi yapılmıştır. Bu araştırma bulgularına göre erkekler, kadınlar da el becerisi gerektiren kurslara daha çok katılmaktadırlar. En çok açılan kursların başında biçki-dikiş gelmektedir. Kurslara genellikle ilkokul mezunü, ev kadını ya da kızlar katılmaktadır. Merkezlerdeki görevlilerin ve fiziksel olanakların nitelik ve niceliğinin yetersiz oluşu çalışmalarını olumsuz yönde etkilemektedir.

Beyhan'ın yaptığı araştırma Gazi Akşam Lisesinde okuyan 50 öğrenciyi kapsamaktadır. Bu araştırmanın amacı; bu okula devam eden öğrencilerin beklenti ve sorunlarını ortaya çıkarmak, çözümünü yolunda önerilerde bulunmaktır. Bu araştırmanın ilginç bulguları şunlardır: Akşam Lisesine devam eden öğrencilerin tamamına yakını erkektir. Yine devam eden öğrencilerin tamamına yakını orta ve orta yaşın altındaki memurlar olduğu görülmüştür. Yetişkinler daha çok ailelerinin okutmak istememesi sonucu okula gitmediklerini belirtmişlerdir. Bu kişiler mesleki güdüler tarafından kuvvetle etkilenmektedirler. Çalıştıkları işlerde ilerlemek, daha iyi bir yaşam sürdürmek, statü sahibi olmak ve kazancını artırmak, genel kültürünü artırmak,

derece ve kademe ilerlemesi sağlamak, eğitim düzeyini yükselterek toplumda saygınlık kazanmak kaydolma nedenleri arasındadır. Öğrencilerin öğretim yöntemi, öğretmen tutumu, değerlendirme esasları, okul süresinin uzun olması konusunda sorunları vardır.

Ağın tarafından yapılan araştırmada "Yetişkinlerin Örgün Mesleki Eğitimi" konusu ele alınmıştır. Yenimahalle Endüstri Meslek Lisesi bünyesinde bulunan "Yetişkinlerin Örgün Mesleki Eğitimi Merkezinde" gerçekleştirilen bu araştırmada programlar ve izlenen yöntemler ve karşılaşılan sorunlar hakkında yönetici ve öğrencilerin görüşmelerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın bazı sonuçları şöyledir; yetişkinler programa devam etme amaçlarının daha çok bir meslek edinmek, diploma alarak işinde ilerlemek, ekonomik yönden güçlenmek olduğunu belirtmişlerdir. Programa devam edemeyenlerin edememe nedenleri, askerliğin tecil edilmeyişi, iş yerinden izin alamama, derslere yetişememe olarak belirlemişlerdir. Öğrenciler program sonunda diploma verilmemesini ve öğretmenin tutumunu olumsuz olarak nitelendirmişlerdir.

Akkiraz ve arkadaşları tarafından ve Ankara İlinde açılan mesleki beceri kazandırma kurslarına katılan kursiyerleri inceleyen bir başka araştırmanın bulguları ise şöyledir: Kursiyerlerin çoğu işsiz, bekar ve kent doğumlu bayanlardır. Kurslara katılma nedenleri arasında en önemli oranı iş bulma oluşturmakta, bunu boş zamanları değerlendirme, meslek geliştirme ve iş kurma izlemektedir. Kursiyerler, kursların geleceğe yöne-

lik düşüncelerini etkilediğini, aile ve çevre ilişkilerinde düzelme, kötü alışkanlıklarında azalma sağlandığını belirtmişlerdir.

BÖLÜM-III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın evreni, bilgi toplama aracının geliştirilmesi ve uygulanması ve verilerin analizi ve yorumlanması konu edilmektedir.

Evren

1986-87 yılı itibariyle Türkiye'de ortaöğretim düzeyinde, örgün yetişkin eğitimi kurumları olarak nitelendirdiğimiz 8 ortaokul, 10 genel lise, 4 ticaret lisesi bulunmaktadır. Akşam ortaokullarına 860, akşam liselerine 2482, akşam ticaret liselerine 1171 olmak üzere 4513 kişi devam etmektedir (1).

Araştırma'nın çalışma evrenini ise Ankara ili merkez ilçelerinde bulunan

Kurtuluş Akşam Ortaokulu,

Gazi Akşam Lisesi,

Ayrancı Akşam Ticaret Lisesi'ne devam eden yetişkinler oluşturmaktadır.

Araştırma bir örneklem grubu üzerinde yürütülmemiş, bu okullara devam eden tüm yetişkinlerin kapsanması düşünülmüştür. Bu okullardaki toplam öğrenci sayısı (1986-87 öğretim yılı) ve uygulama yapılan öğrenci sayısı (hatalı 20 bilgi toplama aracı dışta tutulduğunda) TABLO 5'de gösterilmiştir.

(1) Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı Dosyaları.

TABLO-5

BİLGİ TOPLAMA ARACI UYGULAMA ORANI

Okullar	Toplam Öğrenci	Uygulama Yap. Öğrenci	Uygulama Oranı (%)
Kurtuluş Akşam Ortaokulu	205	102	49.76
Gazi Akşam Lisesi	251	126	50.20
Ayrancı Akşam Ticaret Lisesi	473	210	44.40
TOPLAM	929	438	47.15

Bilgi Toplama Aracının Geliştirilmesi

Burgess (2) yetişkinlerin eğitim etkinliğine katılma nedenlerinin belirlenmesi için araştırmacılar tarafından dört farklı yaklaşımın uygulandığını belirtmektedir.

1. Yetişkinlerin katıldıkları eğitim etkinlikleri analiz edilerek, etkinliğin türünden katılma nedeninin çıkarılması.

2. Belirli bir etkinliğe katılan öğrenciden, katılma nedenini, kendi ifadeleri ile açıklanmasının istenmesi.

3. Belirli bir etkinliğe katılan yetişkin öğrenciden, katılma nedenlerinin önceden yazıldığı bir listeden, kendi ka-

(2) Burgess, s.4.

tilma nedenini işaretlemesinin istenmesi.

4. Yetişkinin eğitime ilişkin yönelimlerinde yoğunlaşılması.

Bu araştırmada katılma nedenlerinin belirlenmesi için ikincil ve üçüncüsüne benzer bir yaklaşım kullanılmıştır.

Bilgi toplama aracı geliştirilirken şu aşamalar izlenmiştir:

1. Konu ile ilgili mevzuat incelenmiştir.

2. Yapılan araştırmalardaki yaklaşımlar gözden geçirilmiştir.

3. Özellikle araştırma yetişkinlerin katılma amaçları ve sorunları üzerinde yoğunlaştığı için sorunları ve katılma amaçlarını içeren açık uçlu sorulardan oluşan bir form geliştirilmiş bu form Nisan 1987 tarihinde her okulda 20 kişi olmak üzere toplam 60 kişi üzerinde uygulanmıştır.

4. Alınan tepkilere göre ve diğer araştırmalardan da yararlanılarak bir taslak bilgi toplama aracı geliştirilmiştir. Bu araçta, çoktan seçmeli soru maddeleri; beşli derecelendirme ölçeğine göre geliştirilmiş soru maddeleri ve açık uçlu soru maddesi olmak üzere üç soru türüne yer verilmiştir.

5. Geliştirilen bu taslak araç, anlaşılabilirliği, biçim ve içerik yönünden yeterliliğini tesbit etmek amacı ile 10 kişilik bir uzman grubunun görüşleri alınarak yeniden düzenlenmiştir (3).

(3) Uzman Grubu, A.Ü.Eğitim Bilimleri Fakültesi'nde göy yapan ve biçim ve içerik açısından konu ile ilgili görülen öğretmen üyeleridir:

6. Yeniden düzenlenen araç Kurtuluş Akşam Ortaokulu'nda Mayıs 1987 tarihinde 30 kişilik bir öğrenci grubuna uygulanmıştır. Ancak uygulamada beşli ölçekli soru maddelerinin işlemediği görülmüştür. Bu soru maddeleri, "evet", "hayır" biçiminde ikili ölçeğe dönüştürülmüştür. Son şekli ile araçta, çoktan seçmeli soru maddeleri, ikili ölçekli soru maddeleri ve açık uçlu soru maddeleri yer almıştır.

7. Öğrencilerin eğitim özgeçmişleri ile ilgili sorular ortaokul ve lise gruplarına göre farklılaştığı için uygulamadaki karışıklığı önlemek amacı ile bilgi toplama aracı iki gruba göre ayrı düzenlenmiştir.

Bilgi Toplama Aracının Uygulanması

Bilgi toplama aracının uygulanması 1987 Mayıs ayında üç ayrı günde, üç ayrı okulda gerçekleştirilmiştir.

Anket uygulama tarihinin öğretim döneminin son ayına alınması kasıtlı olarak yapılmış ve böylelikle yeni öğrencilerin (birinci sınıf) bir görüş sahibi olmaları amaçlanmıştır.

Bilgi toplama aracının uygulanması araştırması'nın da içinde bulunduğu araştırma yöntem ve teknikleri konusunda bilgi ve deneyim sahibi bir grup tarafından gerçekleştirilmiştir. Uygulama yapılmadan önce, uygulama sırasında uyulacak esaslar konusunda Araştırma Grubu'na gerekli bilgi verilmiştir. Uygulayıcılar aracın uygulanması sırasında yetişkin öğrenci grubunun içinde bulunmuşlar ve birbirinden etkilenme ve ortak cevaplama gibi aracın geçerliliğini olumsuz yönde etkileyebilecek durumların yaratılmasını önlemişlerdir. Ayrıca doğru cevapla-

lamayı sağlamak için gerekli güven ortamı yaratılmıştır. Uygulama sırasında görevli olan öğretmen de grubun dışında tutularak, uygulama sürecine etkisi ortadan kaldırılmıştır. Araçlar doldurulduktan hemen sonra toplanmıştır.

Aracın uygulanması için resmi izin alındığından okul yönetici ve öğretmenleri gerekli ilgi ve desteği göstermişlerdir.

Aracın uygulandığı yetişkin öğrencilerin Araştırma'ya oldukça büyük ilgi gösterdikleri araştırmacı ve uygulayıcı grup tarafından gözlenmiştir. Araştırmaya karşı çıkma ve araç doldurmama gibi herhangi bir duruma her üç okulda da rastlanmamıştır. Uygulamada toplam 458 kişiye ulaşılmıştır. Araçların kontrolünden sonra 438 anket geçerli, 20 araç ise geçersiz sayılmıştır. Geçerli anket oranı % 96 dir.

Okullara uygulama yapmak üzere bir kez gidilmiş ve o gün okulda bulunan öğrencilerle yetinilmiştir. Öğrencilerin tamamına ulaşılamamıştır. Bunun bir nedeni okulu terk edenlerin olması, diğer bir nedeni de akşam okulları yetişkinlere yöneldiği için devamsızlık olaylarının çok olmasıdır.

Verilerin Analizi ve Yorumlanması

Aracın maddelerine ilişkin cevapların analizinde yüzde ve frekanslardan ve dağılımlar arası farkların anlamlılık sınavında da araştırma amacına ve aracın şekline en uygun istatistiksel teknik olması nedeni ile kay-kare (X^2) tekniğinden yararlanılmıştır. Anlamlılık sınavında kullanılan formül (4) aşa-

(4) Karasar, s.255.

ğıdadır:

$$\chi^2 = \sum \frac{(fg - fb)^2}{fb}$$

Bu formülde fg Gözlenen frekans

fb Beklenen frekansı göstermektedir.

Serbestlik derecesi sd $(k-1)(s-1)$ formülünden hesaplanmıştır.

Kay-kare tekniğinin uygulama koşuluna uyularak, genelde gözeneklerde 5 den küçük frekans gözlenmesi durumunda anlamlılık sınaması yapılmamıştır. Ancak Araştırma amacı bakımından önemli bazı tablolarda sadece tek bir gözenekte 3 (en az) frekans gözlenmesi durumunda da kay-kare analizi yapılmıştır. "Yaş"la ilgili tablolarda gerektiğinde yaş grupları arasında birleştirme yapılarak kay-kare değeri hesaplanmıştır. Aynı şekilde katılma amaçları ile ilgili tablolarda da kategoriler anlamlı bir şekilde gruplandıktan sonra kay-kare değeri hesaplanmıştır.

Anlamlılık düzeyi olarak .05 kabul edilmiş, ancak dağılımın .01 düzeyinde ve .001 düzeyinde anlamlı olması durumunda bu düzeyler de belirtilmiştir.

BÖLÜM-IV

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde araştırma sorularına ilişkin olarak toplanan bilgiler konularına göre gruplanarak onaltı alt bölüm halinde sunulmuştur.

Bulguların sunuluşunda bütünüyle bilgi toplama arasındaki sıra izlenmemiştir. Her alt bölümün bilgi toplama aracının hangi sorular ve verilen cevapları kapsadığı bölüm başlarında açıklanmıştır.

Bilgi toplama aracında birden fazla işaretleme yapılması istenen sorulara verilen cevaplar toplam cevap sayılarına göre değil, herbir seçenek bağımsız bir soru gibi kabul edilerek hesaplanmış ve bu durum tablo altlarında belirtilmiştir.

Ayrıca her bölümün sonunda anlamlılık sınaması yapılan tabloların sonucu ayrı birer tablo halinde verilmiştir.

1. ÖĞRENCİLERİN BİREYSEL ÖZELLİKLERİ

Bu araştırmada bireysel özellikler olarak cinsiyet, yaş, medeni durum, çalışma ve iş durumu, anne ve babanın eğitim durumu alınmıştır. Ayrıca bunların birbirleri ile ilişkilerine de yer verilmiştir. Bu bölüm bilgi toplama aracındaki 1-7 arasındaki sorulara verilen cevapları kapsamaktadır.

Cinsiyet:

TABLO-6A

CİNSİYET

Cinsiyet	f	%
Kadın	61	13.93
Erkek	377	86.07
TOPLAM	438	100.000

Öğrencilerin % 13.93'ü kadın, % 86.07'si erkektir (TABLO 6A). Öğrencilerin cinsiyet ve devam edilen okul türüne göre dağılımları TABLO 6B'de verilmektedir. Cinsiyet ve devam edilen okul türü arasında anlamlı düzeyde bir bağımlılık bulunmamıştır.

TABLO-6B

CİNSİYET VE OKUL TÜRÜ

Cinsiyet	OKUL TÜRÜ						TOPLAM	
	A.ORTAOKULU		A.TİCARET LİSESİ		A.LİSESİ		f	%
	f	%	f	%	f	%		
Kadın	12	11.76	28	13.33	21	16.67	61	13.33
Erkek	90	88.24	182	86.67	105	83.33	377	86.07
TOPLAM	102	100.00	210	100.00	126	100.00	438	100.00

$Sd = 2$ $\chi^2 = 1.25$ $P > .05$

Yaş:

Tüm grubun yaşa dağılımı incelendiğinde (TABLO 7A) öğrencilerin % 52.51'inin 18-27 yaşları arasında bulunduğu bunu % 43.15 ile 28-37 yaş grubunun izlediği, 38-47 yaş grubunda ise oranın % 4.34'e düştüğü görülmektedir. Yani grubun yaklaşık % 96'sı 18-38 yaşlar arasındaki genç yetişkinlerden oluşmaktadır. Özellikle örgün yetişkin eğitimi programları için bu durum beklentiye uygundur ve yurt dışında yapılan araştırma bulguları ile de paralellik göstermektedir.

TABLO-7A

YAŞ

Yaş Grupları	f	%
18-27	230	52.51
28-37	189	43.15
38-47	19	4.34
TOPLAM	438	100.00

Öğrencilerin yaş ve cinsiyete göre dağılımı TABLO 7B'de görülmektedir. Kadınların % 78.69'u 18-27 yaş grubunda bulunurken, bu oran erkeklerde % 48.27 dir. 28-37 yaş grubundaki kadınların oranı % 21.31, erkeklerin oranı % 46.68 dir. 38-47 yaş grubunda hiç kadın bulunmamasına rağmen, erkeklerin % 5.04'ü bu gruptadır. TABLO 7B'deki veriler, son iki yaş grubu birleştirilerek yeniden düzenlendiğinde (TABLO 7C) yaş ve cinsiyet arasında .001 düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Kadın öğrencilerin erkek öğrencilerden daha genç bir grup oluşturduğu görülmektedir.

TABLO-7B

YAŞ VE CİNSİYET

Yaş Grupları	CİNSİYET				TOPLAM	
	KADIN		ERKEK			
	f	%	f	%	f	%
18-27	48	78.69	182	48.28	230	52.51
28-37	13	21.31	176	46.68	189	43.15
38-47	--	00.00	19	5.04	19	4.34
TOPLAM	61	100.00	377	100.00	438	100.00

TABLO-7C

YAŞ VE CİNSİYET (Yaş grupları birleştirildiğinde)

Yaş Grupları	CİNSİYET				TOPLAM	
	KADIN		ERKEK			
	f	%	f	%	f	%
18-27	48	78.69	182	48.28	230	52.51
28-47	13	21.31	195	51.72	208	47.49
TOPLAM	61	100.00	377	100.00	438	100.00

$$sd=1 \quad X^2 = 19.47 \quad p < .001$$

TABLO 7D' öğrencilerin yaş ve okul türüne göre dağılımlarını göstermektedir. Ortaokul'da öğrencilerin % 36.28'i 18-27; % 58.82'si 28-37 yaş gruplarında iken, bu oranlar aynı sıra ile Ticaret Lisesi'nde % 53.33 ve % 41.91, Genel Lise'de ise % 64.29 ve % 32.54'tür. 38-47 yaş grubundaki oranlar üç okulda da düşüktür. Yaş ve okul türü arasında .01 düzeyinde anlamlı bir bağımlılık bulunmuştur.

TABLO-7D

YAŞ VE OKUL TÜRÜ

Yaş Grupları	OKUL TÜRÜ							
	A.ORTAOKULU		TİCARET LİSESİ		GENEL LİSE		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%	f	%
18-27	37	36.28	112	53.33	81	64.29	230	52.51
28-37	60	58.82	88	41.91	41	32.54	189	43.15
38-47	5	4.90	10	4.76	4	3.17	19	4.34
TOPLAM	102	100.00	210	100.00	126	100.00	438	100.00

$$sd=4 \quad X^2 = 18.20 \quad p < .01$$

TABLO 7D'deki veriler, Ticaret Lisesi ve Genel Lise grupları birleştirilerek yeniden düzenlendiğinde (TABLO 7E) öğrencilerin çoğunluğunun ortaokulda 28-37 yaş grubunda %58.82; liselerde ise 18-27 yaş grubunda % 57.44 bulunduğu görülmektedir. Yaş ve okul düzeyi arasında (.001 düzeyinde) anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Ortaokulda daha ileri yaşlarda öğrenci oranının artmasının bir nedeni genç nüfus içinde, ortaokul düzeyinde örgün eğitim görenlerin artmakta oluşu, diğer bir nedeni de, ilkokul mezunu yetişkinlerin örgün eğitime olan ihtiyaçlarını, ortaokul mezunu yetişkinlere göre daha geç anlamaları olabilir.

TABLO-7E
YAŞ VE OKUL DÜZEYİ

Yaş Grupları	OKUL DÜZEYİ				TOPLAM	
	ORTAOKUL		LİSE			
	f	%	f	%	f	%
18-27	37	36.28	193	57.44	230	52.51
28-37	60	58.82	129	38.39	189	43.15
38-47	5	4.90	14	4.17	19	4.34
TOPLAM	102	100.00	336	100.00	438	100.00

$$X^2 = 14.35$$

$$sd = 2$$

$$P < .001$$

Medeni Durum:

Akşam okullarına devam eden öğrencilerin % 61.42'si evli %38.58'i ise evli değildir (TABLO 8A). Kadınların % 13.11'i evli iken, bu oran erkeklerde %69.23'tür (TABLO 8B). Cinsiyet

ve medeni durum arasında (.001 düzeyinde) anlamlı bir ilişki vardır. Akşam okuluna devam eden öğrenciler arasında evli olmayan kadınların oranının yüksek olmasının nedeni, evli kadınların eğitimlerine yetişkinlikte devam konusunda, erkeklere kıyasla, daha çok engel ya da güçlüklerle karşılaşmalarının veya kendilerini "ev kadınlığı" ile özdeşleştirmeleri nedeniyle, böyle bir eğitime ihtiyaç duymamalarının bir sonucu olabilir.

TABLO-8A

MEDENİ DURUM

Medeni Durum	f	%
Evli	269	61.42
Evli Değil	169	38.58
TOPLAM	438	100.00

TABLO-8B

MEDENİ DURUM VE CİNSİYET

Medeni Durum	CİNSİYET				TOPLAM	
	KADIN		ERKEK			
	f	%	f	%	f	%
Evli	8	13.11	261	69.23	269	61.42
Evli Değil	53	86.89	116	30.77	169	38.58
TOPLAM	61	100.00	377	100.00	438	100.00

sd=2

$\chi^2 = 69.75$

$P < .001$

Öğrencilerin medeni durumu ile devam ettikleri okul türü arasında (.001 düzeyinde) anlamlı bir ilişki vardır. Evli olanların oranı Ortaokul grubunda % 82.35, Ticaret Lise'sinde % 57.62, Genel Lise'de ise % 50.79'dur. (TABLO 8C). Aynı karşılaştırma Ortaokul ve Lise düzeyleri için yapıldığı zaman (TABLO 8D) yine .001 düzeyinde anlamlı bir ilişki söz konusu olmaktadır.

TABLO-8C

MEDENİ DURUM VE OKUL TÜRÜ

Medeni Durum	OKUL TÜRÜ						TOPLAM	
	A. ORTAOKULU		A. TİCARET LİSESİ		A. LİSESİ			
	f	%	f	%	f	%	f	%
Evli	84	82.35	121	57.62	64	50.79	269	100.00
Evli Değil	18	17.65	89	42.38	62	49.21	169	100.00
TOPLAM	102	100.00	210	100.00	126	100.00	438	100.00

sd = 2

$\chi^2 = 26.15$

P < .001

TABLO-8D

MEDENİ DURUM VE OKUL DÜZEYİ

Medeni Durum	OKUL DÜZEYİ				TOPLAM	
	ORTAOKUL		LİSE			
	f	%	f	%	f	%
Evli	84	82.35	185	55.06	269	61.42
Evli Değil	18	17.65	151	44.94	169	38.58
TOPLAM	102	100.00	336	100.00	438	100.00

sd = 1

$\chi = 24.61$

P < .001

Çalışma Durumu:

Akşam okullarına devam eden öğrencilerin % 2.28'i işsizdir. % 76.71'i bir devlet dairesinde, % 13.24'ü özel bir iş yerinde, % 3.43'ü kendisine ya da ailesine ait bir iş yerinde çalışmaktadır. % 4.34'ü ise geçici işlerde çalışmaktadır. Birinci ve beşinci kategoriyi birleştirilirse, öğrencilerin % 6.62'sinin sürekli bir işten yoksun olduğu görülmektedir (TABLO 9A).

TABLO-9A
ÇALIŞMA DURUMU

Çalışma Durumu	f	%
İşsiz	10	2.28
Bir devlet dairesinde sürekli çalışır	336	76.71
Özel bir işyerinde sürekli çalışır	58	13.24
Kendisine ya da ailesine ait bir işyerinde çalışır	15	3.43
Sürekli bir işi yok, iş buldukça çalışır	19	4.34
TOPLAM	438	100.00

TABLO 9B' öğrencilerin çalışma durumu^{ne} cinsiyete göre dağılımını göstermektedir. TABLO incelendiğinde erkeklerde işsizlik oranı % 0.26 iken bu oranın kadınlarda % 14.75'e çıktığı görülmektedir. "İşsiz" ve "Sürekli bir işi yok, iş buldukça çalışır" kategorileri birleştirildiğinde bu oranlar kadınlarda

% 19.67'ye erkeklerde % 4.50'ye yükselmektedir. Öte yandan, bir devlet dairesinde ya da özel bir işyerinde sürekli işi olanların oranı kadınlarda % 77.05, erkeklerde % 92.05'tir.

TABLO-9B
ÇALIŞMA DURUMU VE CİNSİYET

Çalışma Durumu	CİNSİYET				TOPLAM	
	KADIN		ERKEK			
	f	%	f	%	f	%
İşsiz	9	14.75	1	0.26	10	2.28
Bir devlet dairesinde sürekli çalışır	34	55.74	302	80.11	336	76.71
Özel bir işyerinde sürekli çalışır	13	21.31	45	11.94	58	13.24
Kendisine ya da ailesine ait bir işyerinde sürekli çalışır	2	3.28	13	3.45	15	3.43
Sürekli bir işi yok iş buldukça çalışır	3	4.92	16	4.24	19	4.34
TOPLAM	61	100.00	377	100.00	438	100.00

Grubun % 80.93'ünün memur, % 11.98'inin işçi, % 7.09'unun da iki gruba da sokulamayacak türden işlerde çalıştığı görülmektedir (TABLO 10).

TABLO-10

BİR İŞTE SÜREKLİ OLARAK ÇALIŞANLARIN İŞİ

İşi	f	%
Memur	331	80.93
İşçi	49	11.98
Başka	29	7.09
TOPLAM	409	100.00

TABLO 9B' ve TABLO 10'daki verilere dayanarak akşam orta- okul ve liselerinin genelde sürekli bir işte memur statüsünde çalışan yetişkinlere hizmet vermekte oldukları sonucunu çıkarabiliriz.

Anne ve Babanın Eğitim Durumu:

TABLO-11A

ANNENİN EĞİTİM DURUMU VE CİNSİYET

Annenin Eğitim Durumu	CİNSİYET				TOPLAM f %	
	KADIN		ERKEK			
	f	%	f	%	f	%
Okuma-yazması yok	24	39.34	191	50.66	215	49.09
Okur-yazar	10	16.40	80	21.23	90	20.55
İlkokul mezunu	24	39.34	79	20.95	103	23.52
İlkokul mezunu fakat okur-yazar değil	-	-	6	1.59	6	1.37
Ortaokul mezunu	2	3.28	14	3.71	16	3.65
Lise mezunu	1	1.64	7	1.86	8	1.82
Yüksek okul mezunu	-	-	-	-	-	-
TOPLAM	61	100.00	377	100.00	438	100.00

TABLO-11B
BABANIN EĞİTİM DURUMU VE CİNSİYET

Babanın Eğitim Durumu	CİNSİYET				TOPLAM	
	KADIN		ERKEK			
	f	%	f	%	f	%
Okuma-yazması yok	9	14.75	65	17.24	74	16.89
İlkokul mezunu fakat okur-yazar değil	1	1.64	18	4.77	19	4.34
Okur-yazar	9	14.75	91	24.14	100	22.83
İlkokul mezunu	32	52.46	161	42.71	193	44.06
Ortaokul mezunu	7	11.48	19	5.04	26	5.94
Lise mezunu	3	4.92	14	3.71	17	3.88
Yüksek okul	-	-	9	2.39	9	2.06
TOPLAM	61	100.00	377	100.00	438	100.00

TABLO 11A yetişkin öğrencilerin annelerinin eğitim durumunu göstermektedir. Kadın öğrencilerin % 95.08'inin, erkek öğrencilerin % 94.43'ünün anneleri ilkökul ve onun altında bir eğitim düzeyine sahiptir. Babaların eğitim düzeyi ise (TABLO 11B) annelerinkine oranla bir miktar yüksektir, (aynı oranlar kadın öğrencilerde % 83.60, erkek öğrencilerde % 88.86). Buradan akşam okullarına devam eden öğrencilerin büyük çoğunlukla eğitim düzeyi düşük anne ve babaların çocukları olduğu sonucu çıkmaktadır.

Bu bölümdeki tabloların anlamlılık düzeyleri TABLO 12 de verilmiştir.

TABLO-12

BİREYSEL ÖZELLİKLERLE İLGİLİ TABLOLARDAN ANLAMLILIK DÜZEYLERİ

TABLO NUMARASI	SERBESTLİK DERECEŚİ (sd)	KAY-KARE DEĞERİ (X^2)	ANLAMLILIK DÜZEYİ
6 B	2	1.25	$P < .70$
7 C	1	19.47	$P < .001$
7 D	4	18.20	$P < .01$
7 E	2	14.35	$P < .001$
8 B	1	69.75	$P < .001$
8 C	2	26.15	$P < .001$
8 D	1	24.61	$P < .001$

2. ÖĞRENCİLERİN EĞİTİM ÖZGEÇMİŞLERİ

Bu bölümde öğrencilerin ilk ve ortaokulu bitirdikleri yerleşim yeri; ilk ve ortaokulu bitirme biçimleri; öğretime ara verdikleri süre; normal okul yaşında iken ortaokula/liseye gidip gitmeme durumları, gitmeme nedenleri, ayrılma nedenleri, belge alma nedenleri konularına yer verilmiştir. Bölüm bilgi toplama aracındaki 8-14 arasındaki sorulara verilen cevapları kapsamaktadır.

Öğrencilerin İlkokulu Bitirdikleri Yerleşim Yeri:

TABLO 13A'da da görüldüğü gibi tüm grubun % 36.07'si ilköğrenimini kırsal kesimde yapmıştır. Buna ilköğrenimini bucakta yapanlar (% 4.11) eklenirse, ilkokulu kırsal kesimde bitirenlerin oranı tüm grubun % 40.18'ine ulaşmaktadır. Buna karşın ilkokulu ilçe, il merkezi ve büyük şehirde bitirenlerin toplam oranı % 59.82'dir.

TABLO-13A

İLKOKULU BİTİRDİKLERİ YERLEŞİM YERİ

Yerleşim Yeri	f	%
Köy	158	36.07
Bucak	18	4.11
İl ya da İlçe Merkezi	61	13.93
Büyük Şehir	201	45.89
TOPLAM	438	100.00

Öğrencilerin ilkokulu bitirdikleri yerleşim yerinin türü cinsiyete göre farklılaşma göstermektedir. Kadınlarda ilk-öğretimi kırsal kesimde bitirenlerin oranı % 16.39 iken, bu oran erkeklerde % 44.03'tür. İlkokulu büyük şehirde bitirenlerin oranı kadınlarda % 72.13, erkeklerde ise % 41.65 tir (TABLO 13B).

TABLO-13-B

CİNSİYETE GÖRE İLKOKULU BİTİRDİKLERİ YERLEŞİM YERİ

Yerleşim Yeri	CİNSİYET				TOPLAM	
	KADIN		ERKEK			
	f	%	f	%	f	%
Köy	9	14.75	149	39.52	158	36.07
Bucak	1	1.64	17	4.51	18	4.11
İl ya da İlçe Merkezi	7	11.48	54	14.32	61	13.93
Büyük Şehir	44	72.13	157	41.65	201	45.89
TOPLAM	61	100.00	377	100.00	438	100.00

TABLO 13 C'de de görüldüğü gibi ilkokulu bitirdiği yerleşim yeri ve okul türü arasında .001 düzeyinde anlamlı bir bağımlılık söz konusu olmaktadır. Ortaokul grubunda ilkokulu kırsal kesimde bitirenlerin oranı (bucak+ köy) % 67.65 iken, Ticaret Lisesi'nde bu oran % 34.29'a ve Genel Lise'de % 27.78'e düşmektedir. Karşılaştırma ortaokul ve lise olarak yapıldığı-

da yine anlamlı (.001 düzeyinde) bir bağımlılık söz konusu olmaktadır. Lise grubunda ilkokulu kırsal kesimde bitirenlerin oranı % 31.84 olmaktadır (TABLO 13 D).

TABLO-13 C

OKUL TÜRÜNE GÖRE İLKOKULU BİTİRDİKLERİ YERLEŞİM YERİ

Yerleşim Yeri	OKUL TÜRÜ							
	A. ORTAOKULU		A. TİCARET LİSESİ		AKŞAM LİSESİ		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Köy	63	61.77	63	30.00	32	25.40	158	36.07
Bucak	6	5.58	9	4.29	3	2.38	18	4.11
İl ya da İlçe Merkez.	5	4.90	31	14.76	25	19.84	61	13.93
Büyük Şehir	28	27.45	107	50.95	66	52.38	201	45.89
TOPLAM	102	100.00	210	100.00	126	100.00	438	100.00

sd= 6

$\chi^2 = 45.63$

P < .001

TABLO-13. D

OKUL DÜZEYİNE GÖRE İLKOKULU BİTİRDİKLERİ YERLEŞİM YERİ

Yerleşim Yeri	OKUL DÜZEYİ				TOPLAM	
	ORTAOKUL		LİSE		f	%
	f	%	f	%	f	%
Köy	63	61.77	95	28.27	158	36.07
Bucak	6	5.88	12	3.57	18	4.11
İl ya da İlçe Merkezi	5	4.90	56	16.67	61	13.93
Büyük Şehir	28	27.45	173	51.49	201	45.89
TOPLAM	102	100.00	336	100.00	438	100.00

sd= 3

$\chi^2 = 42.97$

P < .001

Öğrencilerin Ortaokulu Bitirdikleri Yerleşim Yeri:

TABLO 14 A akşam liselerinde okuyan öğrencilerin ortaokulu bitirdikleri yerleşim yerine göre dağılımı vermektedir. Bu grupta ortaokulu kırsal kesimde bitirenlerin oranı % 6.84 iken, büyük şehirde bitirenlerin oranı % 69.05'tir.

TABLO-14 A

ORTAOKULU BİTİRDİKLERİ YERLEŞİM YERİ

Yerleşim Yeri	f	%
Köy	8	2.38
Bucak	15	4.46
İl ya da İlçe Merkezi	81	24.11
Büyük Şehir	232	69.05
TOPLAM	336	100.00

TABLO 14 B' öğrencilerin ortaokulu bitirdikleri yerleşim yeri ve cinsiyete göre dağılımını göstermektedir. Erkeklerde ortaokulu kırsal kesimde bitirenlerin oranı % 7.32 iken, bu oran kadınlarda % 4.08 dir. Erkeklerde ortaokulu büyük şehirde bitirenlerin oranı erkeklerde % 66.20 iken, kadınlarda bu oran % 85.72'ye çıkmaktadır.

TABLO-14 B

CİNSİYETE GÖRE ORTAOKULU BİTİRDİKLERİ YERLEŞİM YERİ

Yerleşim Yeri	CİNSİYET				TOPLAM	
	KADIN		ERKEK			
	f	%	f	%	f	%
Köy	2	4.08	6	2.09	8	2.38
Bucak	-	0.00	15	5.23	15	4.46
İl ya da İlçe Merkezi	5	10.20	76	26.48	81	24.11
Büyük Şehir	42	85.72	190	66.20	232	69.05
TOPLAM	49	100.00	287	100.00	336	100.00

Öğrencilerini İlkokulu Bitirme Biçimi:

Akşam Ortaokulunda okuyan öğrencilerin % 5.88'inin ilkokulu dışardan bitirdiği görülmüştür (TABLO 14 A). İlkokulu dışardan bitirenlerin oranı kadınlarda % 25, erkeklerde % 3.33 tür (TABLO 15 B).

TABLO-15 A

İLKOKULU BİTİRME BİÇİMİ (Ortaokul Grubu)

Bitirme Biçimi	f	%
Dışardan	6	5.88
Normal Yoldan	96	94.12
TOPLAM	102	100.00

TABLO-15 B

CİNSİYETE GÖRE İLKOKULU BİTİRME BİÇİMİ(Ortaokul Grubu)

Bitirme Biçimi	CİNSİYET				TOPLAM	
	KADIN		ERKEK			
	f	%	f	%	f	%
Dışardan	3	25.00	3	3.33	6	5.88
Normal Yoldan	9	75.00	87	96.67	96	94.12
TOPLAM	12	100.00	90	100.00	102	100.00

Öğrencilerin Ortaokulu Bitirme Biçimi:

TABLO 16 A öğrencilerin ortaokulu bitirme biçimlerini göstermektedir. Bu tabloda dikkati çeken husus öğrencilerin % 13.39 (45 öğrenci)'unun ortaokulu dışardan bitirmesi, % 13.99 (47 öğrenci)'unun da akşam ortaokulu mezunu olmasıdır. Bu durum 336 öğrencinin % 27.38'inin ortaokulu sonradan, yetişkinlik döneminde bitirdiğini göstermektedir. Bu durum ile cinsiyet arasında anlamlı bir, bağımlılık görülmemiştir (TABLO 16 B).

TABLO-16 A

ORTAOKULU BİTİRME BİÇİMİ

	f	%
Dışardan	45	13.39
Gündüz	244	72.62
Akşam	47	13.99
	336	100.00

TABLO-16 B
CİNSİYETE GÖRE ORTAOKULU BİTİRME BİÇİMİ

Bitirme Biçimi	CİNSİYET				TOPLAM	
	KADIN		ERKEK			
	f	%	f	%	f	%
Dışardan	7	14.29	38	13.24	45	13.39
Gündüz	37	75.51	207	72.13	244	72.62
Akşam	5	10.20	42	14.63	47	13.99
TOPLAM	49	100.00	287	100.00	336	100.00

sd= 2 $\chi^2 = 0.69$ P > .05

Öğrencilerin Öğretimlerine Ara Verdikleri Süre:

TABLO 17 A öğrencilerin akşam okuluna gelmeden önce öğretimlerine kaç yıl ara verdiklerini göstermektedir. Tüm grup içinde % 33.11 ile 5-8 yıl ara verenler en büyük grubu oluşturmaktadırlar. Bunu % 22.37 ile 9-12 grubu izlemektedirler. 9 yıldan fazla eğitimine ara verenlerin oranı tüm grubun yaklaşık yarısını oluşturmaktadır. TABLO 17 B'de görüldüğü gibi kadınların büyük çoğunluğu (% 70.5) 9 yıldan daha az öğrenimlerine ara vermiştir. Öğrenimlerine 9 yıldan daha fazla ara verdikten sonra okula dönen kadınların oranı (% 29.5) da azımsanamayacak bir düzeydedir. Erkeklerde ise öğrenimlerine 9 yıldan az ara verenlerin oranı % 51.19 dur. Erkeklerin yaklaşık yarısı öğrenimlerine 9 yıldan fazla ara vermişlerdir. Öğretime ara verme süresi ile cinsiyet arasında .05 düzeyinde anlamlı bir bağımlılık bulunmaktadır.

TABLO-17 A

ÖĞRETİME ARA VERME SÜRESİ

Ara Verilen Yıl	f	%
1-4	91	20.78
5-8	145	33.11
9-12	98	22.37
13-16	63	14.38
17 ve Fazla	41	9.36
TOPLAM	438	100.00

TABLO-17 B

CİNSİYETE GÖRE ÖĞRETİME ARA VERME SÜRESİ

Ara Verilen Yıl	CİNSİYET				TOPLAM	
	f	KADIN %	f	ERKEK %		
1-4	15	24.60	76	20.16	91	20.78
5-8	28	45.90	117	31.03	145	33.11
9-12	11	18.03	87	23.08	98	22.37
13-16	4	6.55	59	15.65	63	14.38
17 ve Fazla	3	4.92	38	10.08	41	9.36
TOPLAM	61	100.00	377	100.00	438	100.00

sd= 4

$\chi^2 = 9.92$

P < .05

TABLO 17 A' ve TABLO 17 B'deki bulgular yetişkin eğitimi açısından oldukça ilginçtir. Bireyler eğitim ihtiyaçlarının farkında olduklarında, kendilerine uygun fırsatlar sunulabilirse, bireysel açıdan bu fırsata ulaşma olanağı bulduklarında, uzun bir süre ara vermelerine rağmen eğitime geri dönebilmektedirler. Bir OECD raporunda belirtilen "Artık bilinmektedir ki, bireyler kendi kişisel gelişme yapıları nedeniyle hayat içinde daha sonra sunulan imkanlardan daha fazla yararlanma eğilimindedirler" (1) ifadesi bu bulgu ile tutarlı görünmektedir.

Öğrencilerin öğretimlerine ara verdikleri süre ile okul türü arasında .001 düzeyinde anlamlı bir bağımlılık bulunmaktadır. Ortaokul grubunda 9 yıldan fazla öğrenimlerine ara verenler grubun %85.29'unu oluştururken bu oran Ticaret Lisesinde % 36.19, Genel Lisede % 30.95 tir (TABLO 17 C). Karşılaştırma okul düzeylerine göre yapıldığında yine .001 düzeyinde anlamlı bir bağımlılık söz konusu olmaktadır (TABLO 17 D).

(1) DECD/CERİ Dönüslü Eğitim, Eğilimler ve Sorunlar,
s.2

TABLO-17 C

OKUL TÜRÜNE GÖRE ÖĞRETİME ARA VERME SÜRESİ

Ara Verilen Yıl	OKUL TÜRÜ						TOPLAM	
	AKŞAM ORTA OKULU		A. TİCARET LİSESİ		AKŞAM LİSESİ			
	f	%	f	%	f	%	f	%
1-4	4	3.92	57	27.10	30	23.81	91	20.78
5-8	11	10.79	77	36.67	57	45.24	145	33.11
9-12	22	21.57	51	24.29	25	19.84	98	22.37
13-16	32	31.37	20	9.52	11	8.73	63	14.38
17 ve Fazla	33	32.35	5	2.38	3	2.38	41	9.36
TOPLAM	102	100.00	210	100.00	126	100.00	438	100.00

sd= 8

$X^2 = 142.87$

P < .001

TABLO-17 D

OKUL DÜZEYİNE GÖRE ÖĞRETİME ARA VERME SÜRESİ

Ara Verilen Yıl	OKUL DÜZEYİ				TOPLAM	
	ORTAOKUL		LİSE			
	f	%	f	%	f	%
1-4	4	3.92	87	25.89	91	20.78
5-8	11	10.79	134	39.88	145	33.11
9-12	22	21.57	76	22.62	98	22.37
13-16	32	31.37	31	9.23	63	14.38
17 ve Fazla	33	32.35	8	2.38	41	9.36
TOPLAM	102	100.00	336	100.00	438	100.00

sd= 4

$X^2 = 140$

P < .001

Öğrencilerin Normal Okul Yaşında İken Ortaokula ya da Liseye Gitme Durumları:

Normal okul yaşında iken, ortaokul öğrencilerinin ortaokula, lise öğrencilerinin liseye gidip gitmedikleri ile ilgili cevaplar TABLO 18 A' da görülmektedir. Öğrencilerin % 56.16'sı daha önce ortaokula ya da liseye gitmemiştir. Okula gidip bitirmeden ayrılanların oranı % 37.90, belge alarak ayrılanların oranı ise % 5.94'tür.

Daha önce okula gidip gitmedikleri ve cinsiyet arasında anlamlı bir bağımlılık görülmemiştir (TABLO 18 B).

TABLO-18 A

NORMAL OKUL YAŞINDA İKEN ORTAOKULA/LİSEYE
GİTME DURUMLARI

Daha Önce Okula Gitme Durumu	f	%
Daha Önce Okula Gitmedim	246	56.16
Okula Devam Ettim Bitirmeden Ayrıldım	166	37.90
Okula Devam Ettim Belgelenerek Ayrıldım	26	5.94
TOPLAM	438	100.00

TABLO-18 B
CİNSİYETE GÖRE NORMAL OKUL YAŞINDA İKEN
ORTAOKULA/LİSEYE GİTME DURUMLARI

Daha Önce Okula Gitme Durumu	CİNSİYET				TOPLAM	
	KADIN		ERKEK		f	%
	f	%	f	%	f	%
Daha önce okula gitmedim	38	62.30	208	55.17	246	56.16
Okula devam et- tim bitirmeden ayrıldım	20	32.78	146	28.73	166	37.90
Okula devam et- tim belgelenerek ayrıldım	3	4.92	23	6.10	26	5.94
TOPLAM	61	100.00	377	100.00	438	100.00

sd= 2

$X^2 = 1.09$

P > .05

TABLO 18 C'de de görüldüğü gibi daha önce ortaokula/ liseye gidip gitmeme ve okul türü arasında .001 düzeyinde anlamlı bir bağımlılık görülmüştür. Ortaokul grubunda daha önce ortaokula gitmeyenlerin oranı % 75.49 iken, bu oran Ticaret Lisesinde % 51.90'a, Genel Lise'de de % 47.62'ye düşmektedir. Ancak Genel Lise üç okul içinde terk oranının en yüksek olduğu okuldur.

TABLO-18 C

OKUL TÜRÜNE GÖRE NORMAL OKUL YAŞINDA
İKEN ORTAOKULA/LİSEYE GİTME DURUMLARI

Daha Önce Oku- la Gitme Duru- mu	OKUL TÜRÜ						TOPLAM f %	
	AKŞAM ORTAOKULU		AKŞAM TİCARET LİSESİ		AKŞAM LİSESİ			
	f	%	f	%	f	%		
Daha önce oku- Daha önce oku- la gitmedim	77	75.49	109	51.90	60	47.62	246	56.16
Okula gittim bitirmeden ayrıldım	19	18.63	87	41.43	60	47.62	166	37.90
Okula devam ettim belgele- yerek ayrıldım	6	5.88	14	6.67	6	4.76	26	5.94
TOPLAM	102	100.00	210	100.00	126	100.00	438	100.00

sd = 4

$\chi^2 = 23.40$

P < .001

Karşılaştırma ortaokul ve lise grubu arasında yapıldığında yine .001 düzeyinde anlamlı bir bağımlılık söz konusu olmaktadır. Lise grubunda daha önce liseye gitmeyenler % 50.30 luk bir oran oluştururken, Ortaokul grubunda daha önce ortaokula gitmeyenlerin oranı % 75.49'tur (TABLO 18 D).

TABLO-18 D

OKUL DÜZEYİNE GÖRE NORMAL OKUL YAŞINDA
İKEN ORTAOKULA/LİSEYE GİTME DURUMLARI

Daha Önce Okula Gitme Durumu	OKUL DÜZEYİ				TOPLAM	
	ORTAOKUL		LİSE			
	f	%	f	%	f	%
Daha önce okula gitmedim	77	75.49	169	50.30	246	56.16
Gittim bitirmeden ayrıldım	19	18.63	147	43.75	166	37.90
Okula devam ettim belgelenerek ayrıl- dım	6	5.88	20	5.95	26	5.94
TOPLAM	102	100.00	336	100.00	438	100.00

sd = 2

$\chi^2 = 21.87$

P < .001

Öğrencilerin Daha Önce Ortaokul/Liseye Gitme Nedenleri:

TABLO 19 A'da da görüldüğü gibi, daha önce okula gitme nedenleri arasında % 52.85 ile "Hayatını kazanmak için çalışmak zorunda kaldım" oran sıralamasına göre birinci sırayı almakta; bunu % 21.54 ile "Bulduğum yerleşim yerinde lise/ortaokul yoktu"; % 17.48 ile "Daha önce okumanın gerekli olduğuna inanmıyordum"; % 11.38 ile "Ailem okumama karşı çıktı" izlemektedir. Diğer nedenlerin oranları daha küçüktür. "Hayatını kazanmak için çalışmak zorunda kaldım" ve "Bulduğum yerleşim yerinde ortaokul/lise yoktu" seçeneklerini ekonomik

durumun bir göstergesi olarak düşünürsek, bireylerin eğitimlerinin kesintiye uğramasının, büyük ölçüde ekonomik koşullardan kaynaklandığını söyleyebiliriz.

TABLO-19 A

DAHA ÖNCE ORTAOKULA/LİSEYE GİTMEME NEDENLERİ *

Nedenler	f	%
Ailem okumama karşı çıktı	28	11.38
Hayatımı kazanmak için çalışmak zorunda kaldım	130	52.85
Daha önce okumanın gerekli olduğuna inanmıyordum	43	17.48
Bulduğum yerleşim yerinde ortaokul/lise yoktu	53	21.54
Başarılı bir öğrenci olmadığım için cesaret edemedim	17	6.91
İlkokulu/ortaokulu dışardan yeni bitirdim	23	9.35
Anarşi nedeni ile gitmedim	11	4.47
Askerlik nedeni ile gitmedim	3	1.22
Sağlık nedeni ile gitmedim	3	1.22

* Birden fazla seçenek işaretlendiği için yüzdeler daha önce bu seçeneği işaretleyen 246 öğrenci üzerinden alınmıştır.

TABLO 19 B' daha önce ortaokula/liseye gitmeme nedenleri ve cinsiyete göre dağılımı vermektedir. Kadınlarda en önemli nedeni % 36.84 ile "Ailem okumama karşı çıktı" oluştururken, erkeklerde en önemli neden % 56.25 ile "Hayatımı kazanmak için çalışmak zorunda kaldım" olmaktadır. Bu seçenek kadınlarda % 34.21 ile ikinci sırada yer almaktadır. Kadınların okul çağında iken öğrenimine devam edememesinin en önemli nedeni kadının okumasına karşı geleneksel tutum iken, erkeklerde ekonomik nedenler bu konuda daha etkili olmaktadır.

TABLO-19 B
CİNSİYETE GÖRE DAHA ÖNCE ORTAOKULA/LİSEYE GİTMEME NEDENLERİ*

Nedenler	CİNSİYET				TOPLAM	
	KADIN		ERKEK			
	f	%	f	%	f	%
Allem okumama karşı çıktı	14	36.84	14	6.73	28	11.38
Hayatımı kazanmak için çalışmak zorunda kaldım	13	34.21	117	56.25	130	52.85
Daha önce okumanın gerekli olduğuna inanmıyordum	5	13.16	38	18.27	43	17.48
Bulduğum yerleşim yerinde ortaokul/lise yok	5	13.16	48	23.08	53	21.54
Başarılı bir öğrenci olmadığım için cesaret edemedim	1	2.63	16	7.69	17	6.91
İlkokulu/ortaokulu dışardan yeni bitirdim	8	21.05	15	7.21	23	9.35
Anarşi nedeni ile gitmedim	5	13.16	6	2.88	11	4.47
Askerlik nedeni ile gitmedim	-	00.00	3	1.44	3	1.22
Sağlık nedeni ile gitmedim	-	00.00	3	1.44	3	1.22

* Birden fazla seçenek işaretlendiği için yüzdeler daha önce bu seçeneği işaretleyen kadın= 38, erkek= 208, toplam= 246 öğrenci üzerinden alınmıştır.

Öğrencilerin Okulu Terk Nedenleri:

TABLO 20 A'da görüldüğü gibi normal okul yaşında iken okuldan ayrılmanın en önemli nedeni bir işte çalışmak zorunluluğudur. Tüm grubun % 43.37'sinin ayrılma nedenleri arasında bu seçenek yer almaktadır. "Öğretmenlerin olumsuz tutum ve davranışları" (% 23.49), "evdeki çalışma imkanlarının yeterli olmaması" (% 21.08), "zamanlar eğitimin gerekliliğine inanmama" (% 15.66) ve "eğlence ve oyun için ayırdığım zamandan fedakarlık edememe" (% 15.06) diğer nedenler arasındadır.

TABLO-20 A

NORMAL OKUL YAŞINDA İKEN OKULU TERK NEDENLERİ *

Nedenler	f	%
Evdeki çalışma imkanlarım yeterli değildi	35	21.08
Hayatımı kazanmak için çalışmak zorunda kaldım	72	43.37
Dersleri anlamada güçlük çektim	14	8.43
Ailem okumamı istemedi	9	5.42
Dersler ilgimi çekmedi	16	9.64
O zamanlar eğitimin gerekli olduğuna inanmıyordum	26	15.66
Eğlence ve oyun için ayırdığım zamandan fedakarlık edemedim	25	15.06
Okul kurallarından ve disiplininden hoşlanmadım	11	6.63
Öğretmenlerin olumsuz tutum ve davranışları neden oldu	39	23.49
Anarşi nedeniyle ayrıldım	6	3.61
Askerlik nedeniyle ayrıldım	1	0.60
Evlenme nedeniyle ayrıldım	2	1.20
Sağlık nedeniyle ayrıldım	2	1.20

* Birden fazla seçenek işaretlendiği için yüzdeler daha önce bu seçeneği seçen 166 öğrenci üzerinden alınmıştır.

TABLO 20 B' ayrılma nedenleri ve cinsiyete göre dağılımı vermektedir. Kadınlarda ve erkeklerde normal okul yaşında iken okuldan ayrılma nedenleri cinsiyete göre önemli ölçüde farklılık (yüzde oranlarına göre) göstermemektedir.

TABLO-20 B

CİNSİYETE GÖRE NORMAL OKUL YAŞINDA İKEN
OKULU TERK NEDENLERİ*

Nedenler	CİNSİYET				TOPLAM	
	KADIN		ERKEK			
	f	%	f	%	f	%
Evdeki çalışma imkanlarım yeterli değildi	6	30	29	19.86	35	21.08
Hayatımı kazanmak için çalışmak zorunda kaldım	7	35	65	44.52	72	43.37
Dersleri anlamada güçlük çektim	4	20	10	6.85	14	8.43
Ailem okumamı istemedi	3	15	6	4.11	9	5.42
Dersler ilgimi çekmedi	2	10	14	9.59	16	9.64
O zamanlar eğitimin gerekli olduğuna inanmıyordum	5	25	21	14.38	26	15.66
Eğlence ve oyun için ayırdığım zamandan fedakarlık edemedim	-	-	25	17.12	25	15.06
Okul kurallarından ve disiplininden hoşlanmadım	1	5	10	6.85	11	6.63
Öğretmenlerin olumsuz tutum ve davranışları neden oldu	4	20	35	23.97	39	23.49
Anarşi nedeniyle ayrıldım	-	-	6	4.11	6	3.61
Askerlik nedeni ile ayrıldım	-	-	1	0.68	1	0.60
Evlenme nedeni ile ayrıldım	1	5	1	0.68	2	1.20
Sağlık nedeni ile ayrıldım	-	-	2	1.37	2	1.20

* Birden fazla seçenek işaretlendiği için yüzdeler kadın= 20, erkek=146, toplam= 166 üzerinden alınmıştır.

"Dersleri anlamada güçlük çektim" ve "Dersler ilgimi çekmedi" seçeneklerini işaretleyenlerin toplam oranı % 18.07 dir. Bu oran kadınlarda % 30, erkeklerde % 16.44'tür. Bu oku-

lu terk eden öğrencilerin terk nedenleri hakkındaki genel kanının zıttı bir bulgudur. Ayrıca bu kişilerin yıllar sonra tekrar eğitime dönme cesareti göstermeleri de ilginçtir.

Öğrencilerin Belge Alarak Okuldan Ayrılma Nedenleri:

TABLO 21' okulda başarısız olarak belge alma nedenlerini göstermektedir. "Öğretmenlerin olumsuz tutum ve davranışları" oran sıralamasına göre % 57.69 ile birinci sırayı almakta, bunu % 42.31 ile "Ailemden okumak için yeterli desteği görmedim", % 34.61 ile "Evdeki çalışma imkanlarım yeterli değildi", % 26.92 ile "Eğitimin gerekli olduğuna inanmadığım için yeterli çalışmadım" izlemektedir.

TABLO-21

BELGE ALARAK OKULDAN AYRILMA NEDENLERİ*

Nedenler	f	%
Evdeki çalışma imkanlarım yeterli değildi	9	34.61
Dersleri anlamada güçlük çektim	3	11.54
Ailemden okumak için yeterli desteği görmedim	11	42.31
Dersler ilgimi çekmedi	4	15.38
Öğretmenlerin olumsuz tutum ve davranışları neden oldu	15	57.69
Eğitimin gerekli olduğuna inanmadığım için yeterli çalışmadım	7	26.92
Eğlence ve oyun için ayırdığım zamandan fedakarlık edemedim	4	15.38
Anarşik olaylar neden oldu	2	7.69

* Birden fazla seçenek işaretlendiği için yüzdeler daha önce bu seçeneği işaretleyen 26 öğrenci üzerinden alınmıştır.

TABLO 22 bu bölümdeki tabloların anlamlık düzeylerini vermektedir.

TABLO-22

ÖĞRENCİLERİN EĞİTİM ÖZGEÇMİŞLERİ İLE İLGİLİ TABLOLARDA
ANLAMLILIK DÜZEYLERİ

TABLO NUMARASI	SERBESTLİK DERECESİ(sd)	KAY-KARE DEĞERİ(χ^2)	ANLAMLIK DÜZEYİ
13 C	6	43.63	P < .001
13 D	3	42.97	P < .001
16 B	2	0.69	P < .80
17 B	4	9.92	P < .05
17 C	8	142.87	P < .001
17 D	4	140	P < .001
18 B	2	1.09	P < .70
18 C	4	23.40	P < .001
18 D	2	21.87	P < .001

3. ÖĞRENCİLERİN KENDİLERİNİ DERSLERDE BAŞARILI BULMA DURUMLARI VE EĞİTİMLERİNİ HANGİ DÜZEYE KADAR DEVAM ETTİRMEK İSTEDİKLERİ

Bu bölümde öğrencilerin kendilerini derslerde başarılı bulma durumları ve eğitimlerini hangi düzeye kadar devam ettirmek istedikleri ile ilgili bulgulara yer verilmiştir. Bölüm bilgi toplama arasındaki 15. ve 16. sorulara verilen cevapları kapsamaktadır.

Öğrencilerin Kendilerini Derslerde Başarılı Bulma Durumları:

TABLO 23'de de görüldüğü gibi grubun % 2.97'si kendilerini başarısız, % 56.39'u orta derece başarılı, % 40.63'ü ise başarılı bulmaktadırlar.

TABLO-23

ÖĞRENCİLERİN DERSLERDE KENDİLERİNİ BAŞARILI BULMA DURUMLARI

Başarı Durumu	f	%
Başarısız	13	2.97
Orta Derecede Başarılı	247	56.39
Başarılı	178	40.64
TOPLAM	438	100.00

Öğrencilerin Eğitimlerini Hangi Düzeye Kadar Devam Ettirmek

İstedikleri:

Öğrencilerin eğitimlerini hangi düzeye kadar devam et-

tirmek istediklerine ilişkin bulgular okul düzeylerine göre de-
ğişeceğinden tablolar ortaokul ve lise gruplar için ayrı düzen-
lenmiştir.

a. Ortaokul Grubuna İlişkin Bulgular:

Akşam ortaokuluna devam eden öğrenciler arasında orta-
okulu bitirmeden ayrılmayı düşünen yoktur. TABLO 24 A'da da
görüldüğü gibi öğrencilerin % 7.84'ü ortaokulu bitirmeyi,
%32.35'i liseyi bitirmeyi, % 36.28'i Açık Öğretim Fakültesi'ni
bitirmeyi, % 23.53'ü de diğer fakültelerden birini bitirmeyi
düşünmektedirler. Görüldüğü gibi yoğunlaşmanın en fazla olduğu
grup Açık Öğretim Fakültesi'ni bitirmeyi düşünen gruptur.

TABLO-24 A

EĞİTİMLERİNİ HANGİ DÜZEYE KADAR DEVAM ETTİRMEK
İSTEDİKLERİ(Ortaokul Grubu)

Düzeyler	f	%
Ortaokulu bitirmeden ayrılmayı düşünüyorum	-	-
Ortaokulu bitirmeyi düşünüyorum	8	7.84
Liseyi bitirmeyi düşünüyorum	33	32.35
Açık Öğretim Fakültesi'ni bitirmeyi düşünüyorum	37	36.28
Diğer fakültelerden birini bitirmeyi düşünüyorum	24	23.53
TOPLAM	102	100.00

Cinsiyete göre dağılım, kadınların daha büyük çoğunluğunun eğitime devamda ısrarlı olduğunu göstermektedir. (TABLO 24 B)

TABLO-24 B

CİNSİYETE GÖRE EĞİTİMLERİNİ HANGİ DÜZEYE KADAR DEVAM ETTİRMEK İSTEDİKLERİ (Ortaokul Grubu)

Düzeyleyler	CİNSİYET				TOPLAM	
	f	KADIN %	f	ERKEK %	f	%
Ortaokulu bitirmeyi düşünüyorum	1	8.33	7	7.78	8	7.84
Liseyi bitirmeyi düşünüyorum	2	16.67	31	34.44	33	32.35
Açık Öğretim Fakültesini bitirmeyi düşünüyorum	6	50.00	31	34.44	37	36.28
Diğer fakültelerden birini bitirmeyi düşünüyorum	3	25.00	21	23.34	24	23.53
TOPLAM	12	100.00	90	100.00	102	100.00

Öğrencilerin eğitimlerini devam ettirmek istemeleri ile ilgili olarak, en önemli farklılaşma (yüzde oranlarına göre) yaşa göre dağılımda görülmektedir. TABLO 24 C'de de görüldüğü gibi 18-27 yaş grubunda sadece ortaokulu bitirmeyi düşünen öğrenci yokken, 28-37 yaş grubunda sadece ortaokulu bitirmeyi düşünenlerin oranı % 11.67 dir. 38-47 yaş grubunda % 20 dir. Liseyi bitirmeyi düşünenler ise 18-47 yaş grubunda % 29.73, 28-37 yaş grubunda % 31.67 ve 38-47 yaş grubunda ise % 60 dir. Yüksek öğrenime devam etmeyi düşünenler ise 18-27 yaş grubunda % 70.27 iken, bu oran 28-37 yaş grubunda

% 56.16, 38-47 yaş grubunda ise % 20 dir. Görülüyor ki yaşla birlikte eğitime devam etme isteği de azalmaktadır. Burada dikkat gösterilmesi gereken bir nokta da 18-27 yaş grubunda Açık Öğretim Fakültesi dışında bir fakülteyi bitirmeyi düşünenler % 37.84'ü oluştururken, 28-37 yaş grubunda bu oran % 16.16'dır ve Açık Öğretim Fakültesini bitirmeyi düşünenler (% 40) çoğunluktadır. 38-47 yaş grubunda ise yüksek öğrenime devam etmek isteyenlerin tamamı Açık Öğretim Fakültesini bitirmeyi düşünmektedir.

TABLO-24 C

YAŞA GÖRE EĞİTİMLERİNİ HANGİ DÜZEYE KADAR
DEVAM ETTİRMEK İSTEDİKLERİ (Ortaokul Grubu)

Düzeyler	YAŞ						TOPLAM f %	
	18-27		28-37		38-47			
	f	%	f	%	f	%	f	%
Ortaokulu bitirmeyi düşünüyorum	-	-	7	11.67	1	20.00	8	7.84
Liseyi bitirmeyi düşünüyorum	11	29.73	19	31.67	3	60.00	33	32.35
Açık Öğretim Fakültesini bitirmeyi düşünüyorum	12	32.43	24	40.00	1	20.00	37	36.28
Diğer fakültelerden birini bitirmeyi düşünüyorum	14	37.84	10	16.16	-	-	24	23.53
TOPLAM	37	100.00	60	100.00	5	100.00	102	100.00

TABLO 24 D' "Eğitimlerini hangi düzeye kadar götürmek istedikleri ve medeni duruma göre dağılımı vermektedir. Ortaokulu bitirdikten sonra eğitime devam etmek istemeyenlerin oranı evli olanlarda % 9.52 dir. Evli olmayanlarda ise grubun tamamı ortaokulu bitirdikten sonra da eğitime devam etmeyi düşünmektedir. Evli olanlarda yüksek öğrenime devam etmek isteyenlerin oranı % 54.76 iken bu oran evli olmayanlarda % 83.33 tür.

TABLO-24 D

MEDENİ DURUMA GÖRE EĞİTİMLERİNİ HANGİ DÜZEYE
KADAR DEVAM ETTİRMEK İSTEDİKLERİ (Ortaokul Grubu)

Düzeyler	MEDENİ DURUM				TOPLAM	
	f	EVLİ %	f	EVLİ DEĞİL %		
Ortaokulu bitirmeyi düşünüyorum	8	9.52	-	-	8	7.84
Liseyi bitirmeyi düşünüyorum	30	35.72	3	16.67	33	32.35
Açık Öğretim Fakültesini bitirmeyi düşünüyorum	28	33.33	9	50.00	37	36.28
Diğer fakültelerden birini bitirmeyi düşünüyorum	18	21.43	6	33.33	24	23.53
TOPLAM	84	100.00	18	100.00	102	100.00

b. Lise Grubuna İlişkin Bulgular:

Eğitimlerini Hangi Düzeye Kadar Devam Ettirmek İstedikleri:

TABLO 25 A'da görüldüğü gibi Ticaret Lisesine ve Genel Liseye devam eden öğrencilerin % 2.68'i liseyi bitirmeden ayrılmayı düşünmekte, % 22.02'si liseyi bitirmeyi düşünmekte, % 44.35'i Açık Öğretim Fakültesi'ni ve % 30.95'i diğer fakültelerden birini bitirmeyi düşünmektedir. Okula devam etmeyi düşünmeyenleri (% 2.68) ayrılma potansiyeli olan kişiler olarak niteleyebiliriz. Bu oranın çok düşük olması öğrencilerin çoğunun başladıkları işi bitirme ve daha üst düzeyde sürdürme isteğinde olduklarını göstermektedir.

TABLO-25 A

EĞİTİMLERİNİ HANGİ DÜZEYE KADAR DEVAM
ETTİRMEK İSTEDİKLERİ (Lise Grubu)

Düzeyle	f	%
Liseyi bitirmeden ayrılmayı düşünüyorum	9	2.68
Liseyi bitirmeyi düşünüyorum	74	22.02
Açık Öğretim Fakültesi'ni bitirmeyi düşünüyorum	149	44.35
Diğer fakültelerden birini bitirmeyi düşünüyorum	104	30.95
TOPLAM	336	100.00

TABLO 25 B'de görüldüğü gibi eğitimlerine devam etmek isteyenlerin % 22.63'ü lise bitirmeyi, % 45.57'si Açık Öğretim Fakültesi'ni bitirmeyi, % 31.80'i ise diğer fakültelerden birini bitirmeyi düşünmektedir. Görüldüğü gibi Açık Öğretim Fakültesini bitirmeyi düşünenler grubun yaklaşık yarısını oluşturmaktadır.

TABLO-25 B

EĞİTİME DEVAM ETMEK İSTEYENLERİN EĞİTİMLERİNİ
HANGİ DÜZEYE DEVAM ETTİRMEK İSTEDİKLERİ(Lise Grubu)

Düzeyler	f	%
Liseyi bitirmeyi düşünüyorum	74	22.63
Açık Öğretim Fakültesi'ni bitirmeyi düşünüyorum	149	45.57
Diğer fakültelerden birini bitirmeyi düşünüyorum	104	31.80
TOPLAM	327	100.00

Eğitimlerini hangi düzeye kadar götürmek istedikleri ve cinsiyete göre dağılımda (TABLO 25 C) anlamlı düzeyde bir bağımlılık görülmemiştir.

TABLO-25 C

CİNSİYETE GÖRE EĞİTİME DEVAM ETMEK İSTEYENLERİN
EĞİTİMLERİNİ HANGİ DÜZEYE KADAR DEVAM ETTİRMEK
İSTEDİKLERİ (Lise Grubu)

Düzeyler	CİNSİYET				TOPLAM	
	KADIN		ERKEK			
	f	%	f	%	f	%
Liseyi bitirmeyi düşünüyorum	11	22.92	63	22.58	74	22.63
Açık Öğretim Fakültesini bitirmeyi düşünüyorum	17	35.42	132	47.31	149	45.57
Diğer fakültelerden birini bitirmeyi düşünüyorum	20	41.66	84	30.11	104	31.80
TOPLAM	48	100.00	279	100.00	327	100.00

sd= 2

$\chi^2 = 2.99$

P > .05

Eğitimlerini hangi düzeye kadar götürmek istedikleri ve yaşa göre dağılımda (TABLO 25 D) .05 düzeyinde anlamlı bir bağımlılık bulunmuştur. Yüksek öğrenime devam etmek isteyenlerin oranı 18-27 ve 28-47 yaş grubunda yaklaşık aynı olmakta; her iki yaş grubunda Açık Öğretim Fakültesini bitirmek isteyenler en büyük çoğunluğu oluşturmakta, ancak oranlar değişmektedir. 18-27 yaş grubunda Açık Öğretim Fakültesini bitirmek isteyenler % 39.25 iken, bu oran 28-47 yaş grubunda % 53.90'dır. Diğer fakültelerden birini bitirmek isteyenler ise 18-27 yaş grubunda % 37.63 iken bu oran 28-47 yaş grubunda % 24.11'e düşmektedir.

TABLO-25 D

YAŞA GÖRE EĞİTİME DEVAM ETMEK İSTEYENLERİN EĞİTİMLERİNİ HANGİ DÜZEYE KADAR DEVAM ETTİRMEK İSTEDİKLERİ
(Lise Grubu)

Düzeyler	YAŞ GRUPLARI				TOPLAM	
	18-27		28-47		f	%
	f	%	f	%		
Liseyi bitirmeyi düşünüyorum	43	23.12	31	21.99	74	22.63
Açık Öğretim Fakültesini bitirmeyi düşünüyorum	73	39.25	76	53.90	149	45.57
Diğer fakültelerden birini bitirmeyi düşünüyorum	70	37.63	34	24.11	104	31.80
TOPLAM	186	100.00	141	100.00	327	100.00

sd= 2

$\chi^2 = 8.43$

P < .05

Eğitimlerini hangi düzeye kadar götürmek istedikleri ve medeni duruma göre dağılımda .01 düzeyinde anlamlı bir bağımlılık görülmüştür. TABLO 25 E' de görüldüğü gibi evli olan grupta % 51.38 ile Açık Öğretim Fakültesine gitmek isteyenler en büyük oranı oluştururken, evli olmayan grupta %41.10 ile diğer fakültelerden birini bitirmek isteyenler en büyük oranı oluşturmaktadır. Evli olan grupta liseyi bitirdikten sonra eğitimine devam etmek istemeyenler % 24.31 iken,

bu oran evli olmayanlarda % 20.55'e düşmektedir.

TABLO-25 E

MEDENİ DURUMA GÖRE, EĞİTİME DEVAM ETMEK İSTEYENLERİN EĞİTİMLERİNİ HANGİ DÜZEYE KADAR DEVAM ETTİRMEK İSTEDİKLERİ (Lise Grubu)

Düzeyler	MEDENİ DURUM				TOPLAM	
	EVLİ		EVLİ DEĞİL			
	f	%	f	%	f	%
Liseyi bitirmeyi düşünüyorum	44	24.31	30	20.55	74	22.63
Açık Öğretim Fakültesini bitirmeyi düşünüyorum	93	51.38	56	38.35	149	45.57
Diğer fakültelerden birini bitirmeyi düşünüyorum	44	24.31	60	41.10	104	31.80
TOPLAM	181	100.00	146	100.00	327	100.00

sd= 2

$\chi^2 = 10.67$

P < .01

TABLO 25 F de görüldüğü gibi eğitimlerini hangi düzeye kadar götürmek istedikleri ve okul türüne göre dağılımda anlamlı düzeyde bir bağımlılık görülmemiştir.

TABLO-25 F

OKUL TÜRÜNE GÖRE EĞİTİME DEVAM ETMEK İSTEYENLERİN
EĞİTİMLERİNİ HANGİ DÜZEYE KADAR DEVAM ETTİRMEK İSTE-
DİKLERİ (Lise Grubu)

Düzeyler	OKUL TÜRÜ				TOPLAM	
	A.TİCARET LİSE.		A.LİSESİ		f	%
	f	%	f	%	f	%
Liseyi bitirmeyi düşünüyorum	51	25.12	23	18.55	74	22.63
Açık Öğretim Fakültesini bitirmeyi düşünüyorum	94	46.31	55	44.35	149	45.57
Diğer fakültelerden birini bitirmeyi düşünüyorum	58	28.57	46	37.10	104	31.80
TOPLAM	203	100.00	124	100.00	327	100.00

sd= 2

$\chi^2 = 3.29$

P .05

Bu bölümdeki tabloların anlamlılık düzeyleri TABLO 26 da görülmektedir.

TABLO-26

ÖĞRENCİLERİN EĞİTİMLERİNİ HANGİ DÜZEYE KADAR DEVAM ETTİRMEK İSTEDİKLERİ İLE İLGİLİ TABLOLARDA ANLAMLILIK DÜZEYLERİ

TABLO NUMARASI	SERBESTLİK DERECESİ(sd)	KAY-KARE DEĞERİ	ANLAMLILIK DÜZEYİ
25 C	2	2.99	P < .30
25 D	2	8.43	P < .05
25 E	2	10.67	P < .01
25 F	2	3.29	P < .20

4. ÖĞRENCİLERİN AKŞAM OKULUNA KİMİN TAVSİYESİ İLE KAYIT OLDUKLARI VE OKULA GİTMELERİNİN YAKIN ÇEVRESİ TARAFINDAN NASIL KARŞILANDIĞI

Bu bölüm akşam okuluna kimin tavsiyesi ile kayıt oldukları ve okula gitmelerinin yakın çevreleri tarafından nasıl karşılandığı ile ilgili bulguları kapsamaktadır. 17. 18. ve 19. sorulara verilen cevaplar bu bölümde ele alınmıştır.

Öğrencilerin Akşam Okuluna Kimin Tavsiyesi İle Kayıt Oldukları:

TABLO 27 A'da da görüldüğü gibi öğrencilerin % 82.65'u herhangi birinin tavsiye etmediğini, kendisi karar verdiğini, belirtirken, % 5.02'si ailesinin, % 5.48'i arkadaşlarının, % 6.85'i ise işyeri yöneticilerinin tavsiye ettiğini belirtmiştir.

TABLO-27 A

AKŞAM OKULUNA KAYIT OLMALARINI KİMİN TAVSİYE ETTİĞİ

Kimin Tavsiye Ettiği	f	%
Kendim karar verdim	362	82.65
Ailem tavsiye etti	22	5.02
Arkadaşlarım tavsiye etti	24	5.48
İşyeri yöneticilerim tavsiye etti	30	6.85
TOPLAM	438	100.00

Öğrencilerin akşam okullarına kayıt olmasını kimin tavsiye ettiği cinsiyete göre değişmektedir (yüzde oranlarına göre). TABLO 27 B'de de görüldüğü gibi, her iki cinste de, kendim karar verdim diyenler % 80'inin üzerinde bir çoğunluğu oluşturmaktadır. Bunun dışında ise erkeklerde arkadaşlarının tavsiye etmesi % 6.37 oranını oluştururken, bu oran kadınlarda sıfırdır. Kadınlarda ailenin etkisi artarken, erkeklerde işyeri yöneticilerinin etkisi artmaktadır.

TABLO-27 B

CİNSİYETE GÖRE AKŞAM OKULUNA KAYIT OLMALARINI
KİMİN TAVSİYE ETTİĞİ

Kimin Tavsiye Ettiği	CİNSİYET				TOPLAM	
	KADIN		ERKEK			
	f	%	f	%	f	%
Kendim karar verdim	50	81.97	312	8.26	362	82.65
Ailem tavsiye etti	8	13.11	14	3.71	22	5.02
Arkadaşlarım tavsiye etti	-	-	24	6.37	24	5.48
İşyeri yönetici- lerim tavsiye etti	3	4.92	27	7.16	30	6.85
TOPLAM	61	100.00	377	100.00	438	100.00

Öğrencilerin akşam okullarına kayıt olmasını kimin tavsiye ettiği ile yaş (TABLO 27 C) ve medeni durum (TABLO 27 D) arasında anlamlı bir bağımlılık bulunmamıştır.

TABLO-27 C

YAŞA GÖRE AKŞAM OKULUNA KAYIT OLMALARINI
KİMİN TAVSİYE ETTİĞİ

Kimin Tavsiye Ettiği	YAŞ GRUPLARI				TOPLAM	
	18-27		28-47		f	%
	f	%	f	%	f	%
Kendim karar verdim	189	82.17	173	83.17	362	82.65
Ailem tavsiye etti	15	6.52	7	3.37	22	5.02
Arkadaşlarım tavsiye etti	14	6.09	10	4.81	24	5.48
İşyeri yönetici- lerim tavsiye etti	12	5.22	18	8.65	30	6.85
TOPLAM	230	100.00	208	100.00	438	100.00

sd= 3

$\chi^2 = 4.39$

P < .05

TABLO-27 D

MEDENİ DURUMA GÖRE AKŞAM OKULUNA KAYIT OLMALARINI
KİMIN TAVSİYE ETTİĞİ

Kimin Tavsiye Ettiği	MEDENİ DURUM				TOPLAM	
	EVLİ		EVLİ DEĞİL			
	f	%	f	%	f	%
Kendim karar verdim	229	85.13	133	78.20	362	82.65
Ailem tavsiye etti	8	2.98	14	8.28	22	5.02
Arkadaşlarım tavsiye etti	13	4.83	11	6.51	24	5.48
İşyeri yönetici- lerim tavsiye etti	19	7.06	11	6.51	30	6.85
TOPLAM	269	100.00	169	100.00	438	100.00

sd= 3

$X^2 = 6.92$

P < .05

Öğrencilerin Okula Gitmelerinin En Yakın Çevresi Tarafından
Nasıl Karşılandığı:

Eşlerin Tutumu:

TABLO 28 A'da görüldüğü gibi kadın öğrencilerin % 87.5'inin, erkek öğrencilerin de % 72.41'inin eşi okula gitmesini desteklemektedir. Kadınların eşlerinden okula gitmesine karşı çıkan yoktur. Erkeklerin % 10.73'ünün eşi ise

eşlerinin okula gitmesine karşı çıkmaktadır. İlgilenmeyen, karışmayan eşlerin oranı kadınlarda % 12.5 iken, erkeklerde bu oran % 16.86'ya yükselmektedir. Kocası karşı çıkan kadının orula devam etmesi zaten olanaksızdır. Fakat erkeklerin bir bölümü eşlerine rağmen okula devam edebilmektedirler.

TABLO-28 A

CİNSİYETE GÖRE, ÖĞRENCİLERİN OKULA GİTMELERİNİN
EŞLERİ TARAFINDAN NASIL KARŞILANDIĞI^x

Nasıl Karşılandığı	CİNSİYET				TOPLAM	
	KADIN		ERKEK		f	%
	f	%	f	%	f	%
Karşı çıkıyor	-	-	28	10.73	28	10.73
İlgilenmiyor karışmıyor		12.5	44	16.86	45	16.86
Destekliyor	7	85.5	189	72.41	196	72.41
TOPLAM	8	100.00	261	100.00	269	100.00

Anne ve Babaların Tutumu:

TABLO 28 B' öğrencilerin okula gitmelerinin anneleri tarafından nasıl karşılandığını göstermektedir. Öğrencilerin annelerinin tutumu ile öğrencinin cinsiyeti arasında .05 düzeyinde anlamlı bir bağımlılık bulunmaktadır. Kadın öğrencilerin annelerinin % 13.21'i okula gitmesine karşı çıkarken bu oran erkeklerde % 3.48'dir. İlgilenmeyen, karışmayan oranı erkeklerde kadınlara oranla fazladır.

TABLO-28 B

CİNSİYETE GÖRE ÖĞRENCİLERİN OKULA GİTMELERİNİN
ANNELEERİ TARAFINDAN NASIL KARŞILANDIĞI*

Nasıl Karşılandığı	CİNSİYET				TOPLAM	
	KADIN		ERKEK			
	f	%	f	%	f	%
Karşı çıkıyor	7	13.21	4	3.48	11	6.55
İlgilenmiyor, karışmıyor	6	11.32	21	18.26	27	16.07
Destekliyor	40	75.47	90	78.26	130	77.38
TOPLAM	53	100.00	115	100.00	168	100.00

* Erkeklerde anne hayatta olmadığı için bir cevap eksik çıkmaktadır.

sd= 2

$\chi^2 = 6.37$

$P < .05$

TABLO 28 C'de de görüldüğü gibi babanın tutumu cinsiyete göre farklılık göstermemektedir.

TABLO-28 C

CİNSİYETE GÖRE ÖĞRENCİLERİN OKULA GİTMELERİNİN
BABALARI TARAFINDAN NASIL KARŞILANDIĞI*

Nasıl Karşılandığı	CİNSİYET				TOPLAM	
	KADIN		ERKEK			
		%		%		%
Karşı çıkıyor	2	3.92	5	4.50	7	4.32
İlgilenmiyor karışmıyor	10	19.61	21	18.92	31	19.14
Destekliyor	39	76.47	85	76.58	124	76.54
TOPLAM	51	100.00	111	100.00	162	100.00

* Baba hayatta olmadığı için kadınlarda 2, erkeklerde 5 cevap eksik çıkmaktadır.

Bu bölümdeki tabloların anlamlılık düzeyleri TABLO 29'da gösterilmiştir.

TABLO-29

ÖĞRENCİLERİN AKŞAM OKULUNA KİMİN TAVSİYESİ İLE KAYIT OLDUKLARI VE OKULA GİTMELERİNİN EN YAKIN ÇEVRESİ TARAFINDAN NASIL KARŞILANDIĞI İLE İLGİLİ TABLOLARDA ANLAMLILIK DÜZEYLERİ

TABLO NUMARASI	SERBESTLİK DERECESİ(sd)	KAY-KARE DEĞERİ (χ^2)	ANLAMLILIK DÜZEYİ
27 C	3	4.39	P < .30
27 D	3	6.92	P < .10
28 B	2	6.37	P < .05

5. ÖĞRENCİLERİN AKŞAM OKULUNUN YERİ KONUSUNDAKİ GÖRÜŞLERİ
VE OKULA ULAŞIMLARI

Öğrencilerin akşam okulunun yeri konusundaki görüşleri ve okula nasıl geldikleri ile ilgili bulgulara bu bölümde yer verilmektedir. Bölüm bilgi toplama aracındaki 20., 21., 22. ve 48. sorulara verilen cevapları kapsamaktadır.

Öğrencilerin Okulun Nerede Bulunmasını İstedikleri:

TABLO 30 A' öğrencilerin okulun nerede bulunmasını istediklerini göstermektedir. Öğrencilerin % 64.16'sı okulun merkezi bir yerde bulunmasını, % 18.26'sı oturulan yere yakın olmasını istemekte; % 17.58'i ise okulun nerede olduğunun önemli olmadığını belirtmektedir.

TABLO-30 A
OKULUN NEREDE BULUNMASINI İSTEDİKLERİ

Okulun Yeri	f	%
Merkezi bir yerde bulunmasını	281	64.16
Oturulan yere yakın olmasını	80	18.26
Nerede olduğu önemli değil	77	17.58
TOPLAM	438	100.00

Öğrencilerin okulun nerede bulunmasını istedikleri ile cinsiyetleri arasında .01 düzeyinde bağımlılık bulunmak-

ta, kadınlarda oturulan yere yakın olmasını isteyenlerin oranını yükselirken, erkeklerde, okulun nerede olduğunun önemli olmadığını belirtenlerin oranı kadınlara oranla yüksek olmaktadır (TABLO 30 B).

Burada dikkat çekilmesi gereken önemli bir nokta öğrencilerin yarısından çoğunun okulun merkezi bir yerde bulunmasını istemesine rağmen, Ankara'da Ulus ve Kızılay merkezi yer kabul edilecek olursa üç okulun da merkezi bir yerde bulunmadığıdır. Bu durumun potansiyel olarak katılabilecek yetişkinleri olumsuz yönde etkileyebileceğini düşünebiliriz.

TABLO-30 B

CİNSİYETE GÖRE OKULUN NEREDE BULUNMASINI İSTEDİKLERİ

Okulun Yeri	CİNSİYET				TOPLAM	
	KADIN		ERKEK			
	f	%	f	%	f	%
Merkezi bir yerde bulunmasını	39	63.93	242	64.19	281	64.16
Oturulan yere yakın olmasını	19	31.15	61	16.18	80	18.26
Nerede olduğu önemli değil	3	4.92	74	19.13	77	17.58
TOPLAM	61	100.00	377	100.00	438	100.00

sd = 2

$\chi^2 = 12.90$

P < .01

Öğrencilerin İşten ya da Evden Okula Nasıl Geldikleri:

TABLO 31'de de görüldüğü gibi öğrencilerin % 51.14'ü evden ya da işten okula çift vasıta ile gelmekte, % 33.11'i de tek vasıta ile gelmektedir. Buna kendi vasıtasıyla gelenler de eklenirse (% 2.28), grubun sadece yaklaşık % 10'unun bir vasıtaya binmeden okula gelebildiği görülmektedir.

TABLO-31

EVDEN YA DA İŞTEN OKULA NASIL GELDİKLERİ

Nasıl Geldiği	f	%
Yaya	51	11.64
Kendi vasıtasıyla	10	2.28
Tek vasıta ile	145	33.11
Çift vasıta ile	224	51.14
Başka	8	1.83
TOPLAM	438	100.00

Öğrencilerin Okula Vaktinde Yetişmekte Güçlük Çekip Çekmedikleri:

Yetişkinlerin yaklaşık % 40'ı okula vaktinde yetişmekte güçlük çektiğini belirtmiştir (TABLO 32).

TABLO-32

OKULA VAKTİNDE YETİŞMEKTE GÜÇLÜK ÇEKİP ÇEKMEDİKLERİ

Cevaplar	f	%
Evet	164	39.42
Hayır	252	60.58
TOPLAM	416	100.00

Öğrencilerin Ders Başlama Saati Konusundaki Düşünceleri:

TABLO 33'de de görüldüğü gibi öğrencilerin % 65.98'i ders başlama saatlerini uygun bulurken, % 30.82'si daha erken başlamasını istemekte, % 3.20'si ise daha geç başlamasını istemektedirler.

TABLO-33

DERS BAŞLAMA SAATLERİ KONUSUNDAKİ DÜŞÜNCELERİ

Ders Başlama Saati	f	%
Dersler daha erken başlamalı	135	30.82
Dersler daha geç başlamalı	14	3.20
Uygun	289	65.98
TOPLAM	438	100.00

6. ÖĞRENCİLERİN AKŞAM OKULUNUN SÜRESİ KONUSUNDA GÖRÜŞLERİ

Öğrencilerin okul süresi konusundaki görüşleri bu bölümde yer almıştır. Bunlar bilgi toplama arasındaki 23. ve 24. sorulara verilen cevaplardır.

Öğrencilerin Okul Süresi Konusundaki Düşünceleri:

Öğrencilerin akşam okulunun süresi hakkındaki görüşleri TABLO 35 A'da görülmektedir. Öğrencilerin büyük çoğunluğu (%91.78) okul süresinin üç yıla indirilmesi görüşündedirler. Bilindiği gibi gündüz ortaokul ve liselerinin süreleri üç yıl olmasına karşın, bu süre akşam okullarında dört yıldır. Bu durumun akşam okuluna devam etmek isteyen kimi yetişkinler için caydırıcı bir rol oynuyor olabilir.

TABLO-35 A

OKUL SÜRESİ KONUSUNDAKİ GÖRÜŞLERİ

Görüşler	f	%
Uygun	36	8.22
Üç seneye inmelidir	402	91.78
TOPLAM	438	100.00

Yetişkinlerin okul süresi konusundaki görüşleri ile cinsiyet (TABLO 35 B), yaş (TABLO 35 C) ve medeni durum (TABLO 35 D) arasında anlamlı düzeyde bir bağımlılık yoktur.

TABLO-35 B

CİNSİYETE GÖRE OKUL SÜRESİ KONUSUNDAKİ GÖRÜŞLER

Görüşler	CİNSİYET				TOPLAM	
	KADIN		ERKEK			
	f	%	f	%	f	%
Uygun	4	6.56	32	8.49	36	8.22
Üç seneye inmelidir	57	93.44	345	91.51	402	91.78
TOPLAM	61	100.00	377	100.00	438	100.00

sd = 1

$\chi^2 = 0.26$

P > .05

TABLO-35 C

YAŞA GÖRE OKUL SÜRESİ KONUSUNDAKİ GÖRÜŞLER

Görüşler	YAŞ GRUPLARI						TOPLAM	
	18-27		28-37		38-47			
	f	%	f	%	f	%	f	%
Uygun	16	6.96	17	8.99	3	15.79	36	8.22
Üç seneye inmelidir	214	93.04	172	91.01	16	84.21	402	91.78
TOPLAM	230	100.00	189	100.00	19	100.00	438	100.00

sd = 2

$\chi^2 = 2.08$

P > .05

TABLO-35 D

MEDENİ DURUMA GÖRE OKUL SÜRESİ KONUSUNDAKİ GÖRÜŞLER

Görüşler	MEDENİ DURUM				TOPLAM	
	EVLİ		EVLİ DEĞİL			
	f	%	f	%	f	%
Uygun	20	7.43	16	9.47	36	8.22
Üç seneye inmeli	249	92.57	153	90.53	402	91.78
TOPLAM	269	100.00	169	100.00	438	100.00

sd = 1

$\chi^2 = 0.57$

P > .05

TABLO 35'E'de de görüldüğü gibi, okul süresinin üç yıla indirilmesi konusundaki görüşler okul türüne göre farklılık göstermektedir (yüzde oranlarına göre). Ortaokul grubunda öğrencilerin tamamına yakını okulun üç seneye indirilmesini isterken, bu oran Ticaret Lisesinde % 91.90'a Genel Lisede ise % 85.71'e düşmektedir.

TABLO-35 E

OKUL TÜRÜNE GÖRE OKUL SÜRESİ KONUSUNDAKİ GÖRÜŞLER

Görüşler	OKUL TÜRÜ							
	AKŞAM ORTAOKULU		A.TİCARET LİSESİ		AKŞAM LİSESİ		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Uygun	1	0.98	17	8.10	18	14.29	36	8.22
Üç seneye inmelidir	101	99.02	193	91.90	108	85.71	402	91.78
TOPLAM	102	100.00	210	100.00	126	100.00	438	100.00

Öğrencilerin Okulun Üç Seneye İndirilmesini İsteme Nedenleri:

Öğrencilerin % 18.91'i "eğitimin sonucunu kısa zamanda görmek istediği; " % 80.10'u ise "gerekli olmayan dersler okul süresini uzattığı" için okulun üç yıla indirilmesini istediğini belirtmiştir (TABLO 36 A).

TABLO-36 A

OKULUN ÜÇ SENEYE İNDİRİLMESİNİ İSTEME NEDENLERİ

Nedenler	f	%
Eğitimin sonucunu kısa zamanda görmek istediğinden	76	18.91
Gerekli olmayan dersler okul süresini uzattığından	322	80.10
Başka	4	0.99
TOPLAM	402	100.00

Öğrencilerin okul süresinin üç yıla indirilmesini isteme nedenleri ile cinsiyet arasında .01 düzeyinde bağımlılık bulunmaktadır. TABLO 36 B'de de görüldüğü gibi, "eğitimin sonucunu kısa zamanda görmek istediği için" okulun üç yıla indirilmesini isteyenler, erkeklerde % 16.81 oranını oluştururken, bu oran kadınlarda % 31.58'e yükselmektedir.

TABLO-36 B

CİNSİYETE GÖRE OKULUN ÜÇ SEMEYE İNDİRİLMESİNİ
İSTEME NEDENLERİ *

Nedenler	CİNSİYET				TOPLAM	
	KADIN		ERKEK			
	f	%	f	%	f	%
Eğitimin sonucunu kısa zamanda görmek istediğimden	18	31.58	58	16.81	76	18.91
Gerekli olmayan dersler okul süresini uzattığından	39	68.42	283	82.03	322	80.10
Başka	-	-	4	1.16	4	0.99
TOPLAM	57	100.00	345	100.00	402	100.00

* Kay-kare değeri başka seçeneği dışta tutularak hesaplanmıştır.

sd= 1

$\chi^2 = 6.71$

P < .01

Öğrencilerin okul süresini üç yıla indirilmesini isteme nedenleri ile okul türü arasında anlamlı düzeyde bir bağımlılık görülmemiştir (TABLO 36 C).

TABLO-36 C
OKUL TÜRÜNE GÖRE OKULUN ÜÇ SENEYE
İNDİRİLMESİNİ İSTEME NEDENLERİ *

Nedenler	OKUL TÜRÜ						TOPLAM	
	A.ORTAOKULU		A.TİCARET LİS.		A.LİSESİ		f	%
	f	%	f	%	f	%	f	%
Eğitimin sonucunu kısa zamanda görmek istediğimden	26	25.74	31	16.06	19	17.59	76	18.91
Gerekli olmayan dersler okul süresini uzattığından	75	74.26	159	82.38	88	81.48	322	80.10
Başka	-	-	3	1.56	1	0.93	4	0.99
TOPLAM	101	100.00	193	100.00	108	100.00	402	100.00

* Kay-kare değeri başka seçeneği dışta tutularak hesaplanmış-
mıştır.

$$sd= 2$$

$$x^2= 3.96$$

$$P > .05$$

Öğrencilerin okul süresini üç yıla indirilmesini isteme nedenleri ile okul düzeyi arasında .05 anlamlı bir bağımlılık görülmüştür. Ortaokul grubunda "eğitimin sonucunu kısa zamanda görmek istediğimden" diyenler % 25.74'lük bir oran oluştururken, bu oran lise grubunda % 16.61 dir. Lise grubunda yetişkine gereksiz olan derslerin okul süresini uzattığı düşüncesi

%82.06 gibi grubun oldukça büyük bir çoğunluğu tarafından paylaşılmakta iken, bu oran Ortaokul grubunda % 74.26'ya düşmekle birlikte, yine de oldukça büyük bir oran oluşturmaktadır (TABLO 36 D).

TABLO-36 D

OKUL DÜZEYİNE GÖRE OKULUN ÜÇ SENEYE
İNDİRİLMESİNİ İSTEME NEDENLERİ^x

Nedenler	OKUL DÜZEYİ				TOPLAM	
	ORTAOKUL		LİSE			
	f	%	f	%	f	%
Eğitimin sonucunu kısa zamanda görmek istediğinden	26	25.74	50	16.61	76	18.91
Gerekli olmayan dersler okul süresini uzattığından	75	74.26	247	82.06	322	80.10
Başka	-	-	4	1.33	4	0.99
TOPLAM	101	100.00	301	100.00	402	100.00

^x Kay-kare değeri başka seçeneği dışta tutularak hesaplanmıştır.

sd= 1

$\chi^2 = 3.87$

P < .05

Bu bölümdeki tabloların anlamlılık düzeyleri TABLO 37' de gösterilmiştir.

TABLO-37

AKŞAM ORTAOKULUNUN SÜRESİ İLE İLGİLİ TABLOLARDA
ANLAMLILIK DÜZEYLERİ

TABLO NUMARASI	SERBESTLİK DERECESİ(sd)	KAY-KARE DEĞERİ(χ^2)	ANLAMLILIK DÜZEYİ
35 B	1	0.26	P < .70
35 C	2	2.08	P < .50
35 D	1	0.57	P < .50
36 B	1	6.71	P < .01
36 C	2	3.96	P < .20
36 D	1	3.87	P < .05

7. ÖĞRENCİLERİN AKŞAM OKULLARINA KAYIT OLMA AMAÇLARI

Öğrencilerin akşam okullarına kayıt olma amaçları bu bölümde yer almaktadır. Bu konuda bilgi toplama aşamasında üç soru yer almıştır. (25., 26. ve 27. sorular). Bu soruların ilkinde birden fazla işaretleme yapılacağı belirtilmiştir. İkincisinde ise en önemli kayıt olma amacının ne olduğu sorulmuştur. Cevaplar değerlendirilirken amaçlar aşağıdaki şekilde gruplanmıştır:

Mesleki amaçlar:

- Bu okuldan mezun olarak bir iş bulmak.
- Çalıştığım işte derece kademe ilerlemesi sağlamak.
- Çalıştığım işte daha iyi bir görev elde etmek.
- İşteki becerilerimi geliştirmek.

Sosyal amaçlar:

- Toplumda saygınlık kazanmak.
- Yeni arkadaşlar edinmek.
- Etrafımda okumaya devam eden kişilere uyum sağlamak.
- Yakınlarımla eğitimine yardımcı olmak.
- Ev ya da iş yaşamının sıkıcılığından uzaklaşmak.

Eğitsel amaçlar:

- Genel kültürümü artırmak.
- Daha önce yarım kalan eğitimimi tamamlamak.
- Daha üst düzeyde eğitime devam etmek.
- Okumak, öğrenmek zevkimi tatmin etmek.

Cevaplar tablolastırılırken, hem her bir maddenin yüzde oranları, hem de bu gruplara göre yüzde oranları hesaplanmıştır. Anlamlılık çözümlenmeleri de bu gruplamaya göre yapılmıştır.

TABLO-38 A
AKŞAM OKULUNA KAYIT OLMA AMAÇLARI*

Amaçlar	f	%
Bu okuldan mezun olarak bir iş bulmak	40	9.13
Çalıştığım işte derece kademeler ilerlemesi sağlamak	187	42.69
Çalıştığım işte daha iyi bir görev elde etmek	194	44.29
İşteki hecerilerimi geliştirmek	65	14.84
Toplumda saygınlık kazanmak	146	33.33
Yeni arkadaşlar edinmek	61	13.93
Genel kültürümü artırmak	249	56.85
Daha önce yarım kalan eğitimimi tamamlamak	166	37.90
Etrafımda okumaya devam eden kişilere uyum sağlamak	122	27.85
Yakınlarımla eğitime yardımcı olmak	108	24.66
Ev ya da iş yaşamının sıkıcılığından kurtulmak, uzaklaşmak	18	4.11
Daha üst düzeyde eğitime devam etmek	243	55.48
Okumak öğrenmek zevkini tatmin etmek	149	34.02

*Birden fazla seçenek işaretlendiği için yüzdeler toplam öğrenci sayısı= 438 üzerinden alınmıştır.

Öğrencilerin Akşam Okullarına Kayıt Olma Amaçları:

TABLO 38 A' yetişkinlerin akşam okullarına kayıt olma amaçlarını göstermektedir. Tüm grup içinde yüzde oranına göre birinci sırayı "genel kültürümü artırmak" (% 56.85) ikinci sırayı, "daha üst düzeyde eğitime devam etmek" (% 55.48), üçüncü sırayı "çalıştığım işte daha iyi bir görev elde etmek" (%44.29) ve dördüncü sırayı "çalıştığım işte derece, kademe ilerlemesi sağlamak" (% 42.69) almaktadır. Tüm grubun içinde en az oranları "ev ya da iş yaşamının sıkıcılığından kurtulmak, uzaklaşmak" (% 4.11) ve "bu okuldan mezun olarak bir iş bulmak" (% 9.13) oluşturmaktadır.

TABLO 38 B' cinsiyet ve kayıt olma amacına göre öğrenci dağılımını vermektedir. Yüzde oranına göre kadınlarda birinci sırayı "daha üst düzeyde eğitime devam etmek" (% 68.85) almaktadır. Bu seçenek erkeklerde ikinci sırada bulunmaktadır. Kadınlarda ikinci sırayı "genel kültürümü artırmak" (% 55.74) alırken bu seçenek erkeklerde birinci sırada (% 57.03) yer almaktadır. Erkeklerde üçüncü ve dördüncü sıraları sırası ile "çalıştığım işte daha iyi bir görev elde etmek" (% 46.68) ve "çalıştığım işte derece, kademe ilerlemesi sağlamak" (% 44.56) alırken bunlar kadınlarda daha alt sıralara düşmektedir. Cinsiyete göre dağılımda dikkat çekilecek noktalardan birisi de kadınlarda "bu okuldan mezun olarak bir iş bulmak" için gelenlerin oranı (% 24.59) yükseklikten, bu erkeklerde önemli bir oran (% 6.63) oluşturmadığıdır.

TABLO-38 B
CİNSİYETE GÖRE KAYIT OLMA AMAÇLARI*

Amaçlar	CİNSİYET				TOPLAM	
	KADIN		ERKEK			
	f	%	f	%	f	%
Bu okuldan mezun olarak bir iş bulmak	15	24.59	25	6.63	40	9.13
Çalıştığım işte derece kademe ilerlemesi sağlamak	19	31.15	168	44.56	187	42.69
Çalıştığım işte daha iyi bir görev elde etmek	18	29.51	176	46.68	194	44.29
İşteki becerilerimi geliştirmek	3	4.91	62	16.45	65	14.84
Toplumda saygınlık kazanmak	22	36.07	124	32.89	146	33.33
Yeni arkadaşlar edinmek	5	8.20	56	14.85	61	13.93
Genel kültürümü artırmak	34	55.74	215	57.03	249	56.85
Daha önce yarım kalan eğitimi tamamlamak	27	44.26	139	36.87	166	37.90
Etrafımda okumaya devam eden kişilere uyum sağlamak	18	29.51	104	27.59	122	27.85
Yakınlarımla eğitimine yardımcı olmak	10	16.39	98	25.99	108	24.66
Ev ya da iş yaşamının sıkıcılığından uzaklaşmak	4	6.56	14	3.71	18	4.11
Daha üst düzeyde eğitime devam etmek	42	68.85	201	53.32	243	55.48
Okumak, öğrenmek zevkimi tatmin etmek	24	39.34	125	33.16	149	34.02

*Birden fazla seçenek işaretlendiği için yüzdeler, kadın= 61, erkek= 377, toplam= 438 üzerinden alınmıştır.

TABLO 38 C' yaş ve kayıt olma amacına göre dağılımı göstermektedir. 18-27 yaş grubunda yüzde oranına göre birinci sırayı "daha üst düzeyde eğitime devam etmek" alırken (% 59.13), 28-37 yaş grubunda birinci sırayı "genel kültürümü artırmak" (% 57.14), 38-47 yaş grubunda birinci sırayı, "çalıştığım işte derece kademe ilerlesi sağlamak" (% 68.42) almaktadır. 18-27 yaş grubunda ikinci sırayı "genel kültürümü artırmak" (% 56.52) alırken, 28-37 yaş grubunda "çalıştığım işte derece kademe ilerlemesi sağlamak" ve çalıştığım işte daha iyi bir görev elde etmek" (% 55.08) ikinci sırayı almaktadır. "Genel kültürümü artırmak" 18-27 yaş grubunda olduğu gibi 38-47 yaş grubunda da ikinci sırada (% 57.89) bulunmaktadır.

Yaş ve kayıt olma amacına göre öğrenci dağılımı göstermektedir ki, "genel kültürümü artırmak" seçeneği yetişkinlerin kayıt olma amaçları arasında önemli bir yer tutmaktadır. "Daha üst düzeyde eğitime devam etmek" gençlerde önemli olurken, bu amacı seçenlerin oranı yaş arttıkça giderek azalmaktadır. İşle ilgili amaçlar ileri yaşlarda daha önemli olmaktadır. "Toplumda saygınlık kazanmak" özellikle 38-47 yaş grubunda önemli olurken, daha genç yaşlarda bunun önemi giderek azalmaktadır. Dikkat çekilmesi gereken bir nokta da "iş bulma amacı" ile okula kayıt olma en genç yaş grubunda önemli olurken, doğal olarak diğer gruplarda önemi giderek azalmaktadır. "Yakınlarıma eğitime yardımcı olmak" amacı yaşla orantılı artmaktadır.

TABLO-38 C

YAŞA GÖRE KAYIT OLMA AMAÇLARI*

Amaçlar	YAŞ GRUPLARI						TOPLAM	
	18-27		28-37		38-47		f	%
	f	%	f	%	f	%		
Bu okuldan mezun olarak iş bulmak	36	15.65	3	1.59	1	5.26	40	9.13
Çalıştığım işte derece kademe ilerlemesi sağlamak	70	30.43	104	55.03	13	68.42	187	42.69
Çalıştığım işte daha iyi bir görev elde etmek	81	35.22	104	55.03	9	47.37	194	44.29
İşteki becerilerimi geliştirmek	26	11.30	33	17.46	6	31.58	65	14.84
Toplumda saygınlık kazanmak	63	27.39	73	38.62	10	52.63	146	33.33
Yeni arkadaşlar edinmek	30	13.04	28	14.81	3	15.79	61	13.93
Genel kültürümü artırmak	130	56.52	108	57.14	11	57.89	249	56.85
Daha önce yarım kalan eğitimimi tamamlamak	93	40.43	69	36.51	4	21.05	166	37.90
Etrafımda okumaya devam eden kişilere uyum sağlamak	61	26.52	55	29.10	6	31.57	122	27.85
Yakınlarımla eğitime yardımcı olmak	35	15.22	65	34.39	8	42.10	108	24.66
Ev ya da iş yaşamının sıkıcılığından uzaklaşmak	8	3.48	10	5.29	-	-	18	4.11
Daha üst düzeyde eğitime devam etmek	136	59.13	100	52.91	7	36.84	243	55.48
Okumak, öğrenmek zevkimi tatmin etmek	82	35.65	59	31.22	8	42.10	149	34.02

* Birden fazla seçenek işaretlendiği için yüzdeler, 18-27 yaş grubu= 230, 28-37 yaş grubu= 189, 38-47 yaş grubu= 19, toplam= 438 öğrenci üzerinden alınmıştır.

TABLO 38 D' medeni durum ve kayıt olma amacına göre öğrenci dağılımını vermektedir. Evli olanlarda "genel kültürümü artırmak" (% 58.74) yüzde oranına göre birinci sırayı alırken, evli olmayanlarda grubun en büyük çoğunluğunun kayıt olma nedenleri arasında "daha üst düzeyde eğitime devam etmek" (% 64.50) yer almaktadır. Evlilerde meslekte ilerlemeye ilişkin amaçlar önem taşırken, evli olmayanlarda, bunu seçenlerin oranları düşmektedir. Evlilerde "yakınlarıma eğitime yardımcı olmak" amacı grubun % 32.34 tarafından kayıt olma nedenlerinden biri olarak gösterilirken, bunu seçenler evli olmayanlarda % 12.43'e düşmektedir. "Toplumda saygınlık kazanmak" evli olanlarda, evli olmayanlara göre daha önemli yer tutmaktadır.

TABLO 38 E' okul türü ve kayıt olma amacına göre öğrenci dağılımını vermektedir. "Daha üst düzeyde eğitime devam etmek" Genel Lise grubunda % 65.87 oranı ile birinci sırayı alırken, Ortaokul grubunda % 60.78 oranı ile üçüncü sırayı, Ticaret Lisesinde ise % 46.67 gibi daha küçük bir oranla yine birinci sırayı almaktadır. "Toplumda saygınlık kazanmak" özellikle Ortaokul grubu için önemli olmaktadır. "Genel kültürümü artırmak" Ortaokul grubunda % 84.31 oranı ile en büyük çoğunluk tarafından kayıt olma nedeni olarak gösterilmektedir. Bu oran olarak lise gruplarında düşmekle birlikte kendi grupları içinde oran sıralamasına göre ikinci sırada yer almaktadır.

TABLO-38 D

MEDENİ DURUMA GÖRE KAYIT OLMA AMAÇLARI

Amaçlar	MEDENİ DURUM				TOPLAM	
	EVLİ		EVLİ DEĞİL			
	f	%	f	%	f	%
Bu okuldan mezun olarak bir iş bulmak	10	3.72	30	17.75	40	9.13
Çalıştığım işte derece kademeler ilerlemesi sağlamak	140	52.04	47	27.81	187	42.69
Çalıştığım işte daha iyi bir görev elde etmek	139	51.67	55	32.54	194	44.29
İşteki becerilerimi geliştirmek	43	15.99	22	13.02	65	14.84
Toplumda saygınlık kazanmak	98	36.43	48	28.40	146	33.33
Yeni arkadaşlar edinmek	37	13.75	24	14.20	61	13.93
Genel kültürümü artırmak	158	58.74	91	53.85	249	56.85
Daha önce yarım kalan eğitimimi tamamlamak	93	34.57	73	43.20	166	37.90
Etrafımda okumaya devam eden kişilere uyum sağlamak	72	26.77	50	29.59	122	27.85
Yakınlarıma eğitime yardımcı olmak	87	32.34	21	12.43	108	24.66
Ev ya da iş yaşamının sıklığından uzaklaşmak	7	2.60	11	6.51	18	4.11
Daha üst düzeyde eğitime devam etmek	134	49.81	109	64.50	243	55.48
Okumak öğrenmek zevkimi tatmin etmek	91	33.83	58	34.32	149	34.02

Birden fazla seçenek işaretlendiği için yüzdeler evli= 269, evli değil= 169, toplam= 438 üzerinden alınmıştır.

TABLO-38 E

OKUL TÜRÜNE GÖRE KAYIT OLMA AMAÇLARI

Amaçlar	OKUL TÜRÜ						TOPLAM f %	
	AKŞAM ORTAOKULU		A.TİCARET LİSESİ		AKŞAM LİSESİ			
	f	%	f	%	f	%	f	%
Bu okuldan mezun olarak bir iş bulmak	7	6.86	23	10.95	10	7.94	40	9.13
Çalıştığım işte derece kademe ilerlemesi sağlamak	53	51.96	73	34.76	61	48.41	187	42.69
Çalıştığım işte daha iyi görev elde etmek	49	48.04	80	38.10	65	51.59	194	44.29
İşteki becerilerimi geliştirmek	22	21.57	28	13.33	15	11.90	65	14.84
Toplumda saygınlık kazanmak	66	64.71	41	19.52	39	30.95	146	33.33
Yeni arkadaşlar edinmek	21	20.59	16	7.62	24	19.05	61	13.93
Genel kültürümü artırmak	86	84.31	90	42.86	73	57.94	249	56.85
Daha önce yarım kalan eğitimimi tamamlamak	35	34.31	66	31.43	65	51.59	166	37.90
Etrafımda okumaya devam eden kişilere uyum sağlamak	45	44.12	40	19.05	37	29.37	122	27.85
Yakınlarımla eğitime yardımcı olmak	55	53.92	29	13.81	24	19.05	108	24.66
Ev ya da iş yaşamının sıkıcılığından kurtulmak uzaklaşmak	2	1.96	8	3.81	8	6.35	18	4.11
Daha üst düzeyde eğitime devam etmek	62	60.78	98	46.67	83	65.87	243	55.48
Okumak, öğrenmek zevkimi tatmin etmek	50	49.02	56	26.67	43	34.13	149	34.02

Birden fazla seçenek işaretlendiği için yüzdeler Ortaokul= 102, Ticaret Lisesi= 210, Akşam Lisesi= 126, toplam= 438 öğrenci üzerinden alınmıştır.

Öğrencilerin En Önemli Kayıt Olma Amaçları:

TABLO 39 A' en önemli kayıt olma amacına göre dağılımı göstermektedir. Yetişkinlerin % 46.35'i "eğitsel amaçlarla okula kayıt olmuşlardır. "Eğitsel amaçlar" içinde de en önemli oranı % 28.31 ile "daha üst düzeyde eğitime devam etmek" oluşturmaktadır. Yetişkinlerin % 41.32'si mesleki amaçlarla okula kayıt olmuşlardır. Mesleki amaçlar içinde en yüksek oranı % 20.09 ile "çalıştığım işte daha iyi bir görev elde etmek oluşturmaktadır. Katılma nedeni olarak "sosyal amaçlar" % 12.33 oranıyla, daha az sayıda yetişkini etkilemektedir. Sosyal amaçlar içinde de en yüksek oranı % 4.79 ile "toplumda saygınlık kazanmak" oluşturmaktadır.

En önemli kayıt olma amacı ve cinsiyete göre dağılım incelendiğinde, erkeklerde "mesleki amaçlar" ve "sosyal amaçlar" da kadınlara oranla artış, kadınlarda da "eğitsel amaçlar" da erkeklere oranla artış gözlenmekle birlikte istatistiksel olarak anlamlı bir bağımlılık görülmemiştir (TABLO 39 B)

En önemli kayıt olma amacı ve yaş arasında .05 düzeyinde anlamlı bir bağımlılık görülmektedir. TABLO 39 C' incelendiğinde "mesleki amaçlar" ve "sosyal amaçlar" yaşın artışına bağlı olarak önem kazanırken, "eğitsel amaçlar" ın

Öneminde yaşın artışına bağlı bir azalma söz konusu olmaktadır. Ancak amaçlar tek tek ele alındığında bu genel görüşümünden bir miktar farklılaşma söz konusu olmaktadır. "Mesleki amaçlar" içinde "bu okuldan mezun olarak iş bulmak" 18-27 yaş grubunda % 9.13'lük bir oran oluştururken, bu oran 38-47 yaş grubunda sıfıra düşmektedir. Genelde "eğitsel amaçlar" gençleri daha çok etkilerken, bu grup içinde "genel kültürümü artırmak" yaşın artışına bağlı olarak bir artış göstermektedir.

Burada dikkat çekilecek bir konu, özellikle işteki ilerlemeye ilişkin amaçların, yaş ilerledikçe önem kazanması, "İlgili Araştırmalar" bölümündeki araştırma bulguları ile çelişmektedir. Yurt dışında yapılan araştırma bulgularında işte ilerlemeye ilişkin amaçların gençler için daha çok önem kazandığı görülmektedir.

TABLO-39 A
EN ÖNEMLİ KAYIT OLMA AMACI

MESLEKİ AMAÇLAR	f	%
Bu okuldan mezun olmak bir iş bulmak	22	5.02
Çalıştığım işte derece,kademe ilerlemesi sağlamak	60	13.70
Çalıştığım işte daha iyi bir görev elde etmek	88	20.09
İşteki becerilerimi geliştirmek	11	2.51
TOPLAM	181	41.32
SOSYAL AMAÇLAR		
Toplumda saygınlık kazanmak	21	4.79
Yeni arkadaşlar edinmek	2	0.46
Etrafımda okumaya devam eden kişilere uyum sağlamak	18	4.11
Yakınlarımla eğitimine yardımcı olmak	12	2.74
Ev ya da iş yaşamının sıkıcılığından uzaklaşmak	1	0.23
TOPLAM	54	12.33
EĞİTSEL AMAÇLAR		
Genel kültürümü artırmak	32	7.31
Daha önce yarım kalan eğitimimi tamamlamak	28	6.39
Daha üst düzeyde eğitime devam etmek	124	28.31
Okumak öğrenmek zevkimi tatmin etmek	19	4.34
TOPLAM	203	46.35
GENEL TOPLAM	438	100.00

TABLO-39 B

CİNSİYETE GÖRE EN ÖNEMLİ KAYIT OLMA AMACI

MESLEKİ AMAÇLAR	CİNSİYET				TOPLAM	
	KADIN		ERKEK			
	f	%	f	%	f	%
Bu okuldan mezun olarak bir iş bulmak	9	14.75	13	3.45	22	5.02
Çalıştığım işte derece kademeler ilerlemesi sağlamak	4	6.56	56	14.85	60	13.70
Çalıştığım işte daha iyi bir görev elde etmek	8	13.11	80	21.22	88	20.09
İşteki becerilerimi geliştirmek	-	-	11	2.92	11	2.51
TOPLAM	21	34.42	160	42.44	181	41.32
SOSYAL AMAÇLAR						
Toplumda saygınlık kazanmak	3	4.92	18	4.77	21	4.79
Yeni arkadaşlar edinmek	-	-	2	0.53	2	0.46
Etrafımda okumaya devam eden kişilere uyum sağlamak	1	1.64	17	4.51	18	4.11
Yakınlarımla eğitimine yardımcı olmak	-	-	12	3.18	12	2.74
Ev ya da iş yaşamının sıklığından uzaklaşmak	-	-	1	0.27	1	0.23
TOPLAM	4	6.56	50	13.26	54	12.33
EĞİTSEL AMAÇLAR						
Genel kültürümü artırmak	3	4.92	29	7.69	32	7.31
Daha önce yarım kalan eğitimimi tamamlamak	6	9.84	22	5.84	28	6.39
Daha üst düzeyde eğitime devam etmek	23	37.70	101	26.79	124	28.31
Okumak, öğrenmek zevkimi tatmin etmek	4	6.56	15	3.98	19	4.34
TOPLAM	36	59.02	167	44.30	203	46.35
GENEL TOPLAM	61	100.00	377	100.00	438	100.00

sd= 2

$\chi^2 = 5.19$

P > .05

TABLO-39 C

YAŞA GÖRE EN ÖNEMLİ KAYIT OLMA AMACI

MESLEKİ AMAÇLAR	YAŞ GRUPLARI						TOPLAM	
	18-27		28-37		38-47			
	f	%	f	%	f	%	f	%
Bu okuldan mezun olarak bir iş bulmak	21	9.13	1	0.53	-	-	22	5.02
Çalıştığım işte derece,kademe ilerlemesi sağlamak	23	10.00	33	17.46	4	21.06	60	13.70
Çalıştığım işte daha iyi bir görev elde etmek	38	16.52	45	23.81	5	26.32	88	20.09
İşteki becerilerimi geliştirmek	6	2.61	4	2.12	1	5.26	11	2.51
TOPLAM	88	38.26	83	43.92	10	52.64	181	41.32
SOSYAL AMAÇLAR								
Toplumda saygınlık kazanmak	8	3.48	12	6.35	1	5.26	21	4.79
Yeni arkadaşlar edinmek	1	0.44	1	0.53	-	-	2	0.46
Etrafımda okumaya devam eden kişilere uyum sağlamak	10	4.35	7	3.70	1	5.26	18	4.11
Yakınlarımla eğitime yardımcı olmak	2	0.87	9	4.76	1	5.26	12	2.74
Ev ya da iş yaşamının sıklığından uzaklaşmak	-	-	1	0.53	-	-	1	0.23
TOPLAM	21	9.14	30	15.87	3	15.78	54	12.33
EĞİTSEL AMAÇLAR								
Genel kültürümü artırmak	15	6.52	15	7.94	2	10.53	32	7.31
Daha önce yarım kalan eğitimimi tamamlamak	21	9.13	7	3.70	-	-	28	6.39
Daha üst düzeyde eğitime devam etmek	76	33.04	45	23.81	3	15.79	124	28.31
Okumak öğrenmek zevkimi tatmin etmek	9	3.91	9	4.76	1	5.26	19	4.34
TOPLAM	121	52.60	76	40.21	6	31.58	203	46.35
GENEL TOPLAM	230	100.00	189	100.00	19	100.00	438	100.00

sd= 4

 $\chi^2 = 9.81$

P < .05

TABLO 39 D'de de görüldüğü gibi en önemli kayıt alma amacı ile medeni durum arasında .05 düzeyinde anlamlı bağımlılık görülmüştür. Evli olanlarda "mesleki amaçlar" % 44.61, "sosyal amaçlar" % 14.13 oranlarını oluştururken, bu oranlar evli olmayanlarda sırası ile % 36.09 ve % 9.47 dir. Eğitimsel amaçlar evli olmayanlarda daha yüksek oran oluşturmaktadır. Evli olmayanlarda bu oran % 54.44 iken, evlilerde % 41.26 dır. Amaçlar tek tek ele alındığında bu genel görünümünden farklılaşma söz konusu olmakta, "mesleki amaçlar" evlilerde önem kazanırken, "mesleki amaçlar" arasında "bu okuldan mezun olarak bir iş bulmak amacı" evli olmayanlarda daha çok önem kazanmaktadır.

TABLO 39 E' okul türü ve en önemli kayıt alma amacına göre dağılımı vermektedir. Okul türü ile en önemli kayıt alma amacı arasında anlamlı düzeyde bir bağımlılık görülmemiştir. Ancak amaçlar tek tek ele alındığında farklılıklar görülmekte "eğitsel amaçlar" içinde "genel kültürümü artırmak" amacı Ortaokul grubunda % 18.63 oranı oluştururken, bu oran Lise gruplarında % 5.56'ya düşmektedir. "Toplumda saygınlık kazanmak" amacı Ortaokul grubunda % 7.84 oranını oluştururken, bu oran Lise gruplarında % 2.38'e düşmektedir.

TABLO-39 D

MEDENİ DURUMA GÖRE EN ÖNEMLİ KAYIT OLMA AMACI

MESLEKİ AMAÇLAR	MEDENİ DURUM				TOPLAM	
	EVLİ		EVLİ DEĞİL			
	f	%	f	%	f	%
Bu okuldan mezun olarak bir iş bulmak	3	1.12	19	11.24	22	5.02
Çalıştığım işte derece kademelerle ilerlemesi sağlamak	48	17.84	12	7.10	60	13.70
Çalıştığım işte daha iyi bir görev elde etmek	63	23.42	25	14.79	88	20.09
İşteki becerilerimi geliştirmek	6	2.23	5	2.96	11	2.51
TOPLAM	120	44.61	61	36.09	181	41.32
SOSYAL AMAÇLAR						
Toplumda saygınlık kazanmak	15	5.58	6	3.55	21	4.79
Yeni arkadaşlar edinmek	1	0.37	1	0.59	2	0.46
Etrafımda okumaya devam eden kişilere uyum sağlamak	9	3.35	9	5.33	18	4.11
Yakınlarımla eğitimine yardımcı olmak	12	4.46	-	-	12	2.74
Ev ya da iş yaşamının sıklığından uzaklaşmak	1	0.37	-	-	1	0.23
TOPLAM	38	14.13	16	9.47	54	12.10
EĞİTSEL AMAÇLAR						
Genel kültürümü artırmak	23	8.55	9	5.33	32	7.31
Daha önce yarım kalan eğitimimi tamamlamak	13	4.83	15	8.88	28	6.39
Daha üst düzeyde eğitime devam etmek	63	23.42	61	36.09	124	28.31
Okumak öğrenmek zevkli bir uğraş olduğu için	12	4.46	7	4.14	19	4.34
TOPLAM	111	41.26	92	54.44	203	46.35
GENEL TOPLAM	269	100.00	169	100.00	438	100.00

TABLO-39 E

OKUL TÜRÜNE GÖRE EN ÖNEMLİ KAYIT OLMA AMACI

MESLEKİ AMAÇLAR	OKUL DÜZEYİ						TOPLAM	
	AKŞAM ORTAOKULU		AKŞAM TİCARET LİSESİ		AKŞAM LİSESİ			
	f	%	f	%	f	%	f	%
Bu okuldan mezun olarak bir iş bulmak	3	2.94	13	6.19	6	4.76	22	5.02
Çalıştığım işte derece kademe ilerlemesi sağlamak	14	13.73	33	15.71	10	10.32	60	13.70
Çalıştığım işte daha iyi bir görev elde etmek	18	17.65	42	20.00	28	22.22	88	20.09
İşteki becerilerimi geliştirmek	3	2.94	7	3.33	1	0.79	11	2.51
TOPLAM	38	37.26	95	45.73	48	38.09	181	41.32
SOSYAL AMAÇLAR								
Toplumda saygınlık kazanmak	8	7.84	10	4.76	3	2.38	21	4.79
Yeni arkadaşlar edinmek	-	-	2	0.95	-	-	2	0.46
Etrafımda okumaya devam eden kişilere uyum sağlamak	4	3.92	9	4.29	5	3.97	18	4.11
Yakınlarımla eğitimine yardımcı olmak	5	4.90	6	2.86	1	0.79	12	2.74
Ev ya da iş yaşamının sıkıcılığından uzaklaşmak	-	-	1	0.48	-	-	1	0.23
TOPLAM	17	16.66	28	13.34	9	7.04	54	12.33
EĞİTSEL AMAÇLAR								
Genel kültürümü artırmak	19	18.63	6	2.86	7	5.56	32	7.31
Daha önce yarım kalan eğitimimi tamamlamak	2	1.96	20	9.52	6	4.76	28	6.39
Daha üst düzeyde eğitime devam etmek	21	20.59	52	24.76	51	40.38	124	28.31
Okumak, öğrenmek zevkli bir uğraş olduğu için	5	4.90	9	4.29	5	3.97	19	4.34
TOPLAM	47	46.08	87	41.43	69	54.67	203	46.35
GENEL TOPLAM	102	100.00	210	100.00	126	100.00	438	100.00

sd= 4

 $\chi^2 = 9$

P > .05

Öğrencilerin Amaçlarının Gerçekleşebileceği Konusundaki Kanı-
ları;

TABLO 40 A'da görüldüğü gibi yetişkinlerin % 65.75'i en önemli kayıt olma amacının gerçekleşebileceğini, % 4.34'ü gerçekleşmeyeceğini, % 29.91'i de bu amacın gerçekleşip gerçekleşmeyeceğini bilmediklerini belirtmişlerdir.

TABLO-40 A

EN ÖNEMLİ KAYIT OLMA AMACININ GERÇEKLEŞEBİLECEĞİ
KONUSUNDAKİ KANILARI

Cevaplar	f	%
Evet	288	65.75
Hayır	19	4.34
Bilmiyorum	131	29.91
TOPLAM	438	100.00

Öğrencilerin en önemli kayıt olma amacının gerçekleşebileceği konusundaki kanısı cinsiyete göre (yüzde oranlarına göre) önemli ölçüde farklılık göstermemektedir (TABLO 40 B).

TABLO-40 B

CİNSİYETE GÖRE EN ÖNEMLİ KAYIT OLMA AMACININ GERÇEK-
LEŞEBİLECEĞİ KONUSUNDAKİ KANILARI

Cevaplar	CİNSİYET				TOPLAM	
	KADIN		ERKEK			
	f	%	f	%	f	%
Evet	41	67.21	247	65.52	288	65.75
Hayır	1	1.64	18	4.77	19	4.34
Bilmiyorum	19	31.15	112	29.71	131	29.91
TOPLAM	61	100.00	377	100.00	438	100.00

Amacının gerçekleşip gerçekleşmeyeceği konusundaki kanı ile yaş (TABLO 40 C) ve medeni durum (TABLO 40 D) arasında anlamlı düzeyde bir bağımlılık görülmemiştir.

TABLO-40 C

YAŞA GÖRE EN ÖNEMLİ KAYIT OLMA AMACININ GERÇEK-
LEŞEBİLECEĞİ KONUSUNDAKİ KANILARI

Cevaplar	YAŞ GRUPLARI				TOPLAM	
	18-27		28-47			
	f	%	f	%	f	%
Evet	143	62.17	145	68.71	288	65.75
Hayır	12	5.22	7	3.37	19	4.34
Bilmiyorum	75	32.61	56	26.92	131	29.91
TOPLAM	230	100.00	208	100.00	438	100.00

sd = 2

$\chi^2 = 2:99$

P > .05

TABLO-40 D

MEDENİ DURUMA GÖRE EN ÖNEMLİ KAYIT OLMA AMACININ
GERÇEKLEŞEBİLECEĞİ KONUSUNDAKİ KANILARI

Cevaplar	MEDENİ DURUM				TOPLAM	
	EVLİ		EVLİ DEĞİL			
	f	%	f	%	f	%
Evet	172	63.94	116	68.64	288	65.75
Hayır	13	4.83	6	3.55	19	4.34
Bilmiyorum	84	31.23	47	27.81	131	29.91
TOPLAM	269	100.00	169	100.00	438	100.00

sd = 2

$\chi^2 = 1.15$

P > .05

Amacın gerçekleşip gerçekleşmeyeceği konusundaki kanı, okul türüne göre (yüzde oranlarına göre) önemli ölçüde farklılık göstermemektedir (TABLO 40 E)

TABLO-40 E

OKUL TÜRÜNE GÖRE EN ÖNEMLİ KAYIT OLMA AMACININ
GERÇEKLEŞEBİLECEĞİ KONUSUNDAKİ KANILARI

Cevaplar	OKUL TÜRÜ						TOPLAM	
	A. ORTAOKULU		A. TİCARET LİSESİ		A. LİSESİ			
	f	%	f	%	f	%	f	%
Evet	72	70.59	135	64.29	81	64.29	288	65.75
Hayır	2	1.96	10	4.76	7	5.56	19	4.34
Bilmiyorum	28	27.45	65	30.95	38	30.15	131	29.91
TOPLAM	102	100.00	210	100.00	126	100.00	438	100.00

TABLO 40 F' öğrencilerin hangi tür amaçlarının gerçekleşip gerçekleşmeyeceği konusundaki kanıllarını göstermektedir. Gerçekleşebileceği konusundaki en yüksek oranlar % 85.71 ile "daha önce yarım kalan eğitimimi tamamlamak" ve % 84.21 ile "okumak, öğrenmek zevkimi tatmin etmek" amaçlarında gözlenmektedir. "Yakınlarımla eğitimine yardımcı olmak" amacı % 75 ile oran sıralamasına göre üçüncü, "genel kültürümü artırmak" % 71.87 ile dördüncü sırada bulunmaktadır. Gerçekleşemeyeceği konusunda en yüksek oran % 11.11 ile "etrafımda okumaya devam eden kişilere uyum sağlamak" amacıyla gözlenmektedir. Kayıt olma amacının gerçekleşip gerçekleşmeyeceğini bilmeme konusunda en yüksek oranlar, % 42.86 ile "toplumda saygınlık kazanmak", % 42.66 ile "çalıştığım işte derece, kademe ilerlemesi sağlamak" ve % 40.91 ile "bu okuldan mezun olarak iş bulmak" amaçlarında gözlenmektedir.

TABLO-40 F

EN ÖNEMLİ KAYIT OLMA AMACI VE BU AMACIN GERÇEKLEŞEBİLECEĞİ KONUSUNDAKİ KANILARI

Amaçlar	CEVAPLAR						TOPLAM %
	f	%	f	%	f	%	
Bu okuldan mezun olarak bir iş bulmak	12	54.55	1	4.54	9	40.91	22 100.00
Çalıştığım işte derece,kademe ilerlemesi sağlamak	31	51.56	4	6.67	25	41.66	60 100.00
Çalıştığım işte daha iyi bir görev elde etmek	58	65.91	2	2.27	28	31.82	88 100.00
İşteki becerilerimi geliştirmek	7	63.64	1	9.09	3	27.27	11 100.00
Toplumda saygınlık kazanmak	11	52.38	1	4.76	9	42.86	21 100.00
Genel kültürümü arttırmak	23	71.87	1	3.13	8	25.00	32 100.00
Daha önce yarım kalan eğitimimi tamamlamak	24	85.71	-	-	4	14.29	28 100.00
Etrafımda okumaya devam eden kişilere uyum sağlamak	10	55.56	2	11.11	6	33.33	18 100.00
Yakınlarımla eğitimine yardımcı olmak	9	75.00	1	8.33	2	16.27	12 100.00
Daha üst düzeyde eğitime devam etmek	85	68.55	5	4.03	34	27.42	124 100.00
Okumak,öğrenmek zevkimi tatmin etmek	16	84.21	-	-	3	15.79	19 100.00
Başka	2	66.67	1	3.33	-	-	3 100.00
TOPLAM	288	65.75	19	4.34	131	29.91	438 100.00

Yüzdeler yatay toplam üzerinden alınmıştır.

Kayıt olma amaçları ile ilgili tabloların anlamlılık düzeyleri TABLO 41 de gösterilmiştir

TABLO-41

KAYIT OLMA AMAÇLARI İLE İLGİLİ TABLOLARDA ANLAMLILIK DÜZEYLERİ

TABLO NUMARASI	SERBESTLİK DERECESİ(sd)	KAY-KARE DEĞERİ(χ^2)	ANLAMLILIK DÜZEYİ
39 B	2	5.19	P < .10
39 C	4	9.81	P < .05
39 D	2	7.54	P < .05
39 E	4	9.99	P < .10
40 C	2	2.99	P < .30
40 D	2	1.15	P < .70

8. ÖĞRETMENLERİN TUTUM VE DAVRANIŞLARI İLE İLGİLİ OLARAK ÖĞRENCİLERİN GÖRÜŞLERİ

Bu bölümde öğretmenlerin tutum ve davranışları ile ilgili olarak öğrencilerin görüşlerine yer verilmiştir. Bölüm bilgi toplama arasında 34., 35., 36., 37. ve 38. sorulara verilen cevapları kapsamaktadır.

Öğretmenlerin, Öğrencilerin Dersleri İle İlgili Sorunlarını Açıklamalarına İzin Verip Vermedikleri:

TABLO 42 A' da görüldüğü gibi öğrencilerin % 17.12'si öğretmenlerin, genelde öğrencilerinin derslerle ilgili sorunlarını anlatmalarına izin vermediklerini, % 82.88'i ise verdiklerini belirtmişlerdir. Cevaplarla cinsiyet (TABLO 42 B), yaş (TABLO 42 C) ve medeni durum (TABLO 42 D) arasında anlamlı bir bağımlılık bulunmamaktadır.

TABLO 42-A

ÖĞRETMENLERİN, ÖĞRENCİLERİN DERSLERİ İLE İLGİLİ SORUNLARINI AÇIKLAMALARINA İZİN VERİP VERMEDİKLERİ

Cevaplar	f	%
Evet	363	82.88
Hayır	75	17.12
TOPLAM	438	100.00

TABLO-42 B

ÖĞRETMENLERİN ÖĞRENCİLERİN DERSLERİ İLE İLGİLİ SORUNLARINI AÇIKLAMALARINA İZİN VERİP VERMEDİKLERİ KONUSUNDAKİ CEVAPLARIN, ÖĞRENCİNİN CİNSİYETİNE GÖRE DAĞILIMI

Cevaplar	CİNSİYET				TOPLAM	
	KADIN		ERKEK			
	f	%	f	%	f	%
Evet	47	77.05	316	83.82	363	82.88
Hayır	14	22.95	61	16.18	75	17.12
TOPLAM	61	100.00	377	100.00	438	100.00

sd = 1

$\chi^2 = 1.70$

P > .05

TABLO-42 C

ÖĞRETMENLERİN, ÖĞRENCİLERİN DERSLERİ İLE İLGİLİ SORUNLARINI AÇIKLAMALARINA İZİN VERİP VERMEDİKLERİ KONUSUNDAKİ CEVAPLARIN ÖĞRENCİNİN YAŞINA GÖRE DAĞILIMI

Cevaplar	YAŞ GRUPLARI						TOPLAM	
	18-27		28-37		38-47			
	f	%	f	%	f	%	f	%
Evet	190	82.61	158	83.60	15	78.95	363	82.88
Hayır	40	17.39	31	16.40	4	21.05	75	17.12
TOPLAM	230	100.00	189	100.00	19	100.00	438	100.00

sd = 2

$\chi^2 = 0.29$

P > .05

TABLO-42 D

ÖĞRETMENLERİN, ÖĞRENCİLERİN DERSLERİ İLE İLGİLİ SORUNLARINI AÇIKLAMALARINA İZİN VERİP VERMEDİKLERİ KONUSUNDAKİ CEVAPLARIN ÖĞRENCİNİN MEDENİ DURUMUNA GÖRE DAĞILIMI

Cevaplar	MEDENİ DURUM				TOPLAM	
	EVLİ		EVLİ DEĞİL			
	f	%	f	%	f	%
Evet	228	84.76	135	79.88	363	82.88
Hayır	41	15.24	34	20.12	75	17.12
TOPLAM .	269	100.00	169	100.00	438	100.00

$$sd = 1$$

$$\chi^2 = 1.74$$

$$P > .05$$

Cevaplarla okul türü (TABLO 42 E) ve okul düzeyi (TABLO 42 F) arasında .001 düzeyinde anlamlı bir bağımlılık görülmektedir. Burada belirtilecek bir nokta okul türüne göre bu farklılığın okullardaki öğretmenlerin tutumlarındaki farklılıktan mı kaynaklandığı yoksa okul tür ve düzeylerine göre öğrenci algılarındaki farklılıktan mı kaynaklandığının belirsiz oluşudur. Özellikle okul düzeylerine göre dağılımda Ortaokul grubunda "evet" diyenler % 96.08 iken bu oranın lise grubunda % 78.87 düşmesi, eğitim düzeyi yükseldikçe öğrencilerde eleştirici tavırın da artması olarak yorumlanabilir.

TABLO-42 E

ÖĞRETMENLERİN ÖĞRENCİLERİN DERSLERİ İLE İLGİLİ SORUNLARINI AÇIKLAMALARINA İZİN VERİP VERMEDİKLERİ KONUSUNDAKİ CEVAPLARIN OKUL TÜRÜNE GÖRE DAĞILIMI

Cevaplar	OKUL TÜRÜ							
	A.ORTAOKULU		A.TİCARET LİSESİ		A.LİSESİ		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Evet	98	96.08	168	80.00	97	76.98	363	82.88
Hayır	4	3.92	42	20.00	29	23.02	75	17.12
TOPLAM	102	100.00	210	100.00	126	100.00	438	100.00

sd = 2

$\chi^2 = 16.83$

P < .001

TABLO-42 F

ÖĞRETMENLERİN ÖĞRENCİLERİN DERSLERİ İLE İLGİLİ SORUNLARINI AÇIKLAMALARINA İZİN VERİP VERMEDİKLERİ KONUSUNDAKİ CEVAPLARIN OKUL DÜZEYİNE GÖRE DAĞILIMI

Cevaplar	OKUL DÜZEYİ				TOPLAM	
	ORTAOKUL		LİSE			
	f	%	f	%	f	%
Evet	98	96.08	265	78.87	363	82.88
Hayır	4	3.92	71	21.13	75	17.12
TOPLAM	102	100.00	336	100.00	438	100.00

sd = 1

$\chi^2 = 16.32$

P < .001

Öğretmenlerin, Öğrencilerin Özel Sorunlarını Açıklamalarına İzin Verip Vermedikleri:

TABLO 43 A'da da görüldüğü gibi, öğrencilerin %35.62'si öğretmenlerin, genelde, öğrencilerin özel sorunlarını açıklamasına izin vermediklerini, % 64.38 işe verdiklerini belirtmişlerdir.

TABLO-43 A

ÖĞRETMENLERİN ÖĞRENCİLERİN ÖZEL SORUNLARINI
AÇIKLAMALARINA İZİN VERİP VERMEDİKLERİ

Cevaplar	f	%
Evet	282	64.38
Hayır	156	35.62
TOPLAM	438	100.00

Cevaplarla cinsiyet (TABLO 43 B), yaş (TABLO 43 C), medeni durum (TABLO 43 D) arasında anlamlı bir bağımlılık bulunmakta, ancak okul türü (TABLO 43 E) ve okul düzeyleri (TABLO 43 F) arasında .001 düzeyinde anlamlı bir bağımlılık görülmektedir.

TABLO-43 B

ÖĞRETMENLERİN ÖĞRENCİLERİN ÖZEL SORUNLARINI AÇIKLAMALARINA İZİN VERİP VERMEDİKLERİ KONUSUNDAKİ CEVAPLARININ ÖĞRENCİNİN CİNSİYETİNE GÖRE DAĞILIMI

Cevaplar	CİNSİYET				TOPLAM	
	KADIN		ERKEK			
	f	%	f	%	f	%
Evet	40	66.67	242	64.19	282	64.38
Hayır	21	34.43	135	35.81	156	35.62
TOPLAM	60	100.00	377	100.00	438	100.00

sd= 1

$\chi^2 = 0.061$

P > .05

TABLO-43 C

ÖĞRETMENLERİN ÖĞRENCİLERİN ÖZEL SORUNLARINI AÇIKLAMALARINA İZİN VERİP VERMEDİKLERİ KONUSUNDAKİ CEVAPLARIN ÖĞRENCİNİN YAŞINA GÖRE DAĞILIMI

Cevaplar	YAŞ GRUPLARI						TOPLAM	
	18-27		28-37		38-47			
	f	%	f	%	f	%	f	%
Evet	141	61.30	127	67.20	14	73.68	282	64.38
Hayır	89	38.70	62	32.80	5	26.32	156	35.62
TOPLAM	230	100.00	189	100.00	19	100.00	438	100.00

sd= 2

$\chi^2 = 2.32$

P > .05

TABLO-43 D

ÖĞRETMENLERİN ÖĞRENCİLERİN ÖZEL SORUNLARINI AÇIKLAMALARINA İZİN VERİP VERMEDİKLERİ KONUSUNDAKİ CEVAPLARIN ÖĞRENCİNİN MEDENİ DURUMUNA GÖRE DAĞILIMI

Cevaplar	MEDENİ DURUM				TOPLAM	
	EVLİ		EVLİ DEĞİL			
	f	%	f	%	f	%
Evet	173	64.31	109	64.50	182	64.38
Hayır	96	35.69	60	35.50	156	35.62
TOPLAM	269	100.00	169	100.00	438	100.00

sd = 1

$\chi^2 = 0.001$

P > .05

TABLO-43 E

ÖĞRETMENLERİN ÖĞRENCİLERİN ÖZEL SORUNLARINI AÇIKLAMALARINA İZİN VERİP VERMEDİKLERİ KONUSUNDAKİ CEVAPLARIN OKUL TÜRÜNE GÖRE DAĞILIMI

	f		f		f		f	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Evet	91	89.22	113	53.81	78	61.90	282	64.38
Hayır	11	10.78	97	46.19	48	38.10	156	35.62
TOPLAM	102	100.00	210	100.00	126	100.00	438	100.00

sd= 2

$\chi^2 = 38.01$

P < .001

TABLO-43 F

ÖĞRETMENLERİN ÖĞRENCİLERİN ÖZEL SORUNLARINI AÇIKLAMALARINA İZİN VERİP VERMEDİKLERİ KONUSUNDAKİ CEVAPLARIN OKUL DÜZEYİNE GÖRE DAĞILIMI

Cevaplar	OKUL DÜZEYİ				TOPLAM	
	ORTAOKUL		LİSE			
	f	%	f	%	f	%
Evet	91	89.22	191	56.85	282	64.38
Hayır	11	10.78	145	43.15	156	35.62
TOPLAM	102	100.00	336	100.00	438	100.00

sd= 1 $\chi^2 = 35.76$ P < .001

Öğretmenlerin Öğrencilerinin Yetişkin Olduğunun Bilincinde Davranıp Davranmadıkları:

TABLO 44 A'da da görüldüğü gibi "öğretmenler sizin yetişkin olduğunuzun bilincinde davranıyorlar mı" sorusuna öğrencilerin % 86.07'si "evet", % 13.93'ü ise "hayır" cevabını vermişlerdir.

TABLO-44 A

ÖĞRETMENLERİN ÖĞRENCİLERİNİN YETİŞKİN OLDUĞUNUN BİLİNCİNDE DAVRANIP DAVRANMADIKLARI

Cevaplar	f	%
Evet	377	86.07
Hayır	61	13.93
TOPLAM	438	100.00

Cevaplarla cinsiyet (TABLO 44 B) ve yaş (TABLO C) arasında anlamlı düzeyde bir bağımlılık görülmektedir. Ancak cevaplarla öğrencinin medeni durumu arasında .05 düzeyinde anlamlı bir bağımlılık söz konusu olmaktadır. Evli olanlarda "evet" diyenlerin oranı artmaktadır (TABLO 44 D).

TABLO-44 B

ÖĞRETMENLERİN ÖĞRENCİLERİN YETİŞKİN OLDUĞUNUN BİLİNCİNDE DAVRANMADIĞI KONUSUNDAKİ CEVAPLARIN ÖĞRENCİNİN CİNSİYETİNE GÖRE DAĞILIMI

Cevaplar	CİNSİYET				TOPLAM	
	KADIN		ERKEK			
	f	%	f	%	f	%
Evet	48	78.69	329	87.27	377	86.07
Hayır	13	21.31	48	12.73	61	13.93
TOPLAM	61	100.00	377	100.00	438	100.00

sd= 1

$\chi^2 = 3.22$

P > .05

TABLO-44 C

ÖĞRETMENLERİN ÖĞRENCİLERİN YETİŞKİN OLDUĞUNUN BİLİNCİNDE DAVRANIP DAVRANMADIKLARI KONUSUNDAKİ CEVAPLARIN ÖĞRENCİNİN YAŞINA GÖRE DAĞILIMI

Cevaplar	YAŞ GRUPLARI				TOPLAM	
	18-27		28-47			
	f	%	f	%	f	%
Evet	198	86.09	179	86.06	377	86.07
Hayır	32	13.91	29	13.94	61	13.93
TOPLAM	230	100.00	208	100.00	438	100.00

sd= 1

$\chi^2 = 0.00007$

P > .05

TABLO-44 D

ÖĞRETMENLERİN ÖĞRENCİLERİNİN YETİŞKİN OLDUĞUNUN BİLİNCİNDE DAVRANIP DAVRANMADIKLARI KONUSUNDAKİ CEVAPLARIN ÖĞRENCİNİN MEDENİ DURUMUNA GÖRE DAĞILIMI

Cevaplar	MEDENİ DURUM				TOPLAM	
	EVLİ		EVLİ DEĞİL			
	f	%	f	%	f	%
Evet	239	88.85	138	81.66	377	86.07
Hayır	30	11.15	31	18.34	61	13.93
TOPLAM	269	100.00	169	100.00	438	100.00

sd= 1

$\chi^2 = 4.48$

P < .05

TABLO 44 E'de de görüldüğü gibi cevaplar okul türüne göre farklılık (yüzde oranlarına göre) farklılık göstermektedir. Ortaokulda "evet" diyenlerin oranı % 98.04 iken, bu oran Ticaret Lisesinde % 85.71'e ve Genel Lise'de %76.98'e düşmektedir.

TABLO-44 E

ÖĞRETMENLERİN ÖĞRENCİLERİNİN YETİŞKİN OLDUĞUNUN BİLİNCİNDE DAVRANIP DAVRANMADIKLARI KONUSUNDAKİ CEVAPLARIN OKUL TÜRÜNE GÖRE DAĞILIMI

Cevaplar	OKUL TÜRÜ							
	A.ORTAOKULU		A.TİCARET LİS.		A.LİSESİ		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Evet	100	98.04	180	85.71	97	76.98	377	86.07
Hayır	2	1.96	30	14.29	29	23.02	61	13.93
TOPLAM	102	100.00	210	100.00	126	100.00	438	100.00

Öğretmenlerin Öğrencileri Kırık Notla Tehdit Edip Etmedikleri:

"Genelde öğretmenler sizi kırık notla tehdit ediyorlar mı" sorusuna öğrencilerin % 15.98'i "evet", % 84.02'si "hayır" cevabını vermiştir (TABLO 45 A). Cevaplarla, cinsiyet (TABLO 45 B), yaş (TABLO 45 C), medeni durum (TABLO 45 D) okul türü (TABLO 45 E) ve okul düzeyi (TABLO 45 F) arasında anlamlı düzeyde bir bağımlılık bulunmamıştır.

TABLO-45 A

ÖĞRETMENLERİN ÖĞRENCİYİ KIRIK NOTLA
TEHDİT EDİP ETMEDİKLERİ

Cevaplar	f	%
Evet	70	15.98
Hayır	368	84.02
TOPLAM	438	100.00

TABLO-45 B

ÖĞRETMENLERİN ÖĞRENCİLERİ KIRIK NOTLA TEHDİT EDİP ETMEDİKLERİ KONUSUNDAKİ CEVAPLARIN ÖĞRENCİNİN CİNSİYETİNE GÖRE DAĞILIMI

Cevaplar	CİNSİYET				TOPLAM	
	KADIN		ERKEK			
	f	%	f	%	f	%
Evet	8	13.11	62	16.45	70	15.98
Hayır	53	86.89	315	83.55	368	84.02
TOPLAM	61	100.00	377	100.00	438	100.00

sd= 1

$X^2 = 0.43$

$P > .05$

TABLO-45 C

ÖĞRETMENLERİN ÖĞRENCİLERİ KIRIK NOTLA TEHDİT EDİP ETMEDİKLERİ KONUSUNDAKİ CEVAPLARIN ÖĞRENCİNİN YAŞINA GÖRE DAĞILIMI

Cevaplar	YAŞ GRUPLARI				TOPLAM	
	18-27		28-47			
	f	%	f	%	f	%
Evet	34	14.78	36	17.31	70	15.98
Hayır	196	85.22	172	82.69	368	84.02
TOPLAM	230	100.00	208	100.00	438	100.00

sd= 1

$\chi^2 = 0.52$

P > .05

TABLO-45 D

ÖĞRETMENLERİN ÖĞRENCİLERİ KIRIK NOTLA TEHDİT EDİP ETMEDİKLERİ KONUSUNDAKİ CEVAPLARIN ÖĞRENCİNİN MEDENİ DURUMUNA GÖRE DAĞILIMI

Cevaplar	MEDENİ DURUM				TOPLAM	
	EVLİ		EVLİ DEĞİL			
	f	%	f	%	f	%
Evet	47	17.47	23	13.61	70	15.98
Hayır	222	82.53	146	86.39	368	84.02
TOPLAM	269	100.00	169	100.00	438	100.00

sd= 1

$\chi^2 = 1.15$

P > .05

TABLO-45 E

ÖĞRETMENLERİN ÖĞRENCİLERİ KIRIK NOTLA TEHDİT EDİP ETMEDİĞİ
KONUSUNDAKİ CEVAPLARIN OKUL TÜRÜNE GÖRE DAĞILIMI

Cevaplar	OKUL TÜRÜ						TOPLAM	
	A.ORTAOKULU		A.TİCARET LİSESİ		A.LİSESİ			
	f	%	f	%	f	%	f	%
Evet	10	9.80	40	19.05	20	15.87	70	15.98
Hayır	92	90.20	170	80.95	106	84.13	368	84.02
TOPLAM	102	100.00	210	100.00	126	100.00	438	100.00

sd= 2

$\chi^2 = 4.37$

P > .05

TABLO-45 F

ÖĞRETMENLERİN ÖĞRENCİLERİ KIRIK NOTLA TEHDİT EDİP ETMEDİK-
LERİ KONUSUNDAKİ CEVAPLARIN OKUL DÜZEYİNE GÖRE DAĞILIMI

Cevaplar	OKUL DÜZEYİ				TOPLAM	
	ORTAOKUL		LİSE			
	f	%	f	%	f	%
Evet	10	9.80	60	17.86	70	15.98
Hayır	92	90.20	276	82.14	368	84.02
TOPLAM	102	100.00	336	100.00	438	100.00

sd= 1

$\chi^2 = 3.78$

P > .05

Öğretmenlerin Ders İçinde Öğrencilerin Bilgilerini Tecrübelerini Açıklamalarına İzin Verip Vermedikleri:

TABLO 46 A'da da görüldüğü gibi "öğretmenler genelde ders içinde sizin bilgi ve tecrübelerinizi açıklamanıza izin veriyorlar mı" sorusuna öğrencilerin % 79'u "evet", % 21'i ise "hayır" cevabını vermiştir. Bilindiği gibi yetişkin bilgi birikimleri ve tecrübeleri olan kişidir. Bu nedenle bilgi ve tecrübelerini derse getirmek ister. Bu nedenle % 21 oranının oldukça yüksek olduğunu söyleyebiliriz.

Cevaplarla cinsiyet (TABLO 46 B), yaş (TABLO 46 C) ve medeni durum (TABLO 46 D) arasında anlamlı düzeyde bir bağımlılık görülmemiştir.

TABLO-46 A

ÖĞRETMENLERİN DERS İÇİNDE ÖĞRENCİLERİN BİLGİ VE TECRÜBELE-
RİNİ AÇIKLAMALARINA İZİN VERİP VERMEDİKLERİ

Cevaplar	f	%
Evet	346	79.00
Hayır	92	21.00
TOPLAM	438	100.00

TABLO-46 B

ÖĞRETMENLERİN DERS İÇİNDE ÖĞRENCİLERİN BİLGİ VE TECRÜBELE-
RİNİ AÇIKLAMALARINA İZİN VERİP VERMEDİKLERİ KONUSUNDAKİ
CEVAPLARIN ÖĞRENCİNİN CİNSİYETİNE GÖRE DAĞILIMI

Cevaplar	CİNSİYET				TOPLAM	
	KADIN		ERKEK			
	f	%	f	%	f	%
Evet	50	81.97	296	78.51	346	79.00
Hayır	11	18.03	81	21.49	92	21.00
TOPLAM	61	100.00	377	100.00	438	100.00

sd= 1

$\chi^2 = 0.38$

P > .05

TABLO-46 C

ÖĞRETMENLERİN DERS İÇİNDE ÖĞRENCİLERİN BİLGİ VE TECRÜBELE-
RİNİ AÇIKLAMALARINA İZİN VERİP VERMEDİKLERİ KONUSUNDAKİ
CEVAPLARIN ÖĞRENCİNİN YAŞINA GÖRE DAĞILIMI

Cevaplar	YAŞ GRUPLARI				TOPLAM	
	18-27		28-47			
	f	%	f	%	f	%
Evet	183	79.57	163	78.37	346	79.00
Hayır	47	20.43	45	21.63	92	21.00
TOPLAM	230	100.00	208	100.00	438	100.00

sd= 1

$\chi^2 = 0.09$

P > .05

TABLO-46 D

ÖĞRETMENLERİN DERS İÇİNDE ÖĞRENCİLERİN BİLGİ VE TECRÜBELE-
RİNİ AÇIKLAMALARINA İZİN VERİP VERMEDİĞİ KONUSUNDAKİ CEVAP-
LARIN ÖĞRENCİNİN MEDENİ DURUMUNA GÖRE DAĞILIMI

Cevaplar	MEDENİ DURUM				TOPLAM	
	EVLİ		EVLİ DEĞİL			
	f	%	f	%	f	%
Evet	206	76.58	140	82.84	346	79.00
Hayır	63	23.42	29	17.16	92	21.00
TOPLAM	269	100.00	169	100.00	438	100.00

sd= 1

$X^2 = 2.45$

$P > .05$

Cevaplarla, okul türü (TABLO 46 E) ve okul düzeyi (TABLO 46 F) arasında .05 düzeyinde anlamlı bir bağımlılık görülmektedir.

TABLO-46 E

ÖĞRETMENLERİN DERS İÇİNDE ÖĞRENCİLERİN BİLGİ VE TECRÜBELERİNİ
AÇIKLAMALARINA İZİN VERİP VERMEDİKLERİ KONUSUNDAKİ CEVAPLARIN
OKUL TÜRÜNE GÖRE DAĞILIMI

Cevaplar	OKUL TÜRÜ							
	A.ORTAOKULU		A.TİCARET LİSESİ		A.LİSESİ		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Evet	91	89.22	160	76.19	95	75.40	346	79.00
Hayır	11	10.78	50	23.81	31	24.60	92	21.00
TOPLAM	102	100.00	210	100.00	126	100.00	438	100.00

sd= 2

$X^2 = 8.40$

$P < .05$

TABLO-46 F

ÖĞRETMENLERİN DERS İÇİNDE ÖĞRENCİLERİN BİLGİ VE TECRÜBELE-
RİNİ AÇIKLAMALARINA İZİN VERİP VERMEDİKLERİ KONUSUNDAKİ
CEVAPLARIN OKUL DÜZEYİNE GÖRE DAĞILIMI

Cevaplar	ORTAOKUL		LİSE		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%
Evet	91	89.22	255	75.89	346	79.00
Hayır	11	10.78	81	24.11	92	21.00
TOPLAM	102	100.00	336	100.00	438	100.00

sd= 1

$X^2 = 8.37$

$P < .05$

Öğretmenlerin tutum ve davranışları ile ilgili tablo-
ların anlamlılık düzeyleri TABLO 47 de görülmektedir.

TABLO-47

ÖĞRETMENLERİN TUTUM VE DAVRANIŞLARI İLE
İLGİLİ TABLOLARDA ANLAMLILIK DÜZEYLERİ

TABLO NUMARASI	SERBESTLİK DERECESİ (sd)	KAY-KARE DEĞERİ (X^2)	ANLAMLILIK DÜZEYİ
42 B	1	1.70	$P < .20$
42 C	2	0.29	$P < .90$
42 D	1	1.74	$P < .20$
42 E	2	16.83	$P < .001$
42 F	1	16.32	$P < .001$
43 B	1	0.061	$P < .90$
43 C	2	2.32	$P < .50$

TABLO-47 DEVAM

TABLO NUMARASI	SERBESTLİK DERECESİ (sd)	KAY-KARE DEĞERİ (χ^2)	ANLAMLILIK DÜZEYİ
43 D	1	0.001	P < .99
43 E	2	38.01	P < .001
43 F	1	35.76	P < .001
44 B	1	3.22	P < .10
44 C	1	0.00007	P < .99
44 D	1	4.48	P < .05
45 B	1	0.43	P < .70
45 C	1	0.52	P < .50
45 D	1	1.15	P < .30
45 E	2	4.37	P < .20
45 F	1	3.78	P < .10
46 B	1	0.38	P < .70
46 C	1	0.09	P < .80
46 D	1	2.45	P < .20
46 E	2	8.40	P < .05
46 F	1	8.37	P < .01

9. ÖĞRENCİLERİN ÖĞRENMEDE KARŞILAŞTIKLARI GÜÇLÜKLER

Bu bölüm öğrencilerin öğrenmede karşılaştıkları bazı güçlüklerle ilişkin olarak bilgi toplama arasındaki 28., 29., 30., 31., ve 33. sorulara verdikleri cevapları kapsamaktadır.

Öğrencilerin Yaşlarının Normal Okul Çağı Öğrencilerine Göre Büyük Olmasının Öğrenmeyi Güçleştirme Durumu:

TABLO 48 A'da da görüldüğü gibi öğrencilerin %63.99'u yaşlarının büyük olmasının öğrenmeyi güçleştirmedini, % 36.07'si ise güçleştirdiğini belirtmektedir.

TABLO-48 A

YAŞLARININ BÜYÜK OLMASININ ÖĞRENMEYİ GÜÇLEŞTİRME DURUMU

Cevaplar	f	%
Evet	158	36.07
Hayır	280	63.93
TOPLAM	438	100.00

Verilen cevaplar ile, cinsiyet (TABLO 48 B) ve medeni durum arasında (TABLO 48 D) anlamlı düzeyde bir bağımlılık görülmemiştir. Yaşın artışına bağlı olarak öğrenmede güçlük çekmede bir artış eğilimi görülmekle birlikte, verilen cevaplarla yaş arasında da anlamlı düzeyde bir bağımlılık bulunmamaktadır (TABLO 48 C).

TABLO-48 B
CİNSİYETE GÖRE YAŞIN BÜYÜK OLMASININ
ÖĞRENMEYİ GÜÇLEŞTİRME DURUMU

Cevaplar	CİNSİYET				f TOPLAM %	
	f	KADIN %	f	ERKEK %		
Evet	23	37.70	135	35.81	158	36.07
Hayır	38	62.30	242	64.19	280	63.93
TOPLAM	61	100.00	377	100.00	438	100.00

sd= 1 $X^2 = 0.08$ P < .05

TABLO-48 C
YAŞA GÖRE YAŞIN BÜYÜK OLMASININ ÖĞRENMEYİ
GÜÇLEŞTİRME DURUMU

Cevaplar	YAŞ GRUPLARI						f TOPLAM %	
	18-27		28-37		38-47			
	f	%	f	%	f	%		
Evet	75	32.61	74	39.15	9	47.37	158	36.07
Hayır	155	67.39	115	60.85	10	52.63	280	63.93
TOPLAM	230	100.00	189	100.00	19	100.00	438	100.00

sd= 2 $X^2 = 3.03$ P < .05

TABLO-48 D
MEDENİ DURUMA GÖRE YAŞIN BÜYÜK OLMASININ
ÖĞRENMEYİ GÜÇLEŞTİRME DURUMU

Cevaplar	MEDENİ DURUM				f TOPLAM %	
	EVLİ		EVLİ DEĞİL			
	f	%	f	%		
Evet	102	37.92	56	33.14	158	36.07
Hayır	167	62.08	113	66.86	280	63.93
TOPLAM	269	100.00	169	100.00	438	100.00

sd= 1 $X^2 = 1.03$ P < .05

Yetişkinlerde öğrenme ile ilgili yapılan çalışmalar yaşla birlikte zekada gerilemenin ya da öğrenme yeteneğinde zayıflamanın olamayacağını ortaya koymaktadır. Yetişkinlerde öğrenme ile ilgili araştırmaları gözden geçiren Huberman şöyle demektedir:

Yetişkinlerin yaşın ilerlemesine bağlı kayıplarını, çevrenin etkisi telafi etmektedir. Muhakeme, hız ve algılama kayıplarına karşı, zihinsel faaliyetlerin canlılığını sürdürmesi koşuluyla, tecrübe ve bilgiler bu kayıplarını dengelemektedir. Ayrıca burada güdüleme ile ilgili faktörler de rol oynamaktadır. Yetişkinler, öğrenme çabalarını, özellikle kendi kişisel ilgilerinin toplandığı alanlara yoğunlaştırabildikleri zaman öğrenmeye devam etmektedirler(2).

Okula Ara Vermiş Olmanın Öğrenmeyi Güçleştirme Durumu:

TABLO 49 A' Okula ara vermiş olmanın öğrenmeyi güçleştirip güçleştirmede konusunda öğrencilerin görüşlerini vermektedir. Öğrencilerin yaklaşık % 60 okula ara vermenin öğrenmeyi güçleştirdiğini belirtmişlerdir. Bu durum ile cinsiyet (TABLO 49 B), yaş (TABLO 49 C), medeni durum (TABLO 49 D) ve okula ara verilen yıl (TABLO 49 E) arasında anlamlı düzeyde bir bağımlılık görülmemiştir.

TABLO-49 A

OKULA ARA VERMİŞ OLMANIN ÖĞRENMEYİ
GÜÇLEŞTİRME DURUMU

Cevaplar	f	%
Evet	261	59.59
Hayır	177	40.41
TOPLAM	438	100.00

(2) Huberman, s.24.

TABLO-49 B
CİNSİYETE GÖRE OKULA ARA VERMİŞ OLMANIN
ÖĞRENMEYİ GÜÇLEŞTİRME DURUMU

Cevaplar	CİNSİYET				TOPLAM	
	KADIN		ERKEK		f	%
	f	%	f	%	f	%
Evet	34	55.74	227	60.21	261	59.59
Hayır	27	44.26	150	39.79	177	40.41
TOPLAM	61	100.00	377	100.00	438	100.00

sd 1 χ^2 0.44 P > .05

TABLO-49 C
YAŞA GÖRE OKULA ARA VERMİŞ OLMANIN
ÖĞRENMEYİ GÜÇLEŞTİRME DURUMU

Cevaplar	YAŞ GRUPLARI						TOPLAM	
	18-27		28-37		38-47		f	%
	f	%	f	%	f	%	f	%
Evet	135	58.70	113	59.79	13	68.42	261	59.59
Hayır	95	41.30	76	40.21	6	31.58	177	40.41
TOPLAM	230	100.00	189	100.00	19	100.00	438	100.00

sd 2 χ^2 0.69 P > .05

TABLO-49 D

MEDENİ DURUMA GÖRE OKULA ARA VERMİŞ OLMANIN
ÖĞRENMEYİ GÜÇLEŞTİRME DURUMU

Cevaplar	MEDENİ DURUM				TOPLAM	
	EVLİ		EVLİ DEĞİL			
	f	%	f	%	f	%
Evet	166	61.71	95	56.21	261	59.59
Hayır	103	38.29	74	43.79	177	40.41
TOPLAM	269	100.00	169	100.00	438	100.00

sd 4

χ^2 1.30

P > .05

TABLO-49 E

OKULA ARA VERİLEN YILI GÖRE OKULA ARA VERMİŞ OLMANIN
ÖĞRENMEYİ GÜÇLEŞTİRME DURUMU

Cevaplar	ARA VERİLEN YILLAR									
	1-4		5-8		9-12		13-16		17 ve fazla	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Evet	59	64.84	89	61.38	61	62.24	31	49.21	21	51.22
Hayır	32	35.16	56	38.62	37	37.76	32	50.79	20	48.78
TOPLAM	91	100.00	145	100.00	98	100.00	63	100.00	41	100.00

sd 4

χ^2 5.53

P > .05

Günlük Yaşamda Yüklenilen Sorumlulukların Zihni Meşgul Etmesinin Öğrenmeyi Güçleştirme Durumu:

Öğrencilerin günlük yaşamda yüklendiği sorumlulukların zihni meşgul etmesinin öğrenmelerini güçleştirip güçleştirmedeği sorusuna öğrencilerin yaklaşık % 80'i güçleştirdiği cevabını vermiştir (TABLO 50 A). Bu durum ile cinsiyet (TABLO 50 B) yaş (TABLO 50 C) ve medeni durum (TABLO 50 D) arasında anlamlı bir bağımlılık görülmemektedir.

TABLO-50 A

GÜNLÜK YAŞAMDA YÜKLENİLEN SORUMLULUKLARIN ZİHNİ MEŞGUL ETMESİNİN ÖĞRENMEYİ GÜÇLEŞTİRME DURUMU

Cevaplar	f	%
Evet	348	79.45
Hayır	90	20.55
TOPLAM	438	100.00

TABLO-50 B

CİNSİYETE GÖRE GÜNLÜK YAŞAMDA YÜKLENİLEN SORUMLULUKLARIN ZİHNİ MEŞGUL ETMESİNİN ÖĞRENMEYİ GÜÇLEŞTİRME DURUMU

Cevaplar	CİNSİYET				TOPLAM	
	KADIN		ERKEK			
	f	%	f	%	f	%
Evet	51	83.61	297	78.78	348	79.45
Hayır	10	16.39	80	21.22	90	20.55
TOPLAM	61	100.00	377	100.00	438	100.00

sd = 1

$\chi^2 = 0.74$

P > .05

TABLO-50 C

YAŞA GÖRE GÜNLÜK YAŞAMDA YÜKLENİLEN SORUMLULUKLARIN
ZİHNİ MEŞGUL ETMESİNİN ÖĞRENMEYİ GÜÇLEŞTİRME DURUMU

Cevaplar	YAŞ GRUPLARI						TOPLAM	
	18-27		28-37		38-47			
	f	%	f	%	f	%	f	%
Evet	180	78.26	152	80.42	16	84.21	348	79.45
Hayır	50	21.74	37	19.58	3	15.79	90	20.55
TOPLAM	230	100.00	189	100.00	19	100.00	438	100.00

sd= 2

$\chi^2 = 0.57$

P > .05

TABLO-50 D

MEDENİ DURUMA GÖRE GÜNLÜK YAŞAMDA YÜKLENİLEN SORUMLULUKLARIN
ZİHNİ MEŞGUL ETMESİNİN ÖĞRENMEYİ GÜÇLEŞTİRME DURUMU

Cevaplar	MEDENİ DURUM				TOPLAM	
	EVLİ		EVLİ DEĞİL			
	f	%	f	%	f	%
Evet	212	78.81	136	80.47	348	79.45
Hayır	57	21.19	33	19.53	90	20.55
TOPLAM	269	100.00	169	100.00	438	100.00

sd= 1

$\chi^2 = 0.18$

P > .05

Ders Kitaplarını Anlamada Güçlük Çekme Durumları:

TABLO 51 A'da görüldüğü gibi öğrencilerin % 43.38 ders kitaplarını anlamada güçlük çektiğini belirtmiştir. Bu durum ile cinsiyet (TABLO 51 B), yaş (TABLO 51 C), medeni durum (TABLO 51 D), okul türü(TABLO 51 E)ve okul düzeyi (TABLO 51 F) arasında anlamlı bir bağımlılık görülmemiştir.

TABLO-51 A

DERS KİTAPLARINI ANLAMADA GÜÇLÜK ÇEKME DURUMU

Cevaplar	f	%
Evet	190	43.38
Hayır	248	56.62
TOPLAM	438	100.00

TABLO-51 B

CİNSİYETE GÖRE DERS KİTAPLARINI ANLAMADA
GÜÇLÜK ÇEKME DURUMU

Cevaplar	CİNSİYET				TOPLAM	
	KABIN		ERKEK			
	f	%	f	%	f	%
Evet	27	42.26	163	43.24	190	43.38
Hayır	34	55.74	214	56.76	248	56.62
TOPLAM	61	100.00	377	100.00	438	100.00

sd= 1

$X^2 = 2.25$

P. > .05

TABLO-51 C

YAŞA GÖRE DERS KİTAPLARINI ANLAMADA
GÜÇLÜK ÇEKME DURUMU

Cevaplar	YAŞ GRUPLARI							
	18-27		28-37		38-47		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Evet	98	42.61	81	42.86	11	57.89	190	43.38
Hayır	132	57.39	108	57.14	8	42.11	248	56.62
TOPLAM	230	100.00	189	100.00	19	100.00	438	100.00

sd = 2

$\chi^2 = 1.71$

P > .05

TABLO-51 D

MEDENİ DURUMA GÖRE DERS KİTAPLARINI ANLAMADA
GÜÇLÜK ÇEKME DURUMU

Cevaplar	MEDENİ DURUM				TOPLAM	
	EVLİ		EVLİ DEĞİL			
	f	%	f	%	f	%
Evet	121	44.98	69	40.83	190	43.38
Hayır	148	55.02	100	59.17	248	56.62
TOPLAM	269	100.00	169	100.00	438	100.00

sd = 1

$\chi^2 = 0.73$

P > .05

TABLO-51 E

OKUL TÜRÜNE GÖRE DERS KİTAPLARINI ANLAMADA
GÜÇLÜK ÇEKME DURUMU

Cevaplar	OKUL TÜRÜ						TOPLAM	
	A. ORTAOKULU		A. TİCARET LİS.		A. LİSESİ			
	f	%	f	%	f	%	f	%
Evet	40	39.22	92	43.81	58	46.03	190	43.38
Hayır	62	60.78	118	56.19	68	53.97	248	56.62
TOPLAM	102	100.00	210	100.00	126	100.00	438	100.00

sd = 2

$\chi^2 = 1.10$

P > .05

TABLO-51 F

OKUL DÜZEYİNE GÖRE DERS KİTAPLARINI ANLAMADA
GÜÇLÜK ÇEKME DURUMU

Cevaplar	OKUL DÜZEYİ				TOPLAM	
	ORTAOKUL		LİSE			
	f	%	f	%	f	%
Evet	40	39.22	150	44.64	190	43.38
Hayır	62	60.78	186	55.36	248	56.62
TOPLAM	102	100.00	336	100.00	438	100.00

sd = 1

$\chi^2 = 0.94$

P > .05

Öğrencilerin Evde Ders Çalışmaya Çok Zaman Ayırmalarının Gerekip Gerekmemesi Durumu:

TABLO 52 A'da da görüldüğü gibi öğrencilerin % 70.09'u evde ders çalışmaya çok zaman ayırmaları gerektiğini belirtmişlerdir. "Çok zaman" göreceli bir kavram olmakla birlikte, cevaplar okulda geçirilen saatler dışında da programların yetişkine çok görev yükleyip yüklenmediği konusunda bir durum saptamasına yardımcı olabilir. Yetişkinin asıl işi okula gitmek değildir. O okul yanında çeşitli sorumlulukları olan bir kişidir. Bu durum onların diğer eğitim programlarına katılmada olduğu gibi örgün yetişkin eğitimi programlarına katılmasını zorlaştırmaktadır. Bu nedenle okul dışındaki zamanlarının zorunlu olmadıkça, işgal edilmemesi gerekir. Bu durum terklerin olduğu kadar programa katılmamanın da bir nedeni olabilir.

TABLO-52 A

EVDE DERS ÇALIŞMAYA ÇOK ZAMAN AYIRMALARININ
GEREKİP GEREKMEME DURUMU

Cevaplar	f	%
Evet	307	70.19
Hayır	131	29.91
TOPLAM	438	100.00

Evde ders çalışmaya çok zaman ayırmalarının gerekip gerekmemesi ile cinsiyet (TABLO 52 B), medeni durum (TABLO 52 D),

okul türü (TABLO 52 E), ve okul düzeyi (TABLO 52 F) arasında anlamlı düzeyde bir bağımlılık görülmemiştir.

TABLO-52 B

CİNSİYETE GÖRE EVDE DERS ÇALIŞMAYA ÇOK ZAMAN
AYIRMALARININ GEREKİP GEREKMEME DURUMU

Cevaplar	CİNSİYET				TOPLAM	
	KADIN		ERKEK		f	%
	f	%	f	%	f	%
Evet	46	75.41	261	69.23	307	70.09
Hayır	15	24.59	116	30.77	131	29.91
TOPLAM	61	100.00	377	100.00	438	100.00

$$sd = 1$$

$$\chi^2 = 0.96$$

$$P > .05$$

TABLO 52 C'de de görüldüğü gibi öğrencilerin evde ders çalışmaya çok zaman ayırmalarının gerekip gerekmemesi durumu ile yaş arasında .05 düzeyinde anlamlı bir bağımlılık görülmektedir. Evde en çok ders çalışmalarının gerektiğini söyleyen grup 28-37 yaş grubudur. Bu grubun % 76.72'si evde ders çalışmaya çok zaman ayırmalarının gerektiğini belirtirken, bu oran, 18-27 yaş grubunda % 65.65'e ve 38-47 yaş grubunda % 57.89'a düşmektedir. Bunun nedeni daha genç yaşlarda öğrenme hızının fazla olması, daha ileri yaşlarda da bilgi ve tecrübe birikiminin öğrenmeyi kolaylaştırması olabilir.

TABLO-52 C

YAŞA GÖRE EVDE DERS ÇALIŞMAYA ÇOK ZAMAN
AYIRMALARININ GEREKİP GEREKMEME DURUMU

Cevaplar	YAP GRUPLARI						TOPLAM	
	18-27		28-37		38-47			
	f	%	f	%	f	%	f	%
Evet	151	65.65	145	76.72	11	57.89	307	70.09
Hayır	79	34.35	44	23.28	8	42.11	131	29.91
TOPLAM	230	100.00	189	100.00	19	100.00	438	100.00

sd = 2

$\chi^2 = 7.47$

P < .05

TABLO-52 D

MEDENİ DURUMA GÖRE EVDE DERS ÇALIŞMAYA ÇOK ZAMAN
AYIRMALARININ GEREKİP GEREKMEME DURUMU

Cevaplar	MEDENİ DURUM				TOPLAM	
	EVLİ		EVLİ DEĞİL			
	f	%	f	%	f	%
Evet	190	70.63	117	69.23	307	70.09
Hayır	79	29.37	52	30.77	131	29.91
TOPLAM	269	100.00	169	100.00	438	100.00

sd 1

$\chi^2 = 0.097$

P > .05

TABLO-52 E

OKUL TÜRÜNE GÖRE EVDE DERS ÇALIŞMAYA ÇOK ZAMAN
AYIRMALARININ GEREKİP GEREKMEME DURUMU

Cevaplar	OKUL TÜRÜ						TOPLAM	
	A.ORTAOKULU		A.TİCARET LİS.		A.LİSESİ			
	f	%	f	%	f	%	f	%
Evet	66	64.71	152	72.38	89	70.63	307	70.09
Hayır	36	35.29	58	27.62	37	29.37	131	29.91
TOPLAM	102	100.00	210	100.00	126	100.00	438	100.00

sd = 2

$\chi^2 = 1.95$

$P > .05$

TABLO-52 F

OKUL DÜZEYİNE GÖRE EVDE DERS ÇALIŞMAYA ÇOK ZAMAN
AYIRMAMALARININ GEREKİP GEREKMEME DURUMU

Cevaplar	OKUL DÜZEYİ				TOPLAM	
	ORTAOKUL		LİSE			
	f	%	f	%	f	%
Evet	66	64.71	241	71.73	307	70.09
Hayır	36	35.29	95	28.27	131	29.91
TOPLAM	102	100.00	336	100.00	438	100.00

sd = 1

$\chi^2 = 1.84$

$P > .05$

TABLO-53

ÖĞRENMEDE KARŞILAŞILAN GÜÇLÜKLERLE İLGİLİ TABLOLARDA
ANLAMLILIK DÜZEYLERİ

TABLO NUMARASI	SERBESTLİK DERECESİ (sd)	KAY-KARE DEĞERİ (χ^2)	ANLAMLILIK DÜZEYİ
48 B	1	0.08	P < .80
48 C	2	3.03	P < .30
48 D	1	1.03	P < .50
49 B	1	0.44	P < .70
49 C	2	0.69	P < .80
49 D	1	1.30	P < .30
49 E	4	5.53	P < .30
50 B	1	0.74	P < .50
50 C	2	0.57	P < .80
50 D	1	0.18	P < .70
51 B	1	2.25	P < .20
51 C	2	1.71	P < .50
51 D	1	0.73	P < .50
51 E	2	1.10	P < .70
51 F	1	0.94	P < .50

TABLO-53 DEVAM

TABLO NUMARASI	SERBESTLİK DERECESİ (sd)	KAY-KARE DEĞERİ (X ²)	ANLAMLILIK DÜZEYİ
52 B	1	0.96	P < .50
52 C	2	7.47	P < .05
52 D	1	0.97	P < .50
52 E	2	1.95	P < .50
52.F	1	1.84	P < .20

10. ÖĞRENCİLERİN OKULA DEVAM ETMEDE KARŞILAŞTIKLARI EKONOMİK GÜÇLÜKLER

Bu bölümde öğrencilerin okul giderlerini karşılamada güçlük çekip çekmedikleri sorusuna (32.soru) verdikleri cevaplar konu edilmiştir.

Okul Giderlerini Karşılamada Güçlük Çekme Durumu:

TABLO 54 A' yetişkinlerin okul giderlerini karşılamada güçlük çekip çekmediklerini göstermektedir. Yetişkinlerin % 53.20'si okul giderlerini karşılamada güçlük çektiklerini belirtmişlerdir.

TABLO-54 A

OKUL GİDERLERİNİ KARŞILAMADA GÜÇLÜK ÇEKME DURUMU

Cevaplar	f	%
Evet	233	53.20
Hayır	205	46.80
TOPLAM	438	100.00

Okul giderlerini karşılamada güçlük çekme durumu ile cinsiyet arasında anlamlı düzeyde bir bağımlılık görülmezken (TABLO 54 B), bu durum ile yaş (TABLO 54 C) ve medeni durum (TABLO 54 D) arasında .01 düzeyinde anlamlı bir bağımlılık görülmektedir. Yaşça büyük olanlarda ve evli olanlarda okul giderlerini karşılamada güçlük çekme oranı artmaktadır.

TABLO 54 B

CİNSİYETE GÖRE OKUL GİDERLERİNİ KARŞILAMADA
GÜÇLÜK ÇEKME DURUMU

Cevaplar	CİNSİYET				TOPLAM	
	KADIN		ERKEK			
	f	%	f	%	f	%
Evet	26	42.62	207	54.91	233	53.20
Hayır	35	57.38	170	45.09	205	46.80
TOPLAM	61	100.00	377	100.00	438	100.00

sd = 1

$\chi^2 = 3.18$

P > .05

TABLO-54 C

YAŞA GÖRE OKUL GİDERLERİNİ KARŞILAMADA
GÜÇLÜK ÇEKME DURUMU

Cevaplar	YAŞ GRUPLARI						TOPLAM	
	18-27		28-37		38-47			
	f	%	f	%	f	%	f	%
Evet	104	45.22	116	61.38	13	68.42	233	53.20
Hayır	126	54.78	73	38.62	6	31.58	205	46.80
TOPLAM	230	100.00	189	100.00	19	100.00	438	100.00

sd = 2

$\chi^2 = 12.73$

P < .01

TABLO-54 D

MEDENİ DURUMA GÖRE OKUL GİDERLERİNİ KARŞILAMADA
GÜÇLÜK ÇEKME DURUMU

Cevaplar	MEDENİ DURUM				TOPLAM	
	EVLİ		EVLİ DEĞİL			
	f	%	f	%	f	%
Evet	159	59.11	74	43.79	233	53.20
Hayır	110	40.89	95	56.21	205	46.80
TOPLAM	269	100.00	169	100.00	438	100.00

$sd = 1$

$\chi^2 = 9.79$

$P < .01$

Öğrencilerin okula devam etmede karşılaştıkları ekonomik güçlüklerle ilgili tabloların anlamlılık düzeyleri TABLO 55' de gösterilmektedir.

TABLO-55

ÖĞRENCİLERİN OKULA DEVAM ETMEDE KARŞILAŞTIKLARI
EKONOMİK GÜÇLÜKLERLE İLGİLİ TABLOLARDA
ANLAMLILIK DÜZEYLERİ

TABLO NUMARASI	SERBESTLİK DERECESİ (sd)	KAY-KARE DEĞERİ (χ^2)	ANLAMLILIK DÜZEYİ
54 B	1	3.18	$P < .10$
54 C	2	12.73	$P < .01$
54 D	1	9.79	$P < .01$

11. AKŞAM OKULLARI ARAÇ VE GEREÇLERİNDEN, KÜTÜPHANE LABORATUVAR, İŞLİK VB. YERLERDEN AKŞAM OKULLARI ÖĞRENCİLERİNİN YARARLANDIRILMA DURUMLARI

Bu bölüm öğrencilerin "okulunuzda okul araç ve gereçlerinden akşam okulu öğrencileri yararlandırılıyor mu" (soru 39) ve "Okulunuzda laboratuvar, kütüphane, işlik gibi yerlerden akşam okulu öğrencileri olarak yararlanabiliyor musunuz" (soru 40) sorularına verilen cevapları kapsamaktadır.

Okul Araç ve Gereçlerinden Akşam Okulu Öğrencilerinin Yararlandırılma Durumu:

TABLO 56 A'da da görüldüğü gibi, öğrencilerin % 59.79'unca okul araç ve gereçlerinden akşam okulu öğrencilerinin yararlandırılmadığı belirtilmektedir.

TABLO-56 A

OKUL ARAÇ VE GEREÇLERİNDEN AKŞAM OKULU
ÖĞRENCİLERİNİN YARARLANDIRILMA DURUMLARI

Cevaplar	f	%
Evet	198	45.21
Hayır	240	54.79
TOPLAM	438	100.00

Okul araç ve gereçlerinden yararlandırılma durumu ile ilgili olarak verilen cevaplar okul türüne göre .001 düzeyinde

bağımlılık göstermektedir (TABLO 56 B). Akşam ortaokulunda okul araç ve gereçlerinden akşam okulu öğrencilerinin yararlandırıldığını belirtenlerin oranı % 31.37, Akşam Lisesinde % 30.16 iken, bu oran Akşam Ticaret Lisesinde % 60.95'e yükselmektedir. Bu farklılık ticaret lisesinin mesleki bir nitelik taşıması ve özellikle ders gereği olarak daktiloların kullanılmasının sonucu olabilir.

TABLO-56 B

OKUL ARAÇ VE GEREÇLERİNİN AKŞAM OKULU ÖĞRENCİLERİNİN YARARLANDIRILMA DURUMU İLE İLGİLİ VERİLEN CEVAPLARIN OKUL TÜRÜNE GÖRE DAĞILIMI

Cevaplar	OKUL TÜRÜ						TOPLAM	
	A.ORTAOKULU		A.TİCARET LİS.		A.LİSESİ			
	f	%	f	%	f	%	f	%
Evet	32	31.37	128	60.95	38	30.16	198	45.21
Hayır	70	68.63	82	39.05	88	69.84	240	54.79
TOPLAM	102	100.00	210	100.00	126	100.00	438	100.00

sd = 2

$\chi^2 = 40.42$

P < .001

Okulda Labaratuvar, Kütüphane ve İşlik Gibi Yerlerden Akşam Okulu Öğrencilerinin Yararlandırılma Durumu:

Öğrencilerin % 80.05'i labaratuvar, kütüphane ve işlik gibi yerlerden akşam okulu öğrencilerinin yararlandırılmadığını belirtmektedirler (TABLO 57 A).

TABLO-57 A

OKULDA LABARATUVAR,KÜTÜPHANE VE İŞLİK GİBİ YERLERDEN
AKŞAM OKULU ÖĞRENCİLERİNİN YARARLANDIRILMA DURUMLARI

Cevaplar	f	%
Evet	83	18.95
Hayır	355	81.05
TOPLAM	438	100.00

Verilen cevaplar ile okul türü arasında .001 düzeyinde bağımlılık görülmekte, Ticaret Lisesinde yararlanma oranı yükselirken, Akşam Ortaokulunda ve Akşam Lisesinde yararlandırıldığını belirtenlerin oranı düşmektedir (TABLO 57 B).

TABLO-57 B

OKULDA LABARATUVAR,KÜTÜPHANE VE İŞLİK GİBİ YERLERDEN
AKŞAM OKULU ÖĞRENCİLERİNİN YARARLANDIRILMA DURUMU İLE
İLGİLİ CEVAPLARIN OKUL TÜRÜNE GÖRE DAĞILIMI

Cevaplar	OKUL TÜRÜ						TOPLAM	
	A.ORTAOKULU		A.TİCARET LİS.		A.LİSESİ			
	f	%	f	%	f	%	f	%
Evet	10	9.80	70	33.33	3	2.38	83	18.95
Hayır	92	90.20	140	66.67	123	97.62	355	81.05
TOPLAM	102	100.00	210	100.00	126	100.00	438	100.00

sd= 2

$\chi^2 = 56,36$

$P < .001$

Yetişkin eğitimi kurumları çocuk ve gençlere yönelik örgün eğitim kurumları ile aynı binaları paylaştıkları zaman, yetişkinlerin ihmale uğradığı yönünde görüşler olduğundan "İlgili Araştırmalar Bölümü'nde" söz edilmiştir. Yukardaki bulgular bu görüşleri destekler niteliktedir.

TABLO-58

AKŞAM OKULU ARAÇ VE GEREÇLERİNDEN, KÜTÜPHANE, LABARATUVAR İŞLİK VB. YERLERDEN AKŞAM OKULLARI ÖĞRENCİLERİNİN YARARLANDIRILMALARI İLE İLGİLİ TABLOLARDA ANLAMLILIK DÜZEYLERİ

TABLO NUMARASI	SERBESTLİK DERECESİ (sd)	KAY-KARE DEĞERİ (χ^2)	ANLAMLILIK DÜZEYİ
56 B	2	40.42	P < .001
57 B	2	56.36	P < .001

12. ÖĞRENCİLERİN AKŞAM OKULUNA DEVAM ETMEKTEN DOLAYI YAŞAM-
LARINDA MEYDANA GELEN AKSAKLIKLARIN İLERDE OKULDAN AYRIL-
MALARINA NEDEN OLMA DURUMU VE DEVAM EDEN ÖĞRENCİLERE GÖRE
OKULDAN AYRILMA NEDENLERİ

Öğrencilerin akşam okullarına devam etmekten dolayı yaşamlarında meydana gelen aksaklıkların ilerde okuldan ayrılmaya neden olup olamayacağı (41., 42., 43., sorular) ve devam eden öğrencilere göre okuldan ayrılma nedenleri (51.soru) bu bölümde ele alınmıştır.

Öğrencilerin Okula Devam Etmekten Dolayı Yakınlarına Yeterince Zaman Ayıramamalarının İlerde Okuldan Ayrılmaya Neden Olma Durumu:

TABLO 59 A'da da görüldüğü gibi öğrencilerin % 20.55'i okula devam etmekten dolayı yakınlarına yeterince zaman ayıramamalarının ilerde okuldan ayrılmalarına neden olacağını belirtmektedirler.

TABLO-59 A

OKULA DEVAM ETMEKTEN DOLAYI YAKINLARINA YETERİNCE ZAMAN AYIRAMAMALARININ İLERDE OKULDAN AYRILMAYA NEDEN OLMA DURUMU

Cevaplar	f	%
Evet	90	20.55
Hayır	348	79.45
TOPLAM	438	100.00

Bu durum ile cinsiyet (TABLO 59 B) yaş (TABLO 59 C) medeni durum (TABLO 59 D) ve okul türü (TABLO 59 E) arasında anlamlı düzeyde bir bağımlılık görülmektedir. Okul düzeylerine göre (TABLO 59 F) göre dağılımda, lise grubunda ayrılmayı düşünme olayının artmasına yönelik bir eğilim gözlenmekle birlikte, bu da istatistiki olarak anlamlı düzeyde değildir.

TABLO-59 B

CİNSİYETE GÖRE OKULA DEVAM ETMEKTEN DOLAYI
YAKINLARINA YETERİNCE ZAMAN AYIRAMAMALARININ
İLERDE OKULDAN AYRILMAYA NEDEN OLMA DURUMU

Cevaplar	CİNSİYET				TOPLAM	
	KADIN		ERKEK			
	f	%	f	%	f	%
Evet	12	19.67	78	20.69	90	20.55
Hayır	49	80.33	299	79.31	348	79.45
TOPLAM	61	100.00	377	100.00	438	100.00

sd = 1

$\chi^2 = 0.03$

P > .05

TABLO-59 C

YAŞA GÖRE OKULA DEVAM ETMEKTEN DOLAYI YAKINLARINA
YETERİNCE ZAMAN AYIRAMAMALARININ İLERDE
OKULDAN AYRILMAYA NEDEN OLMA DURUMU

Cevaplar	YAŞ GRUPLARI						TOPLAM	
	18-27		28-37		38-47			
	f	%	f	%	f	%	f	%
Evet	43	18.70	41	21.69	6	31.58	90	20.55
Hayır	187	81.30	148	78.31	13	68.42	348	79.45
TOPLAM	230	100.00	189	100.00	19	100.00	438	100.00

sd= 2

$\chi^2 = 2.05$

P > .05

TABLO-59 D

MEDENİ DURUMA GÖRE OKULA DEVAM ETMEKTEN DOLAYI
YAKINLARINA YETERİNCE ZAMAN AYIRAMAMALARININ
İLERDE OKULDAN AYRILMAYA NEDEN OLMA DURUMU

Cevaplar	MEDENİ DURUM				TOPLAM	
	EVLİ		EVLİ DEĞİL			
	f	%	f	%	f	%
Evet	56	20.82	34	20.12	90	20.55
Hayır	213	79.18	135	79.88	348	79.45
TOPLAM	269	100.00	169	100.00	438	100.00

sd= 1

$\chi^2 = 0.03$

P > .05

TABLO-59 E

OKUL TÜRÜNE GÖRE OKULA DEVAM ETMEKTEN DOLAYI
YAKINLARINA YETERİNCE ZAMAN AYIRAMAMALARININ
İLERDE OKULDAN AYRILMAYA NEDEN OLMA DURUMU

Cevaplar	OKUL TÜRÜ						TOPLAM	
	A.ORTAOKULU		A.TİCARET LİS		A.LİSESİ			
	f	%	f	%	f	%	f	%
Evet	14	13.73	48	22.86	28	22.22	90	20.55
Hayır	88	86.27	162	77.14	98	77.78	348	79.45
TOPLAM	102	100.00	210	100.00	126	100.00	438	100.00

sd = 2

$$x^2 = 3.81$$

P > .05

TABLO-59 F

OKUL DÜZEYİNE GÖRE OKULA DEVAM ETMEKTEN DOLAYI
YAKINLARINA YETERİNCE ZAMAN AYIRAMAMALARININ
İLERDE OKULDAN AYRILMAYA NEDEN OLMA DURUMU

Cevaplar	OKUL DÜZEYİ				TOPLAM	
	ORTAOKUL		LİSE			
	f	%	f	%	f	%
Evet	14	13.73	76	22.62	90	20.55
Hayır	88	86.27	260	77.38	348	79.45
TOPLAM	102	100.00	336	100.00	438	100.00

sd = 1

$$x^2 = 3.79$$

P > .05

Öğrencilerin Akşam Okuluna Devam Etmekten Dolayı, Eğlenme, Televizyon Seyretme vb. Faaliyetlere Yeterince Zaman Ayıramamalarının İlerde Okuldan Ayrılmaya Neden Olma Durumu:

TABLO 60 A'da da görüldüğü gibi öğrencilerin % 7.53'ü okula devam etmekten dolayı eğlenme, televizyon seyretme vb. faaliyetlere yeterince zaman ayıramamalarının ilerde okuldan ayrılmaya neden olabileceğini belirtmektedirler.

TABLO-60 A

AKŞAM OKULUNA DEVAM ETMEKTEN DOLAYI EĞLENME TELEVİZYON SEYRETME VB. FAALİYETLERE YETERİNCE ZAMAN AYIRAMAMALARININ İLERDE OKULDAN AYRILMAYA NEDEN OLMA DURUMU

Cevaplar	f	%
Evet	33	7.53
Hayır	405	92.47
TOPLAM	438	100.00

Bu durum ile cinsiyet (TABLO 60 B) yaş (TABLO 60 C) medeni durum (TABLO 60 D), okul türü (TABLO 60 E) ve okul düzeyi (TABLO 60 F) arasında anlamlı düzeyde bir bağımlılık görülmektedir.

TABLO-60 B

CİNSİYETE GÖRE OKULA DEVAM ETMEKTEN DOLAYI EĞLENME TELEVİZYON SEYRETME VB. FAALİYETLERE YETERİNCE ZAMAN AYIRAMAMALARININ İLERDE OKULDAN AYRILMAYA NEDEN OLMA DURUMU

Cevaplar	CİNSİYET				TOPLAM	
	KADIN		ERKEK			
	f	%	f	%	f	%
Evet	3	4.92	30	7.96	33	7.53
Hayır	58	9.08	347	92.04	405	92.47
TOPLAM	61	100.00	377	100.00	438	100.00

sd= 1

$\chi^2 = 0.70$

P > .05

TABLO-60 C

YAŞA GÖRE OKULA DEVAM ETMEKTEN DOLAYI EĞLENME TELEVİZYON SEYRETME VB. FAALİYETLERE YETERİNCE ZAMAN AYIRAMAMALARININ İLERDE OKULDAN AYRILMAYA NEDEN OLMA DURUMU

Cevaplar	YAŞ GRUPLARI						TOPLAM	
	18-27		28-37		38-47			
	f	%	f	%	f	%	f	%
Evet	14	6.09	16	8.47	3	15.79	33	7.53
Hayır	216	93.91	173	91.53	16	84.21	405	92.47
TOPLAM	230	100.00	189	100.00	19	100.00	438	100.00

sd= 2

$\chi^2 = 2.74$

P > .05

TABLO-60 D

MEDENİ DURUMA GÖRE OKULA DEVAM ETMEKTEN DOLAYI EĞLENME TELE-
VİZYON SEYRETME VB. FAALİYETLERE YETERİNCE ZAMAN AYIRAMAMA-
LARININ İLERDE OKULDAN AYRILMAYA NEDEN OLMA DURUMU

Cevaplar	MEDENİ DURUM				TOPLAM	
	EVLİ		EVLİ DEĞİL			
	f	%	f	%	f	%
Evet	25	9.29	8	4.73	33	7.53
Hayır	244	90.71	161	95.27	405	92.47
TOPLAM	269	100.00	169	100.00	438	100.00

sd = 1

$\chi^2 = 3.10$

P > .05

TABLO-60 E

OKUL TÜRÜNE GÖRE OKULA DEVAM ETMEKTEN DOLAYI EĞLENME TELEVİZ-
YON SEYRETME VB. FAALİYETLERE YETERİNCE ZAMAN AYIRAMAMALARI-
NIN İLERDE OKULDAN AYRILMAYA NEDEN OLMA DURUMU

Cevaplar	OKUL TÜRÜ						TOPLAM	
	A. ORTAOKULU		A. TİCARET LİS.		A. LİSESİ			
	f	%	f	%	f	%	f	%
Evet	7	6.86	18	8.57	8	6.35	33	7.53
Hayır	95	93.14	192	91.43	118	93.65	405	92.47
TOPLAM	102	100.00	210	100.00	126	100.00	438	100.00

sd = 2

$\chi^2 = 0.64$

P > .05

TABLO-60 F

OKUL DÜZEYİNE GÖRE OKULA DEVAM ETMEKTEN DOLAYI EĞLENME, TELE-
VİZYON SEYRETME VB. FAALİYETLERE YETERİNCE ZAMAN AYIRAMAMA-
LARININ İLERDE OKULDAN AYRILMAYA NEDEN OLMA DURUMU

Cevaplar	OKUL DÜZEYİ				TOPLAM	
	ORTAOKUL		LİSE			
	f	%	f	%	f	%
Evet	7	6.86	26	7.74	33	7.53
Hayır	95	93.14	310	92.26	405	92.47
TOPLAM	102	100.00	336	100.00	438	100.00

sd = 1

$\chi^2 = 0.09$

P > .05

Öğrencilerin Okula Devam Etmekten Dolayı, Uykusuzluk, Yorgunluk,
Beslenmede Aksama Gibi Durumların İlerde Okuldan Ayrılmalarına
Neden Olma Durumu:

TABLO 61 A'da da görüldüğü gibi öğrencilerin % 20.55'i okula devam etmekten dolayı uykusuzluk, yorgunluk, beslenmede aksama gibi durumların okuldan ayrılmalarına neden olabileceğini belirtmektedirler.

TABLO-61 A

OKULA DEVAM ETMEKTEN DOLAYI UYKUSUZLUK, YORGUNLUK, BESLENMEDE AKSAMA GİBİ SORUNLARIN İLERDE OKULDAN AYRILMAYA NEDEN OLMA DURUMU

Cevaplar	f	%
Evet	90	20.55
Hayır	348	79.45
TOPLAM	438	100.00

Bu durum ile cinsiyet (TABLO 61 B), medeni durum (TABLO 61 D), okul türü (TABLO 61 E) ve okul düzeyi (TABLO 61 F) arasında anlamlı düzeyde bir bağımlılık görülmektedir. Yaşın artışına bağlı olarak, ayrılmayı düşünme olayının artması yönünde bir eğilim gözlenmekle birlikte, bu durum istatistiki olarak anlamlı düzeyde değildir (TABLO 61 C)

TABLO-61 B

CİNSİYETE GÖRE OKULA DEVAM ETMEKTEN DOLAYI UYKUSUZLUK, YORGUNLUK, BESLENMEDE AKSAMA GİBİ DURUMLARIN İLERDE OKULDAN AYRILMAYA NEDEN OLMA DURUMU

Cevaplar	CİNSİYET				TOPLAM	
	KADIN		ERKEK			
	f	%	f	%	f	%
Evet	10	16.39	80	21.22	90	20.55
Hayır	51	83.61	297	78.78	348	79.45
TOPLAM	61	100.00	377	100.00	438	100.00

sd = 1

$\chi^2 = 0.75$

$P > .05$

TABLO-61 C

YAŞA GÖRE OKULA DEVAM ETMEKTEN DOLAYI UYKUSUZLUK, YORGUNLUK, BESLENMEDE AKSAMA GİBİ DURUMLARIN İLERDE OKULDAN AYRILMAYA NEDEN OLMA DURUMU

Cevaplar	YAŞ GRUPLARI						TOPLAM	
	18-27		28-37		38-47			
	f	%	f	%	f	%	f	%
Evet	44	19.13	39	20.53	7	36.84	90	20.55
Hayır	186	80.87	150	79.37	12	63.16	348	79.45
TOPLAM	230	100.00	189	100.00	19	100.00	438	100.00

sd = 2

$\chi^2 = 3.37$

P > .05

TABLO-61 D

MEDENİ DURUMA GÖRE OKULA DEVAM ETMEKTEN DOLAYI UYKUSUZLUK, YORGUNLUK, BESLENMEDE AKSAMA GİBİ DURUMLARIN İLERİDE OKULDAN AYRILMAYA NEDEN OLMA DURUMU

Cevaplar	MEDENİ DURUM				TOPLAM	
	EVLİ		EVLİ DEĞİL			
	f	%	f	%	f	%
Evet	54	20.07	36	21.30	90	20.55
Hayır	215	79.93	133	78.70	348	79.45
TOPLAM	269	100.00	169	100.00	438	100.00

sd = 1

$\chi^2 = 0.10$

P > .05

TABLO-61 E

OKUL TÜRÜNE GÖRE OKULA DEVAM ETMEKTEN DOLAYI UYKUSUZLUK,
YORGUNLUK, BESLENMEDE AKSAMA GİBİ DURUMLARIN İLERDE OKUL-
DAN AYRILMAYA NEDEN OLMA DURUMU

Cevaplar	OKUL TÜRÜ						TOPLAM	
	A.ORTAOKULU		A.TİCARET LİS		A.LİSESİ		f	%
	f	%	f	%	f	%		
Evet	17	16.67	45	21.43	28	22.22	90	20.55
Hayır	85	83.33	165	78.57	98	77.78	348	79.45
TOPLAM	102	100.00	210	100.00	126	100.00	438	100.00

sd = 2

$\chi^2 = 1.26$

P > .05

TABLO-61 F

OKUL DÜZEYİNE GÖRE OKULA DEVAM ETMEKTEN DOLAYI UYKUSUZLUK,
YORGUNLUK, BESLENMEDE AKSAMA GİBİ DURUMLARIN İLERDE OKULDAN
AYRILMAYA NEDEN OLMA DURUMU

Cevaplar	OKUL DÜZEYİ				TOPLAM	
	ORTAOKUL		LİSE		f	%
	f	%	f	%		
Evet	17	16.67	73	21.73	90	20.55
Hayır	85	83.33	263	78.27	348	79.45
TOPLAM	102	100.00	336	100.00	438	100.00

sd = 1

$\chi^2 = 1.23$

P > .05

Devam Eden Öğrencilere Göre , Okuldan Ayrılanların Ayrılma

Nedenleri:

Daha önce de belirtildiği gibi akşam okullarından ayrılma oranı oldukça yüksekti. Devam eden öğrencilere göre akşam okulundan ayrılanların ayrılma nedenleri TABLO 62'de verilmektedir. Oran sıralamasına göre birinci sırayı % 58.85 oranı ile "Bireysel ve ailevi nedenler" olmaktadır. "Dört yıllık okul süresini uzun bulma" % 52.28 oranı ile ikinci sırada, "Çalışılan işyerinden kaynaklanan sorunlar" % 43.38 ile üçüncü sırada yer almaktadır. "Öğretmenlerin olumsuz tutum ve davranışları" ile "Okul kurallarından ve disiplininden hoşlanmama" yüzde oranları düşük de olsa (sırası ile % 13.70 ve % 36.07) terk nedenleri arasında yer almaktadır.

TABLO-62

DEVAM EDENLERE GÖRE OKULDAN AYRILANLARIN AYRILMA NEDENLERİ *

Nedenler	f	%
Bireysel ve ailevi nedenler	249	58.85
Öğretmenlerin olumsuz tutum ve davranışları	60	13.70
Çalışılan işyerinden kaynaklanan sorunlar	190	43.38
Okul kurallarından ve disiplininden hoşlanmam	52	11.87
Dersleri anlamada öğrenmede güçlük	158	36.07
Okul giderlerini karşılayamama	67	15.30
Dört yıllık okul süresini uzun bulma	229	52.28
Başka	2	0.46
Cevapsız, bilmeyen	11	2.51

*Birden fazla seçenek işaretlendiği için yüzdeler toplam öğrenci sayısı: 438 üzerinden alınmıştır.

Bu bölümde yer alan tabloların anlamlılık düzeyleri TABLO 63'de gösterilmiştir.

TABLO-63

ÖĞRENCİLERİN AKŞAM OKULUNA DEVAM ETMEKTEN DOLAYI YAŞAMLARINDA MEYDANA GELEN AKSAKLIKLARIN İLERDE OKULDAN AYRILMALARINA NEDEN OLMA DURUMU İLE İLGİLİ TABLOLARDA ANLAMLILIK DURUMLARI

TABLO NUMARASI	SERBESTLİK DERECESİ (sd)	KAY-KARE DEĞERİ (χ^2)	ANLAMLILIK DÜZEYİ
59 B	1	0.03	P .90
59 C	2	2.05	P .50
59 D	1	0.03	P .90
59 E	2	3.81	P .20
59 F	1	3.79	P .10
60 B	1	0.70	P .50
60 C	2	2.74	P .30
60 D	1	3.10	P .10
60 E	2	0.64	P .80
60 F	1	0.09	P .80
61 B	1	0.75	P .50
61 C	2	3.37	P .20
61 D	1	0.10	P .80
61 E	2	1.26	P .70
61 F	1	1.23	P .30

13. ÖĞRENCİLERİN AKŞAM OKULLARINA DEVAM EDERKEN BİR İŞTE ÇALIŞMAKTAN KAYNAKLANAN SORUNLARI

Bilindiği gibi yetişkin toplumda sorumluluklar yüklenmiştir. Bu sorumluluklardan birisi belki de eğitimle ilişkisi açısından en önemli olanı, bir işte çalışıyor olması, üretici olmasıdır. Araştırmanın yetişkin öğrencinin bir işte çalışmasından kaynaklanan sorunlarına ilişkin bulgulara bu bölümde yer verilmektedir. Bölüm bilgi toplama aracındaki 44-51 sorulara verilen cevapları kapsamaktadır.

Öğrencilerin Çalıştıkları İşlerin Bedenen Yorucu Olma Durumu:

Öğrencilerin % 54.33'ü çalıştıkları işin bedence yorucu bir iş olduğunu belirtmektedirler (TABLO 64 A). Bu durum cinsiyete .05 düzeyinde anlamlı bir bağımlılık göstermekte; erkeklerde çalıştıkları işin bedenen yorucu olduğunu belirtenlerin oranı yükselmektedir (TABLO B).

TABLO-64 A

ÇALIŞTIKLARI İŞLERİN BEDENEN YORUCU OLMA DURUMU

Cevaplar	f	%
Evet	226	54.33
Hayır	190	45.67
TOPLAM	416	100.00

TABLO-64 B

CİNSİYETE GÖRE ÇALIŞTIKLARI İŞLERİN
BEDENEN YORUCU OLMA DURUMU

Cevaplar	CİNSİYET					
	KADIN		ERKEK		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%
Evet	18	38.30	208	56.37	226	54.33
Hayır	29	61.70	161	43.63	190	45.67
TOPLAM	47	100.00	369	100.00	416	100.00

sd = 1

$\chi^2 = 5.49$

P < .05

Öğrencilerin Çalıştıkları İşlerin Zihnen Yorucu Olma Durumu:

Öğrencilerin % 67.79'u çalıştıkları işin zihnen yorucu olduğunu belirtmektedirler (TABLO 65 A). Bu durum ile cinsiyet arasında .05 düzeyinde anlamlı bir bağımlılık bulunmakta, kadınlarda çalıştıkları işin zihnen yorucu olduğunu belirtenlerin oranı yükselmektedir (TABLO 65 B).

TABLO-65 A

ÇALIŞTIKLARI İŞLERİN ZİHNEN YORUCU OLMA DURUMU

Cevaplar	f	%
Evet	282	67.79
Hayır	134	32.21
TOPLAM	416	100.00

TABLO-65 B

CİNSİYETE GÖRE ÇALIŞTAKLARI İŞLERİN

ZİHNEN YORUCU OLMA DURUMU

Cevaplar	CİNSİYET				TOPLAM	
	KADIN		ERKEK			
	f	%	f	%	f	%
Evet	38	80.85	244	66.12	282	67.79
Hayır	9	19.15	125	33.88	134	32.21
TOPLAM	47	100.00	369	100.00	416	100.00

sd= 1

$X^2 = 4.14$

P < .05

Öğrencilerin İşyerlerinde Çalışmalarına İzin Verilip Verilmeme Durumu ya da İşyerlerinde Ders Çalışmaya Olanak Bulup Bulamama Durumları:

TABLO 66 da da görüldüğü gibi öğrencilerin yaklaşık % 40'ı çalıştıkları işyerlerinde ders çalışmalarına izin verilmediğini ya da çalıştıkları işyerinde çalışmaya olanak bulamadıklarını belirtmişlerdir.

TABLO-66

İŞYERLERİNDE DERS ÇALIŞMALARINA İZİN VERİLİP VERİLMEME DURUMU YA DA DERS ÇALIŞMAYA OLANAK BULUP BULAMAMA DURUMLARI

Cevaplar	f	%
Evet	166	39.90
Hayır	250	60.10
TOPLAM	416	100.00

Öğrencilerin Akşam Okullarında Edindikleri Bilgilerin İşlerini Daha İyi Yapmalarına Yardımcı Olma Durumu:

TABLO 67 A'da da görüldüğü gibi öğrencilerin % 55.77'si, akşam okulunda edindikleri bilgilerin işlerini daha iyi yapmalarına yardımcı olduğunu, % 44.23'ü de yardımcı olmadığını belirtmektedirler. Bu durum ile okul türü arasında .001 düzeyinde anlamlı bir bağımlılık bulunmaktadır. Akşam Ortaokulunda edindikleri bilgileri işlerinde kullandığını belirtenlerin oranı % 80'e çıkarken, bu oran Akşam Lisesinde % 59.02'ye, Akşam Ticaret Lisesinde de % 42.29'a düşmektedir (TABLO 67 B). Ticaret Lisesi mesleki nitelik taşımaya karşın bu konuda en küçük oranın gözlenmesi düşündürücüdür. Dünya'da örgün yetişkin eğitimi uygulamalarının çok amaçlı bir yapıya kavuşturulacak yetişkinlerin amaçlarına uyarlanması yönünde uygulamalar çoğalmaktadır. Türkiye'de ise bu durum söz konusu değildir.

TABLO-67 A

AKŞAM OKULUNDA EDİNİLEN BİLGİLERİN İŞLERİNİ DAHA İYİ YAPMALARINA YARDIMCI OLMA DURUMU

Cevaplar	f	%
Evet	232	55.77
Hayır	184	44.23
TOPLAM	416	100.00

TABLO-67 B

OKUL TÜRÜNE GÖRE OKULDA EDİNİLEN BİLGİLERİN İŞLERİNİ
DAHA İYİ YAPMALARINA YARDIMCI OLMA DURUMU

Cevaplar	OKUL TÜRÜ						TOPLAM	
	A.ORTAOKULU		A.TİCARET LİS		A.LİSESİ		f	%
	f	%	f	%	f	%		
Evet	75	80.65	85	42.29	72	59.02	232	55.77
Hayır	18	19.35	116	57.71	50	40.98	184	44.23
TOPLAM	93	100.00	201	100.00	122	100.00	416	100.00

sd = 2

$\chi^2 = 38.66$

P > .001

Öğrencilerin Sınav Okula Yetişme Gibi Durumlarda İşyerlerinin
Kolaylık Gösterip Göstermediği ya da İşyerlerinden Kolaylıkla
Ayrılıp Ayrılamama Durumları

TABLO 68 A'da da görüldüğü gibi "işyeriniz, sınav, okula yetişme gibi izin alınması gereken durumlarda kolaylık gösteriyormu ya da işyerinizden kolaylıkla ayrılabilir musunuz" sorusuna öğrencilerin % 77.88'i "evet", % 21.12'si "hayır" cevabını vermiştir.

TABLO-68 A

SINAV OKULA YETİŞME GİBİ DURUMLARDA İŞYERLERİNİN İZİN KONUSUNDA
KOLAYLIK GÖSTERİP GÖSTERMEDİĞİ YA DA İŞYERLERİNDEN
KOLAYLIKLA AYRILIP AYRILAMAMA DURUMLARI

Cevaplar	f	%
Evet	324	77.88
Hayır	92	21.12
TOPLAM	416	100.00

Öğrencilerin Bir İşte Çalışmaktan Dolayı Yorgun Olmalarının
Derse Dikkatlerini Azaltma Durumu:

Öğrencilerin % 86.06'sı "Bir işte çalışmaktan dolayı yorgun olmanız derse dikkatinizi azaltıyor mu sorusuna "evet" cevabını vermiştir (TABLO 69 A). Kadınlarda "evet" cevabını verenlerin oranı yükselmektedir (TABLO 69 B). Verilen cevaplar ile yaş arasında anlamlı bir bağımlılık görülmemiştir. (TABLO 69 C).

TABLO-69 A

BİR İŞTE ÇALIŞMAKTAN DOLAYI, YORGUN OLMALARININ
DERSE DİKKATLERİNİ AZALTMA DURUMU

Cevaplar	f	%
Evet	358	86.06
Hayır	58	13.94
TOPLAM	416	100.00

TABLO-69 B

CİNSİYETE GÖRE BİR İŞTE ÇALIŞMaktan DOLAYI YORGUN OLMALARININ DERSE DİKKATLERİNİ AZALTMA DURUMU

Cevaplar	CİNSİYET				TOPLAM	
	KADIN		ERKEK			
	f	%	f	%	f	%
Evet	46	97.87	312	84.55	358	86.06
Hayır	1	2.13	57	15.45	58	13.94
TOPLAM	47	100.00	369	100.00	416	100.00

TABLO-69 C

YAŞA GÖRE BİR İŞTE ÇALIŞMaktan DOLAYI YORGUN OLMALARININ DERSE DİKKATLERİNİ AZALTMA DURUMU

Cevaplar	YAŞ GRUPLARI				TOPLAM	
	18-27		28-47			
	f	%	f	%	f	%
Evet	182	86.67	176	85.44	358	86.06
Hayır	28	13.33	30	14.56	58	13.94
TOPLAM	210	100.00	206	100.00	416	100.00

sd = 1

$\chi^2 = 0.13$

P > .05

Yapılan araştırmalar, yetişkinlerin bir işte çalışmaktan kaynaklanan sorunlarının, eğitime katılmaya ve devam etmeye engel oluşturduğunu göstermektedir. Bu nedenle kimi ülkelerde, yetişkinlere eğitim fırsatı vermek üzere "ücretli eğitim izni yasal olarak tanınmaya başlamıştır. Türkiye'de TODAİE" Kamu Yö-

netimi Bilim Uzmanlığı programında ve Devlet Lisan Okulu uygulamasında maaşlı izinli olarak bazı kamu görevlilerinin eğitime katılmalarına fırsat verilmektedir, ancak bu tür uygulamalar yoğunluk kazanmamıştır.

Öğrencilerin bir işte çalışmaktan kaynaklanan sorunları ile ilgili tabloların anlamlılık düzeyleri TABLO 70'de gösterilmiştir.

TABLO-70

ÖĞRENCİLERİN AKŞAM OKULUNDA DEVAM EDERKEN BİR İŞTE
ÇALIŞMaktan KAYNAKLANAN SORUNLARI İLE İLGİLİ
TABLOLARDA ANLAMLILIK DÜZEYLERİ

TABLO NUMARASI	SERBESTLİK DERECESİ (sd)	KAY-KARE DEĞERİ (X^2)	ANLAMLILIK DÜZEYİ
64 B	1	5.49	P < .05
65 B	1	4.14	P < .05
67 B	2	38.66	P < .001
68 C	1	0.13	P < .80

14. ÖĞRENCİLERİN GEREKSİZ GÖRDÜKLERİ, ÖĞRENMEDE GÜÇLÜK ÇEKTİKLERİ, BİLGİ VE TECRÜBELERİNİ EN ÇOK KULLANABİLDİKLERİ, PROGRAMA KONULMASINI İSTEDİKLERİ DERSLER

Bu bölüm öğrencilerin gereksiz gördükleri (52.soru), anlamada güçlük çektikleri (53.soru), bilgi ve tecrübelerini en çok kullanabildikleri (54.soru) ve programa konulmasını istedikleri (55.soru) derslerle ilgili bulguları kapsamaktadır.

Akşam Okullarına Devam Eden Öğrencilerin Gereksiz Gördükleri Dersler:

Akşam Ortaokulu

TABLO 71'de de görüldüğü gibi akşam ortaokulunda okuyan yetişkinlerin % 74.51'i müzik, % 73.53'ü resim derslerini, %7.84'ü ise din kültürü ve ahlak derslerini gereksiz görmekte-dirler.

TABLO-71 A

AKŞAM ORTAOKULU'NDA GEREKSİZ GÖRÜLEN DERSLER

Dersler	f	%
Müzik	76	74.51
Resim	75	73.53
Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	8	7.84

Birden fazla ders adı yazıldığı için yüzdeler toplam öğrenci sayısı olan 102 üzerinden alınmıştır. 5 ten küçük frekanslar gözönünde bulundurulmamıştır.

Akşam Ticaret Lisesi

TABLO 71 B'de Akşam Ticaret Lisesinde öğrencilerin gereksiz gördükleri dersler verilmektedir. Öğrencilerin % 61.43'ü sağlık bilgisi, % 34.29'u milli güvenlik % 20'si fizik, %18.57'si kimya dersini, %16.67'si ise din kültürü ve ahlak bilgisi derslerini gereksiz görmektedirler. Diğer bazı dersler ise daha küçük oranlar oluşturmaktadır.

TABLO-71 B

AKŞAM TİCARET LİSESİ'NDE GEREKSİZ GÖRÜLEN DERSLER

Dersler	f	%
Sağlık Bilgisi	129	61.43
Milli Güvenlik	72	34.29
Fizik	42	20.00
Kimya	39	18.57
Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	35	16.67
Tarih	23	10.95
Coğrafya	23	10.95
Turizm	21	10.00
Pazarlama	18	8.57
İstatistik	13	6.19

* Birden fazla ders adı yazıldığı için yüzdeler toplam öğrenci sayısı olan 210 üzerinden alınmıştır. -10 dan küçük frekanslar gözönünde bulundurulmamıştır.

Akşam Lisesi:

TABLO 71 C'de de görüldüğü gibi Akşam Lisesinde okuyan öğrencilerin % 77.78'i sağlık bilgisi, % 34.92'si turizm, % 33.33'ü milli güvenlik % 29.37'si biyoloji, % 28.57'si din kültürü ve ahlak bilgisi dersini gereksiz görmekte, diğer gereksiz görülen dersler ise daha küçük oranlar oluşturmaktadır.

Her iki lise de de gereksiz görülen dersler listesinin başında yer alan sağlık bilgisi dersi 1987-88 öğretim yılında ders olarak ortadan kaldırıldığı ve biyoloji dersi ile birleştirildiği görülmektedir. Bu öğrenciler açısından bir ölçüde de olsa olumlu bir durumdur.

TABLO-71 C

AKŞAM LİSESİ'NDE GEREKSİZ GÖRÜLEN DERSLER

Dersler	f	%
Sağlık Bilgisi	98	77.78
Turizm	44	34.92
Milli Güvenlik	42	33.33
Biyoloji	37	29.37
Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	36	28.57
Psikoloji	23	18.25
Sanat Tarihi	21	16.67
Kimya	10	7.94
Yabancı Dil	9	7.14
Fizik	8	6.35

*Birden fazla ders adı yazıldığı için yüzdeler, toplam öğrenci sayısı olan 126 üzerinden alınmıştır. 7 den küçük frekanslar göz önünde bulundurulmamıştır.

Yetişkin eğitimi programlarının, yetişkinlerin ihtiyacı- na göre esnek ve işlevsel düzenlenmesi önemlidir. Bu nedenle öğrencilerin gereksiz buldukları dersler, terkin nedeni olduğu kadar, potansiyel hedef grubun eğitime katılmamasının, bizim örneğimizde akşam ortaokul ve liselerine kayıt olmamalarının da nedeni olabilir.

Akşam Okullarına Devam Eden Öğrencilerin Öğrenmede Güçlük Çektikleri Dersler

Akşam Ortaokulu:

TABLO 72 A'da da görüldüğü gibi akşam okuluna devam eden öğrencilerin % 48.04'ü yabancı dil, % 19.61'i matematik, % 11.76'sı milli tarih, % 5.88'i de Türkçe dersini öğrenmede güçlük çektiklerini belirtmişlerdir.

TABLO-72 A

AKŞAM ORTAOKULU'NDA ÖĞRENMEDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN DERSLER*

Dersler	f	%
Yabancı Dil	49	48.04
Matematik	20	19.61
Milli Tarih	12	11.76
Türkçe	6	5.88

* Birden fazla ders adı yazıldığı için yüzdeler toplam öğrenci sayısı olan 102 üzerinden alınmıştır. 5 den küçük frekanslar gözönünde bulundurulmamıştır.

Akşam Ticaret Lisesi:

TABLO 72 B' Akşam Ticaret Lisesinde öğrencilerin öğrenmede güçlük çektikleri dersleri göstermektedir. Öğrencilerin % 41.43'ü matematik, % 29.52'si fizik, % 25.24'ü yabancı dil, % 23.81'i ise kimya dersini öğrenmede güçlük çektiklerini belirtmişlerdir. Öğrenmede güçlük çekilen diğer bazı dersler ise daha küçük oranlar oluşturmaktadırlar.

TABLO- 72 B

AKŞAM TİCARET LİSESİ'NDE ÖĞRENMEDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN DERSLER *

Dersler	f	%
Matematik	87	41.43
Fizik	62	29.52
Yabancı Dil	53	25.24
Kimya	50	23.81
Muhasebe	17	8.10
Tarih	11	5.24
İstatistik	10	4.76

* Birden fazla ders adı yazıldığı için yüzdeler toplam öğrenci sayısı olan 210 üzerinden alınmıştır. 10 dan küçük frekanslar göz önünde bulundurulmamıştır.

Akşam Lisesi:

TABLO 72 C' de de görüldüğü gibi Akşam Lisesine devam eden öğrencilerin % 35.71'i matematik, % 34.92'si kimya, % 31.75'i fizik, % 26.98'i yabancı dil dersini öğrenmede güçlük çektiklerini belirtmişlerdir.

TABLO-72 C

AKŞAM LİSESİNDE ÖĞRENMEDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN DERSLER *

Dersler	f	%
Matematik	45	35.71
Kimya	44	34.92
Fizik	40	31.75
Yabancı Dil	34	26.98
Biyoloji	19	15.07
Türk Dili ve Edebiyatı	7	5.56

* Birden fazla ders adı yazıldığı için yüzdeler toplam öğrenci sayısı olan 126 üzerinden alınmıştır. 7 den küçük frekanslar göz önünde bulundurulmamıştır.

Akşam Okullarına Devam Eden Öğrencilerin Bilgi ve Tecrübe-
lerini En Çok Kullandıkları Dersler:

Akşam Ortaokulu:

Akşam Ortaokuluna devam eden öğrencilerin % 42.16'sı fen bilgisi dersinde, % 43.14'ü Türkçe dersinde, % 37.25'i matema-

tik dersinde yaşamda edindikleri bilgi ve tecrübeleri kullandıklarını belirtmişlerdir. Vatandaşlık bilgisi, din kültürü ve ahlak bilgisi, coğrafya ve tarih dersleri daha az oranda yetişkinin bilgi ve tecrübelerini kullandıkları derslerdir. Özellikle vatandaşlık bilgisi, din kültürü ve ahlak bilgisi derslerinde bu oranların daha yüksek olması beklenirdi. Bu sonuç düşündürücüdür.

TABLO-73 A

AKŞAM ORTAOKULU'NDA ÖĞRENCİLERİN BİLGİ VE
TECRÜBELERİNİ EN ÇOK KULLANDIKLARI DERSLER *

Dersler	f	%
Türkçe	44	43.14
Fen Bilgisi	43	42.16
Matematik	38	37.25
Vatandaşlık Bilgisi	22	21.57
Coğrafya	13	12.75
Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	10	9.80
Tarih	10	9.80

* Yüzdeler toplam öğrenci sayısı olan 102 üzerinden alınmıştır.

- 5 den küçük frekanslar gözönünde bulundurulmamıştır.

Akşam Ticaret Lisesi:

Akşam ticaret lisesinde okuyan yetişkinlerin % 39.05'i muhasebe dersinde, % 17.14'ü pazarlama dersinde, % 16.67'si edebiyat dersinde, % 15.71'i coğrafya dersinde, % 13.38'i ise tarih dersinde bilgi ve tecrübelerini kullandıklarını belirtmişlerdir. Daha az sayıda yetişkinin bilgi ve tecrübelerini kullandıkları diğer dersler ise, dinbilgisi, matematik, sağlık bilgisi, ekonomi, hukuk dersleridir. (TABLO 73 B)

TABLO-73 B

AKŞAM TİCARET LİSESİ'NDE ÖĞRENCİLERİN BİLGİ VE
TECRÜBELERİNİ EN ÇOK KULLANDIKLARI DERSLER *

Dersler	f	%
Muhasebe	82	39.05
Pazarlama	36	17.14
Edebiyat	35	16.67
Coğrafya	33	15.71
Tarih	28	13.33
Daktilo	19	9.05
Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	17	8.10
Matematik	16	7.62
Sağlık Bilgisi	15	7.14
Ekonomi	15	7.14
Hukuk	14	6.67

* Birden fazla ders adı yazıldığı için yüzdelertoplam öğrenci sayısı olan 210 üzerinden alınmıştır. 10 dan küçük frekanslar göz önünde bulundurulmamıştır.

Akşam Lisesi:

TABLO 73 C'de de görüldüğü gibi Akşam Lisesine devam eden öğrencilerin, % 53.17 si, Türk dili ve edebiyatı, % 26.19'u coğrafya, % 19.84'ü tarih, % 12.70'i sağlık bilgisi, ve inkılap tarihi derslerinde yaşamda edindikleri bilgi ve tecrübeleri kullandıklarını belirtmişlerdir. Daha az sayıda yetişkinin bilgi ve tecrübelerini kullandığı dersler ise, din bilgisi, matematik, biyoloji, psikoloji, yabancı dil, fizik ve kimyadır.

TABLO-73 C

AKŞAM LİSESİ'NDE ÖĞRENCİLERİN BİLGİ VE TECRÜBELERİNİ
*
EN ÇOK KULLANDIKLARI DERSLER

Dersler	f	%
Türk Dili ve Edebiyatı	67	53.17
Coğrafya	33	26.19
Tarih	25	19.84
Sağlık Bilgisi	16	12.70
İnkılap Tarihi	16	12.70
Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	15	11.90
Matematik	14	11.11
Biyoloji	12	9.52
Psikoloji	11	8.73
Yabancı Dil	9	7.14
Fizik	9	7.14
Kimya	8	6.35

* Birden fazla ders adı yazıldığı için yüzdelere toplam öğrenci sayısı olan 126 üzerinden alınmıştır. 7 den küçük frekanslar göz önünde bulundurulmamıştır.

Akşam Okullarına Devam Eden Öğrencilerin Mevcut Dersler
Dışında Programa Konulmasını İstedikleri Dersler

Akşam Ortaokulu:

Akşam ortaokuluna devam eden yetişkinler, mevcut dersler dışında ticaret (15 kişi) genel kültür (10 kişi), günlük yaşam ve sorunlarla ilgili derslerin (5 kişi) derslerin programa konulmasını istemektedirler. Bunun dışında turizm, daktilo, aile planlaması, muhasebe, iş idaresi, elektronik, bilgisayar programcılığı, arapça çok az sayıda da olsa yetişkinlerin ilgi duyduğu diğer konulardır.

Bunun dışında, yabancı dil (13 kişi), matematik (10 kişi) türkçe (10 kişi), fen bilgisi (8 kişi) derslerinin programdaki ağırlığının artırılmasını isteyenler bulunmaktadır.

Akşam Ticaret Lisesi:

Akşam ticaret lisesinde okuyan yetişkinlerin konulmasını istedikleri dersler arasında en ağırlıklısı bilgisayar programcılığıdır (35 kişi). Bunun dışında, felsefe, bankacılık, müzik, beden eğitimi, resim, toplum ve aile, genel kültür dersleri konulmasını isteyenler çok az sayıda da olsa (1-6 kişi) bulunmaktadır.

Akşam Lisesi:

Akşam lisesinde yetişkinler tarafından konulması istenen dersler ise, bilgisayar programcılığı (6 kişi), daktilo (6 kişi)

genel kültür ve güncel konularla ilgili dersler (6 kişi) ve muhasebe (5 kişi) dersleridir. Bunun dışında çok az sayıda (1-4 kişi) ticaret, mesleki dersler, el sanatları, ek bir yabancı dil, elektronik, trafik, eğitim, klasik matematik, iş idaresi, astronomi, sanat eğitimi, tiyatro, spor, tarım, ekonomi alile hukuku derslerinin konulmasını isteyenler bulunmaktadır.

15. ÖĞRENCİLERİN AKŞAM OKULLARININ YENİDEN DÜZENLENMESİ İLE İLGİLİ ÖNERİLERİ

Öğrencilerin akşam okullarının yeniden düzenlenmesi ile ilgili önerileri bu bölümde yer almıştır. Öneriler, bilgi toplama aracında 56. soru olarak yer almıştır.

Öğrencilerin Akşam Okullarının Yeniden Düzenlenmesi İle İlgili Önerileri:

TABLO 74 A akşam okullarının yeniden düzenlenmesi ile ilgili olarak yetişkinlerin önerilerini vermektedir. Öğrencilerin % 80.14'ü akşam okullarının üç yıla indirilmesini istemektedirler. Yüzde oranına göre ikinci sırada % 55.71 ile devamsızlık süresinin uzatılması yer almaktadır. Akşam meslek okullarının açılması önerisi % 51.37 ile üçüncü sırada, akşam okulu öğrencilerinin belirli dönemlerde işyerlerinden izinli sayılmaları önerisi % 42.69 ile dördüncü sırada bulunmaktadır.

TABLO-74 A

AKŞAM OKULLARININ YENİDEN DÜZENLENMESİ İLE İLGİLİ ÖNERİLER

Öneriler	f	%
Devamsızlık süresi uzatılmalıdır	244	55.71
Akşam okulu öğrencilerinin belirli dönemlerde işyerinden izinli sayılmaları sağ.	187	42.69
Programa seçmeli dersler de konulmalıdır	76	17.35
Bazı derslerden muaf tutulma sağlanmalıdır	158	36.07
Öğretmenlerin yetişkin öğrencilerin eğitimi konusunda bilgilendirilmesi sağlanmalıdır	99	22.60
Okul kılık kıyafet konusunda daha serbest davranmalıdır	157	35.84
Okul süresi üç yıla indirilmelidir	351	80.14
Akşam meslek okulları açılmalı	225	51.37

Yetişkinlerin önerilerini cinsiyete göre önemli ölçüde farklılaşma göstermediği görülmektedir. (TABLO 74 B) Öneriler TABLO 74 C'de de görüldüğü gibi öneriler okul türüne göre bir miktar farklılaşma göstermektedir. Akşam okullarının üç yıla indirilmesi önerisi her üç okul da da yüzde oranına göre birinci sırada bulunmakta, ancak Ortaokul Grubunda en yüksek oranı oluşturmaktadır. Devamsızlık süresinin uzatılması önerisi özellikle lise grupları için önemli olurken, akşam meslek okulları-

nın açılması önerisi akşam okullarında daha yüksek bir oran oluşturmaktadır.

TABLO-74 B

CİNSİYETE GÖRE AKŞAM OKULLARININ YENİDEN DÜZENLENMESİ İLE İLGİLİ ÖNERİLER*

Öneriler	CİNSİYET				TOPLAM	
	KADIN		ERKEK			
	f	%	f	%	f	%
Devamsızlık süresi uzatılmalıdır	27	44.26	217	57.56	244	55.71
Akşam okulu öğrencilerinin belirli dönemlerde işyerinden izinli sayılmaları sağlanmalıdır.	23	37.70	164	43.50	187	42.69
Programa seçmeli dersler de konmalıdır	15	24.59	61	16.18	76	17.35
Öğrencilerin bazı derslerden muaf tutulmaları sağlanmalıdır	23	37.70	135	35.31	158	36.07
Öğretmenlerin yetişkin öğrencilerin eğitimi konusunda bilgilendirilmesi sağlanmalıdır	7	11.48	92	24.40	99	22.60
Okul kılık kıyafet konusunda serbest davranmalıdır	20	32.79	137	36.34	157	35.84
Okul süresi üç yıla indirilmelidir	48	78.69	303	80.37	351	80.14
Akşam meslek okulları açılmalıdır	26	42.62	199	52.79	225	51.37

* Birden fazla seçenek işaretlendiği için yüzdeler kadın 61, erkek 377, toplam 438 üzerinden alınmıştır.

TABLO-74 C

OKUL TÜRÜNE GÖRE AKŞAM OKULUNUN YENİDEN DÜZENLENMESİ

İLE İLGİLİ ÖNERİLER*

Öneriler	OKUL TÜRÜ							
	A.ORTAOKULU		A.TİC.LİS.		A.LİSESİ		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Devamsızlık süresi uzatılmalıdır.	50	49.02	109	51.90	85	67.46	244	55.71
Akşam okulu öğrencilerinin belirli dönemlerde işyerinden izinli sayılmaları sağlanmalıdır	51	50.00	88	41.90	48	38.10	187	42.69
Programa seçmeli dersler de konulmalıdır	18	17.65	34	16.19	24	19.05	76	17.35
Bazı derslerden muaf tutulma sağlanmalıdır.	34	33.33	67	31.90	57	45.24	158	36.07
Öğretmenlerin yetişkin öğrencilerin eğitimi konusunda ilgilendirilmesi sağlanmalıdır	21	20.59	43	20.48	35	27.78	99	22.60
Okul kılık kıyafet konusunda daha serbest davranmalıdır	17	16.67	69	32.86	71	56.35	157	35.84
Okul süresi üç yıla indirilmelidir	97	95.10	154	73.73	100	79.37	351	80.14
Akşam meslek okulları açılmalıdır	82	80.39	73	34.76	70	55.56	225	51.37

*Birden fazla seçenek işaretlendiği için yüzdeler, Akşam Ortaokulu 102, Akşam Ticaret Lisesi 210, Akşam Lisesi 126, toplam 438 üzerinden alınmıştır.

16. ÖĞRENCİLERİN AÇIK UÇLU SORUYA VERDİKLERİ CEVAPLAR

Yetişkinlerin "anket soruları dışında söylemek istediğiniz bir şey var mı" sorusuna verdikleri cevapların bir kısmı, sorunları ile ilgilenildiği için teşekkürleri kapsamakta, bilgi toplama aracının iyi hazırlanmış olduğunu belirtmektedir. Bir kısmı akşam okulları ile ilgili önerileri kapsamaktadır. Diğer kısmı da okulun havasına ilişkindir. Öğrenci-öğretmen, öğrenci-yönetici ilişkilerini kapsamaktadır.

Öneriler:

- Akşam okullarının üç yıla indirilmesi.
- Otobüs pasosu verilmesi.
- Akşam meslek okulları açılması (Ortaokul grubunun cevapları içindedir).
- Akşam okullarının yaygınlaştırılması.
- Gereksiz derslerin kaldırılması.
- Okulun merkezi bir yerde olması.
- Eğitim programlarının yetişkinlere göre düzenlenmesi.
- Akşam okulları müfredat ve yönetmeliğinin gündüz okullarından ayrılması.
- İki yıllık gece üniversiteleri açılması (genel lise'nin cevapları içindedir.)
- Geç saatlerde çıkıldığından derslerin daha erken başlaması.
- Yemek ihtiyacını karşılamak için okulda kantin olması.
- Okulda sosyal ve sportif faaliyetlere yer verilmesi.
- Not değerlendirilmesinin gündüz okullarından farklı olması.

- Modern matematiğin iş hayatında ve günlük yaşamda yeri olmadığı için akşam okullarında klasik matematik okutulması.
- Kılık kıyafette serbestlik tanınması.
- Okula askerliğini bitirenlerin alınması.
- Devamsızlık süresinin uzatılması.
- Devam mecburiyetinin kalkması.
- Ders saatlerinin kısaltılması.
- Deney gerektiren derslerin labaratuvarında işlenmesi.
- Becerili olunan derslerde seviyeye göre gruplama yapılması.
- Derslerin daha az ve öz olması, hayatta karşılaşılan sorunlara yönelik olması.
- Okulda belli günlerde moral günleri düzenlenerek sosyal hayatı monoton geçenler için eğlence ortamı yaratılması.

Aşağıdaki ifadeler akşam liselerinde okuyan öğrencilere aittir. Bu ifadelere benzer pek çok ifadeye rastlanmıştır. Ortaokul grubunda ise butür ifadelere rastlanmamıştır.

- Yetişkin öğrenciye daha saygılı davranılmalı, değer verilmedir.
- Yetişkin insanla genç arasındaki fark gözetilmeli, disiplin kuralları farklı olmalıdır.
- Okula devam eden öğrencilerin yetişkin birer insan oldukları ve genelde belli bir memuriyet ile görevli oldukları unutulmamalıdır.
- Biz yetişkinler olarak ilgi bekliyoruz.
- Bu okullarda yetişkin insan olduğumuz unutuluyor.
- Çocuk gibi muamele görmemeliyiz.

- Gündüz öğrencilerine davranıldığı gibi bize de çocuk muamelesinin yapılmayarak, daha olgun davranılmasını, katı kuralların bir ölçüde hafifletilmesini istiyorum.
- Akşam okullarına gelip, okumak için günde 14-15 saat mesai yapan, ailesinden uzak, uykusuz kalan, fazla yorulan, zamanında parasızlıktan, ya da bulunduğu yerde okul olmadığı için okuyamayan bizlere kolaylık sağlanması kaçınılmaz olmalıdır.
- Akşam okullarında verilen öğretimi maalesef başarısız olarak nitelendireceğim. Bu olayı sadece gecikene kadar imkan sağladık, onları unutmadık havarisinden başka birşey olmadığını söyleyebilirim. İlersini düşünmüyorum. Saygılarımla.

Aşağıdaki ifadeler öğrenci-öğretmen öğrenci-yönetici ilişkilerini kapsamaktadır.

- Öğretmenler daha bilinçli olmalıdır.
- Okul müdürü daha anlayışlı olmalıdır.
- Okul idarecileri öğrenci sorunları ile yakından ilgilenmelidirler. Onların herbinin sorumluluk sahibi kişiler olduklarını düşünerek onur kırıcı davranışlardan sakınmalıdırlar.
- Okula gelen kişilerin yaş ve kişiliklerine önem verilmesi, ders notunun ve yöneticiliğin kötüye kullanılmaması gerekir.
- Öğrenci olmak güzel, okumak güzel, bazı öğretmenlerin samimi ifade ve davranışları güzel, ancak bazı öğretmen arkadaşların biz otuzunu aşmış kişilere iyi davranmalarına hasret kalmak yıkıyor bizi.

- Öğretmenler öğrenci arasında ayırım yapmamalıdır.
- Öğretmenler daha anlayışlı olmalıdır.
- Okul idaresi disiplin konusunda daha esnek olmalıdır.

BÖLÜM V

ÖZET YARGI VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırma özetlenmekte, yargı ve öneriler yer almaktadır.

ÖZET

Dünya'da "yaşam boyu eğitim" bağlamında, "örgün yetişkin eğitimi" programlarına verilen önem giderek artmakta, bu programlara katılan yetişkin öğrenci sayılarında da artışlar olmaktadır. Ancak yetişkinler bu tür programlara katılmada, devamı sürdürmede programı başarmada çeşitli sorunlarla karşılaşmaktadırlar. Bu nedenle, programlara kimlerin katıldıkları, niçin katıldıkları, katılma, devamı sürdürme ve başarmada ne tür sorunlarla karşılaştıkları vb. hususları inceleyen "katılma araştırmaları"na ihtiyaç duyulmakta; katılma olgusunu ele alan araştırmaların sayısından da belirgin bir artış gözlenmektedir.

Türkiye'de ilkin akşam ortaokulu ve liselerinde, sonraları akşam ticaret liseleri ve endüstri meslek liselerinde başlatılan örgün yetişkin eğitimi uygulamalarının uzun bir geçmişi vardır. Ancak, yetişkin nüfusun eğitim düzeyi çok düşük olmasına karşın, örgün yetişkin eğitimi programlarına devam eden öğrencilerin sayıları çok sınırlıdır, üstelik kayıt olanlar arasında, programı bitirmeden terk edenlerin oranı da yüksektir. Türkiye'de bu konuda yeterli sayıda araş-

tırma da yapılmamıştır. Araştırma bu ihtiyaçtan doğmuş ve örgün yetişkin eğitimi programlarına devam eden öğrencilerin kimler olduğu, onları bu programlara kaydolmaya güdüleyen bireysel amaçların neler olduğu, devamda ve öğrenmede ne gibi sorunlarla karşılaştıkları konularında geliştirilen sorulara cevap verilmesi amaçlanmıştır ve böyle bir araştırmanın, Türkiye'de "örgün yetişkin eğitimi" uygulamalarının geliştirilmesine katkıda bulunacağı umulmuştur.

Araştırma evreni Ankara Kurtuluş Akşam Ortaokulu, Gazi Akşam Lisesi ve Ayrancı Akşam Ticaret Lisesi'ne devam eden öğrencilerle sınırlanmıştır.

Araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Veriler, bu amaçla geliştirilen bir bilgi toplama aracı ile 1986-1987 öğretim yılında sözü edilen üç okula devam eden öğrencilerden elde edilmiştir. Araç, uygulama günü okulda bulunan tüm öğrencilere uygulanmış; ayrıca bir örneklem alınmamıştır. Geçerli kabul edilen anket sayısı 438 olup, bu sayı tüm öğrencilerin % 47'sini oluşturmaktadır. Araştırma bulguları aşağıda özetlenmektedir.

Akşam ortaokul ve liselerine kadınların katılımının oldukça düşük olduğu görülmektedir. Öte yandan programlara katılan kadınların yaklaşık % 80'i 18-27 yaş grubunda iken, bu oran erkeklerde % 50'nin altındadır. Kadınlarda evli olmayanların oranı (% 87 erkeklere oranla % 31) oldukça yüksektir. Bu durumun nedeni yaşlı ve evli kadınların ailedeki sorumluluklarının çok olması olabilir. Kuşkusuz bu konuda

kesin yargıya varabilmek için, ayrıntılı araştırma bulgularına ihtiyacımız vardır. Tüm grupta yaş bakımından en fazla yoğunlaşma 18-27 yaş grubundadır (% 53), bunu 28-37 yaş grubu izlemekte (% 43), 38-47 yaş grubunda katılım oldukça düşmekte (% 4) daha ileri yaşlarda ise öğrenci bulunmaktadır. Bu durum akşam ortaokul ve liselerinin orta yaş ve onun altındaki yetişkinlere hizmet vermekte olduğunu göstermektedir.

Akşam ortaokul ve liselere devam edenlerin büyük çoğunluğu bir devlet dairesinde (% 77) memur (% 81) olarak çalışanlardan oluşmaktadır.

Anne ve babaların eğitim düzeyi çoğunlukla ilkokul ve onun altındadır (sırası ile % 95 , % 88). Buradan akşam okulu öğrencilerinin genelde eğitim düzeyi düşük anne ve babaların çocukların olduğu sonucunu çıkarabiliriz.

Tüm grubun yaklaşık yarısının ilköğrenimi kırsal kesimde (bücak + köy) yaptığı görülmektedir. Ortaokul öğrencilerinde bu oran daha da artmaktadır (% 68). Erkeklerde ise kadınlara oranla ilköğrenimini kırsal kesimde bitirenlerin oranı daha yüksek olmaktadır (sırası ile % 44 ve % 16).

Akşam liseleri öğrencilerinin yaklaşık üçte birinin ortaokulu dışardan bitirme ve akşam ortaokulu gibi yetişkine özgü yollardan ortaokulu bitirerek bu okullara geldiği görülmektedir. Bu bizi, örgün yetişkin eğitimi programlarının herhangi bir nedenle normal okul çağında iken eğitimlerine devam edemeyenlere ikinci bir fırsat sağladığı sonucuna gö-

türmektedir.

Tüm grubun yaklaşık yarısı öğrenimine dokuz yıldan daha fazla ara vermiştir. Bu süre cinsiyete ve okul türüne göre farklılık göstermektedir. Kadınlar ve lise öğrencileri, erkekler ve ortaokul öğrencilerine oranla eğitimlerine daha az ara vermişlerdir. Kadınlarla ilgili bu durum daha önce belirtilen, ileri yaşlarda kadınların eğitime katılma oranının düşük olması ile bağlantılıdır. Ortaokul grubunda ise daha uzun süre öğrenime ara vermenin nedeni, eğitim düzeyi düşük olanların eğitim ihtiyaçlarını algılayabilmelerinin uzun süre olmasına bağlanabilir. Bu bulgular yetişkinler eğitim ihtiyaçlarının farkında olduklarında, kendilerine uygun fırsatlar sunulabilirse, bireysel açıdan bu fırsata ulaşma olanağı bulduklarında eğitime döndüklerini göstermektedir.

Tüm grubun yarısından fazlası, normal okul yaşında iken ortaokula/liseye gitmemiştir. Üçte birinden fazlası ise gitmiş fakat bitirmeden ayrılmıştır. Okuldan başarısız olarak ayrılmak zorunda kalanlar ise daha küçük bir grup oluşturmaktadır (% 6).

Öğrencilerin normal okul yaşında okula gitmemelerinin, okuldan ayrılmalarının, okulda başarısız olarak belgelenmelerinin birden fazla nedeni olduğu görülmektedir. Daha önce okula gitmemelerinin en önemli nedeni bir işte çalışma zorunluluğudur (% 53). Oturulan yerleşim yerinde ortaokul lise bulunmaması (% 21), daha önce okumanın gerekli olduğuna inanılmaması (% 17), ailenin okumaya karşı çıkması (% 11) diğer

nedenler arasındadır. Bu durum cinsiyete göre değişmekte, kadınlarda ailenin karşı çıkması nedeniyle okula gitmeyenlerin oranı yükselmektedir.

Normal okul yaşında, ortaokul ya da liseye devam ederken ayrılanların ayrılma nedeni, bir işte çalışma zorunluluğudur (% 43). Öğretmenlerin olumsuz tutum ve davranışları (% 23), evdeki çalışma imkanlarının yeterli olmaması (% 21), eğitimin gerekli olduğuna inanmama (% 16) diğer nedenlerdir.

Başarısız olarak belge alma nedenleri arasında en önemli oranı öğretmenlerin olumsuz tutum ve davranışları oluşturmakta (% 58), aileden okumak için yeterli desteği görmeme (% 42) ve evdeki çalışma imkanlarının yeterli olmaması (% 35) bunu izlemektedir.

Öğrenciler genelde kendilerini derslerde başarılı bulmaktadırlar.

Akşam Ortaokulu'na devam eden öğrenciler, bu okulu bitirmeden ayrılmayı düşünmemektedirler. Akşam Liselerine devam eden yetişkinler arasında ise ayrılmayı düşünenler çok küçük bir oran oluşturmaktadır (% 3).

Yetişkinlerin büyük çoğunluğu (Ortaokul'da % 92 ve Lise gruplarında % 77) devam ettikleri okuldan sonra da eğitimlerini devam ettirmeyi düşünmektedirler. Yükseköğrenime devam etmek isteği lise gruplarında (% 77) Ortaokul Grubu'na (% 60) oranla daha yüksektir. Açık Öğretim Fakültesi özellikle evliler, yaşça daha büyük olanlar, Akşam Ortaokul'unda okuyanlar

için devam etmek istenilen bir fakülte olarak öncelik kazanmaktadır.

Öğrencilerin büyük çoğunluğu (% 83) akşam okullarına herhangi birinin tavsiyesi olmadan kayıt olmuştur. Bu durum cinsiyete göre farklılaşmakta, kadınlarda ailenin tavsiyesi ile kayıt olma oranı (% 13) erkeklere göre (% 4) daha yüksek olmaktadır. Ayrıca kadınlarda arkadaşların tavsiyesi ile kayıt olan yokken, bu erkekler için söz konusu olabilmektedir (% 6).

Evli erkeklere oranla, evli kadınların daha çoğu, okula devam etmesi konusunda eşlerinden destek görmektedir. Bu eşleri karşı çıkan kadınların zaten okula gelmemesinin bir sonucu olabilir. Evli olmayanlarda, öğrencinin okula gitmesine karşı babanın tutumu cinsiyete göre farklılık göstermezken, bu konuda annelerin tutumu ile öğrencinin cinsiyeti arasında bağımlılık bulunmakta, kadın öğrencilerin annelerinin karşı çıkma oranı, erkek öğrencilerin annelerine göre daha yüksek olmaktadır.

Öğrencilerin yarısından çoğu okulun merkezi bir yerde bulunmasını istemektedir. Ankara'da Ulus ve Kızılay merkezi yer olarak kabul edilirse, üç akşam okulunun da merkezi bir yerde olmaması öğrencilerin okula gelmek için bir ya da iki taşıt aracına binmesini gerektirmektedir. Grubun sadece % 10'unun taşıt aracı kullanmadan okula gelebildiği görülmektedir. (yaklaşık % 40). Bu durumun eğitime katılanlar için caydırıcı bir etkisi olabileceği gibi, katılma potansiyeli olan yetiş-

kinlerin de eğitime katılmasını olumsuz yönde etkileyebileceğini söyleyebiliriz.

Akşam okulları programları gündüz okulları ile aynı programları uyguladıkları için, gündüz okullarının üç yıllık programı, akşam okulları için dört yıla yayılmaktadır. Ancak öğrencilerin % 90'ından fazlası dört yıllık okul süresini uzun bulmaktadırlar. Bu Ortaokul Grubu'nda % 99'a çıkmaktadır. Bu da katılmada önemli bir caydırıcı olabilir.

Öğrencilerin büyük çoğunluğu (% 80) yetişkine gereksiz olan derslerin okul süresini uzattığı konusunda birleşirken, bir grubu da (% 19) eğitimin sonucunu kısa zamanda görmek istediği için okul süresinin üç yıla indirilmesini istediğini belirtmektedir. Yetişkinlerin her iki tepkisi de beklentiye uygundur. Bir yandan yetişkinlerin bilgi ve yaşantı birikimleri ilgi ve ihtiyaçlarının farklı olması bazı dersleri onlar için gereksiz hale getirmektedir. Öte yandan yetişkinlerin katıldığı eğitim etkinliğinden kısa vadede yarar sağlamayı beklemele-ri'de doğaldır.

Yetişkinlerin akşam okullarına birden fazla nedenle kayıt oldukları görülmektedir. Sırası ile genel kültürü artırmak, daha üst düzeyde eğitime devam etmek, çalıştıkları işlerde daha iyi görev elde etmek, çalıştıkları işlerde derece kademe ilerlemesi sağlamak, tüm grup içinde en büyük oranları oluştururken; ev ya da iş yaşamının sıkıcılığından uzaklaşmak, okuldan mezun olarak iş bulmak en küçük oranları oluşturmaktadır.

Katılma amaçları mesleki, sosyal ve eğitsel olarak gruplandırıldığı zaman, mesleki ve eğitsel amaçların yetişkinleri sosyal amaçlardan daha çok eğitime katılmaya güdülediği görülmektedir. Amaçlar ile cinsiyet arasında anlamlı düzeyde bağımlılık görülmemekte, ancak erkeklerde mesleki ve sosyal amaçların oranında kadınlara göre yükselme; kadınlarda ise eğitsel amaçların oranında erkeklere göre yükselme göze çarpmaktadır. Kayıt olma amacı ile yaş arasında anlamlı düzeyde bağımlılık görülmektedir. Mesleki ve sosyal amaçların oranı yaşın artışına bağlı olarak artarken, eğitsel amaçların oranında yaşın artışına bağlı bir azalma söz konusu olmaktadır. Amaçlar gruplanmadan tek başına ele alındığında bu genel görünüm değişmekte; mesleki amaçlar içinde iş bulma amacı gereçleri daha çok etkilerken, eğitsel amaçlar içinde genel kültürü artırma amacının oranında yaşın artışına bağlı bir artış gözlenmektedir.

Kayıt olma amacı ile medeni durum arasında anlamlı düzeyde bir bağımlılık bulunmakta; eğitsel amaçlar evli olmayanları, sosyal ve mesleki amaçlar da evli olanları daha çok etkilemektedir. Kayıt olma amacı ile okul türü arasında anlamlı düzeyde bağımlılık bulunmakta, ancak maddeler tek tek ele alındığında yüzde oranlarına göre farklılıklar görülmektedir. Genel kültürümü artırmak ve toplumda saygınlık kazanmak amaçları oran olarak ortaokul grubunda lise grubuna göre yükselmektedir.

Yetişkinlerin yarısından fazlası kayıt olma amacının gerçekleşebileceğini, üçte birine yakını da amacının gerçekleşip gerçekleşmeyeceğini bilmediğini belirtmekte, amacının gerçekleşmeyeceği kanısında olanlar daha küçük bir grup oluştur-

maktadır. Hangi amaçların gerçekleştirilebileceği konusundaki en yüksek oranları, daha önce yarım kalan eğitimini tamamlamak (% 86), okumak öğrenmek zevkimi tatmin etmek (% 84), yakınlarının eğitimine yardımcı olmak (% 75), genel kültürümü artırmak (% 72) amaçlarında gözlenirken; gerçekleştirilemeyeceği konusunda en yüksek oranı, etrafımda okumaya devam eden kişilere uyum sağlamak (% 11) amacıyla; gerçekleştirip gerçekleştirilemeyeceği konusunda en yüksek oranları ise toplumda saygınlık kazanmak (% 43) çalıştığı işte derece kademe ilerlemesi sağlamak (% 42), bu okuldan mezun olarak iş bulmak (% 41) amaçlarında gözlenmektedir.

Genelde öğretmenlerin kendilerine yönelik tutum ve davranışları ile ilgili olarak öğrencilerin olumsuz algıları değişik durumlarda % 13 ile % 35 arasında değişmekte ve öğrenciler çoğunlukla öğretmenlerin davranışlarından memnun görünmektedirler. Yüksek olmasa da bu oranlar ve öğrencilerin bilgi toplama aracının sonunda yer alan açık uçlu soruya verdikleri cevaplar akşam okullarında görevli öğretmenlerin yetişkin öğrenciye davranışlarında bazı sorunların olduğunu da göstermektedir. Yetişkin eğitiminde görevli olan öğretmenlerin, çocuk ve gençlerin eğitiminde görevli olanlardan farklı tutum ve davranışlara sahip olması beklenir. Yetişkinin kişiliğinin gelişmiş olması, toplumdaki öğrencilik rolünün ikinci planda olması gibi nedenler eğitimde ısrarlı olmaması sonucunu doğurmaktadır. Bundan dolayı yetişkin öğrencilerin öğretmenlerin tutum ve davranışlarından hoşnut olmaması, onların eğitime devam et-

memesi sonucunu doğurabilmektedir.

Öğrencilerin yarısından çoğu yaşlarının normal okul çağı öğrencilerine göre büyük olmasının öğrenmelerini güçleştirdiğini belirtmektedirler. Bu sonuç bu konuda yapılmış araştırma bulguları ile de tutarlıdır.

Tüm grubun yarısından çoğu, okula ara vermiş olmalarının ve günlük yaşamda yüklenmiş oldukları sorumlulukların zihni meşgul etmesinin öğrenmeyi güçleştirdiği görüşündedir.

Ders kitaplarını anlamada güçlük çektiklerini belirtenler tüm öğrencilerin yarısından çoğunu oluşturmaktadır.

Öğrencilerin yarısından çoğu evde ders çalışmaya çok zaman ayırmaları gerektiğini belirtmektedirler. Bu yetişkin eğitimi açısından olumsuz bir durumdur. Bu programların asıl işi okula gitmek olmayan yetişkinlere okulda geçirdiği saatler dışında da görev yüklendiğini göstermektedir.

Tüm grubun yarısından çoğu okul giderlerini karşılamada güçlük çektiklerini belirtmişlerdir. Bu durum yaşça daha büyük olanlarda ve evli olanlarda daha da artmaktadır.

Öğrencilerin yarısından çoğu okulun araç ve gereçlerinden büyük çoğunluğu da (% 81) laboratuvar, kütüphane, işlik vb. yerlerden akşam okulu öğrencilerinin yararlandırılmadığını belirtmektedir. Bu durum Ticaret Lisesinde farklılaşmakta, yararlandırıldığını belirtenlerin oranı daha yüksek olmaktadır. Bu bulgular, yetişkin eğitimi kurumları çocuk ve gençlerle aynı kurumla-

rı paylaştıkları zaman, yetişkinlerin ihmale uğradığı yönünde literatürde yer alan görüşlerle tutarlı görünmektedir.

Öğrenciler arasında akşam okuluna devam etmekten dolayı yaşamlarında meydana gelen bazı aksaklıkların okuldan ayrılmaya neden olabileceğini belirten bir grup bulunmaktadır. Bunların oranı değişik durumlarda % 7 ile % 21 arasında değişmektedir. Bu grubu ayırma potansiyeli taşıyan grup olarak niteleyebiliriz. Akşam okuluna devam etmenin bireyin yaşamında kimi aksaklıklara neden olmasının, katılanların okuldan ayrılmasına neden olabileceği gibi eğitime katılma potansiyeli olanlar için de katılmayı caydırıcı bir etkiye sahip olabileceğini söyleyebiliriz.

Devam eden öğrencilere göre bireysel ve ailevi nedenler, ayrılma nedenleri arasında en yüksek orana sahiptir (% 59). Bunu sırası ile dört yıllık okul süresinin uzunluğu (% 52) ve çalışılan işyerinden kaynaklanan sorunlar (% 43) izlemektedir. Öğretmenlerin olumsuz tutum ve davranışları ve okul disiplininin ve kurallarından hoşlanmama, oranları düşük olsa da (sırası ile % 14 ve % 12) ayrılma nedeni olabilmektedir.

Kadınlar çoğunlukla zihnen, erkekler ise bedenen yorucu işlerde çalıştıklarını belirtmektedirler. Öğrencilerin büyük çoğunluğu (% 60) işyerlerinde ders çalışmaya olanak bulamadıklarını belirtmektedirler. Akşam okullarında edindikleri bilgilerin işlerini daha iyi yapmalarına yardımcı olmadığını söyleyenler grubun yarısına yaklaşmaktadır. Bu durum okullara göre farklılık göstermekte, Ortaokul'da okulda edindiği bilgilerin işlerini

daha iyi yapmalarına yardımcı olduğunu söyleyenlerin oranı artarken, Akşam Lisesi'nde bu oran düşmekte; mesleki bir nitelik taşımaya rağmen Ticaret Lisesi'nde en düşük olmaktadır, grubun üçte birine yaklaşmaktadır. Öğrencilerin büyük çoğunluğu bir işte çalışmaktan dolayı yorgun olmalarının derse dikkatlerini azalttığını belirtmektedirler.

Akşam ortaokulu'na devam eden öğrencilerin büyük çoğunluğu, ihtiyaçlarını ve beklentilerini göz önünde tuttuklarında, müzik ve resim derslerini gereksiz görmektedir. Daha küçük bir grup ise Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersini gereksiz görmektedir. Akşam Ticaret Lisesi'nde yüzde oranına göre gereksiz görülen dersler listesinin başında Sağlık Bilgisi dersi bulunmakta, bunları sırası ile Milli Güvenlik, Fizik, Kimya, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, Tarih, Coğrafya, Turizm, Pazarlama ve İstatistik dersleri izlemektedir. Akşam Lisesi'nde Sağlık Bilgisi dersi listenin başında bulunmakta, bunu sırası ile Turizm, Milli Güvenlik, Biyoloji, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, Psikoloji, Sanat Tarihi, Kimya, Yabancı Dil ve Fizik dersleri izlemektedir.

Akşam ortaokulu'na devam eden öğrencilerin yaklaşık yarısı Yabancı Dil dersini öğrenmede güçlük çekmekte; bunu sırası ile daha küçük oranlarda Matematik, Milli Tarih ve Türkçe dersleri izlemektedir. Akşam Ticaret Lisesi'nde grubun yarısına yakını Matematik derslerini öğrenmede güçlük çektiğini belirtmekte, bunu sırası ile az olan oranlarda Fizik, Yabancı Dil, Kimya, Muhasebe, Tarih ve İstatistik dersleri izlemektedir.

Akşam Lisesi'nde yine öğrenmede güçlük çekilen dersler listesinin başında Matematik bulunmakta, bunu daha az oranlarda sırası ile Kimya, Fizik, Yabancı Dil, Biyoloji ve Türk Dili ve Edebiyatı dersi izlemektedir.

Akşam Ortaokulu'na devam eden öğrencilerin daha önce edindikleri bilgi ve tecrübelerini kullanabildikleri dersler listesinin başında sırası ile Türkçe, Fen Bilgisi, Matematik dersleri yer almakta, bunu sırası ile daha az oranlarda Vatan-
daşlık Bilgisi, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, Coğrafya ve Tarih dersleri izlemektedir. Akşam Ticaret Lisesi'nde Muhasebe dersi en çok kişinin bilgi ve tecrübelerini kullandıkları ders olmakta, bunu daha az oranlarda sırası ile Pazarlama, Edebiyat, Coğrafya, Tarih, Daktilo, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, Matematik, Sağlık Bilgisi, Ekonomi ve Hukuk dersleri izlemektedir. Akşam Lisesi'nde ise Türk Dili ve Edebiyatı dersi grubun yarısından fazlasının bilgi ve tecrübelerini kullandıkları ders olmakta bunu sırası ile daha az oranlarda Coğrafya, Tarih, Sağlık Bilgisi, İnkılap Tarihi, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, Matematik, Biyoloji, Psikoloji, Yabancı Dil, Fizik ve Kimya dersleri izlemektedir.

Akşam okullarına devam eden öğrencilerin çok değişik ilgi alanları bulunmaktadır. Her üç okulda da öğrencilerin programda bulunmayan fakat konulmasını istedikleri derslerin başında bilgisayar programcılığı bulunmaktadır. Akşam Ortaokulu ve Akşam Lisesi'nde (genel) mesleki derslere yönelik bir istek eğilimi söz konusu olmaktadır. Güncel sorunlar, genel kültür konu-

ları, aile planlaması, çeşitli sanat dalları ve sporla ilgili konular her üç okulda da öğrencilerin ilgi duyduğu diğer konulardır.

Tüm grup içinde en çok paylaşılan öneri akşam okullarının üç yıla indirilmesidir (% 80). Bunu sırası ile daha az oranlarda devamsızlık süresinin uzatılması, akşam meslek okullarının açılması, akşam okulu öğrencilerinin belirli dönemlerde işyerinden izinli sayılmalarının sağlanması, bazı derslerden muaf tutulmaları, kılık-kıyafet konusunda daha serbest davranılması, öğretmenlerin yetişkin öğrencilerin eğitimi konusunda bilgilendirilmesi, programa seçmeli dersler konulması izlemektedir. Öneriler okul türüne göre bir miktar farklılaşmakta, akşam okullarının üç yıla indirilmesi önerisini benimseyenlerin Ortaokul'da yüzde oranı (% 95) yükselirken, devamsızlık süresinin uzatılması önerisini benimseyenlerin oranı özellikle Genel Lise'de (% 67) yüksek olmaktadır.

YARGI

Bu araştırmanın bulguları akşam ortaokul ve liselerine devam eden öğrencilerin farklı amaçlara sahip olduğunu; programa katılmada, öğrenmede, öğretmenlerle ilişkilerinde ve ders programları ile ilgili olarak bazı sorunlarla karşılaştıklarını ortaya koymaktadır. Bu durum akşam ortaokul ve liselerinin yeniden düzenlenmesine ihtiyaç olduğunu göstermektedir.

ÖNERİLER

İlerde Yapılacak Araştırmalar İçin Öneriler:

1. Geniş kapsamlı araştırmalarla, potansiyel hedef kitlenin, örgün yetişkin eğitimi programlarına katılmama nedenleri ve katılma engelleri ile, programa kayıt olup da bitirmeden terkedenlerin terketme nedenleri saptanmalıdır.

2. Akşam okulları müfredat programlarının yetişkinlerin ilgi ve ihtiyaçları doğrultusunda düzenlenmesi için "araştırma-geliştirme" türü çalışmalara ihtiyaç vardır.

Uygulama İle İlgili Öneriler:

1. Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı'nca akşam ortaokulu ve liselerinin birer yetişkin eğitimi kurumları olduğu kabul edilmelidir.

2. Eğitim programlarının farklı ilgi gruplarının ihtiyaç ve beklentileri doğrultusunda geliştirilmesi ve çok amaçlı bir yapıya kavuşturulması sağlanmalıdır.

3. Akşam okullarına, programa kayıt olupta, herhangi bir nedenle ayrılmak zorunda kalanların, koşulları uygun olduğu, ihtiyaç duyduğu anda programa yeniden dönüşünü sağlayabilecek dönüşlü bir yapı kazandırılması sağlanmalıdır.

4. Akşam okullarında öğrenci akışını düzenleyen kurallara, her öğrencinin kendi hızında ilerlemesine olanak verecek bir esneklik kazandırılmalıdır.

5. Öğrencilerin bilgi ve yaşantı birikimleri göz önünde bulundurularak ders programları hafifletilmeli, ayrıca öğrencilerin daha önce kazandıkları bilgi ve tecrübeleri değerlendirilip, kredilendirilmelidir.

6. Öğrencilerin akşam okuluna gelmeden önce öğrenimlerine uzun süre verdikleri dikkate alınarak, eğitime hazır bulunma düzeyleri tesbit edilmeli, ihtiyacı olanlara bu eksikliklerini giderici destek programlar uygulanmalıdır.

7. Öğretmenlerin, okul yöneticilerinin ve okulda görevli personelin yetişkin eğitimi konusunda hizmet-içi eğitimden geçirilmeleri sağlanmalıdır.

8. Akşam ortaokul ve liseleri, öğrencilerin ulaşım güçlükleri ve ekonomik sorunları göz önünde tutularak, merkezi yerlerden başlayarak sayılarının artırılması planlanmalıdır.

9. Yetişkin öğrencilerin, ekonomik güçlükleri göz önünde tutularak, öğrenci pasosu gibi öğrencilik haklarından yararlandırılmaları sağlanmalıdır.

10. Akşam okullarının sadece dershanelerinin değil, araç-gereç, labaratuvar gibi olanakların da, gündüz öğrencilerinin yararlandığı oran da akşam öğrencilerine sunulması sağlanmalıdır.

11- Çalışan akşam okulu öğrencilerine, belli şartlar yerine getirildiği ve sürdürüldüğü takdirde "ücretli eğitim

izni" verilebilmesi çareleri aranmalıdır.

12. Yetişkinlerin devamına olanak sağlamak için, bazı dallarda üniversitelerde akşam programları da düzenlenmesi sağlanmalıdır.

13. Akşam okullarında bazı sosyal faaliyetlere de yer verilmesi sağlanmalıdır. Eşlerin de katılabileceği toplantılar yararlı olabilir.

14. Okullarca potansiyel hedef kitlenin programa kayıt olmasını özendirmek için tanıtım faaliyetleri yapılmalıdır.

EK-I

ÖRGÜN YETİŞKİN EĞİTİMİ KURUMLARI ÖĞRENCİ ANKETİ

Değerli Öğrenci,

Bu anket Akşam Okulları öğrencilerinin bu okullara kayıt olma nedenlerini ve devam ederken karşılaştıkları sorunları ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır.

Cevaplarınızın herhangi bir kurum ya da kişiye açıklanmayacağı konusunda bana güvenmenizi ve bu nedenle samimi cevaplar vermenizi bekliyorum.

Lütfen her bir soru ve seçeneği dikkatle okuyunuz ve kendi durumunuza uygun bir şekilde işaretleyiniz.

Anketlerin üstüne isim yazmanız gerekmemektedir.

Katkılarınız için teşekkür eder, saygılar sunarım.

Meral Tekin

A.Ü.Eğitim Bilimleri Fakültesi

Araştırma Görevlisi ve Doktora Öğrencisi

1. Cinsiyetiniz? 1. () Kadın 2. () Erkek
2. Sınıfınız? 1.() 1.Sınıf 2.() 2.Sınıf 3.() 3.Sınıf
3. Yaşınız?
1. () 18-27
2. () 28-37
3. () 38-47
4. () 48 ve daha fazla
4. Medeni durumunuz?
1. () Evli 2. () Bekar 3. () Dul ya da boşanmış
5. Çalışma durumunuz?
1. () İşsiz
2. () Bir Devlet dairesinde sürekli çalışıyorum.
3. () Özel bir iş yerinde sürekli çalışıyorum.
4. () Kendime ya da aileme ait bir iş yerinde sürekli çalışıyorum.
5. () Sürekli bir işim yok iş buldukça çalışıyorum.
6. Sürekli bir işte çalışıyorsanız işiniz?
1. () Memur
2. () İşçi
3. () Başka (BELİRTİNİZ)
7. Anne ve babanızın eğitim durumunu belirtiniz Anne Baba
1. () Okuma-yazması yok () ()
2. () Sadece okur-yazar () ()
3. () İlkokul mezunu fakat okur-yazar değil () ()

	<u>Anne-</u>	<u>Baba</u>
4. () İlkokul mezunu	()	()
5. () Ortaokul mezunu	()	()
6. () Lise mezunu	()	()
7. () Yüksek okul mezunu	()	()

ORTAOKUL GRUBU

8. İlkokulu hangi tür yerleşim yerinde bitirdiniz?
1. () Köy
 2. () Bucak
 3. () İl ya da ilçe merkezi
 4. () Büyük şehir (Ankara, İstanbul, İzmir)
9. İlkokulu dışardan mı bitirdiniz? 1. () Evet 2. () Hayır
10. İlkokulu bitirdiğinizden akşam okuluna kayıt oluncaya kadar kaç yıl geçti?
1. () 1-4 yıl
 2. () 5-8 yıl
 3. () 9-12 yıl
 4. () 13-16 yıl
 5. () 17 ve daha fazla
11. Akşam Ortaokuluna gelmeden önce hiç ortaokula devam ettiniz mi?
1. () Daha önce ortaokula hiç gitmedim.
 2. () Ortaokula devam ettim ancak bitirmeden ayrıldım.
(13.SORUYA GEÇİNİZ)
 3. () Ortaokula devam ettim, belgelenerek ayrıldım.
(14.SORUYA GEÇİNİZ)

12. (ÖNCEKİ SORUDA ORTAOKULA HİÇ GİTMEDİM SEÇENEĞİNİ İŞARETLEYENLER CEVAPLAYACAK) Daha önce ortaokula gitmemenizin nedeni ne idi? (BİRDEN FAZLA SEÇENEK İŞARETLENEBİLİR)

1. () Ailem okumama karşı çıktı.
2. () Hayatımı kazanmak için çalışmak zorunda kaldım.
3. () Daha önce okumanın gerekli olduğuna inanmıyordum.
4. () Bulduğum yerleşim yerinde ortaokul yoktu.
5. () Başarılı bir öğrenci olmadığım için cesaret edemedim.
6. () İlkokulu dışardan yeni bitirdim.
7. () Başka (BELİRTİNİZ)

13. (11.SORUDA ORTAOKULA DEVAM ETTİM ANCAK BİTİRMEYEN AYRILDIM SEÇENEĞİNİ İŞARETLEYENLER CEVAPLAYACAK) Bugünkü görüşünüze göre okulu terk etmenizin nedeni ne idi? (BİRDEN FAZLA SEÇENEK İŞARETLENEBİLİR)

1. () Evdeki çalışma imkanlarım yeterli değildi.
2. () Hayatımı kazanmak için çalışmak zorunda kaldım.
3. () Dersleri anlamada güçlük çektim.
4. () Ailem okumamı istemedi.
5. () Dersler ilgimi çekmedi.
6. () O zamanlar eğitimin gerekli olduğuna inanmıyordum.
7. () Eğlence ve oyun için ayırdığım zamandan fedakarlık edemedim.
8. () Okul disiplininden ve kurallarından hoşlanmadım.
9. () Öğretmenlerin olumsuz tutum ve davranışları neden oldu.

14. (11.SORUDA ORTAOKULA DEVAM ETTİM BELGELENEREK AYRILDIM SEÇENEĞİNİ İŞARETLEYENLER CEVAPLAYACAK) Bu günkü görüşünüze göre belgelenmenizin nedeni ne idi?(BİR DEN FAZLA SEÇENEK İŞARETLENEBİLİR)

1. () Evdeki çalışma imkanlarım yeterli değildi.
2. () Dersleri anlamada güçlük çektim.
3. () Ailemden okumak için yeterli desteği görmedim.
4. () Dersler ilgimi çekmedi.
5. () Öğretmenlerin olumsuz tutum ve davranışları neden oldu.
6. () Eğitimin gerekli olduğuna inanmadığım için yeterli çalışmadım.
7. () Eğlence ve oyun için ayırdığım zamandan fedakarlık edemedim.
8. () Başka (BELİRTİNİZ)

LİSE GRUBU

8. İlkokulu ve ortaokulu hangi tür yerleşim yerinde bitirdiniz?

	<u>İlkokul</u>	<u>Ortaokul</u>
1. Köy	()	()
2. Bucak	()	()
3. İl ya da ilçe merkezi	()	()
4. Büyük şehir	()	()

9. Ortaokulu nasıl bitirdiniz? 1. () Dışardan 2. () Gündüz

3. () Akşam

10. Ortaokulu bitirdiğinizden akşam lisesine kayıt oluncaya kadar kaç yıl geçti?
1. () 1-4 yıl
 2. () 5-8 yıl
 3. () 9-12 yıl
 4. () 12-16 yıl
 5. () 17 ve daha fazla
11. Akşam lisesine gelmeden önce hiç liseye devam ettiniz mi?
1. () Daha önce liseye hiç gitmedim.
 2. () Liseye devam ettim bitirmeden ayrıldım. (13.SORUYA GEÇİNİZ)
 3. () Liseye devam ettim, belgelenerek ayrıldım. (14.SORUYA GEÇİNİZ)
12. (ÖNCEKİ SORUDA LİSEYE HİÇ GİTMEDİM SEÇENEĞİNİ İŞARETLEYENLER CEVAPLAYACAK) Daha önce liseye gitmemenizin nedeni ne idi? (BİRDEN FAZLA SEÇENEK İŞARETLENEBİLİR)
1. () Ailem-okumama karşı çıktı.
 2. () Hayatımı kazanmak için çalışmak zorunda kaldım.
 3. () Daha önce okumanın gerekli olduğuna inanmıyordum.
 4. () Bulduğum yerleşim yerinde lise yoktu.
 5. () Başarılı bir öğrenci olmadığım için cesaret edemedim.
 6. () Ortaokulu dışardan yeni bitirdim.
 7. () Başka (BELİRTİNİZ)

13. (11.SORUDA LİSEYE DEVAM ETTİM,BİTİRMEYEN AYRILDIM SEÇENEĞİNİ İŞARETLEYENLER CEVAPLAYACAK) Bugünkü görüşünüze göre okulu terk etmenizden nedeni ne idi? (BİR DEN FAZLA SEÇENEK İŞARETLENEBİLİR)

1. () Evdeki çalışma imkanlarım yeterli değildi.
2. () Hayatımı kazanmak için çalışmak zorunda kaldım.
3. () Dersleri anlamada güçlük çektim.
4. () Ailem okumamı istemedi.
5. () Dersler ilgimi çekmedi.
6. () O zamanlar eğitimin gerekli olduğuna inanmıyordum.
7. () Eğlence ve oyun için ayırdığım zamandan fedakarlık edemedim.
8. () Okul kurallarından ve disiplininden hoşlanmadım.
9. () Öğretmenlerin olumsuz tutum ve davranışları nedeni oldu.

14. (11.SORUDA LİSEYE DEVAM ETTİM BELGELENEREK AYRILDIM SEÇENEĞİNİ İŞARETLEYENLER CEVAPLAYACAK) Bugünkü görüşünüze göre belgelenmenizden nedeni ne idi? (BİR DEN FAZLA SEÇENEK İŞARETLENEBİLİR)

1. () Evdeki çalışma imkanlarım yeterli değildi.
2. () Dersleri anlamada güçlük çektim.
3. () Ailemden okumak için yeterli desteği görmedim.
4. () Dersler ilgimi çekmedi.
5. () Öğretmenlerin olumsuz tutum ve davranışları nedeni oldu.
6. () Eğitimin gerekli olduğuna inanmadığım için yeterli çalışmadım.

7. () Eğlence ve oyun için ayırdığım zamandan fedakarlık edemedim.
8. () Başka (BELİRTİNİZ)
15. Kendinizi genel olarak akşam okulundaki derslerde ne derece başarılı buluyorsunuz?
1. () Başarısızım.
2. () Orta derecede başarılıyım.
3. () Başarılıyım.
16. Mevcut şartlarınızı ve başarınızı göz önünde bulundurduğunuzda başladığınız bu eğitimi nereye kadar devam ettirmeyi düşünüyorsunuz?
1. () Bu okulu bitirmeden ayrılmayı düşünüyorum.
2. () Liseyi bitirmeyi düşünüyorum.
3. () Açık öğretim fakültesini bitirmeyi düşünüyorum.
4. () Diğer fakültelerden birini bitirmeyi düşünüyorum.
17. Bu okula kayıt olmanızı kim tavsiye etti?
1. () Kendim karar verdim.
2. () Ailem (Eş, anne, baba)
3. () Arkadaşlarım.
4. () İşyeri yöneticilerim.
5. () Başka (BELİRTİNİZ)
18. (EVLİ İSENİZ) Eşiniz okula gitmenizi nasıl karşılıyor?
1. () Karşı çıkıyor.
2. () İlgilenmiyor, karışmıyor.
3. () Destekliyor.

19. (EVLİ DEĞİLSENİZ) Anne ve babanız okula gitmenizi nasıl karşılıyor?

	<u>Anne</u>	<u>Baba</u>
1. Karşı çıkıyor	()	()
2. İlgilenmiyor, karışmıyor	()	()
3. Destekliyor	()	()

20. Evinizi ve işyerinizi göz önünde bulundurduğunuzda okulun nerede bulunmasını istersiniz?

1. () Merkezi bir yerde bulunmasını isterim.
2. () Oturduğum eve yakın bir yerde olmasını isterim.
3. () Okulun nerede olduğu önemli değil.

21. (BİR İŞTE ÇALIŞIYORSANIZ İŞTEN OKULA ÇALIŞMIYORSANIZ EVDEN OKULA). Nasıl geliyorsunuz?

1. () Yaya
2. () Kendi vasıtamla.
3. () Tek vasıta ile.
4. () Çift vasıta ile
5. () Başka (BELİRTİNİZ)

22. Ders başlama ve bitiş saatleri sizin için uygun mu?

1. () Dersler daha erken başlamalı.
2. () Dersler daha geç başlamalı.
3. () Şimdiki ders saatleri uygun.

23. Size göre 4 yıllık okul süresi uygun mu?

1. () Uygundur.
2. () Üç seneye indirilmelidir.

24. (3 SENEYE İNDİRİLMELİ DİYORSANIZ) Neden?

1. () Eğitimin sonucunu kısa zamanda görmek istiyoruz.
2. () Biz yetişkinlere gerekli olmayan bazı dersler okul süresini uzatmaktadır.
3. () Başka (BELİRTİNİZ)

25. Niçin bu okula kayıt oldunuz? (BİR DEN FAZLA İŞARETLENEBİLİR)

1. () Bu okuldan mezun olarak bir iş bulmak.
2. () Çalıştığım işte derece, kademe ilerlemesi sağlamak.
3. () Çalıştığım işte daha iyi bir görev elde etmek. (şef, amir gibi)
4. () İşteki becerilerimi geliştirmek.
5. () Toplumda saygınlık kazanmak.
6. () Yeni arkadaşlar edinmek.
7. () Genel kültürümü artırmak.
8. () Daha önce yarım kalan eğitimimi tamamlamak.
9. () Etrafımda okumaya devam eden kişilere uyum sağlamak, onlardan geri kalmamak.
10. () Yakınlarımla eğitimime yardımcı olmak.
11. () Ev ya da iş yaşamının sıkıcılığından bir süre uzaklaşmak.
12. () Daha üst düzeyde eğitime devam etmek. (liseye, üniversiteye)
13. () Okumak öğrenmek zevkimi tatmin etmek,
14. () Başka (BELİRTİNİZ)

26. Bu okula kayıt olmanızda yukarıda sayılan amaçlardan sizin için en önemli olanı hangisi idi? (TEK SEÇENEK-SADECE YUKARDA VERİLEN NUMARAYI YAZINIZ)

.....

27. Bu amaç sizce gerçekleşti mi? Ya da ileride gerçekleşebileceğini sanıyor musunuz?

1. () Evet 2. () Hayır 3. () Bilmiyorum

28. Yaşınızın normal okul çağı öğrencilerine göre büyük olması öğrenmenizi güçleştiriyor mu?

1. () Evet 2. () Hayır

29. Daha önce okula ara vermiş olmanız öğrenmenizi güçleştiriyor mu?

1. () Evet 2. () Hayır

30. Günlük yaşamda yüklendiğiniz sorumlulukların zihninizi meşgul etmesi öğrenmenizde güçlük yaratıyor mu ?

1. () Evet 2. () Hayır

31. Ders kitaplarını anlamakta güçlük çekiyor musunuz?

1. () Evet 2. () Hayır

32. Okul giderlerini karşılamakta güçlük çekiyor musunuz?

1. () Evet 2. () Hayır

33. Evde ders çalışmaya çok zaman ayırmanız gerekiyor mu?

1. () Evet 2. () Hayır

34. Öğretmenler genelde derslerle ilgili sorunlarınızı rahatlıkla anlatmanıza izin veriyorlar mı?

1. () Evet 2. () Hayır

35. Genelde öğretmenler size özel sorunlarınızı açıklamanıza izin veriyorlar mı?

1. () Evet 2. () Hayır

36. Öğretmenler size yetişkin olduğunuzun bilincinde olarak davranıyorlar mı?

1. () Evet 2. () Hayır

37. Öğretmenler sizi genelde kırık notla tehdit ediyorlar mı?

1. () Evet 2. () Hayır

38. Öğretmenler genelde ders içinde kendi bilgilerinizi, tecrübelerinizi açıklamanıza izin veriyorlar mı?

1. () Evet 2. () Hayır

39. Okulunuzda okul araç ve gereçlerinden akşam okulu öğrencileri yararlandırılıyor mu?

1. () Evet 2. () Hayır

40. Okulunuzda laboratuvar, kütüphane, işlik gibi yerlerden akşam okulu öğrencileri olarak yararlanabiliyor musunuz?

1. () Evet 2. () Hayır

41. Okula devam etmekten dolayı yakınlarınıza yeterince zaman ayıramamanız sizin ilerde okuldan ayrılmanıza neden olabilir mi?

1. () Evet 2. () Hayır

42. Okula devam etmekten dolayı eğlenme, televizyon seyretme, vb. sosyal faaliyetlere yeterince zaman ayıramamanız sizin ilerde okuldan ayrılmanıza neden olabilir mi?

1. () Evet 2. () Hayır

43. Okula devam etmekten dolayı uykusuzluk, yorgunluk, beslenmede aksama gibi durumlar sizin ilerde okuldan ayrılmanıza neden olabilir mi?

1. () Evet 2. () Hayır

(BİR İŞTE ÇALIŞMIYORSANIZ 52. SORUYA GEÇİNİZ)

44. Çalıştığınız iş bedenen yorucu bir iş midir?

1. () Evet 2. () Hayır

45. Çalıştığınız iş zihnen yorucu bir iş midir?

1. () Evet 2. () Hayır

46. Çalıştığınız işyerinde ders çalışmanıza izin veriliyor mu ya da ders çalışmaya olanak bulabiliyor musunuz?

1. () Evet 2. () Hayır

47. Okulda edindiğiniz bilgiler işinizi daha iyi yapmanıza yardımcı oluyor mu?

1. () Evet 2. () Hayır

48. Okula vaktinde yetişmekte güçlük çekiyor musunuz?

1. () Evet 2. () Hayır

49. İşyeriniz sınav, okula yetişme gibi izin almanız gereken durumlarda kolaylık gösteriyor mu ya da işyerinizden kolaylıkla ayrılabiliyor musunuz?

1. () Evet 2. () Hayır

50. Bir işte çalışmaktan dolayı yorgun olmanız derse dikkatini-
zi azaltıyor mu?

1. () Evet 2. () Hayır

51. Bazı arkadaşlarınızın okula başladıktan hemen sonra ya da devam ettikten bir süre sonra okuldan ayrıldıkları görülmektedir. Sizce arkadaşlarınızın okuldan ayrılmasına aşağıdaki-
lerden hangileri neden olmuştur? (BİRDEN FAZLA İŞARETLENEBİLİR)

1. () Bireysel ve ailevi nedenler (BİRDEN FAZLA İŞARETLENEBİLİR).
2. () Öğretmenlerin olumsuz tutum ve davranışları.
3. () Çalışılan işlerinden kaynaklanan sorunlar.
4. () Okul kurallarından ve disiplininden hoşlanmama.
5. () Dersleri anlamada, öğrenmede güçlük.
6. () Okul giderlerini karşılayamama.
7. () 4 yıllık okul süresini uzun bulma.
8. () Başka (BELİRTİNİZ)

52. Bu okula kayıt olma nedenlerinizi, okuldan beklediklerinizi göz önünde bulundurduğunuzda hangi dersleri gereksiz görüyorsunuz?

.....

53. Hangi dersleri anlamada güçlük çekiyorsunuz?

.....

54. Hayatta edindiğiniz tecrübeleri ve bilgileri en çok hangi derslerde kullanabiliyorsunuz?

.....

55. Gereksiz gördüğünüz dersler programdan kaldırılacak olsa yerine bu okulda okutulmayan ne gibi dersler konulmasını istersiniz?

.....

56. Size göre akşam okullarının yeniden düzenlenmesi ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangileri uygundur? (BİR DEN FAZLA SEÇENEK İŞARETLEYEBİLİRSİNİZ)

1. () Devansızlık süresi uzatılmalıdır.
2. () Akşam okulu öğrencilerinin belirli dönemlerde işyerinden izinli sayılmaları yasal olarak sağlanmalıdır.
3. () Öğrencilerin alacakları bazı ortak dersler dışında kendi ilgi ve ihtiyaçlarına göre farklı dersler almaları sağlanmalıdır.
4. () Öğrencilerin hayat tecrübeleri ve daha önce edinmiş olduğu bilgiler göz önünde tutularak bazı derslerden muaf tutulmaları sağlanmalıdır.
5. () Öğretmenlerin yetişkin öğrencilerin eğitimi konusunda bilgilendirilmeleri sağlanmalıdır.
6. () Okul kıyafet kısıfeti konusunda daha serbest davranmalıdır.

7. () Okul süresi 3 yıla indirilmelidir.

8. () Akşam meslek okulları açılmalıdır.

9. () Başka (BELİRTİNİZ)

58. Bütün bu enket soruları dışında söylemek istediğiniz herhangi bir şey var mı?

.....
.....
.....
.....

KAYNAKÇA

- Ağın, Ali. "Yetişkinlerin Örgün Mesleki Eğitimi" Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, A.Ü.Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mayıs, 1985.
- Akkiraz, K. ve Arkadaşları. "Ankara Şehrinde Açılmış Olan Mesleki ve Beveri Kurslarına Katılan Kursiyerlerle İlgili Bir Araştırma" Yayınlanmamış Lisans Çalışması" Hacettepe Üniversitesi, 1987.
- Axford, W.Roger., Adult Education: The Open Door, International Textbook Company, Scranton, Pennsylvania, 1972.
- Bergsten, Urban. "Interest in Education Among Adults with Short Previous Formal Schooling. "Adult Education, XXX, 3 (1980) s.131-151.
- Beyhan, Necip. "Genel Örgün Eğitim Programlarına Devam Eden Yetişkinlerin Beklenti ve Sorunları" Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, A.Ü.Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mayıs, 1985.
- Boshier, R. "Motivational Orientations of Adult Education Participants: A Factor Analytic Exploration of Houle's Typology. "Adult Education Journal, XXI, 2 (1971) s.3-26.
- , "Educational Participation and Dropout: A Theoretical Model". Adult Education, XXIII, 4 (1973) s.255-262.
- , "Motivational Orientations Revisited: Life-Space Motives and The Education Participation Scala. "Adult Education, XXVII, 2 (1977) s.89-115.
- Bozkurt, Muzaffer. "Halk Eğitimi Merkezlerininin Son Beş Yılda-ki Çalışmaları ve Karşılaşılan Güçlükler." Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, 1985.
- Burgess, Paul. "Reasons For Adult Participation In Group Educational Activities." Adult Education, XXII, 1(1971) s.3-29.

- Coombs, Philip H., The World Education Crisis: A Systems Analysis, New York Oxford University Press, 1969.
- Darkenwald, G. Gord and Merriam, Sharan B., Adult Education Foundations of Practice, Harper and Row Publishers, Inc. Copyright, 1982.
- Darkenwald, Gordon G. and Valentine, Thomas. "Factor Structure of Deterrents to Public Participation in Adult Education". Adult Education Quarterly, 35, 4(Summer 1985) s.177-193.
- Day, Harry P. "How Do You Translate Continuing Education?" Adult Leadership, XXII, 2(June, 1973), s.73-74.
- Dickinson, Gary and Verner, Colie. "Attendance Patterns and Dropouts in Adult Night School Classes". Journal of Adult Education, XIX, 2(1967) s.24-33.
- Dickinson, Gary. "Educational Variables and Participation in Adult Education: An Exploratory Study." Adult Education, XXII, 1(1971) s.36-37.
- DİE, Genel Nüfus Sayımı Sonuçları. 1980.
- Dobbs, Ralph C. "The Adult Student Looks at Community Change." Adult Leadership, XXI^I, 3(September, 1973) s.100.101.
- Douglah, M. and Moss, Gwenna. "Differential Participation Patterns of Adults of Low and High Educational Attainment." Adult Education Journal, XVIII, 4(1969) s.247-259.
- Douglah, Mohammad. "Some Perspectives on the Phenomenon of Participation." Adult Education Journal, XX, 2(1970) s.88-98.
- DPT, Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1979-1983) Başbakanlık Devlet Matbaası, 1979.
- , Eğitim Sektörü Raporu, 1982.

——, Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı (1985-1989) Başbakanlık Basımevi, 1985.

——, Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, 1986 Programı.

Golner, John Russell. "The Identification of Selected Variables That Differentiate Adult Evening School Students Who Drop Out From Those Who Stay-in An Urban Public School System" Yayınlanmamış Doktora Tezi, Boston University School of Education, 1980.

Grobowski, Stanley M. "Motivational Factors of Adult Learners in a Dicted Self-Study Bachelor's Degree Program." Yayınlanmamış Doktora Tezi, Syracuse University, 1972.

Houle, Cyril O., The Inguring Mind, Madison, University of Wisconsin Press, 1961.

Huberman, A.M., Permanent Education:Some Models of Adult Learning and Change, Strasbourg, Council of Europe, 1974.

Johnstone, J.W.C and Rivera, R.J., Volunteers for Learning: A.Study of the Educational Pursuits of American Adults, Chicago, 1965.

Karasar, Niyazi.,Bilimsel Araştırma Yöntemi, Kavramlar İlkel Teknikler, Ankara, 1982.

Knox, A.B. and Sjogren, D. "Motivation to Participate and Learn in Adult Education." Adult Education, (Summer, 1962) s.238-242.

Londoner, Carroll A. "Perseverence Versus Nonperseverence Patterns Among Adult High School Students." Adult Education, XXII, 3(1972) s.179-195.

Long, Jerry Alan. "Participation Motivational Orientations of Adults Enrolled In GED Preparation and Credit High School Completion Programs." Ed.D. Auburn University, (Dissertations Abstracts International Vol.3, No:06 December) 1982.

- Lowe, John., Dünyada Yetişkin Eğitime Toplu Bakış, (Çeviren: Turhan Oğuzkan), Unesco Türkiye Milli Komisyonu, Ankara 1985.
- Luke, Robert A. "The Signs of Revolution in Public School." "Adult Leadership, XIII, (January 1965) s.203-204.
- Malkoç, Günseli. "Kadıköy Halk Eğitimi Merkezi Meslek Kursları İzleme Araştırması. "Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Boğaziçi Üniversitesi, 1983.
- Maslow, A.H., Motivation and Personality, New York, Harper and Row Publishers, 1954.
- Milli Eğitim Bakanlığı, Cumhuriyetin 50.Yılında Milli Eğitimimiz, 1973.
- , Omuncu Milli Eğitim Şurası, Öneriler, Konuşmalar, Kararlar, 1981.
- Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı, 31.8.1984 tarih ve Ortaöğretim Genel Müdürlüğü 423. Araştırma Geliştirme Şubesi, 84-49837 sayılı onayı.
- , Milli Eğitim Temel Kanunu ile İlköğretim ve Eğitim Kanunu, Milli Eğitim Basımevi, Ankara, 1984.
- , Yetişkin Eğitimi Üst Kademe Yöneticileri ve Uzmanları Toplantısı (Kaynak Materyal:3)"25 Temmuz-7 Ağustos 1972 Tarihleri Arasında Tokyo'da Toplanan Uluslararası Yetişkin Eğitimi Konferansı NihaiRaporu'ndan Seçilmiş Bölümler" (çev.Sudi Bülbül, Ankara, Mart, 1984).
- , Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü Çalışmaları, Ankara, 1984.
- Merstain, B.R. and Smart, J.C."Reasons for Participation in Adult Education Courses: A Multivariate Analysis of Group Differences." Adult Education, XXIV, 2(1974), s. 83-98.

Nesser, John and Bujold, Fred. "Adult Education in 1993." Adult Leadership, XXII, 7(January,1974), s.239-240.

OECD/CERİ, Recurrent Education: A Strategy for Lifelong Learning, 1973.

OECD/CERİ, Dönüşlü Eğitim, Eğilimler ve Sorunlar, (çev:İlhan Özdil), MEB.Mesleki ve Teknik Öğretim Kitapları, Etüd ve Programlama Dairesi yay. Ankara, 1975.

OECD, Learning Opportunities for Adults: General Report, Cilt 1, Paris 1977.

Onur, Bekir., Gelişim Psikolojisi: Yetişkinlik, Yaşlılık, Ölüm. V. yay. Kasım. 1986.

Sainty, Geoffrey E. "Predicting Drop-Outs in Adult Education Courses." Adult Education Journal, XXI, 4(1971) s.223-230.

Secanlan, Craig S. and Darkenwald Gordan G. "Identifying Deterrents to Participation in Continuing Education" Adult Education Quarterly, 34, 3(Spring 1984) s.155-166.

Sharer, Robert E. "Adult Education in 1999." Adult Leadership, VII, 3(Seytember, 1959), s.87-88.

Sheffield, S.B. "The Orientations of Adult Continuing Learners." The Continuing Learner, s. 1-22, (Editör: D.Solomon) Chicago: C.S.L.E.A. 1964.

Sevie, Margeret D. "The Relations of Learning Orientations, Nursing Activity and Contunuing Education" Yayınlanmamış Doktora Tezi, Syracuse University, 1972.

Tuğrul, Yıldız. "Ankara Halk Eğitimi Merkezlerine Devam Eden Katılımcıların İstekleri ve Beklentileri." Yayınlanmamış Araştırma Raporu, Milli Eğitim Bakanlığı Yaygın Eğitim Enstitüsü, 1982.

Unesco Türkiye Milli Komisyonu, Yetişkin Eğitimi Terimleri, (Çeviren:Ferhan Oğuzkan), Ankara, 1985.

Verner, C. and Neylan, M. S. "Patterns of Attendance in Adult Night School Courses." Canadian Education and Research Digest, XI (September, 1966) s.230-231.

Verner, C. and Davis, George S. "Completions and Drop Outs: A Review of Research." Adult Education, (Spring 1964) s.157-176.
